

Tid: kl. 09:00-16:00

Plats: Stora konferensrummet hus 3

Ordförande

Robert Uitto (S)

Ledamöter

Susanné Wallner (M), Vice ordförande

Eva Hellstrand (C), 2:e vice ordförande

Martine Eng (S)

Thomas Hägg (S)

Ersättare

Övriga

Anders Byström, Förvaltningschef

Anna Backlund, Sekreterare

1. Program för Arbetsutskottet 17 jan 2017

Beslutsunderlag

- program Arbetsutskottet 17 januari 2017

2. Fastställande av föredragningslista

Ärendebeskrivning

Enligt reglemente för arbetsutskottet har preliminär föredragningslista över de ärenden som avses bli behandlade vid sammanträdet utsänts till ledamöter och ersättare.

Förslag till beslut

Preliminär föredragningslista fastställs som slutlig föredragningslista.

3. Val av justerare och tid för justering

4. Förvaltningschefens rapport 2017 (RUN/8/2017)

Anders Byström

Ärendebeskrivning

- Läget i organisationen
- MSEO
- Läget i länet
- OECD-rapport
- Arktis-frågan
- Information från verksamhet

5. Yttrande över betänkandet Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget, SOU 2016:4 (RUN/628/2016)

Magdalena
Risselborn/Marina
Gregorsson

Ärendebeskrivning

Region Jämtland Härjedalen har fått möjlighet att lämna synpunkter över betänkandet Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget, SOU 2016:4.

Region Jämtland Härjedalen har även gett möjlighet till länets utbildningsanordnare att lämna synpunkter. Det har även getts tillfälle att ge inspel på remissvaret på Regional utveckling, Region Jämtland Härjedalen.

Sammanfattning

Utredningens uppdrag har varit att analysera de bestämmelser som reglerar hur skolor ska förhålla sig när det gäller att bjuda in politiska partier i skolorna.

Uppdraget har också inneburit en översyn om skolan kan begränsa det antal politiska partier som skolan tar emot, uppdraget har även inneburit att lämna författningsförslag om det bedöms som lämpligt. Utredningen har inte haft i uppgift att föreslå någon grundlagsändring.

Utredningen har genomlyst skolans demokratiska uppdrag, en utgångspunkt i direktiven är att elever i sin utbildning ges möjlighet att ta del av politisk opinionsbildning som en del av skolans uppdrag att förbereda elever att delta i demokratiska beslutsprocesser i samhälls- och arbetslivet. Syftet i utbildningen rymmer ett demokratiskt uppdrag. Elever ska inhämta och utveckla både kunskaper och värden, det framgår i skollagen och utvecklas i läroplanerna.

Politisk information i skolan ska inte ses som ett fristående moment utan ska integreras med undervisningen. Skolans miljö ska präglas av skolans värdegrund. En utgångspunkt för utredningen är att göra skolan aktiv till att bjuda in politiska partier, att ändra rollerna, då det vanligtvis är politiska partier som bjuder in sig själva till skolan.

Såsom läget är nu väljer skolor att avstå från att bjuda in politiska partier för att skolorna inte vet hur de ska förhålla sig i frågan. Det vore enligt utredningen en olycklig utveckling om skolor avstår från att bjuda in politiska partier på grund av det oklara rättsläget.

Utredningens slutsats är att rättsläget är oklart när det gäller hur skolor ska bjuda in politiska partier och med bakgrund av det oklara rättsläget föreslås att en ny bestämmelse införs i skollagen.

Det bör understrykas att skolan kan fullgöra det demokratiska uppdraget på olika sätt. Att bjuda in politiska partier till skolan är ett av flera sätt att arbeta med det demokratiska uppdraget, det är alltså inte ett måste för en skola att göra det.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Svar på remiss skickas till Utbildningsdepartementet enligt upprättat förslag.

Expedieras till

Utbildningsdepartementet (u_remissvar@regeringskansliet.se) samt Magdalena Risselborn och Marina Gregorsson

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Svar på remiss Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget, SOU 2016:4
- Remissyttrande_politisk information i skolan_U2016_00155_S
- Sammanfattning Remiss Politisk information i skolan - ett led i demokratiuppdraget, SOU 2016:4

6. Projektansökan livslångt lärande (RUN/15/2017)

Marina
Gregorsson/Håkan
Lundmark

Ärendebeskrivning

Inom vårt europeiska nätverk för livslångt lärande Earl All bedrivs olika gemensamma projektinitiativ. Ett som diskuterats de senaste åren har varit kompetensutveckling för den äldre befolkningen. Vi lever idag allt längre och de äldres andel av befolkningen blir allt större i hela Europa, livskvalité för den enskilde och möjlighet att bidra till samhällets utveckling och tillväxt blir därför viktiga frågor att ha bra svar på. Samtidigt kan vi konstatera att de mesta av utbildning och kompetensutveckling har den yngre befolkningen som sin primära målgrupp. Diskussionen i Earl All har därför handlat om hur aktörer inom såväl formell som icke formell utbildning kan bidra med utgångspunkt från de europeiska nyckelkompetenserna. I Sverige och vår region kan vi i första hand se möjligheter inom vuxenutbildning, folkhögskolor, studieförbund, muséer och andra kulturinstitutioner/civilsamhället.

I ett första steg är därför förslaget att göra ett gemensamt projekt där vi kartlägger förutsättningarna för vidare utveckling och samarbete inom detta område. Detta kan ske genom ansökan i programmet Erasmus+, strategiska partnerskap. Förslaget är att ha ett mindre projekt med 3 regioner samt viss expertkunskap från lärosäten. De tre regionerna är förutom Jämtland Härjedalen, Baden Württemberg och Livorno samt universiteten i Ulm och Florens, mer om det i bilaga.

Som föreslagen lead partner i projektet lämnar region Jämtland Härjedalen in ansökan till universitets och högskolerådet senast 29 mars. Projektet föreslås löpa över tre år och man kan få max 300 000 euro i stöd. Ingen medfinansiering krävs. Region Jämtland Härjedalen föreslås som projektägare. Samarbete sker med NCK/Jamtli som hanterar projektledning då de har jobbat med detta tidigare i Earl All och därigenom har nätverken i Europa. Samverkan sker med Lärcentra, folkhögskolor, studieförbund m fl i länet.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden
Förvaltningschefen får i uppdrag att förbereda ansökan och lämna in den till universitet och högskolerådet.

Expedieras till

Håkan Lundmark och Marina Gregorsson

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Projektansökan livslångt lärande
- 170102 ERASMUS PLUS KA2 - THIRD AGE COMPETENCES - DRAFT

7. Svar på motion (C): Stärk vår region och vår attraktionskraft med regionala skattebaser (RUN/608/2016)

Ulf von Sydow

Ärendebeskrivning

Centerpartiets regiongrupp har i en motion yrkat att Region Jämtland Härjedalen ska aktivt driva på för ett beslut om regionala skattebaser i Sveriges riksdag i närtid.

Föreslagna förändringar

Centerpartiets regiongrupp föreslår i motionen att intäkterna från fastighetsskatten på industrifastigheter och elproducerande fastigheter ska regionaliseras. Det innebär att motionens förslag är att regionen ska aktivt driva på gällande statlig skattepolitik.

Bakgrund

Kommunallagen (1991:900) reglerar ytterst region Jämtland Härjedalens verksamhet. Lagstiftningens 2 kap. Kommunernas och landstingens befogenheter klargör att motionärernas yrkande ej faller inom den kommunala kompetensen. Den typ av frågor som motionen tar upp får drivas av de politiska partierna och andra intresseföreningar och av medborgarna själva.

Regionen kan däremot inom ramen för befintlig lagstiftning ha synpunkter på frågor som påverkar intäkterna, t ex skatteutjämnningssystemets utformning.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden
Regionala utvecklingsnämnden föreslår regionfullmäktigen

Motionen avslås.

Expedieras till

Charlotte Funseth och Ulf von Sydow

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Motion Stärk vår region och vår attraktionskraft med regionala skattebaser
- Motion från Elin Lemon m.fl. (C) om att stärka vår region och vår attraktionskraft med regionala skattebaser

8. Förtydligande av tillvägagångssättet vid tillsättning av konstnärlig personal inom verksamheten Estrad Norr (RUN/702/2016) Anders Byström

Ärendebeskrivning

Områdeschefen för Kultur vid Region Jämtland Härjedalen, Ingrid Printz, har tilldelat f.d. teaterchefen Gugge Sandström, Göteborg ett uppdrag i elva punkter att utreda hur tillsättning sker av konstnärlig personal inom verksamheten Estrad Norr. Uppdraget och utredningen bifogas ärendet som beslutsunderlag. Där framgår även de slutsatser och rekommendationer som uppdragstagaren har landat i, i sin helhet.

Uppdragstagaren gör följande slutsatser:

Regionala utvecklingsnämnden behöver ansvara för att en manual upprättas för Estrad Norr där organisationen tydliggörs.(Exempelvis genom en dokumentation av verksamheten och arbetsordningen) och som tydliggör organisationsplan, beslutsstruktur och befogenheter inom institutionen. Själva upprättandet av ett sådant dokument genomlyser hur verksamheten är tänkt att fungera och skapar därmed insikt för ledning och styrelse samt utgör i framtiden ett verktyg för såväl intern som

extern kommunikation.

Jag ser ingen anledning till kritik mot hur den konstnärliga ledaren organiserat verksamheten inom teaterdelen av Estrad Norr. Är styrelsen och områdeschefen inte nöjd med ledarskapet hos konstnärliga ledaren, äger man att åtgärda detta. Det är viktigt att förtroende finns mellan konstnärlig ledare, scenkonstchef, områdeschef och styrelse och att den konstnärliga ledaren anförtros att detaljstyra verksamheten. Styrelsen bär ansvar för att organisationen är tydlig och att områdeschefen, scenkonstchefen och den konstnärliga ledaren är väl förtrogna med respektives arbetsuppgifter och ansvarsområden.

Verksamheten har att följa det regelverk och avtal som utfärdas av regionen respektive de avtalsslutande parterna. Det är av yttersta vikt att styrelsen bevakar att inte regelverket de ansvarar för står i strid med gällande branschavtal.

Den konstnärliga ledaren måste uppmärksamma scenkonstchefen respektive områdeschefen och Regionstyrelsen på om någon sådan konflikt är i upprinnelse.

Det är viktigt att det ”armlängds avstånd” mellan politik och utövare som statsmakterna förordar behålls inom Region Jämtland Härjedalen. Detta motsäger inte vikten av politikens intresse och engagemang i sina kulturverksamheter, vars arbete man kontinuerligt bör följa och ta del av.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

1. Regionala utvecklingsnämnden har tagit del av utredningen av tillvägagångssättet för hur tillsättning sker av konstnärlig personal inom verksamheten Estrad Norr.
2. Regionala utvecklingsnämnden ger förvaltningschefen i uppdrag att ansvara för att en manual upprättas för Estrad Norr där organisationen tydliggörs

Expedieras till

Ingrid Printz

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Förtydligande av tillvägagångssättet vid tillsättning av konstnärlig personal inom verksamheten Estrad Norr
- Reviderad slutrapport: Förtydligande av tillvägagångssättet vid tillsättning av konstnärlig personal inom verksamheten Estrad Norr
- Bilaga: Aktivitetsbeskrivning Teater
- Bilaga: Lokalt Kollektivavtal om samverkan i Region Jämtland Härjedalen 2016
- Bilaga: Anställningsförfarandet för skådespelare på teaterdelen, Estrad Norr
- Bilaga: Delegering arbetsmiljöuppgifter
- Bilaga: Delegationsbestämmelser för förvaltningschef Regional utveckling i Region Jämtland Härjedalen

**9. Uppdrag till interna regionala kulturverksamheter
2017 (RUN/663/2016)**

Ärendebeskrivning

Genom kultursamverkansmodellen har regioner/län övertagit ansvaret för fördelningen av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet enligt (SFS 2010:2012). Nationella kulturpolitiska målen och Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2015-2018 är styrande för utformningen av verksamheten. Region Jämtland Härjedalen är mottagare av statsbidraget och ansvarar för att bidragsgivningen främjar en god tillgång för länets invånare till professionell teater-, dans- och musikverksamhet, museiverksamhet, biblioteksverksamhet, konst- och kulturfrämjande verksamhet, regional enskild arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet och främjande av hemslöjd.

Bidrag till regional museiverksamhet, arkivverksamhet, och teaterverksamhet för barn och unga regleras genom externa avtal.

Övriga verksamheter är interna och regleras genom årliga uppdrag som behandlar verksamhet, ekonomi och uppföljning. Återrapportering sker genom fastställd verksamhetsberättelse samt uppföljning av kvantitativa och kvalitativa resultatmått för kommande statlig återrapportering. Dialog sker löpande mellan parterna.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Uppdrag till interna regionala kulturverksamheter 2017 antas av Region Jämtland Härjedalen.

Expedieras till

Ingrid Printz

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Uppdrag interna regionala kulturverksamheter 2017
- Kulturplan 2015-2018
- Riktlinjer for uppföljning_KSM_2016
- Bildkonsten 2017
- Regional biblioteksverksamhet 2017
- Filmpool 2017
- Designcentrum 2017
- Estrad Norr 2017
- Hemslöjden 2017

**10. Regionalt projekt, finansiell infrastruktur
(RUN/682/2016)**

Arne Nilsson/Anders
Byström

Ärendebeskrivning

Erfarenheterna från de senaste decennierna säger oss att regionerna utanför storstäderna har svårt att få igång en långsiktigt hållbar och expansiv ekonomisk tillväxt.

Det projekt som föreslås här har som mål att studera möjligheterna att bygga upp ett starkare nät av lokala banker i traditionella och nya former. På den norska sidan finns ett bra nätverk av lokala/regionala sparbanker, men på den svenska sidan av gränsen

är tillgången till lokala kontor och lokalt verksamma banker betydligt tunnare. I takt med att de stora svenska affärsbankerna kraftigt krympt sin verksamhet på landsbygden i allmänhet och inlandsregionen i synnerhet har läget förvärrats. Eftersom många erfarenheter talar för att en väl fungerande och väl utbyggd och kompetent finansiell infrastruktur tycks vara en förutsättning för ett starkare, expansivt och näringsmässigt bredare näringsliv bör det vara av stort intresse att närmare analysera grunderna för att skapa en sådan struktur inom i första hand inlandsregionens områden i Dalarna och Jämtlands län.

Projektets mål är att skapa ett aktuellt och brett kunskapsunderlag för att stimulera en diskussion om att underlätta för lokala/regionala banker i främst Dalarna och Jämtlands län att vidga sin verksamhet i dessa regioners inlands- och landsbygdsområden.

Primärkommunala- och regionens samverkansråd har behandlat ärendet den 28 november 2016, § 78 respektive § 86

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

1. Region Jämtland Härjedalen bifaller inkommen ansökan om stöd till Regionalt projekt, finansiell infrastruktur.
2. Summan 175 000 kronor anslås från de gemensamma utvecklingsmedel, som disponeras av nämnden.

Expedieras till

Regionalt- och primärkommunalt samverkansråd

Beslutsunderlag

- Regionalt projekt, finansiell infrastruktur
- Finansiell infrastruktur, ansökan om stöd
- Protokollsutdrag PKR § 78 Regionalt projekt, finansiell infrastruktur
- protokollsutdrag RSR § 86 Regionalt projekt, finansiell infrastruktur

11. Uppföljning av regionala utvecklingsnämndens internkontrollplan 2016 (RUN/323/2016)

Arne Nilsson

Ärendebeskrivning

Handlingar kommer senare.

Beslutsunderlag

- Protokollsutdrag § 109 Uppföljning av regionala utvecklingsnämndens internkontrollplan 2016
- Protokollsutdrag regionala utvecklingsnämnden 2016-05-31, § 96, Uppföljning av internkontrollplan 2016
- Internkontroll 2016, uppföljning 2016-05-31

12. Mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi (RUN/458/2016)

Martina Lundholm/Erik Noaksson

Ärendebeskrivning

Cirkulär ekonomi har förutsättningar att bli en utvecklingsmotor i Mittnorden och tillsammans med kreativa möten och gränslösa grannar är det ett prioriterat område för att uppfylla Region Jämtland Härjedalens operativa innovationsprogram som är skapat utifrån regionens utvecklingsstrategi.

Vi vill skapa helt nya förutsättningar för öppet involverande samskapande mellan våra akademier, småföretag och civilsamhället - en mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi, genom en treårig satsning inom interreg Sverige Norge. Detta koncept har arbetats fram mellan Sör & Nord Tröndelags fylkeskommuner, Region Jämtland Härjedalen, Mittuniversitetet, Hushållningssällskapet samt Studieförbundet Vuxenskolan.

Tre områden ser vi som nyckelområden att genomföra, vilket ger draghjälp för hela innovationsprogrammets genomförande - Cirkulär ekonomi som utvecklingsmotor, kreativa möten och gränslösa grannar. Region Jämtland Härjedalen föreslår medfinansiera med totalt 825 000kr per år i vilket tjänstepersoner från näringslivs, infrastruktur, attraktion & livsmiljö samt läns-kulturen deltar, alla med syfte att ta ansvar för regionens roll i RIP på ovannämnda fokusområden. Finansiering sker med egna medel och ej 1.1. Konceptet fångar upp samtliga nio (3 ggr 3) prioriteringar som gjorts inom ovannämnda fokusområden. Mittuniversitetet kommer gå in med nästan dubbelt så mycket medfinansiering.

Ärendet behandlades av regionala utvecklingsnämnden den 30 augusti 2016, § 127, men lyfts återigen för beslut till nämnden den 31 januari 2017.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden
Region Jämtland Härjedalen medfinansierar projektet med totalt 825 000 kronor per år under perioden 2016/17 till 2019 i form av arbetstid inom befintliga tjänster.

Expedieras till

Margareta Winberg ordförande i Mittnordenkommittén, Romana Culjak kanslichef Mittnordenkommittén, Erik Noaksson, Gunnar Fackel, Marina Gregorsson, Martina Lundholm, Karolina Nätterlund, Ingrid Prinz, Åsa Hofsten, Ruth Ericsson; Region Jämtland Härjedalen

Beslutsunderlag

- Ny tjänsteskrivelse 2017-01-10 Mittnordisk Innovationsarena för cirkulär ekonomi
- Tjänsteskrivelse Mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi
- §127 Regionala utvecklingsnämnden Mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi
- §135 AU Regional medfinansiering av Interreg Nordens Gröna Bälte projektet "Mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi"
- Mittnordisk innovationsarena budget
- PM Mittnordisk innovationsarena
- Norsk skuggbudget

13. Svar på remiss Trafikverkets förslag till Krav/Råd för planläggningsprocessen (RUN/594/2016) Jan Molde/Ruth Eriksson

Ärendebeskrivning

Region Jämtland Härjedalen har beretts tillfälle att lämna synpunkter på Trafikverkets förslag till Krav och Råd vid planläggningsprocessen. Underlaget består av två dokument daterade 2016-10-12. Synpunkter ska lämnas till Trafikverket senast 2017-02-06.

Syftet med förslagen till krav och råd i planläggningsprocessen är att de ska utgöra ett regelverk för tillämpningen av väglagen och lag om byggande av järnväg som bland annat ska bidra till ökad effektivitet internt och externt när det gäller byggande av väg och järnväg.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Svar på remiss skickas till Trafikverket enligt upprättat förslag.

Expedieras till

elin.sandberg@trafikverket.se vid Trafikverket

Infrastrukturstrateg Jan Molde

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Svar på remiss Krav och råd i planläggningsprocessen
- Yttrande över Trafikverkets förslag till Krav o Råd i p
- Följebrev till Remiss: Krav och råd för planläggningsprocessen
- Bifogad fil: "Krav Planläggningsprocessen.pdf"
- Bifogad fil: "Råd Planläggningsprocessen.pdf"

14. Samverkansavtal Elbussprojektet (RUN/483/2016) Ruth Eriksson

Ärendebeskrivning

Handlingar i ärendet kommer senare.

Beslutsunderlag

- §191 AU Samverkansavtal Elbussprojektet
- §185 Regionala utvecklingsnämnden Samverkansavtal Elbussprojektet

15. Samverkansavtal med Trafikverket E45:an Mora-Östersund-Gällivare (RUN/706/2016) Ruth Eriksson

Ärendebeskrivning

Trafikverket medfinansierar den interregionala, allmänna kollektivtrafiken Mora-Östersund-Gällivare sedan 1990. Avtal tecknades tidigare med länstrafikbolagen i egenskap av trafikhuvudmän. Sedan 2012, när lagen om kollektivtrafik (SFS 2010:1065) infördes, tecknas avtal med de regionala kollektivtrafikmyndigheterna (RKM).

Under 2016 har en utredning och tillgänglighetsanalys genomförts av trafiken längs E45, för att utföra trafiken och identifiera den ersättning som Trafikverket resp RKM ska utge för trafiken. Analysen av ersättningen är baserad på Trafikverkets principer för finansiering av trafik. Utredningen är gjord i samarbete med berörda RKM. Avtalet omfattar tiden 16-12-11 - 19-12-15, och sammanfaller med när nuvarande trafikavtal löper ut.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden
Region Jämtland Härjedalen antar samverkansavtalet gällande trafik på E45:an.

Expedieras till

Länstrafiken i Jämtlands län AB

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Samverkansavtal med Trafikverket E 45:an
- Samverkansavtal med Trafikverket om trafik på E45:an

16. Trafikutökning Bergs kommun - tilläggstrafik Rätan- Ruth Eriksson Åsarna (RUN/654/2016)

Ärendebeskrivning

Region Jämtland Härjedalen är Regional kollektivtrafikmyndighet. Det innebär att regionen har det politiska och ekonomiska ansvaret för den allmänna kollektivtrafiken i länet och för dess framtida utveckling. Verksamheten har skatteväxlat vid en viss tidpunkt och ett visst trafikutbud. Lagen (2010:1065) om kollektivtrafik möjliggör för kommunerna inom länet att träffa avtal med regionen om kostnadsansvaret för allmän kollektivtrafik som är av bättre kvalitet, större trafikutbud eller billigare för resenären än vad regionen tillhandahåller. Om en kommun har önskemål om åtgärder som inte är prioriterade enligt trafikförsörjningsprogrammet och inte ingår i den verksamhet som skatteväxlades kan kommunen göra tilläggsköp förutsatt att dessa är förenliga med målen i trafikförsörjningsprogrammet och inte är systempåverkande. Det är den regionala kollektivtrafikmyndigheten som har befogenhet att besluta om de åtgärder som en kommun föreslår, även när kommunen erbjuder sig att finansiera det ytterligare åtagandet.

Bergs kommun har begärt en utökad trafik för arbetspendling och ett tilläggsavtal har upprättats.

Bergs kommun begär utökad trafik Rätan – Åsarna under tiden 9 januari 2017 – 9 juni 2017 för anslutning till tåg kl 6:13 eller buss kl 6:15 ankomst Östersund 7:30 – 7:40. Trafiken finansieras som tilläggsköp. Återresa kan ske med buss linje 46 från Östersund kl 17:15 – Rätan 18:45. båda ankommer Östersund.

Överväganden

Det är positivt att förbättrad arbetspendling kan inrättas från Rätan. Inlandsbanan trafikerar sträckan Åsarna – Östersund under tiden 9 januari – 9 juni. Parallellt med den trafiken finns busstrafik som går under helåret. Arbetspendling bör vara

långsiktig. Det finns inget biljettsamarbete mellan Inlandsbanans trafik och den allmänna kollektivtrafiken.

Förslag till beslut

Utskottet för infrastruktur och kommunikationer föreslår regionala utvecklingsnämnden

1. Region Jämtland Härjedalen godkänner tilläggsavtal linjetrafik i Bergs kommun
2. Region Jämtland Härjedalen uppmanar Bergs kommun att utöka trafiken till helårstrafik.

Expedieras till

Bergs kommun, Länstrafiken Jämtlands län AB

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Tilläggstrafik Rätan Åsarna
- Begäran om utökad busstrafik Rätan-Åsarna
- Tilläggsavtal Rätan Åsarna
- Beslut från kommunstyrelsen i Bergs kommun 2016-12-20 Finansiering extratur Rätan - Åsarna till Inlandsban

17. Allmän trafik till Storulvån (RUN/25/2017)

Ruth Eriksson

Ärendebeskrivning

I samarbetet mellan SJ och Region Jämtland Härjedalen har SJ initierat att allmän kollektivtrafik ska inrättas till Storulvån. Detta för att öka tillgängligheten och möjliggöra köp av sk resplusbiljetter, en biljett för hela resan.

Kommersiell beställningstrafik finns på sträckan Duved-Storulvån dagligen under säsong, den är anpassad till tågtider. Trafiken bedrivs i nära samverkan med STF Storulvån och fyller väl sitt syfte.

I Regionalt trafikförsörjningsprogram 2016-2020 prioriteras trafik för arbets- och studiependling.

Förslag till beslut

Utskottet för infrastruktur och kommunikationer föreslår regionala utvecklingsnämnden

Allmän trafikplikt ska inte inrättas på sträckan Duved - Storulvån

Expedieras till

Ruth Eriksson

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Allmän kollektivtrafik till Storulvån

18. Svar på remiss - Taxi och samåkning idag, i morgon och i övermorgon. Betänkande av

Jan Molde/Ruth Eriksson

utredningen om anpassning till nya förutsättningar
för taxi och samåkning (SOU 2016:88)
(RUN/683/2016)

Ärendebeskrivning

Region Jämtland Härjedalen ställer sig bakom utredningens förslag om att samåkning mellan såväl bekanta som obekanta som delar resmål, resväg och kostnader inte ska definieras som taxitrafik. En förutsättning för att denna form av samåkning inte ska definieras som taxitrafik är att vare sig bilnehavaren eller föraren gör ekonomisk vinst vid samåkningen.

Regionen ställer sig också bakom utredningens förslag om att det inte bör införas tillstånds- eller anmälningsplikt för samåkningsplattformar.

Region Jämtland Härjedalen har fått Taxiutredningens betänkande ”Taxi och samåkning – idag, i morgon och i övermorgon, SOU 2016:86, på remiss. Remissvar ska ha kommit in till Näringsdepartementet senast den 13 mars 2017.

Förslag till beslut

Utskottet för infrastruktur föreslår regionala utvecklingsnämnden

Svar på remiss skickas till Näringsdepartementet enligt upprättat förslag.

Expedieras till

Näringsdepartementet samt Jan Molde infrastrukturstrateg

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Svar på remiss Taxi och samåkning SOU 2016:88
- Yttrande över SOU 2016 88 Taxi och samåkning
- Sammanfattning remiss Taxi och samåkning SOU 2016:88

1

Program för Arbetsutskottet 17 jan 2017

2017-01-10

Anna Backlund
Tfn: 063 - 14 76 47
E-post: anna.backlund@regionjh.se

Program Arbetsutskottet 17 januari 2017

Tid: tisdag 17 januari 2017, kl. 08.30 – 12.30 ca

Plats: Stora konferensrummet, Hus 3, plan 3, Regionens hus Östersund

ÄRENDEFÖRTECKNING

Kl. 08.30

1. Val av justerare och tid för justering
2. Fastställande av föredragningslista

3. Förvaltningschefens rapport

Anders Byström

Kl. 08.45

4. Yttrande över betänkandet Politisk information i skolan - ett led i
Gregorsson/
demokratiuppdraget (SOU 2016:4)

Marina

Magdalena Risselborn

Kl. 09.00

5. Projektansökan livslångt lärande

Marina Gregorsson/
Håkan Lundmark

Kl. 09.10 – 09.40 – FIKA

6. Svar på motion (C): Stärk vår region och vår attraktionskraft
med regionala skattebaser

Ulf von Sydow

Kl. 10.00

7. Förtydligande av tillvägagångssättet vid tillsättning av konstnärlig
Byström
personal inom verksamheten Estrad Norr

Anders

8. Uppdrag till interna regionala kulturverksamheter 2017

Ingrid Printz

Kl. 10.15

9. Regionalt projekt, finansiell infrastruktur

Arne Nilsson/
Anders Byström

10. Uppföljning av regionala utvecklingsnämndens intern-
kontrollplan 2016

Arne Nilsson

Kl. 10.40

11. Mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi
Lundholm/

Martina

Erik Noaksson

Ärenden från Utskottet för infrastruktur – för kännedom i arbetsutskottet

Kl. 10.50

12. Svar på remiss Krav och råd för planläggningsprocessen

Ruth Eriksson/
Jan Molde

Kl. 11.00

13. Samverkansavtal Elbussprojektet

Ruth Eriksson

14. Samverkansavtal med Trafikverket E45:an
Mora-Östersund-Gällivare

Ruth Eriksson

15. Trafikutökning Bergs kommun - tilläggstrafik Rätan-Åsarna

Ruth Eriksson

16. Allmän trafik Storulvån

Ruth Eriksson

17. Svar på remiss - Taxi och samåkning(SOU 2016:88)

Ruth Eriksson/
Jan Molde

Kl. 11.50 – 12.00

18. Planering av regionala utvecklingsnämnden den 31 januari 2017

5

Yttrande över betänkandet Politisk
information i skolan – ett led i
demokratiuppdraget, SOU 2016:4

RUN/628/2016

2017-01-10

Sekretariatet
Anna Backlund

Tfn: 063 - 14 76 47

E-post: anna.backlund@regionjh.se

RUN/628/2016

Yttrande över betänkandet Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget, SOU 2016:4

Ärendebeskrivning

Region Jämtland Härjedalen har fått möjlighet att lämna synpunkter över betänkandet Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget, SOU 2016:4.

Region Jämtland Härjedalen har även gett möjlighet till länets utbildningsanordnare att lämna synpunkter. Det har även getts tillfälle att ge inspel på remissvaret på Regional utveckling, Region Jämtland Härjedalen.

Sammanfattning

Utredningens uppdrag har varit att analysera de bestämmelser som reglerar hur skolor ska förhålla sig när det gäller att bjuda in politiska partier i skolorna. Uppdraget har också inneburit en översyn om skolan kan begränsa det antal politiska partier som skolan tar emot, uppdraget har även inneburit att lämna författningsförslag om det bedöms som lämpligt. Utredningen har inte haft i uppgift att föreslå någon grundlagsändring.

Utredningen har genomlyst skolans demokratiska uppdrag, en utgångspunkt i direktiven är att elever i sin utbildning ges möjlighet att ta del av politisk opinionsbildning som en del av skolans uppdrag att förbereda elever att delta i demokratiska beslutsprocesser i samhälls- och arbetslivet. Syftet i utbildningen rymmer ett demokratiskt uppdrag. Elever ska inhämta och utveckla både kunskaper och värden, det framgår i skollagen och utvecklas i läroplanerna. Politisk information i skolan ska inte ses som ett fristående moment utan ska integreras med undervisningen. Skolans miljö ska präglas av skolans värdegrund.

En utgångspunkt för utredningen är att göra skolan aktiv till att bjuda in politiska partier, att ändra rollerna, då det vanligtvis är politiska partier som bjuder in sig själva till skolan. Såsom läget är nu väljer skolor att avstå från att bjuda in politiska partier för att skolorna inte vet hur de ska förhålla sig i frågan. Det vore enligt utredningen en olycklig utveckling om skolor avstår från att bjuda in politiska partier på grund av det oklara rättsläget.

Utredningens slutsats är att rättsläget är oklart när det gäller hur skolor ska bjuda in politiska partier och med bakgrund av det oklara rättsläget föreslås att en ny bestämmelse införs i skollagen.

Det bör understrykas att skolan kan fullgöra det demokratiska uppdraget på olika sätt. Att bjuda in politiska partier till skolan är ett av flera sätt att arbeta med det demokratiska uppdraget, det är alltså inte ett måste för en skola att göra det.

Förvaltningschefens förslag

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Svar på remiss skickas till Utbildningsdepartementet enligt upprättat förslag.

I tjänsten

Anders Byström
Förvaltningschef

Marina Gregorsson
Områdeschef Kompetens och utbildning
Attraktion och livsmiljö

Utdrag till

Utbildningsdepartementet (u_remissvar@regeringskansliet.se) samt Magdalena Risselborn och Marina Gregorsson

**Remissyttrande
U2016/00155/S**

Magdalena Risselborn
Kompetens och Utbildning
072-245 33 94
magdalena.risselborn@regionjamtland.se

Till Regeringen Utbildningsdepartementet

Yttrande över betänkandet *Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget*, SOU 2016:4 (RUN/628/2016)

Region Jämtland Härjedalen har fått möjlighet att lämna synpunkter över betänkandet *Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget*, SOU 2016:4.

Region Jämtland Härjedalen har även gett möjlighet till länets utbildningsanordnare att lämna synpunkter. Det har även getts tillfälle att ge inspel på remissvaret på Regional utveckling, Region Jämtland Härjedalen.

Sammanfattning

Utredningens uppdrag har varit att analysera de bestämmelser som reglerar hur skolor ska förhålla sig när det gäller att bjuda in politiska partier i skolorna. Uppdraget har också inneburit en översyn om skolan kan begränsa det antal politiska partier som skolan tar emot, uppdraget har även inneburit att lämna författningsförslag om det bedöms som lämpligt. Utredningen har inte haft i uppgift att föreslå någon grundlagsändring.

Utredningen har genomlyst skolans demokratiska uppdrag, en utgångspunkt i direktiven är att elever i sin utbildning ges möjlighet att ta del av politisk opinionsbildning som en del av skolans uppdrag att förbereda elever att delta i demokratiska beslutsprocesser i samhälls- och arbetslivet. Syftet i utbildningen rymmer ett demokratiskt uppdrag. Elever ska inhämta och utveckla både kunskaper och värden, det framgår i skollagen och utvecklas i läroplanerna.

Politisk information i skolan ska inte ses som ett fristående moment utan ska integreras med undervisningen. Skolans miljö ska präglas av skolans värdegrund.

Det är rektorn som bestämmer om ett politiskt parti ska få besöka skolan eller inte.

Detta hänger samman med att en skola inte är en allmän plats där utomstående får vistas. Följden av detta är att yttrandefriheten inte innefattar någon rätt för en enskild eller en grupp av personer att få tillträde till en skola för att uttrycka åsikter. En utgångspunkt för utredningen är att göra skolan aktiv till att bjuda in politiska partier, att ändra rollerna, då det vanligtvis är politiska partier som bjuder in sig själva till skolan.

Såsom läget är nu väljer skolor att avstå från att bjuda in politiska partier för att skolorna inte vet hur de ska förhålla sig i frågan. Det vore enligt utredningen en olycklig utveckling om skolor avstår från att bjuda in politiska partier på grund av det oklara rättsläget.

Utredningens slutsats är att rättsläget är oklart när det gäller hur skolor ska bjuda in politiska partier och med bakgrund av det oklara rättsläget föreslås att en ny bestämmelse införs i skollagen.

Det bör understrykas att skolan kan fullgöra det demokratiska uppdraget på olika sätt. Att bjuda in politiska partier till skolan är ett av flera sätt att arbeta med det demokratiska uppdraget, det är alltså inte ett måste för en skola att göra det.

Specifika synpunkter

1.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800) s 21

1 kap.

5a §

När företrädare för en skolenhet bjuder in politiska partier för att medverka i utbildningen får antalet partier begränsas till samtliga de partier som är representerade i antingen riksdagen, vald församling i kommun eller Europaparlamentet.

Politiska partier får också bjudas in utifrån ett annat urval än som anges i första stycket, om urvalet sker på objektiv grund.

Om politiska partier har bjudits in, ska eleverna som ett led i utbildningen ges möjlighet att på lämpligt sätt få ta del av informationen också från andra politiska partier som har anmält intresse av att få medverka.

I andra stycket *om urvalet sker på objektiv grund* – bör tydliggöras vad *objektiv grund* innebär. Ett tydliggörande i några punkter som hänvisas intill lagförslaget.

Tredje stycket *lämpligt sätt* innebär att det är upp till skolan att bedöma vad som är ett lämpligt sätt för eleverna att ta del av partiernas information.

I betänkandet understryks det att förslaget till regleringen gäller för alla skolhuvudmän såväl offentliga som fristående. Det gäller även för samtliga skolformer, men aktualiseras främst för de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Att regeln är fakultativ betyder alltså att den inte måste tillämpas, men om den gör det så gäller inte ett fritt urval av partier utan samtliga partier som är representerade i

antingen riskdagen, vald församling i kommun eller Europaparlamentet måste bjudas in. s 229.

Det bör framgå då det nya lagförslaget träder i kraft så att skolor agerar likvärdigt i frågan.

2.1 Uppdraget

Uppdraget kan beskrivas med hjälp av de tre delarna om, genom och för. Eleverna ska lära sig om demokrati och mänskliga rättigheter i skolan. De ska vidare lära genom att grundläggande demokratiska värderingar och respekten för mänskliga rättigheter genomsyrar skolans lärmiljö. Målet är att eleverna ska utveckla förmågor för att som samhällsmedborgare kunna verka aktivt i demokratin. s 23.

Uppdraget betonas flera gånger i betänkandet vilket tydliggör att demokratiuppdraget innefattar så mycket mer än politiska partiers deltagande i den svenska skolan.

Demokratiuppdraget ska genomsyra elevens dag och inte enbart vid enstaka tillfällen.

Elevinflytande

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras och ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. På grund av detta bör eleverna vara delaktiga i ett arrangemang där politiska partier bjuds in. I betänkandet betonas elevens inflytande i hela skolans dag, från idé till genomförande av förelagda aktiviteter.

Barnkonventionen

Enligt direktiven ska utredningen beskriva konsekvenser för bland annat elever utifrån barnkonventionen. Utredningens bedömning är att den föreslagna bestämmelsen är väl förenlig med barnkonventionen.

Egna synpunkter

Ett väl bearbetat betänkande såsom detta har välkomnats. Under en längre tid har behov funnits att tydliggöra hur skolorna ska förhålla sig kring politiska partier i skolan. I Jämtland Härjedalen har flertalet aktörer inom skolan uttryckt att det är svårt att förhålla sig till partiernas vilja att komma in i skolan, speciellt då till grundskolans senare del samt gymnasieskolan och speciellt under valtider.

Skolans roll att arbeta med *om, genom och för* är viktigt att poängtera. Det innebär att skolans uppdrag är mer omfattande än att enbart vid valtider bjuda in politiska partier.

I övrigt har vi inga synpunkter eller invändningar mot betänkandet angående *Politisk information i skolan – ett led i demokratiuppdraget* och ser positivt på de förslag som föreslås.

Region Jämtland Härjedalen, Regional utveckling.

Robert Uitto
Regionråd

Anders Byström
Regiondirektör

Sekretariatet
Anna Backlund
Tfn: 063 - 14 76 47
E-post: anna.backlund@regionjh.se

2017-01-10

RUN/628/2016

Sammanfattning Remiss Politisk information i skolan - ett led i demokratiuppdraget, SOU 2016:4

Utredningens uppdrag

Utredningens uppdrag har varit att analysera de bestämmelser som reglerar hur skolor ska förhålla sig när det gäller att bjuda in politiska partier i skolorna. Härutöver har uppdraget också innefattat att överväga om skolan ska kunna begränsa det antal politiska partier som skolan tar emot på objektiva grunder, t.ex. till att avse sådana partier som vid tillfället är representerade i riksdagen. Slutligen har uppdraget omfattat att lämna nödvändiga författningsförslag om det bedöms möjligt och lämpligt. Utredningen har därvid dock inte haft i uppgift att föreslå grundlagsändringar.

Skolans demokratiska uppdrag

En utgångspunkt som anges i direktiven är att det är önskvärt att elever i sin utbildning ges möjlighet att ta del av politisk opinionsbildning som en del av skolans uppdrag att förbereda elever för att delta i demokratiska beslutsprocesser i samhälls- och arbetslivet.

Utredningen har tolkat denna utgångspunkt på så sätt att det är av värde att elever ges möjlighet att möta olika politiska åsiktsyttringar som ett led i skolans demokratiska uppdrag. Syftet för utbildningen rymmer ett demokratiskt uppdrag. Elever ska inhämta och utveckla både kunskaper och värden. Detta framgår av skollagen och utvecklas vidare i läroplanerna för varje skolform.

Ett sätt att beskriva det demokratiska uppdraget är att använda begreppen *om*, *genom* och *för*. Eleverna ska lära *om* demokrati och mänskliga rättigheter. De ska också lära *genom* att grundläggande demokratiska värderingar och respekten för mänskliga rättigheter genomsyrar skolans lärmiljö. Målet är att de ska utveckla förmågor *för* att som samhällsmedborgare kunna verka aktivt i demokratin.

Politisk information i skolan ska därmed inte ses som ett fristående moment i skolan utan i stället som en integrerad del av undervisningen och/eller utbildningen.

Det är upp till varje skola att bestämma hur arbetet med det demokratiska uppdraget ska läggas upp. Ett delmoment i arbetet kan vara att bjuda in politiska partier till skolan. Genom att t.ex. på skolan anordna en debatt mellan eller en utfrågning av företrädare för olika politiska partier kan flera viktiga demokratiska principer belysas för eleverna, såsom bl.a. den i konstitutionen förankrade principen om fri åsiktsbildning som anges i 1 kap. 1 § första stycket regeringsformen (RF).

Skolans miljö ska präglas av skolans värdegrund. Denna värdegrund ska inordnas under de övergripande stadgandena och bestämmelserna om fri- och rättigheter som finns i 1 och 2 kap. RF och som kan sägas vara vår konstitutions värdegrund.

Hur skolor ska förhålla sig när det gäller att bjuda in politiska partier – en rättslig analys

Besök av företrädare för politiska partier på skolor i dag föregås ofta av att ett politiskt parti anmäler intresse av att få komma till skolan. Det är dock rektorn som bestämmer om ett politiskt parti ska få besöka skolan eller inte. Detta hänger samman med att en skola inte är en allmän plats där utomstående får vistas.

Följden av detta är att yttrandefriheten inte innefattar någon rätt för en enskild eller en grupp av personer att få tillträde till en skola för att där uttrycka åsikter.

En utgångspunkt för utredningen är därför att det alltid är skolan som bjuder in politiska partier – även i det fallet att initiativet till besöket kommer från ett politiskt parti. Det finns inte i dag någon bestämmelse i skollagen (2010:800) som anger hur skolor ska förhålla sig när det gäller att bjuda in politiska partier. Den rättsliga ramen för en sådan inbjudan framgår av objektivitetsprincipen som är lagfäst i 1 kap. 9 § RF. Enligt objektivitetsprincipen ska skolan iakttä saklighet och opartiskhet när politiska partier bjuds in till skolan. Hur objektivitetsprincipen ska tillämpas i praktiken har tolkats genom domstolspraxis och uttalanden från Justitieombudsmannen

(JO) och Justitiekanslern (JK). Praxis på området är knapp. Endast två rättsfall, RÅ 1981 ref. 2:26 I och RÅ 1981 ref. 2:26 II, finns. Däremot har JO och JK behandlat ämnet i många beslut som har lagts fram under en lång följd av år.

Utredningens slutsats av sin analys av gällande rätt är att rättsläget är oklart när det gäller hur skolor ska bjuda in politiska partier. Enligt den praxis som finns kan den uttolkningen av 1 kap. 9 § RF göras att en skola av praktiska skäl kan begränsa antalet politiska partier som skolan bjuder in under förutsättning att urvalet sker på objektiv grund. Ett sådant objektiva urval kan t.ex., som framhålls i RÅ 81 nr 2:26 II, vara partier som är representerade i riksdagen eller i kommunens fullmäktige.

JO har för sin del tolkat gällande rätt på så sätt att om en skola av praktiska skäl begränsar antalet partier som skolan bjuder in så anses inte beslutet strida mot lag under förutsättning att urvalet görs objektivt och inte heller innebär att övriga organisationer utesluts från att i en eller annan form delta i verksamheten. Utredningen kan konstatera att detta blivit en väletablerad tolkning av hur objektivitetsprincipen ska tillämpas.

I ett beslut (den 27 september 2010, dnr 3110-2009) har JO dock uttalat att utgångspunkten för begreppet ”i en eller annan form delta i verksamheten” är att ett parti eller en organisation som uttryckt intresse för att delta ska tillåtas göra detta ”på samma villkor” som de som inbjudits. JO säger vidare i beslutet att om en skola av praktiska skäl måste avslå en begäran från ett parti eller en organisation om att få tillträde till skolan för att delta i en debatt, är skolledningen i princip skyldig att bereda partiet eller organisationen möjlighet att få komma till skolan vid ett annat tillfälle för att lämna information i den fråga som debatten handlade om.

Det är särskilt uttalandena i detta JO-beslut som gör att rättsläget framstått som oklart. Det kan enligt utredningens mening inte anses självklart att uttrycket ”i en eller annan form delta i verksamheten” ska tolkas på så sätt att skolan måste låta även representanter från de partier som från början inte blev inbjudna att få besöka skolan. Deltagandet kan ske i andra former.

En ny bestämmelse införs i skollagen

Mot bakgrund av det oklara rättsläget föreslår utredningen att en ny bestämmelse införs i skollagen som ryms inom 1 kap. 9 § RF. Enligt den föreslagna bestämmelsen ges skolan möjlighet att begränsa antalet inbjudna partier att medverka i utbildningen till samtliga de som är representerade i antingen riksdagen, vald församling i kommun eller Europaparlamentet.

Enligt bestämmelsen kan skolan också bjuda in politiska partier utifrån ett annat urval om urvalet sker på annan objektiv grund. Om politiska partier har bjudits in, ska eleverna som ett led i utbildningen ges möjlighet att på lämpligt sätt få ta del av information också från andra politiska partier som har anmält intresse av att få medverka.

En utgångspunkt för bestämmelsen är att praktiska skäl påkallar att skolan ges möjlighet att begränsa antalet politiska partier som skolan bjuder in. Vid det senaste riksdagsvalet fanns ca 40 partibeteckningar registrerade på Valmyndighetens hemsida. Det säger sig självt att det inte är möjligt för en skola att bjuda in ett så stort antal partier.

När en skola bjuder in politiska partier är det ett led i skolans demokratiska uppdrag. För att tydliggöra detta anges i den föreslagna bestämmelsen att politiska partier bjuds in för att medverka i utbildningen.

Den första delen av bestämmelsen är fakultativ. Det betyder att en skola inte måste använda sig av de objektiva urvalskriterier som anges där. En skola kan dock inte frånga objektivitetsprincipen när politiska partier bjuds in. Om en skola väljer att använda sig av ett annat urval måste detta fortfarande ske på objektiv grund. Det är t.ex. i strid med objektivitetsprincipen att låta bedömningen av frågan om ett politiskt parti ska få komma till skolan vara beroende av vilka åsikter som partiet kan väntas föra fram.

Elever ska alltid, som ett led i utbildningen, ges möjlighet att på lämpligt sätt få ta del av information från politiska partier som inte blivit inbjudna av skolan men som anmält intresse av att delta. Detta gäller alltså oavsett om skolan tillämpat huvudregeln eller bjudit in politiska partier enligt en annan objektiv grund. Denna del av den föreslagna bestämmelsen är en kodifiering av den princip som JO etablerat – nämligen att en skola av praktiska skäl kan begränsa antalet politiska partier som skolan bjuder in under förutsättning att urvalet sker på objektiv grund och inte innebär att övriga organisationer utesluts från att i en eller annan form delta i verksamheten om de anmäler intresse för det. Utredningen har här valt begreppet ”lämpligt sätt” i stället för ”en eller annan form”, eftersom det enligt utredningen är ett uttryck som bättre lämpar sig för lagtext och dessutom är lättare att förstå.

Det är upp till skolan att bedöma vad som är ett lämpligt sätt för eleverna att ta del av det aktuella partiets information. Man kan här tänka sig flera varianter som uppfyller bestämmelsens syfte – allt från medverkan på samma sätt som de sedan tidigare inbjudna partierna till att skriftlig information från partiet görs tillgänglig för eleverna.

Ett mål med den föreslagna bestämmelsen är att bringa klarhet för skolor i frågan om hur de ska förhålla sig när det gäller att bjuda in politiska partier. Det vore enligt utredningen en olycklig utveckling om skolor avstår från att bjuda in politiska partier på grund av det oklara rättsläget. Värderna och principer som fri åsiktsbildning och betydelsen av valhandlingen kan belysas för eleverna, samtidigt som också demokratins former kan komma till uttryck genom t.ex. en debatt mellan eller en utfrågning av företrädare för olika politiska partier.

Det bör i sammanhanget dock understrykas att skolan kan fullgöra det demokratiska uppdraget på olika sätt. Att bjuda in politiska partier till skolan är ett av flera sätt att arbeta med det demokratiska uppdraget. Det är alltså inte ett måste för en skola att göra det.

Yttrandefrihet, ordningsregler och debattklimat i skolan

När en skola bjuder in företrädare för politiska partier är den första frågeställningen hur en sådan inbjudan görs. Åtskilliga andra frågor kan uppstå när företrädarna väl är på plats. Vilken roll får de personer som kommer till skolan för att företräda ett politiskt parti?

Och vad gäller vidare om den grundlagsskyddade yttrandefriheten i dessa situationer? Utredningens huvuduppdrag är alltså intimt sammankopplad med flera sådana sidofrågor som rör politisk information i skolan.

Utredningen ger sin syn på dessa frågor i betänkandet. Några av utredningens slutsatser presenteras i det följande.

Utgångspunkten är att besökande politiker har lika lite som andra utomstående personer rätt att komma till en skola för att där yttra sina åsikter. I en politisk debatt på skolan kan såväl elever från skolan som utomstående politiker tänkas vara med. Eleverna, som ju redan finns på skolan, har rätt att där vara politiskt aktiva och utöva sin yttrandefrihet. Ordningsargument får inte vara ett sätt att styra elevernas åsikter. Enligt utredningen måste utomstående politiker få delta i en politisk debatt i skolan på lika villkor som eleverna som vistas där. En utomstående person som efter inbjudan får komma till en skola i egenskap av politiker och för att uttrycka åsikter bör inte anses omfattad av begreppet ”var och en som verkar inom utbildningen” i 1 kap. 5 § skollagen.

Skolledningen måste ingripa mot brottsliga yttranden. Det åligger också skolledningen att agera mot åsiktsyttringar som trakasserar eller kränker en elev. Det är därför inte i strid med yttrandefriheten att skolpersonal agerar med anledning av gjorda uttalanden i skolan som kränker eller trakasserar en elev.

Däremot är det i strid med yttrandefriheten att avbryta en till skolan inbjuden utomstående person därför att han eller hon uttalar något som inte överensstämmer med skolans värdegrund. Detsamma gäller också för sådana trakasserier eller kränkningar som inte är brottsliga.

Ett agerande från skolans sida i en sådan situation kan dock utformas så att det inte strider mot yttrandefriheten. Det gäller då att agera så att det inte framstår som en repressalie mot den som fällt yttrandet och att ha ett sakligt förhållningssätt. T.ex. kan andra deltagare i en debatt inbjudas att i en replik ge uttryck för sin uppfattning i frågan. Lärare och andra som verkar inom utbildningen har att behandla och problematisera sådana uttalanden samt att tydliggöra skolans värdegrund.

Mot bakgrund av att eleverna på grund av skolplikten eller närvaroskyldigheten är tvungna att delta i undervisningen och utbildningen får det även anses finnas en yttre gräns för den grad av politisk opinionsbildning som rimligen kan få förekomma i skolan. Det betyder att det framöver fordras betydande varsamhet när eleverna möter politisk information under lektionstid. För detta har skolan, de deltagande politikerna och eleverna var och en sin andel av ansvaret.

Det bör gärna från skolans sida ställas upp debattregler och yttre förhållningsregler inför en debatt. När skolan bjuder in företrädare för politiska partier till skolan inom ramen för utbildningen kan detta t.ex. göras genom att välkomna dem med ett informationsbrev.

I brevet kan skolans värdegrund framgå liksom debattregler och annat som rör besöket.

En viktig sak att lyfta fram när det gäller politisk information i skolan är elevinflytandet. Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras och ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Redan på grund av detta bör eleverna vara delaktiga i ett arrangemang där politiska partier bjuds in. Utredningen tror också att intresset kommer att öka hos eleverna om de får vara med att planera hur besöket ska ordnas. Elevernas inflytande innebär dock givetvis inte att de kan bestämma att ett visst parti inte ska få möjlighet att lämna information på grund av att det politiska budskapet inte gillas från elevernas sida.

Det finns alltså inte utrymme för avsteg från objektivitetsprincipen på grund av elevernas uppfattning i ett sådant avseende.

Rättslig status för fristående skolor i konstitutionella sammanhang

Enskilda, dvs. bolag, föreningar, stiftelser, registrerade trossamfund eller enskilda individer, får efter ansökan godkännas som huvudmän för bl.a. skolformerna grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem (se 2 kap. 5 § skollagen). En viktig fråga är hur man bör se på fristående skolor i konstitutionella sammanhang. Utredningen gör en sådan analys i betänkandet.

Här bör främst framhållas att fristående skolor omfattas av objektivitetsprincipen i 1 kap. 9 § RF när de fullgör offentliga förvaltningsuppgifter. En fristående skola som bjuder in politiska partier inom ramen för utbildningen måste alltså beakta objektivitetsprincipen – precis som allmänna skolor. Den föreslagna bestämmelsen gäller såväl för allmänna skolor som för fristående sådana.

Konsekvenser och ikraftträdande

Enligt direktiven ska utredningen beskriva konsekvenser för bl.a. elever utifrån barnkonventionen. Utredningens bedömning är att den föreslagna bestämmelsen är väl förenlig med barnkonventionen. Bestämmelsen ryms inom objektivitetsprincipen och syftar till att en skola ska iaktta saklighet och opartiskhet när politiska partier bjuds in. Därigenom säkerställs att eleverna får möta företrädare för politiska partier utifrån ett objektiva urval. Utredningen bedömer att den föreslagna bestämmelsen kan träda i kraft den 1 juli 2017.

6

Projektansökan livslångt lärande

RUN/15/2017

2017-01-05

Håkan Lundmark

Tfn: 063-146550

hakan.lundmark@regionjh.se

RUN/15/2017

Projektansökan livslångt lärande

Ärendebeskrivning

Inom vårt europeiska nätverk för livslångt lärande Earl All bedrivs olika gemensamma projektinitiativ. Ett som diskuterats de senaste åren har varit kompetensutveckling för den äldre befolkningen. Vi lever idag allt längre och de äldres andel av befolkningen blir allt större i hela Europa, livskvalité för den enskilde och möjlighet att bidra till samhällets utveckling och tillväxt blir därför viktiga frågor att ha bra svar på. Samtidigt kan vi konstatera att de mesta av utbildning och kompetensutveckling har den yngre befolkningen som sin primära målgrupp. Diskussionen i Earl All har därför handlat om hur aktörer inom såväl formell som icke formell utbildning kan bidra med utgångspunkt från de europeiska nyckelkompetenserna. I Sverige och vår region kan vi i första hand se möjligheter inom vuxenutbildning, folkhögskolor, studieförbund, muséer och andra kulturinstitutioner/civilsamhället.

I ett första steg är därför förslaget att göra ett gemensamt projekt där vi kartlägger förutsättningarna för vidare utveckling och samarbete inom detta område. Detta kan ske genom ansökan i programmet Erasmus+, strategiska partnerskap. Förslaget är att ha ett mindre projekt med 3 regioner samt viss expertkunskap från lärosäten. De tre regionerna är förutom Jämtland Härjedalen, Baden Württemberg och Livorno samt universiteten i Ulm och Florens, mer om det i bilaga.

Som föreslagen lead partner i projektet lämnar region Jämtland Härjedalen in ansökan till universitets och högskolerådet senast 29 mars. Projektet föreslås löpa över tre år och man kan få max 300 000 euro i stöd. Ingen medfinansiering krävs. Region Jämtland Härjedalen föreslås som projektägare. Samarbete sker med NCK/Jamtli som hanterar projektledning då de har jobbat med detta tidigare i Earl All och därigenom har nätverken i Europa. Samverkan sker med Lärcentra, folkhögskolor, studieförbund m fl i länet.

Förvaltningschefens förslag

Förvaltningschefen får i uppdrag att förbereda ansökan och lämna in den till universitets och högskolerådet.

I tjänsten

Anders Byström
Förvaltningschef

Marina Gregorsson
Chef kompetens och utbildning

Utdrag till

Håkan Lundmark och Marina Gregorsson

THIRD AGE COMPETENCES (TAC)

Background

When the terminology of *Key Competences for Lifelong Learning* was introduced to the EU in 2004 by the High Level Group on the Lisbon Treaty the concept was broad in its theoretical pedagogical scope and wide in its implication of life span. It was about Key Competences which was needed from cradle to grave. When the European Commission in November 2005 presented its Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning the perspective was broad:

“In accordance with international studies, ‘competence’ is defined here as a combination of knowledge, skills and attitudes appropriate to a particular situation. ‘Key competences’ are those that support personal fulfilment, social inclusion, active citizenship and employment. The development of the knowledge society is raising demand for the key competences in the personal, public and professional spheres. The way in which people access information and services is changing, as are the structure and make-up of societies. There is increasing concern about social cohesion and developing democratic citizenship; this requires people to be informed, concerned and active. The knowledge, skills and attitudes that everyone needs are changing as a result.”

This was ambitious! It was about personal fulfilment as much as it was about employment. With the financial crisis and what came after that, the perspective on the practical implications of Key Competences has gradually changed to basic skills for employability and the European Commission has in June 2016 revealed that they will launch a revision of the Key Competence Framework during 2017 for strengthening human capital, employability and competitiveness.

The lifelong learning perspective is becoming increasingly distant and that happens at the same time as the European demography changes dramatically as the number of older adults grows all over Europe even though unevenly. The lack of access to volunteering competence in society is neither stimulated when understanding of older adult’s capacity is not recognised.

There is a need for greater understanding of which competences are needed for older adults and offered by them, when the competence demand is not dominantly defined by the labour market. From this follows a need to understand what is offered by who in society to older adults and for political decision makers and other stakeholders to have access to this knowledge. Only through greater understanding will the stakeholders be able to further develop the offers of relevant competence development for older adults.

Aim of the project

This project focus on older adults in the third age – by which we mean the life span from leaving work life as a dominant factor in life and personal identity until the time when deterioration of the health become a dominant factor. Understanding that the transition from second to third age and from third to fourth age is a gradual and very individual process is important for the project.

The project will create better understanding on Key Competences for older adults. The project will look into the nature of key competences for this very diverse target group. Parallel the project will map who are the stakeholders in wider society and what they provide and how they provide offers to the target group. The project will also look in to how the offers to the target group are communicated and if and how the issue is addressed in national, regional and local policies in selected countries. At the centre of this perspective will be the understanding of the meeting point of the Key Competences for personal fulfilment in older age and the demand of wider society through for example volunteering.

It is an important aim of this project to contribute to the issue of Key Competences for older adults being on the political agenda on European level as well as the development of policies and practices on regional level.

Consortium

- Region Jämtland Härjedalen (applicant and lead partner)	SE
- NCK – The Nordic Centre of Heritage Learning & Creativity	SE
- University of Ulm	DE
- Region Baden-Württemberg	DE
- EARLALL	BE
- CEV – The European Volunteer Centre	BE
- ICCDPP International Centre for Career Development and Public Policy	FR
- Provincia di Livorno	IT
- University of Florence	IT

Method

The project will design a method for mapping Key Competences for older adults based on existing social science. The method will be applied on a mapping process in the regions of Baden-Württemberg and Jämtland-Härjedalen and the Livorno Province.

Parallel with this the project maps KC policies for older adults in the participating regions and on national level in the participating member states but there will even be a summarized outlook to other member states.

The outcome of the two mappings will be analysed and the results brought together in guidelines for regional stakeholders.

The project will highlight the issue through high level seminars with representatives in the participating regions and a high level seminar on EU level with representatives from Committee of Regions, the European Parliament and the European Commission. The dissemination will mainly be conducted through presentations at conferences and workshops in which the project partners are arranging or participating.

Rough idea for work packages and division of lead tasks

WP 01	Project governance	Lead: Region Jämtland
WP 02	Project management	Lead: NCK
WP 03	Methods for mapping KC for older adults	Lead: Ulm University
WP 04	Mapping KC and providers in three regions	Lead: NCK
WP 05	Mapping KC policies older adults in member states	Lead: Florence University
WP 06	Analyse and guidelines for regional stakeholders	Lead: ICCDPP
WP 07	Arranging high level seminars in regions	Lead: Livorno
WP 08	Arranging high level seminar on EU level	Lead: Baden-Württemberg
WP 09	Dissemination	Lead: EARLALL

7

Svar på motion (C): Stärk vår region och
vår attraktionskraft med regionala
skattebaser

RUN/608/2016

2017-01-09

REGIONAL UTVECKLING

Ulf von Sydow

Tfn: 063-14 65 79

E-post: ulf.von.sydow@regionjh.se

RUN/608/2016

Svar på motion (C): Stärk vår region och vår attraktionskraft med regionala skattebaser

Ärendebeskrivning

Centerpartiets regiongrupp har i en motion yrkat att Region Jämtland Härjedalen ska aktivt driva på för ett beslut om regionala skattebaser i Sveriges riksdag i närtid.

Föreslagna förändringar

Centerpartiets regiongrupp föreslår i motionen att intäkterna från fastighetsskatten på industrifastigheter och elproducerande fastigheter ska regionaliseras. Det innebär att motionens förslag är att regionen ska aktivt driva på gällande statlig skattepolitik.

Bakgrund

Kommunallagen (1991:900) reglerar ytterst region Jämtland Härjedalens verksamhet. Lagstiftningens 2 kap. Kommunernas och landstingens befogenheter klargör att motionärernas yrkande ej faller inom den kommunala kompetensen. Den typ av frågor som motionen tar upp får drivas av de politiska partierna och andra intresseföreningar och av medborgarna själva.

Regionen kan däremot inom ramen för befintlig lagstiftning ha synpunkter på frågor som påverkar intäkterna, t ex skatteutjämnningssystemets utformning.

Förvaltningschefens förslag

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Regionala utvecklingsnämnden föreslår regionfullmäktigen

Motionen avslås.

I tjänsten

Anders Byström
Förvaltningschef

Ulf von Sydow
Regional utvecklingsstrateg

Utdrag till

Organisation/person som protokollsutdrag och/eller yttrande ska skickas till.

2016 -10- 20

Dnr. RS 1928 /2016

CENTERPARTIET

Motion

Stärk vår region och vår attraktionskraft med regionala skattebaser

Väl fungerande självständiga och starka regioner är avgörande för att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften och skapa bättre förutsättningar för företagande, innovationer och investeringar. För Centerpartiet är det självklart att människor i större utsträckning ska få behålla frukterna av sitt eget arbete. Lika självklart är det att regioner som bidrar med värdefull produktion får behålla delar av detta värde. Det måste löna sig för kommuner och regioner att förbättra sitt företagsklimat, göra produktiva investeringar och upplåta mark åt viktig infrastruktur och produktion. Därför ska delar av de värden som skapas från exploatering av naturresurser ska regionaliseras.

Regionalisera fler delar av beskattningen i syfte att stärka den regionala beslutsnivån och regionernas möjligheter att föra en tillväxtfrämjande politik utifrån våra förutsättningar i Region Jämtland Härjedalen och våra kommuner i regionen. Därför vill Centerpartiet att intäkterna från fastighetsskatten på industrifastigheter och elproducerande fastigheter ska regionaliseras. Fastighetsskatten på vattenkraft uppgår i år till 5,4 miljarder kronor, varav över 1 miljard från vår region. Det är orimligt att Sverige tar in denna skatt till staten och inte låter en rättmätig del stanna där kraften produceras. Eftersom energiuppgörelsen innebär att fastighetsskatten kommer att reduceras är det viktigt att se över hur beskattningen av naturresurser även i övrigt kan regionaliseras.

Centerpartiets regiongrupp yrkar att:

- Region Jämtland Härjedalen ska aktivt driva på för ett beslut om regionala skattebaser i Sveriges riksdag i närtid.

Östersund 18 oktober 2016

Elin Lemon (c)

Berit Johansson (c)

Mattias Vernberg (c)

Cristine Persson (c)

Eva Hellstrand (c)

Mats Gärd (c)

Jörgen Larsson (c)

Bogna Wojtkiewicz Adolfsson (c)

8

Förtydligande av tillvägagångsättet vid
tillsättning av konstnärlig personal inom
verksamheten Estrad Norr

RUN/702/2016

2017-01-10

Sekretariatet
Anna Backlund
Tfn: 063 - 14 76 47
E-post: anna.backlund@regionjh.se

RUN/702/2016

Förtydligande av tillvägagångssättet vid tillsättning av konstnärlig personal inom verksamheten Estrad Norr

Ärendebeskrivning

Områdeschefen för Kultur vid Region Jämtland Härjedalen, Ingrid Printz, har tilldelat f.d. teaterchefen Gugge Sandström, Göteborg ett uppdrag i elva punkter att utreda hur tillsättning sker av konstnärlig personal inom verksamheten Estrad Norr. Uppdraget och utredningen bifogas ärendet som beslutsunderlag. Där framgår även de slutsatser och rekommendationer som uppdragstagaren har landat i, i sin helhet.

Uppdragstagaren gör följande slutsatser:

Regionala utvecklingsnämnden behöver ansvara för att en manual upprättas för Estrad Norr där organisationen tydliggörs. (Exempelvis genom en dokumentation av verksamheten och arbetsordningen) och som tydliggör organisationsplan, beslutsstruktur och befogenheter inom institutionen. Själva upprättandet av ett sådant dokument genomlyser hur verksamheten är tänkt att fungera och skapar därmed insikt för ledning och styrelse samt utgör i framtiden ett verktyg för såväl intern som extern kommunikation.

Jag ser ingen anledning till kritik mot hur den konstnärliga ledaren organiserat verksamheten inom teaterdelen av Estrad Norr. Är styrelsen och områdeschefen inte nöjd med ledarskapet hos konstnärliga ledaren, äger man att åtgärda detta. Det är viktigt att förtroende finns mellan konstnärlig ledare, scenkonstchef, områdeschef och styrelse och att den konstnärliga ledaren anförtros att detaljstyra verksamheten. Styrelsen bär ansvar för att organisationen är tydlig och att områdeschefen, scenkonstchefen och den konstnärliga ledaren är väl förtrogna med respektives arbetsuppgifter och ansvarsområden.

Verksamheten har att följa det regelverk och avtal som utfärdas av regionen respektive de avtalsslutande parterna. Det är av yttersta vikt att styrelsen bevakar att inte regelverket de ansvarar för står i strid med gällande branschavtal.

Den konstnärliga ledaren måste uppmärksamma scenkonstchefen respektive områdeschefen och Regionstyrelsen på om någon sådan konflikt är i upprinnelse.

Det är viktigt att det "armlängds avstånd" mellan politik och utövare som statsmakterna förordar behålls inom Region Jämtland Härjedalen. Detta motsäger inte vikten av politikens

intresse och engagemang i sina kulturverksamheter, vars arbete man kontinuerligt bör följa och ta del av.

Förvaltningschefens förslag

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

1. Regionala utvecklingsnämnden har tagit del av utredningen av tillvägagångssättet för hur tillsättning sker av konstnärlig personal inom verksamheten Estrad Norr.
2. Regionala utvecklingsnämnden ger förvaltningschefen i uppdrag att ansvara för att en manual upprättas för Estrad Norr där organisationen tydliggörs

I tjänsten

Anders Byström
Förvaltningschef

Ingrid Printz
Områdeschef Kulturen

Utdrag till

Ingrid Printz

Reviderad Slutrapport

Uppdraget

Uppdraget har utfärdats av Områdeschefen för Kultur vid Region Jämtland Härjedalen, Ingrid Printz, och tilldelats f.d. teaterchefen Gugge Sandström, Göteborg. Uppdragsformuleringen är:

"Förtydligande av tillvägagångssättet vid tillsättning av konstnärlig personal inom verksamheten Estrad Norr."

Frågor formulerade av uppdragsgivaren

1. Hur sker tillsättning av konstnärlig personal för a/ teater, b/ musikteater vid Estrad Norr?
2. Jämförelse med övriga institutioner i Sverige av liknande storlek.
3. Hur sker tillsättning och urval?
4. Vem ansvarar för tillsättningen?
5. När sker tillsättning i förhållande till produktion?
6. Vilka kompetenskrav finns?
7. Hur ser framtiden ut inom branschen?
8. Vad finns det för utmaningar?
9. Hur tillsätts konstnärliga råd?
10. På vilka mandat sitter man i rådet och på hur lång tid?
11. Vilka kopplingar finns det till gällande kollektivavtal för konstnärliga råd?

Metod

Insamlandet av uppgifter har skett dels genom samtal med företrädare för Region Jämtland Härjedalen, Estrad Norr samt för övriga redovisade institutioner samt genom studier av det aktuella Riksavtalet mellan svensk Scenkonst och Teaterförbundet (finns alltid tillgängligt på Svensk Scenkonsts hemsida i senast gällande version), samt parternas Jämförelsehetscheck och Mångfaldscheck. Även företrädare för svensk Scenkonst och Teaterförbundet har intervjuats. Ett fysiskt möte mellan företrädare för Estrad Norr Scenkonstchef, Yngve Nordin, Region Jämtland Härjedalen, Områdeschefen för Kultur, Ingrid Printz, tidigare konstnärliga ledaren för teaterverksamheten vid Estrad Norr, regissör Åsa Ekberg samt undertecknad, har ägt rum 9/12 2016. Inför detta möte utsändes ett första utkast till yttrande, som efter mötet reviderades och avlämnades. Mot detta yttrande daterat 2016-12-13, ställdes ett antal divergerande synpunkter ofta baserade på dokument som hittills inte hade presenterats för mig. I detta slutdokument har jag korrigerat uppgifter så att dessa överensstämmer med redovisade styrdokument.

Rapport

Rapport överlämnas skriftligen senast 20/12 2016 till Områdeschef Kultur vid Region Jämtland Härjedalen, Ingrid Printz.

Utredning

Fråga 1. Hur sker tillsättning av konstnärlig personal för a/teater, b/musikteater vid Estrad Norr?

Med konstnärlig personal avses all personal enligt Riksavtalet mellan Svensk Scenkonst och Teaterförbundet samt Akademikerförbunden avseende anställda vid offentligt finansierade teaterinstitutioner, gällande t.o.m. 2017-03-31, Avtalsbilaga 2, bl.a. regissörer, scenografer, skådespelare och sångare. Avtalet omfattar enligt Avtalsbilaga 1, Medlemmar av Svensk Scenkonst och där namnges samtliga institutioner som omfattas av detta avtal bl.a. Estrad Norr (Region Jämtland Härjedalen). Enligt Riksavtalets Gemensamma Bestämmelse § 1.4 Lokala Avtal, framgår att lokala avtal som inte är förenliga med avtalets bestämmelser ska godkännas av de centrala parterna. Några sådana avtal har inte presenterats för mig varför utgångsläget är att Estrad Norr till fullo skall efterleva detta Riksavtal.

Teaterchefer eller konstnärliga ledare företräds inte av Teaterförbundet och normalt är engagerade chefer passiva medlemmar i Teaterförbundet (förutsatt att det är där de är fackanslutna) under sin chefsperiod. Detta regleras i Riksavtalets Gemensamma bestämmelser § 1.3 Förbundstillhörighet för företagsledning m.m. Det finns således inte några regler i avtalet för hur dessa chefer engageras utan en teaters styrelse ansvarar för rekryteringen. Om det gäller en bolagsform där teaterchefen eller den konstnärliga ledaren är underställd en bolagschef eller motsvarande, tillsatt av styrelsen, har denna ansvaret för tillsättningen av underställd chef eller konstnärlig ledare. Detta kan vara reglerat i bolagsordningen eller på annat sätt beskrivet av styrelsen genom delegationsbeslut.

Nu gällande "Uppdrag Estrad Norr för regional scenkonstverksamhet år 2016" omfattar all scenkonstverksamhet, musik, musikteater, teater och dans. Scenkonstchefen tillsätts av områdeschefen för Kultur vid Region Jämtland Härjedalen. Verksamheten har ingen egen fackstyrelse utan Regionala Utvecklingsnämndens styrelse är styrande organ med områdeschefen Kultur som ansvarig tjänsteman. Det finns en delegationsordning som revideras inför 2017. Områdeschefen kan enligt denna vidaredelegera uppdrag, t.ex. arbetsmiljöuppgifter till scenkonstchefen vilket är genomfört för nuvarande innehavare. Scenkonstchefen har rätt att engagera konstnärliga ledare och övrig konstnärlig personal och är den som formulerar kontrakt. Områdeschefen är emellertid formellt områdesansvarig. Idag särredovisas inte hur den konstnärliga ledaren för teaterverksamheten rekryteras eller tillsätts. Det finns heller ingen tydlig uppdragsbeskrivning för denna. Scenkonstchefen svarar själv för hela sitt verksamhetsområde och rapporteringen av dess resultat till områdeschefen kultur.

De avtalsmässiga villkoren för anställning av övrig konstnärlig personal tillika anställningskontraktens utseende framgår av Riksavtalet. Riksavtalets bilaga 3 avser Anställningskontrakt för anställda vid offentligt finansierade teaterinstitutioner med undantag för frilansregissörer/scenografer/kostymdesigner engagerad per pjäs samt frilanskoreograf engagerad per balettverk. Det är alltså denna typ av kontrakt som skall användas vid engagemang av skådespelare, sångare för musikdramatiskt verk och dansare. Riksavtalets bilaga 4 avser Kontrakt avseende frilansregissör engagerad per pjäs och frilanskoreograf engagerad per dansverk. Bilaga 5 avser Kontrakt avseende frilansscenograf/kostymdesigner engagerad per pjäs. Bilaga 6 avser Kontrakt avseende frilansljusdesigner engagerad per pjäs. Preciseringar för konstnärlig personal kategori 2a framgår av Riksavtalets §11. Detta gäller såväl tillsvidareanställda som anställda med övriga kontraktsformer. Om en konstnärlig yrkesutövare engageras genom bolag, t.ex. enskild firma, måste kontraktet precisera alternativt hänvisa till Riksavtalets regler.

Arbetsuppgifter, arbetstider, ersättningar m.m. framgår av Riksavtalet. Preciseringar, t.ex. vad som gäller för turnéverksamhet vid den enskilda teatern, skall framgå av ett lokalt arbetstidsavtal.

Hur det i praktiken går till på Estrad Norr, har den tidigare konstnärliga ledaren Åsa Ekberg redogjort för i en skrivelse daterad 10/6 2015, enligt uppdrag från ett av regionråden. Skrivelsen bifogas i sin helhet till denna utredning (Bilaga 1.)

Av denna skrivelse framgår att Estrad Norr valt att inte fastanställa skådespelare i syfte att kunna vara flexibla mot repertoarens olika behov. Detta förhållningssätt är det vanligast förekommande inom branschen där det endast förekommer sparsamma tillsvidareengagemang. Detta brukar framgå av ett lokalt avtal eller en dokumentation av arbetsordningen vid den aktuella teatern.

Som alternativ till pjäsengagemang ges möjligheten till tidsbegränsade kontrakt med varierande längd upp till 5 års omfattning, enligt nu gällande Riksavtal mellan Svensk Scenkonst och Teaterförbundet. Till kostnaden för ett pjäskontrakt skall räknas att den engagerade är berättigad till resa till och från hemorten (åtminstone vid engagemangets ingående och avslutande), bostad och traktamente. Dessa kostnader utgår om teatern väljer att engagera på långtidskontrakt.

En pjäskontrakterad artist får inte användas i annan produktion än den i kontraktet angivna (om inte detta särskilt avtalas och ersätts) medan övriga kontraktsformer (utom vid bolagsengagemang) innebär att den anställda står till arbetsgivarens förfogande för förekommande repertoar.

Åsa Ekbergs skrivelse behandlar vidare produktionsvolymen, som även omfattar olika samarbeten för att bredda utbudet. Här nämns även andra aktörer inom regionen, t.ex. Teater Barda samt samarbeten med andra länsteatrar. Även detta förhållningssätt är vanligt förekommande, inte bara för små resurssvaga länsteatrar. Teater Barda är ett projekt med funktionshindrade artister som inte är professionella i den mening som utgör grund för medlemskap i Teaterförbundet. Denna verksamhet kan därför behöva beskrivas i särskild ordning, skiljt från det professionella uppdraget.

Repertoarvalet på Estrad Norr görs av den konstnärliga ledaren i samråd med repertoarrådet. Det framgår inte av skrivelsen hur detta råd tillkommit, dvs om det finns fastställt i någon dokumentation att ett råd ska finnas eller om det är på den konstnärlige ledarens initiativ rådet skapats. Det framgår inte heller om rådet sitter på annat mandat än från den konstnärlige ledaren eller omfattningen av mandattidens längd. Däremot kan utläsas på vilka bevekelsegrunder de namngivna rådsmedlemmarna är tillsatta. Ett särskilt "ungdomsscenråd" där högstadiel elever ingår börjat att praktiskt arbeta under 2015 men denna verksamhet är ännu inte etablerad. Enligt uppgift från Områdeschefen, skall Estrad Norr från 2017 få detta uppdrag sig tilldelat. Allt fler teatrar har idag motsvarande kontaktytor med unga, ofta verksamt inom ramen för "skapande skola".

Några regler för konstnärliga råd finns inte i Riksavtalet. I Riksavtalets Bilaga 8, Samverkansavtal, framkommer det i § 2.2 Samverkansområden, bl.a. att samverkansområden enligt detta avtal omfattar exempelvis "verksamhet och ekonomi (ej rollbesättning respektive repertoarfrågor)".

För kulturområdet inom regionen finns ett gemensamt samverkansavtal för benämnt "områdeskommitté". I detta ingår Estrad Norr. Områdeskommittén arbetar utifrån den exemplifierade dagordning som paragrafen i Riksavtalet omnämner och omfattar således inte teaterns rollbesättningar eller repertoarfrågor. Det finns en befogenhetsplan som klargör att det är "närmsta chef" som bär ansvar för tillsättningar.

Således säger Riksavtalet tydligt att beslut om repertoar och rollbesättningar åvilar en teaterchef och syftet är att teaterchefen måste vara den som står till svars inför styrelsen för fattade beslut. Ett råd är ett råd och inte ett beslutande organ. Styrelsen för Estrad Norr, den Regionala Utvecklingsnämnden, måste klargöra hur ansvarsfördelning sker inom den egna organisationen så ansvaret för Områdeschef, Scenkonstchef och i det fall denna utser en konstnärlig ledare blir tydligt, alldenstund "Teaterchef" i Riksavtalets mening ju inte existerar i organisationen för Estrad Norr.

Vid Estrad Norr är befogenheter och ansvarsområden inte tydligt dokumenterade men följer en praxis. Under Scenkonstchefen finns en konstnärlig ledare på 33% tjänst, som svarar för repertoarläggning och engagemang, men utan befogenhet att själv kunna teckna kontrakt. Upphovsrätter och anställningskontrakt tecknas av Scenkonstchefen.

Samverkansavtalet inom ramen för Riksavtalet har ändå en bärighet i engagemangsfrågor eftersom detta skall omfatta personalpolitik och kompetensutveckling, arbetsorganisation och arbetstid, jämställdhet, mångfaldsfrågor, arbetsmiljöfrågor och frågor rörande elektroniska nätverk. De lokala parterna kan även komma överens om andra områden för samverkan och samverkan skall utgöra ett naturligt led i beslutsfattandet.

Vid Estrad Norr finns inget samverkansavtal som tecknats särskilt för teaterverksamheten utan ärenden hänvisas till ovan nämnda områdeskommitté.

Avtalsparterna på riksplanet har ett råd för jämställdhet och likabehandlingsfrågor som arbetar utifrån Diskrimineringslagstiftningen. I arbetet har utvecklats hjälpverktyg för teatern i form av en s.k. jämställdhetscheck och en mångfaldscheck. Dessa används regelmässigt medan upprättande av ev. anställningspolicy saknar vedertagna förlagor

och är föremål för varje teater att upprätta efter behov. Däremot finns olika typer av praxis etablerade vilket jag återkommer till senare. Även Kulturrådets rapport om tillgänglighet från 2015 används av vissa institutioner som vägledande för intern praxis.

Fråga 2. Jämförelse med övriga institutioner i Sverige av liknande storlek

Eftersom frågan utgår från hur Estrad Norr är organiserad och dess plats den regionala organisationen måste jag konstatera att det inte finns någon institution med exakt samma utseende i landet. Dessutom är Estrad Norr den minsta av landets länsteatrar. Jag har i den vidare rapporten undersökt institutioner som omfattar teaterproduktion även om några ingår i bolagsbildningar som omfattar också dans, musik och även film. Någon teater ingår i en större koncern, en annan har en organisatorisk likhet med Estrad Norr men inom ett landsting. Jag har utelämnat några av de större länsteatrarna, som exempelvis Östgötateatern (Scenkonstbolaget i Östergötland AB) och AB Regionteatern Blekinge Kronoberg.

Företrädare för följande teatrar har intervjuats och ingår i mitt jämförelsematerial:

Byteatern Kalmar länsteater
Folkteatern i Göteborg, ekonomisk förening
Giron sámí teáther, Kiruna
Ideella föreningen Länsteatern på Gotland, Visby
Nya Västana Teater, Sunne
Regionteater Väst AB, teaterdelen lokaliserad till Uddevalla, dansen till Borås
Scenkonst Sörmland, Eskilstuna
Scenkonst Västernorrland AB, Norrdans, Teater Västernorrland, Sundsvall
Stiftelsen Folkteatern i Gävleborg, Gävle
Stiftelsen länsteatern i Dalarna, Falun
Teater Halland AB, Varberg
Västerbottenteatern AB, Skellefteå

Därutöver har kontakter tagits med företrädare för Svensk Scenkonst och Teaterförbundet, som utgör de avtalsslutande parterna på området.

Av dessa har samtliga ett regionalt (eller större geografiskt) turnéuppdrag utom Folkteatern i Göteborg, som emellertid har haft kontinuerligt turnéuppdrag men som nu endast mer sporadiskt turnerar. Byteatern får ett utökat uppdrag med ekonomisk resursförstärkning för att utveckla dansverksamhet. Flera region- eller länsteatrar samarbetar med Riksteatern för distribution av sina produktioner. "Bilaterala" samproduktioner och turnésamarbeten förekommer om än inte i kontinuerlig form.

3. Hur sker tillsättning och urval?

Det ursprungliga uppdraget för denna utredning omfattade konstnärlig personal, vilket senare utökades till att även gälla den konstnärliga ledaren.

Teaterchef i betydelsen verksamhetschef eller VD, tillsätts av styrelsen för teatern. Om inte teaterverksamheten drivs autonomt utan ingår som en underavdelning i ett större sammanhang, kan denna chef tillsättas på annat sätt, som vid Estrad Norr. Här är det en Områdeschef som utgör den politiskt tillsatta chefen som i sin tur utser en Scenkonstchef, som har rätt att tillsätta en konstnärlig ledare med de ansvarsbegränsningar som omnämnts tidigare.

Det har blivit alltmer vanligt att det är styrelserna som själva utser ny teaterchef utan samrådsförfarande med personalen. Samrådsförfarandet kan ändå sägas gälla om styrelsen omfattar personalrepresentation. Detta gäller företrädesvis större teatrar men även länsteatrar som Folkteatern i Göteborg. Större teatrar har ofta ett delat ledarskap med en VD och en konstnärlig ledare, vilket även förekommer vid länsteatrar som Folkteatern i Gävleborg, Folkteatern i Göteborg och Regionteater Väst. Byteatern i Kalmar har två teaterchefer på samma ansvarsnivå. En är i sin yrkesfunktion regissör och en producent men båda tituleras "teaterchef". Vanligast förekommande på mindre teatrar att Teaterchefen både är VD och konstnärlig ledare, som exempelvis, Dalateatern, Giron sámí teáther, Länsteatern på Gotland, Västana teater m.fl.

Teater Västernorrland ingår i en slags koncernbildning, i vardagligt tal kallat Scenkonstbolaget, som omfattar flera kulturinstitutioner, t.ex. teater, dans, film, musik m.m. Teater Västernorrland leds av en chef som är teaterchef men som är underställd chefen för Scenkonstbolaget. Teaterchefstjänsten har nyligen tillsatts av Scenkonstbolagets chef efter utannonsering och samrådsförfarande med teaterns personal.

Organisationen vid Scenkonst Sörmland, med Sörmlands läns landsting som huvudman, påminner till viss del om Estrad Norr, även om själva teatern har annan omfattning och uppdrag. Här har landstinget tagit bort de tidigare förvaltningarna och ersatt dem med verksamhetsområden, t.ex. för kultur och utbildning. Teaterchefen sitter i en ledningsgrupp med cheferna för muséet, länsbiblioteket, två folkhögskolor, och ett lantbruksgymnasium som förvaltar ett slott. Ledningsgruppen lyder under en facknämnd men sorterar direkt under landstingsstyrelsen i vissa frågor. Teaterchefen arbetar direkt med kulturplanen och är med och sätter målen men områdeschefen hanterar regionens övergripande kulturfrågor. Delegationsordningen sträcker sig från Landstingsdirektören och nedåt genom organisationen.

Svensk Scenkonst och Teaterförbundet anordnade för ett antal år sedan en särskild utbildning för att öka antalet kvinnliga teaterchefer i landet. Svensk Scenkonst har ibland konsulterats inför rekrytering av teaterchefer, exempelvis av Folkteatern i Göteborg, där man föreslog Ulrika Josefsson och Lars Norén som VD respektive konstnärlig ledare vid tillsättningen av ny chef 2009. Idag är antalet kvinnliga chefer större än de manliga vid Sveriges länsteatrar.

Varje teaters styrelse ansvarar för rekryteringen av ny teaterchef även om formerna kan se mycket olika ut och graden av samråd med personal och fackliga organisationer varierar. Arbetsuppgiften kan emellertid vara delegerad till en koncernchef men ansvaret kan aldrig delegeras (jfr förhållandet inom arbetsmiljöområdet).

Vid Estrad Norr finns, som redan nämnts, ingen särskild fackstyrelse utan verksamheten sorterar direkt under den regionala utvecklingsnämnden med en verkställande tjänsteman, områdeschef Kultur, som tjänsteman och handläggare. Även om arbetsuppgifter delegerats till områdeschefen ligger övergripande beslutsansvar hos Regionala utvecklingsnämnden. Det finns anledning för Regionen att granska om organisationen är tillfredsställande, till exempel för bedömning av balans mellan det regionala uppdraget och de av regionen tilldelade resurserna samt hur återrapportering och kvalitetssäkring sker.

Tillsättande av övrig konstnärlig personal är en arbetsuppgift som ingår i en teaterchefs uppdrag. Teaterchefen utses för att leda och fördela arbetet inom teatern. I detta ligger att ansvara för repertoarläggningen och vad därav följer, att utse regissör och övriga konstnärliga medarbetare liksom engagemang av artister. Om samrådsformer förekommer är ansvaret ändå alltid teaterchefens. En teaterchef kan aldrig inför sin styrelse hävda att ett rådsorgan (konstnärligt råd eller samråd med facklig organisation) fattat beslut. Råd är råd. Teaterchef fattar beslut. Eftersom det nu inte finns en teaterchef vid Estrad Norr, är det Scenkonstchefen som är beslutande, förutsatt att detta tydliggörs genom delegationsordningen. Denna bör dessutom kompletteras av en tjänstebeskrivning samt av en organisationsplan som klargör ansvarsområden och dess avgränsningar. Eftersom Regionen valt en organisationsform för Estrad Norr som är så olik det vanligen förekommande är detta extra viktigt. Verksamheten vid Estrad Norr utgör ingen egen bolagsbildning utan här sker en samorganisering av olika institutioner inom en förvaltning.

Vid en rundringning till de tidigare nämnda teatrarna, visar sig ingen ha någon skriven anställningspolicy men ett flertal säger sig använda jämställdhetschecken och mångfaldschecken som hjälpmedel. Konstnärlig personal anställs på allt från pjäskontrakt, visstidskontrakt och även tillsvidarekontrakt om sådant finns disponibelt i numerären. Några teatrar säger sig prioritera artister utbildade på någon av teaterhögskolorna och flera åtar sig att bereda praktikplatser för studenterna under deras utbildningstid. Praktikplatser erbjuds även för vissa regi- och scenografielever. Arbetsmarknaden har beskrivits av Åsa Ekberg i sin redogörelse beträffande Estrad Norr och jag kan bara instämma i att det är ytterst hård konkurrens om allt minskande antal arbetstillfällen. Detta visar sig bl.a. genom att många artister gör karriärbyten och övergår till annan verksamhet. Det sker ibland endast några år efter examen. Den klassiska dramatiken har brist på roller för kvinnor medan nyare dramatik bättre tillgodoser roller för både män och kvinnor. Flera teatrar gör könsoberoende rollbesättningar och använder sig även av "color-blind-casting" för att öka representationen på sina scener. Dock är andelen transpersoner som erbjuds rolluppgifter mycket ringa. Av detta framgår att möjligheten för en liten institution att leva upp till statens eller myndighetens målsättning beträffande representation på scenen är mycket begränsad och därför av nödvändighet bör ses över en längre tidsperiod.

Under många år har tillgången på arbetsuppgifter för kvinnor i medelåldern varit ett sorgligt kapitel, vilket medfört stor arbetslöshet inom denna grupp. Teatrar med uppdrag att spela stor volym av barn- och ungdomsteater, engagerar oftare yngre skådespelare, inte bara för att få fler identifikationspunkter för en ung publik utan för att föreställningssituationen ofta (men långt ifrån alltid) upplevs påfrestande bland äldre skådespelare.

Fråga 4. Vem ansvarar för tillsättningen

Styrelse tillsätter VD/teaterchef.

Det är VD eller den som VD vidaredelegerat uppgiften till som tillsätter övrig personal. VD/teaterchef har ansvaret för repertoarläggning, upphovsrättsliga avtal och engagemang.

Vid Estrad Norr är det styrelsen för Regional utveckling som tillsätter en Områdeschef, som tillsätter en Scenkonstchef enligt den gällande delegationsordningen. Scenkonstchefen kan rekryteras från ettdera av scenkonstområdena som omfattas.

Idag har Scenkonstchefen utsett en konstnärlig ledare för teaterverksamheten som han gett i uppdrag att föreslå repertoar, engagemang av artister och övrig konstnärlig personal. Scenkonstchefen svarar för upprättande av kontrakt. Förhållningssättet med en konstnärlig ledare för teaterverksamheten är inte fastlagt i något beslutsdokument och en framtida scenkonstchef kan därför fritt förhålla sig till hur verksamheten tidigare organiserats.

Urvalet görs idag för att bäst svara mot teaterns eller uppsättningens konstnärliga behov och det är konstnärliga ledarens omdöme som faller avgörandet. Om anställningsbehovet och kravprofilerna diskuterats i repertoarrådet är det ändå alltid den konstnärliga ledaren som förordar till scenkonstchefen som tecknar kontrakt.

Fråga 5. När sker tillsättningen i förhållande till produktion?

Tjänster tillsätts efter behov. Skall en enskild artist medverka i flera produktioner används tillsvidare- eller visstidskontrakt som möjliggör detta. Kontraktet kan i princip tecknas när som helst. Gäller det att knyta en attraktiv artist med många erbjudanden kan man behöva vara ute år i förväg. Giltighetstiden preciserar när själva engagemanget börjar respektive slutar enligt den kontraktsmall som återfinns i Riksavtalets Bilaga 3. Pjäskontrakt för artister skrivs från kollationering (repetitionsstart) till sista föreställning om inget annat överenskommes. Pjäskontrakt för övriga konstnärliga medverkande skall omfatta den avtalsmässiga förberedelsetiden för dessa.

Fråga 6. Vilka kompetenskrav finns?

Styrelse avgör kompetenskraven vid tillsättning av VD/teaterchef.

VD/teaterchef avgör kompetenskraven vid tillsättning av övrig personal.

Vanligtvis gör regissören en bedömning av den artistkompetens som en enskild uppgift behöver omfatta. Men eftersom det inte är regissören utan VD/teaterchef som skriver kontraktet är det ytterst teaterchefen som fattar beslut och vars omdöme som faller avgörande om nödvändig kompetens. Som tidigare nämnts har flera teatrar kravet på teaterhögskoleexamen som utgångspunkt, eller de villkor som i övrigt krävs för att

erhålla medlemskap i Teaterförbundet. Vid Estrad Norr är det en scenkonstchef som har möjlighet att tillsätta en konstnärlig ledare som gör kompetensbedömningarna.

Fråga 7. Hur ser framtiden ut inom branschen?

Detta kan naturligtvis inte entydigt besvaras eftersom förutsättningarna skiftar och ligger utöver teatrarnas egen påverkan.

Den tidigare statliga kulturpolitiken har ersatts av samverkansmodellen som innebär att teatrarna inte längre själva för en diskussion med staten och dess myndighet. Den regionala kulturpolitiken och kulturplanen har numera stor betydelse för prioriteringar. Det är inte alltid säkert att de regionala nivåerna har samma eller större egen fackkompetens på enskilda konstområden än vad staten tidigare haft.

Det finns stora skillnader i landet avseende kommuners, landstings eller regioners kulturpolitiska visioner. Byteatern i Kalmar får ett rejält tillskott i form av resurser och utökat uppdrag av sitt landsting medan andra teatrar får kraftiga sparbeting, som i praktiken t.o.m. omöjliggör genomförandet av det fastlagda uppdraget. Det måste ligga på de respektive styrelsernas ansvar att uppdrag och tilldelade resurser harmonierar.

Det finns fler intressanta framtidsfrågor att beakta, som t.ex. den om nya elektroniska media, som den i Riksavtalet föreslagna samverkansdagordningen kan omfatta. En producerande enhet som en teater kan komplettera sin egen turnerande verksamhet med digital teknik men man får för den sakens skull inte sammanblanda producerande och distribuerande verksamhet, vilket livligt diskuterats inom Länsteatrarna i Sverige under mer än ett decennium. (LTS är länsteatrarnas samarbetsorgan, grundat av de politiska styrelserna, en organisation som även Estrad Norr tillhör.)

Politiska prioriteringar kommer att vara av avgörande betydelse för den närmaste utvecklingen. Det kan finnas spänningar mellan statliga direktiv och prioriteringar (t.ex. när det gäller ungas möjlighet att möta professionella kulturskapare) och de regionala.

I övrigt kan sägas att tillgången på kompetent konstnärlig personal är god, tillgången på nyskriven dramatik av god kvalité, såväl svensk som utländsk, är god men tillgången på teknisk personal mindre god och här finns många bristyrken inom branschen och särskilt svårt att rekrytera utanför storstadsregionerna. För den turnerande teatern finns det ofta brister i arrangörsledet, som ofta saknar tillfredsställande ekonomi och ibland har undermåliga lokaler. De ideella arrangörskrafterna behöver stöttas och förnygras. Det är viktigt att en styrelse förstår gränsdragningarna mellan den producerande institutionens ansvar och arrangörsansvaret.

Fråga 8. Vad finns det för utmaningar?

Utmaningarna måste definieras utifrån varje teaters förutsättningar, resurser och uppdrag. Det är upp till teaterchef eller motsvarande att upprätta relevanta strategier för den enskilda teatern och kommunicera detta med sin styrelse. Förutom vad som redan problematiserats i föregående fråga vill jag nämna möjligheten till samarbeten,

både med andra kulturinstitutioner inom den egna regionen och med angränsande. Jag har t.ex. noterat ett intresse från Teater Västernorrland att fortsätta och utveckla det tidigare produktions- och turnésamarbetet med Estrad Norr. Jag har själv sett föreställningar i Döda Fallet och anser att här finns en fantastisk miljö som väl lämpar sig för en sommarteaterverksamhet. Det borde finnas fler intressenter som är villiga att bidra till detta men det krävs en drivande kraft som ansvarar för att utveckla verksamheten. Detta skulle kunna vara en av arbetsuppgifterna för scenkonstchefen eller den konstnärliga ledaren för teaterverksamheten vid Estrad Norr.

En utmaning för styrelsen och Områdeschefen är att finna en scenkonstchef med bredd och kompetens att leda verksamheten.

Den största utmaningen tror jag är att finna en konstnärlig ledare som på endast 33% tjänst har kapacitet att driva och utveckla teaterverksamheten vid Estrad Norr enligt det givna uppdraget. Att på ett genomsnitt av dryga 13 tim/vecka på ett ansvarsfullt sätt leva upp till allt som uppdraget från den politiska nivån beslutat och leverera ett kvalitativt högtstående resultat ser jag inte som rimligt.

Av egen erfarenhet vet jag exempelvis att förutom det som Åsa Ekberg redovisar att ta del av teaterhögskolornas examensproduktioner, har man över 100-talet ansökningar från regissörer (inklusive ett antal uppsättningsförslag), scenografer och artister att ta del av och besvara varje år. Dessutom skall den konstnärliga ledaren hålla sig à jour med aktuell repertoar, vad som skickas ut från förlag och fristående författare och översättare. Det brukar innebära genomgång av 100-150 manuskript per säsong. Därutöver skall man planera, leda, kostnadsberäkna, sköta förhandlingar på lokalplanet m.m. Slutligen skall man utveckla verksamhet mot de mål som är uppställda. På 13 arbetstimmar i veckan?

Fråga 9. Hur tillsätts konstnärliga råd?

Fråga 10. På vilket mandat sitter man i rådet och på hur lång tid?

Frågorna behandlas gemensamt nedan.

Tillsättande av konstnärliga råd är upp till varje teaterchef att besluta om och ser därför olika ut på teatrarna. Råden i de fall de förekommer är i samtliga fall rådgivande och ej beslutande.

Byteatern i Kalmar som har två teaterchefer har konstnärliga rådsmöten med hela sin samlade personal som sammanlagt består av 19 årsverken.

Dalateatern har ett konstnärligt råd där hela den konstnärliga numerären om 7 personer ingår tillsammans med dramapedagogen och producenten. Man sitter i rådet så länge anställningen varar och arbetet är särskilt arvoderat och omfattar arbetsuppgifter som föreläggs av teaterchefen. Det har tidigare förekommit ett konstnärligt råd bestående av externa frilansande personer på motsvarande sätt som beskrivs på Estrad Norr men detta avskaffades 2009.

Folkteatern i Gävleborg har en teaterchef och tre konstnärliga ledare. I teaterns mötesstruktur återfinns såväl ett Konstnärligt råd som gruppvis eller enskilt har möten med den konstnärliga ledningen. Det finns även ett Konstnärligt forum, där alla på teatern deltar samt ett Ensemblemöte. Mötesstrukturen håller man just nu på att gå igenom och revidera. VD sammanfattar nuläget så att alla i personalen är del av ett eller flera "konstnärliga råd", som har olika mötesformer. Inga sitter på något särskilt mandat förutom den Konstnärliga ledningen, som har 5-årsförordnande. Det utgår inga extra ersättningar till någon utan uppgifterna ingår i ordinarie tjänster.

Folkteatern i Göteborg har en konstnärlig ledare som samlar all personal till konstnärligt råd en gång per år. Däremellan utser varje avdelning på teatern en representant till det konstnärliga rådets styrgrupp som arbetar årsvis.

Giron sámi teáther har inget konstnärligt råd. Teaterchefen är konstnärligt ansvarig och fattar alla beslut. Skådespelare bör tala samiska vid sidan av svenska.

Länsteatern på Gotland har en ledningsgrupp som fattar både konstnärliga och ekonomiska beslut. Teaterchefen är ytterst beslutande. Teatern har endast 6 årsverken och även här har det betydelse för att skådespelare ibland måste behärska gutamål.

Regionteater Väst har en VD och en konstnärlig ledare för vardera talteatern och dansen. Denna grupp utgör den konstnärliga ledningsgruppen där besluten fattas med VD som ytterst ansvarig. Det finns konstnärliga råd där de tillsvidareanställda skådespelarna (5) ingår respektive tillsvidareanställda dansare (3) ingår. Dessutom finns ett konstnärligt forum där all personal deltar.

Scenkonst Sörmland skiljer sig från övriga länsteatrar genom att man arbetar efter en projektmodell som innebär en egenproduktion om två teateruppsättningar om året och två mindre dansföreställningar. Därutöver köper man in annan produktion och har därmed ca 300 frilansare på olika kontrakt under året. Sedan teatern började arbeta efter den projektmodell man nu har, kan vem som helst komma med idéer till teaterchefen och behovet av ett repertoarråd uppges därför inte ha funnits. Musiker och skådespelare finns med i samtal numera på ett annat sätt och producenterna har mycket att säga till om när det gäller gästspel. Det strategiska och konstnärliga utvecklandet sker också ofta i samarbeten meddelar VD.

Teater Halland genomför byte av VD/Teaterchef till nyåret. Jag har inga uppgifter om hur den tillträdande teaterchefen kommer att organisera sin verksamhet.

Teater Västernorrland har "konstnärliga samtal" med teaterns personal (30) där omvärlds- och samtidsfrågor inom repertoaren diskuteras. Teaterchefen har även möten med de tillsvidareanställda skådespelarna (3) där främst yrkesutvärdering och skådespeleri diskuteras och där teaterchefen tar upp förslag på rekryteringar inom ensemblen. Teaterns planeringshorisont är 1 ½ år. Teaterchefen poängterar önskemålet om ett "strukturellt samarbete" med Estrad Norr.

Västana teater har inget konstnärligt råd utan teaterchefen är ytterst ansvarig för repertoar och konstnärlig form. Teaterchefen är emellertid öppen för diskussion om repertoar enligt egen utsago men står själv för alla beslut.

Västerbottenteatern har ett konstnärligt råd utan beslutsrätt. VD fattar beslut om repertoaren. Mandattiden för rådet är ett år och uppdraget är oarvoderat. Tre representanter utses av facket och VD kompletterar därutöver gruppen med representanter så att hon finner den lämplig och kompetent.

Fråga 11. Vilka kopplingar finns till gällande kollektivavtal för konstnärliga råd?

Det finns inga kopplingar till gällande kollektivavtal utan frågan om konstnärliga råd avgörs av varje teaterchef.

Rekommendationer

Regionala utvecklingsnämnden behöver ansvara för att en manual upprättas för Estrad Norr där organisationen tydliggörs. (Exempelvis genom en dokumentation av verksamheten och arbetsordningen) och som tydliggör organisationsplan, beslutsstruktur och befogenheter inom institutionen. Själva upprättandet av ett sådant dokument genomlyser hur verksamheten är tänkt att fungera och skapar därmed insikt för ledning och styrelse samt utgör i framtiden ett verktyg för såväl intern som extern kommunikation. Det är av vikt att alla anställda inom institutionen har kännedom om var beslut fattas och hur samverkansformerna är ordnade i sin helhet och för verksamhetsområdena (t.ex. teaterdelen) enskilt. Detta är också ett användbart dokument när någon ny beslutsfattare i organisationen skall rekryteras. Uppstår det diskussioner om hur och på vilka bevekelsegrunder beslut fattas kan det vara nyttigt att ha en genomarbetad manual. På exempelvis Dalateatern finns sådan dokumentation upprättad.

Jag ser ingen anledning till kritik mot hur den konstnärliga ledaren organiserat verksamheten inom teaterdelen av Estrad Norr. Tidsomfattningen av den konstnärliga ledarens tjänst är orimlig. Om en konstnärlig ledare arbetar under annan chef måste den konstnärliga ledaren ha ett tydligt och odiskutabelt mandat att leda verksamheten. Detta måste styrelse och områdeschef garantera genom nödvändig dokumentation som aktuell organisationsplan och delegationsordning. Konstnärliga ledaren måste ges mandat att själv avgöra behovet av ett konstnärligt råd och vara den som fattar beslut om såväl repertoar som engagemang inom de av styrelsen och områdeschefen beslutade ramarna. Är styrelsen och områdeschefen inte nöjd med ledarskapet hos konstnärliga ledaren, äger man att åtgärda detta. Det är viktigt att förtroende finns mellan konstnärlig ledare, scenkonstchef, områdeschef och styrelse och att den konstnärliga ledaren anförtros att detaljstyra verksamheten. Styrelsen bär ansvar för att organisationen är tydlig och att områdeschefen, scenkonstchefen och den konstnärliga ledaren är väl förtrodda med respektives arbetsuppgifter och ansvarsområden.

Verksamheten har att följa det regelverk och avtal som utfärdas av regionen respektive de avtalsslutande parterna. Det är av yttersta vikt att styrelsen bevakar att inte regelverket de ansvarar för står i strid med gällande branschavtal.

Den konstnärliga ledaren måste uppmärksamma scenkonstchefen respektive områdeschefen och Regionstyrelsen på om någon sådan konflikt är i upprinnelse.

Det är viktigt att det "armlängds avstånd" mellan politik och utövare som statsmakterna förordar behålls inom Region Jämtland Härjedalen. Detta motsäger inte vikten av politikens intresse och engagemang i sina kulturverksamheter, vars arbete man kontinuerligt bör följa och ta del av.

Slutligen vill jag rekommendera en särskild översyn av relationen mellan Estrad Norr och Teater Barda beträffande finansieringen samt den avtalsmässiga tillhörigheten av den senare.

Göteborg den 19 december 2016

Gugge Sandström
Kärnvedsgatan 4
416 80 Göteborg
031-21 50 21

Verksamhetens namn

Område/enhet:

Huvudsaklig personal:

Samarbetspartners:

Årsbudget/ersättning:

Uppdrag

Fortsättning på nästa sida

Syfte och mål

Aktivitet

Förväntat resultat/indikatorer

In english

**LOKALT KOLLEKTIVAVTAL OM SAMVERKAN I
REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN 2017**

Version: 3

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av
1.	2013-11-04	Fastställt	
2.	2015-07-01	Redaktionella ändringar med anledning av bildandet av Region Jämtland Härjedalen	RS/1516/2015
3.	2016-11-09	Revidering fastställd	RS/1516/2016 Lokala kollektivavtal med resp. facklig organisation

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	SAMVERKAN I EN DECENTRALISERAD ORGANISATION	5
1.1	Syfte	5
1.2	Medinflytande och samverkan.....	5
2	ROLLER	6
2.1	Chefens roll	6
2.2	Medarbetarens roll.....	7
2.3	Facklig företrädares roll	7
3	ARBETSPLATSTRÄFFAR	7
3.1.1	Kallelse/ärendelista	8
3.1.2	Minnesanteckningar	8
3.1.3	Information.....	8
3.1.4	Ärenden	8
4	FACKLIG INFORMATION	9
5	FÖRHANDLINGSORDNING	9
6	MANDATFÖRDELNING	10
6.1	Principer för fördelning av mandat.....	10
6.2	Antalet ledamöter	10
7	OMRÅDESKOMMITTÉ	11
7.1.1	Sammansättning.....	11
7.1.2	Sammanträdesordning	12
7.1.3	Kallelse/ärendelista	12
7.2	Protokoll.....	12
7.3	Ärenden utanför områdeskommittén	13
7.3.1	Tillsättning av personal.....	13

7.3.2	Tillsättning av chefer.....	13
8	FÖRVALTNINGSKOMMITTÉ.....	13
8.1.1	Sammansättning.....	14
8.1.2	Sammanträdesordning	14
8.1.3	Kallelse/ärendelista	14
8.2	Protokoll.....	15
8.3	Ärenden utanför förvaltningskommittén.....	15
8.3.1	Tillsättning av personal.....	16
8.3.2	Tillsättning av chefer.....	16
9	REGIONKOMMITTÉ.....	16
9.1.1	Sammansättning.....	17
9.1.2	Sammanträdesordning	17
9.1.3	Kallelse/ärendelista	17
9.2	Protokoll.....	18
9.3	Ärenden utanför regionkommittén	18
9.3.1	Tillsättning av chefer.....	19
10	SKYDDSOMBUD I OMRÅDESKOMMITTÉ, FÖRVALTNINGSKOMMITTÉ OCH REGIONKOMMITTÉ	19
10.1	Utbildning för skyddsombud och chefer	20
11	SKYDDSKOMMITTÉNS (OMRÅDESKOMMITTÉ, FÖRVALTNINGSKOMMITTÉ RESP REGIONKOMMITTÉ) UPPGIFT	20
12	UTVÄRDERING.....	20
13	GILTIGHET OCH UPPSÄGNING	21

1 SAMVERKAN I EN DECENTRALISERAD ORGANISATION

1.1 Syfte

Syftet med detta lokala kollektivavtal är att underlätta samverkan mellan parterna och öka medarbetarnas möjlighet till delaktighet. En väl fungerande samverkan förutsätter dialog mellan arbetsgivare, medarbetare och de fackliga organisationerna för att skapa ett positivt arbetsklimat i en god arbetsmiljö.

Förutsättningarna för detta är att:

- det finns en tydlig vilja till samverkan från parterna
- tydliga mål för verksamheten
- det finns en tydlig delegation av uppdrag, uppgifter och befogenheter i organisationen
- ledarskapet präglas av helhetssyn på verksamhet, anställda, organisation, resurser och arbetsmiljö.

1.2 Medinflytande och samverkan

Region Jämtland Härjedalens grundinställning är att den verksamhet som organisationen bedriver sker bäst i samverkan mellan organisationen och de anställdas fackliga organisationer samt i delaktighet mellan chefer och medarbetare. Det innebär att så många frågor som möjligt ska behandlas och diskuteras av de som direkt berörs av frågan i sitt arbete.

Medinflytande ska i första hand ske på arbetsplatsen och i arbetsplatsträffar om beslut som fattas på denna nivå.

På övriga nivåer i organisationen ska samverkan ske mellan arbetsgivarföreträdare och de anställdas fackliga organisationer i samverkanskommittéer (områdeskommitté, förvaltningskommitté, regionkommitté). Grundinställningen är att kommittéer ska finnas där personal-, ekonomi och verksamhetsansvar finns.

Samverkan enligt detta avtal har sin grund i FAS 05.

Medbestämmandelagen (MBL), Arbetsmiljölagen (AML), Diskrimineringslagen och Lagen om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen (FML) är den rättsliga grunden för samverkan enligt detta kollektivavtal.

Kollektivavtal, individärenden samt ärenden enligt LAS (Lagen om anställningsskydd) och AB (Allmänna bestämmelser) ska inte behandlas i samverkanskommittéerna.

Samverkanskommittéer enligt detta avtal ska behandla alla frågor som det enligt MBL ska informeras och förhandlas om. Samverkanskommittéerna ska vara skyddskommittéer enligt Arbetsmiljölagens regler och vara policyskapande i arbetsmiljöfrågor, planera och kontrollera arbetsmiljöarbetet och kvalitetssäkra arbetsmiljön. Även frågor inom diskrimineringslagens område ska behandlas inom ramen för samverkan enligt detta avtal.

2 ROLLER

2.1 Chefens roll

Som arbetsgivarens företrädare är chefen ansvarig för beslut och att verkställa alla verksamhetsfrågor enligt befogenhetsplan samt för att företräda, sprida och tydliggöra Region Jämtland Härjedalens värderingar, mål och riktlinjer. I verksamhetsfrågorna ingår också ansvaret för arbetsmiljö- och rehabiliteringsarbetet, jämställdhet – och mångfaldsarbete samt miljö. Chefen ska också fatta beslut om mål, resurser och befogenheter för att möjliggöra en fungerande delaktighet och samverkan. Alla chefer i Region Jämtland Härjedalen har ansvar för att delaktighet och samverkan fungerar inom respektive enhet/område/förvaltning.

Chefen ansvarar för att arbetsplatsträffar genomförs enligt detta avtals intentioner genom att:

- anslå tid och plats för arbetsplatsträffarna
- skapa möjlighet för medarbetarna att delta
- se till att alla medarbetare får möjlighet att framföra sina idéer och synpunkter
- vara en god lyssnare och lyhörd för medarbetarnas idéer och synpunkter
- stödja de fackligt förtroendevalda genom att schemalägga tid för både förberedelser och deltagande vid kommittésammanträden och övriga uppgifter som facklig förtroendevald har på arbetsplatsen. I normalfallet kan förberedelsetiden

inför sammanträde i samverkanskommittér vara 1,5 timme, inklusive tid för tvärfacklig förberedelse. Utgångspunkten är det aktuella behovet av förberedelsetid.

Vid behov av återkoppling från ledamöter som deltagit vid sammanträde till övriga fackliga förtroendevalda på arbetsplatserna, ska tid även avsättas för detta.

2.2 Medarbetarens roll

För att verklig delaktighet och dialog ska kunna ske förväntas det att alla medarbetare:

- är engagerade och tar ansvar
- tar eget ansvar för att delta i träffar och läsa skriftlig information
- aktivt medverkar i arbetsplatsträffarna
- medverkar i förändrings- och förbättrings arbete
- agerar för bättre arbetsmiljö och arbetsklimat på arbetsplatsen.

2.3 Facklig företrädares roll

I uppdraget som facklig förtroendevald i samverkanskommittéerna ingår att delta vid bl. a sammanträde i samverkanskommittér utifrån den roll man tilldelats av sin fackliga organisation, ordinarie ledamot eller suppleant. Några andra exempel där man förväntas delta är vid risk- och konsekvensanalysarbete, vid intervjuer i samband med chefsrekrytering.

Alla ledamöter i samverkanskommittér är tillika skyddsombud och ska genomgå den av arbetsgivaren anordnade arbetsmiljöutbildningen.

3 ARBETSPLATSTRÄFFAR

Arbetsplatsträff är inget formellt samverkans forum. Det är däremot ett viktigt forum för närmaste chef och medarbetarna att tillsammans genom dialog arbeta med utveckling, planering och uppföljning av arbetet på den egna arbetsplatsen.

Syftet med arbetsplatsträffar är att skapa möjlighet för alla medarbetare till medinflytande och direktinflytande.

Ärenden som kräver vidare handläggning eller där det enligt MBL krävs förhandling med facklig organisation ska föras vidare för information och samverkan till områdeskommitté, eller där områdeskommitté inte finns, till förvaltningskommitté.

Arbetsplatsträffen är ett viktigt forum för:

- dialog
- diskussion
- dubbelriktad information

Arbetsplatsträffarna ska präglas av öppenhet och delaktighet från alla deltagare så att medarbetarnas vilja att ta ansvar, initiativförmåga, kunskaper och erfarenheter tas tillvara.

Arbetsplatsträffar ska ske på varje arbetsplats med egen chef som har personal, ekonomi och verksamhetsansvar och genomföras regelbundet minst 10 ggr per år. Träffarna ska läggas på sådan tid att så många som möjligt kan delta. Hänsyn ska tas till deltidsanställdas och småbarnsföräldrars arbetssituation vid förläggningen av arbetsplatsträffarna.

3.1.1 Kallelse/ärendelista

Kallelse/ärendelista med bilagor ska skickas ut/anslås minst 5 vardagar före arbetsplatsträffen. Ärendena ska beskrivas tydligt så att det klart framgår vad som ska avhandlas. Kallelse/ärendelista ska finnas tillgänglig för alla medarbetare inom enheten.

Mall för kallelse i Centuri ska användas och sparas i Centuri.

3.1.2 Minnesanteckningar

Minnesanteckningar ska skrivas vid arbetsplatsträffarna. I minnesanteckningarna ska alla överenskommelser dokumenteras och även i de fall man inte är överens. Minnesanteckningarna ska undertecknas av chef och sekreterare, som utses bland medarbetarna på arbetsplatsen. Undertecknade minnesanteckningar ska finnas tillgängligt för alla medarbetare inom enheten.

Mall för minnesanteckningar som finns i Centuri ska användas och sparas i Centuri.

3.1.3 Information

Information ska lämnas fortlöpande för att informera medarbetarna om åtgärder, händelser och annat än det som behandlats på arbetsplatsträffar och som har betydelse för verksamheten på arbetsplatsen. Respektive arbetsplats ska komma överens om hur kontinuerlig information ska ges och kunna läsas av alla medarbetare.

Att ge och söka information ska ingå som en naturlig del i det dagliga arbetet för alla medarbetare. Alla medarbetare har ansvar för att delta vid arbetsplatsträffar, informationsträffar och att läsa skriftlig information.

3.1.4 Ärenden

Ärenden som ska behandlas på arbetsplatsträffar är frågor som chef på denna nivå har rätt att fatta beslut om.

Frågor som ska behandlas:

- minnesanteckningar från föregående arbetsplatsträff
- information, som direkt berör arbetsplatsen från protokoll från samverkanskommittéerna. I övrigt ansvarar alla medarbetare för att läsa skriftlig information
- övriga frågor från medarbetare
- arbetsmiljöfrågor ex. arbetssituation, samarbete, lokaler, utrustning, risker och tillbud
- förbättringsarbete och inkomna avvikelserapporter
- jämställdhets- och mångfalds frågor
- organisationsfrågor ex förändringar av organisation, bemanning, personalstruktur, kompetensförsörjning, kompetensutvecklingsplaner och utbildningsfrågor
- planering och uppföljning av verksamheten, patientsäkerhet, verksamhetsplan, budget och ekonomi
- policy, strategier, handlingsplaner
- miljöfrågor

Frågor som rör enskilda individer ska inte behandlas på arbetsplatsträffar.

4 FACKLIG INFORMATION

De fackliga organisationerna har ansvaret för facklig information. Varje fackligt ansluten har rätt till information från sin fackliga organisation om partsgemensamma frågor under högst 5 timmar per år.

De fackliga organisationerna ska underrätta arbetsgivaren i god tid om informationstillfället.

Informationen ska förläggas så att det dagliga arbetet inte hindras, om möjligt i samband med arbetsplatsträffarna.

5 FÖRHANDLINGSORDNING

För alla samverkanskommittéer gäller följande regler.

Genom att frågor behandlats i berörda samverkanskommittéer enligt detta avtal har arbetsgivarens informations- och förhandlingsskyldighet enligt MBL §§ 11, 19 och 38 uppfyllts.

Vid oenighet har de fackliga organisationerna möjlighet att påkalla förhandling enligt § 14 MBL inom 7 kalenderdagar efter att förhandlingen förklarats avslutad. Om inte särskild tidpunkt anges i protokollet är förhandlingarna avslutade när protokollet har justerats av samtliga parter.

Tidpunkterna för arbetsplatsträffar, områdeskommittéer, förvaltningskommittéer och regionkommitté sammanträdena ska planeras in tidsmässigt så att ärendena kan informeras och samverkas i ett effektivt flöde. Detta i syfte att säkerställa att ärendena behandlats i delaktighet och samverkan på alla nivåer.

6 MANDATFÖRDELNING

6.1 Principer för fördelning av mandat

Mandaten i samverkanskommittéerna fördelas utifrån respektive HÖK, med undantaget att Fysioterapeuterna och Akademikerförbundet SSR som ingår i Akademikeralliansens fördelning av mandat.

Akademikeralliansen (Civilekonomerna, DIK, Sveriges Arbetsterapeuter, Jusek, Naturvetarna, SRAT, Sveriges farmaceuter, Sveriges ingenjörer, Psykologförbundet, Skolledarförbundet, Tjänstetandläkarna samt Akademikerförbundet SSR och Fysioterapeuterna)

Kommunal

Läkarförbundet

Lärarnas samverkansråd (Läraryrket, Lärarnas riksförbund och SFHL)

Vision och Ledarna

Vårdförbundet

6.2 Antalet ledamöter

Akademikeralliansen 2

Inom de områden där mer än 4 olika yrkesgrupper är verksamma som tillhör Akademikeralliansen ska mandaten utökas till 3 för Akademikeralliansen inkl. Akademikerförbundet SSR och Fysioterapeuterna för att ge förutsättningar för större delaktighet.

Kommunal	2
Läkarförbundet	2
Lärarnas samverkansråd	2
Vision och Ledarna	2
Vårdförbundet	2

För ledamöterna utses lika många suppleanter

7 OMRÅDESKOMMITTÉ

Grundinställningen är att det inom de förvaltningar där områden finns organiserade så ska det bildas en områdeskommitté för information och samverkan där det representativa inflytandet utövas.

Områdeskommittén ska också fungera som skyddskommitté enligt AML 6 kap 9 §.

Vid behov av avvikelser från var områdeskommitté ska inrättas ska frågan samverkas i berörd förvaltningskommitté.

I områdeskommitté ska information och samverkan ske i alla de frågor där beslut ligger på områdeschef (se regiondirektörens befogenhetsplan) och som annars skulle informerats och förhandlats enligt MBL §§ 11, 19, och 38.

Arbetsgivaren är enligt MBL skyldig att informera och förhandla före beslut.

När ett ärende behandlats i områdeskommittén har arbetsgivarens skyldighet enligt MBL §§ 11, 19 och 38 fullgjorts.

7.1.1 Sammansättning

Områdeskommittén ska bestå av företrädare för arbetsgivaren och arbetstagarnas fackliga organisationer (se kapitel 6 Mandatfördelning). Arbetstagarrepresentanterna ska utses av de fackliga organisationerna och anmälas och avanmälas till arbetsgivaren på fastställd blankett. Områdeskommittén ska bestå av företrädare för arbetsgivaren och arbetstagarnas fackliga organisationer (se kapitel 6 Mandatfördelning). Arbetstagarrepresentanterna ska utses av de fackliga organisationerna, i första hand bland medarbetarna inom berört område eller förvaltning.

Ledamöter och suppleanter i områdeskommittén är tillika skyddsombud.

Arbetsgivarens företrädare är områdeschef och eventuellt ytterligare representant som arbetsgivaren utser.

Områdeschefen är områdeskommitténs ordförande. Sekreterare utses inom eller utom kommittén.

Parterna har rätt att i enskilda frågor tillkalla särskild sakkunnig med yttranderätt som biträde vid områdeskommitténs sammanträden.

För ledamöterna ska det finnas suppleant som tjänstgör vid ordinarie ledamots frånvaro. En icke tjänstgörande suppleant per facklig organisation har rätt att delta vid sammanträdet.

7.1.2 Sammanträdesordning

Områdeskommittén ska normalt sammanträda minst 8 ggr/år.

7.1.3 Kallelse/ärendelista

Kallelse med ärendelista och bilagor ska skickas ut minst 5 vardagar före sammanträdet. Av ärendelistan ska det framgå vilka ärenden som är informationsärenden och vilka ärenden som ska samverkas inför beslut. Ärendena ska beskrivas tydligt så att det klart framgår vad som ska avhandlas.

Mall för kallelse som finns i Centuri ska användas och utan dröjsmål finnas tillgängligt på Region Jämtland Härjedalens intranät (Insidan) genom att publiceras i Centuri.

Ärendelista och handlingar ska finnas tillgängliga för områdets alla anställda. Före behandling i områdeskommittén ska information ha lämnats vid arbetsplatsträffar. Minnesanteckningar från arbetsplatsträffar ska delges kommittén. I ärenden där områdeschefen sedan ska besluta ska fullständiga handlingar följa med kallelsen.

Områdeskommittén ska vara ett forum för information, diskussion och utveckling samt samverkan av ärenden inför beslut. Områdeskommittén är tillika skyddskommitté för området.

På områdeskommittén ska följande frågor behandlas:

- förbättringsarbete och avvikelserapporter
- arbetsmiljöfrågor
- organisationsfrågor, kompetensförsörjning, kompetensutvecklingsplaner och utbildnings frågor
- planering och uppföljning av verksamhet, verksamhetsplan, budget och ekonomi
- policy, strategier, handlingsplaner
- miljöfrågor
- tillsättning av enhetschefer

- övrigt som är av betydelse för området.

7.2 Protokoll

Protokoll ska föras vid sammanträde i samverkanskommittéerna, justeras av arbetsgivarparten och av representant för samtliga deltagande berörda fackliga organisationer. Justeringen ska ske i så nära anslutning till sammanträdet som möjligt, men senast inom 7 vardagar.

I protokollet ska det tydligt anges arbetsgivarens förslag till beslut och om överenskommelse nåtts eller inte nåtts. Det ska också klart framgå om facklig organisation har avvikande åsikt.

Mall för protokoll som finns i Centuri ska användas och utan dröjsmål finnas tillgängligt på Region Jämtland Härjedalens intranät (Insidan) genom att publiceras i Centuri.

7.3 Ärenden utanför områdeskommittén

Ärenden som berör endast en facklig organisation t ex enskilda personfrågor, rehabiliteringsärenden, disciplinärenden m.m. ska förhandlas enligt MBL, LAS respektive Allmänna bestämmelser på områdesnivå med facklig representant som den fackliga organisationen utser.

7.3.1 Tillsättning av personal

Vid tillsättning av annan personal än enhetschefer ska det handläggas enligt nedan:

- vid tillsvidareanställningar och vikariat överstigande nio månader ska personalmedverkan ske genom att representant för berörd facklig organisation/yrkeskategori inom området erbjuds att medverka i hela rekryteringsarbetet fram till beslut.
- vid annonsering ska facklig representant anges i annonsen

Arbetsgivarens skyldigheter enligt § 11 MBL anses därmed fullgjorda.

Arbetsgivaren ska på begäran från facklig organisation redovisa skälen till beslut om valet av tillsatt medarbetare.

7.3.2 Tillsättning av chefer

Delaktighet och samverkan inför förlängning och tillsättning av enhetschefer samt övriga chefer direkt underställda områdeschefen ska ske i områdeskommittén.

8 FÖRVALTNINGSKOMMITTÉ

Inom respektive förvaltning ska det bildas en förvaltningskommitté för information och samverkan där det representativa inflytandet utövas.

Förvaltningskommittén ska också fungera som skyddskommitté enligt AML 6 kap 9 §.

I förvaltningskommittén ska information och samverkan ske i alla de frågor där beslut ligger på förvaltningschefen (se regiondirektörens befogenhets plan) och som annars skulle informerats och förhandlats om enligt MBL §§ 11, 19 och 38.

Arbetsgivaren är enligt MBL skyldig att informera och förhandla före beslut.

När ett ärende behandlats i kommittén anses arbetsgivarens skyldighet enligt MBL §§ 11, 19 och 38 ha fullgjorts.

Förvaltningskommittén har ansvar för att samverkan på områdesnivå sker på det sätt som avses i detta avtal.

8.1.1 Sammansättning

Förvaltningskommittén ska bestå av företrädare för arbetsgivaren och arbetstagarnas fackliga organisationer (se kapitel 6 Mandatfördelning). Arbetstagarrepresentanterna ska utses av de fackliga organisationerna, i första hand bland medarbetarna inom berörd förvaltning.

Ledamöter och suppleanter i förvaltningskommittén är tillika skyddsombud.

Arbetsgivarens företrädare är förvaltningschef och eventuellt ytterligare representant, som arbetsgivaren utser.

Förvaltningschefen är förvaltningskommitténs ordförande. Sekreterare utses inom eller utom kommittén.

Parterna har rätt att i enskilda frågor tillkalla särskilda sakkunniga med yttranderätt som biträden, vid kommitténs sammanträden.

För ledamöter ska det finnas suppleant som tjänstgör vid ordinarie ledamots frånvaro. En icke tjänstgörande suppleant per facklig organisation har rätt att delta vid sammanträdet.

8.1.2 Sammanträdesordning

Förvaltningskommittén ska normalt sammanträda 5 ggr/år samt när behov uppstår. Lämpligen inplaneras fler möten som avbokas senast 5 arbetsdagar innan om inga aktuella ärenden finns att behandla.

Där områdeskommitté inte finns ska förvaltningskommittén sammanträda minst 8 ggr/år.

8.1.3 Kallelse/ärendelista

Kallelse med ärendelista och bilagor ska skickas ut minst fem vardagar före sammanträdet. Av ärendelistan ska framgå vilka ärenden som är informationsärenden och vilka ärenden som ska samverkas inför beslut. Ärendena ska beskrivas tydligt så att det klart framgår vad som ska avhandlas.

Mall för kallelse som finns i Centuri ska användas och utan dröjsmål finnas tillgängligt på Region Jämtland Härjedalens intranät (Insidan) genom att publiceras i Centuri.

Ärendelista och handlingar ska finnas tillgängliga för förvaltningens alla anställda. Före behandling i förvaltningskommittén ska information ges vid arbetsplatsträffar och områdeskommitté, där sådan finns. Minnesanteckningar från arbetsplatsträffar och protokoll från områdeskommitté ska delges förvaltningskommittén. I ärenden där förvaltningschefen sedan ska besluta ska fullständiga handlingar följa med kallelsen.

Förvaltningskommittén ska vara samverkans forum för information, diskussion och utveckling samt information och samverkan av ärenden inför beslut. Förvaltningskommittén är tillika skyddskommitté för förvaltningen.

Inom förvaltningskommittén ska följande frågor behandlas:

- förbättringsarbete och avvikelser
- arbetsmiljöfrågor
- organisationsfrågor, kompetensförsörjnings – och utbildningsfrågor
- planering och uppföljning av verksamhet, verksamhetsplan, budget och ekonomi
- policy, strategier, handlingsplaner
- miljöfrågor
- tillsättning av områdeschefer (om områdeskommitté inte finns ska även tillsättning av enhetschefer samverkas i förvaltningskommittén)
- övrigt som är av betydelse för förvaltningen.

8.2 Protokoll

Protokoll ska föras vid sammanträde i samverkanskommittéerna, justeras av arbetsgivarparten och av representant för samtliga deltagande berörda fackliga organisationer. Justeringen ska ske i så nära anslutning till sammanträdet som möjligt, men senast inom 7 vardagar.

I protokollet ska det tydligt anges arbetsgivarens förslag till beslut och om överenskommelse nåtts eller inte nåtts. Det ska också klart framgå om facklig organisation har avvikande åsikt.

Mall för protokoll som finns i Centuri ska användas och utan dröjsmål finnas tillgängligt på Region Jämtland Härjedalens intranät (Insidan) genom att publiceras i Centuri.

8.3 Ärenden utanför förvaltningskommittén

Ärenden som berör endast en facklig organisation t ex enskilda personfrågor, rehabiliteringsärenden, disciplinärenden m.m. ska förhandlas enligt MBL, LAS respektive Allmänna bestämmelser på förvaltningsnivå med facklig representant som den fackliga organisationen utser.

8.3.1 Tillsättning av personal

Vid tillsättning av annan personal än chefer ska det handläggas enligt nedan:

- vid tillsvidareanställningar och vikariat överstigande nio månader ska personalmedverkan ske genom att representant för berörd facklig organisation/yrkeskategori inom förvaltningen erbjuds att medverka i hela rekryteringsarbetet fram till beslut.
- vid annonsering ska facklig representant anges.

Arbetsgivarens skyldigheter enligt § 11 MBL anses därmed fullgjorda.

Arbetsgivaren ska på begäran från facklig organisation redovisa skälen till beslut om valet av tillsatt medarbetare.

8.3.2 Tillsättning av chefer

Delaktighet och samverkan inför förlängning och tillsättning av områdeschefer och i de fall områdeskommitté inte finns även enhetschef samt övriga chefer direkt underställda förvaltningschefen ska ske i förvaltningskommittén.

9 REGIONKOMMITTÉ

På regionledningsnivån ska det finnas en partssammansatt samverkansgrupp, benämnd regionkommitté.

Regionkommittén ska även fullgöra de uppgifter som normalt åvilar en huvudskyddskommitté.

I Regionkommittén ska information och samverkan ske i alla de frågor där beslut ligger på regiondirektören eller regionstyrelsen och som annars skulle informerats och förhandlats enligt MBL §§ 11, 19 och 38.

Arbetsgivaren är enligt MBL skyldig att informera och förhandla före beslut.

När ett ärende behandlats i kommittén har arbetsgivarens skyldighet enligt MBL §§ 11, 19 och 38 fullgjorts.

Regionkommittén har ansvar för att samverkan på förvaltningsnivån sker på det sätt som avses i detta avtal.

9.1.1 Sammansättning

Regionkommittén ska bestå av företrädare för arbetsgivaren och arbetstagarnas fackliga organisationer (se kapitel 6 Mandatfördelning). Arbetstagarrepresentanterna ska utses av de fackliga organisationerna och anmälas och avanmälas på fastställd blankett.

Alla ledamöter och suppleanter i regionkommittén är tillika skyddsombud.

Arbetsgivarens företrädare är regiondirektören och eventuellt ytterligare representant som arbetsgivaren utser.

Regiondirektören är regionkommitténs ordförande. Sekreterare utses inom eller utom kommittén.

För ledamöter ska det finnas suppleant som tjänstgör vid ordinarie ledamots frånvaro. En icke tjänstgörande suppleant per facklig organisation har rätt att delta vid sammanträdet.

9.1.2 Sammanträdesordning

Regionkommittén ska normalt sammanträda 5 ggr/år samt när behov uppstår.

Lämpligen inplaneras fler möten som avbokas senast 5 arbetsdagar innan om inga aktuella ärenden finns att behandla.

9.1.3 Kallelse/ärendelista

Kallelse med ärendelista och bilagor ska skickas ut minst 5 vardagar före sammanträdet. Av ärendelistan ska framgå vilka ärenden som är informationsärenden och vilka ärenden som ska samverkas inför beslut.

Ärendena ska beskrivas tydligt så att det klart framgår vad som ska avhandlas.

Mall för kallelse som finns i Centuri ska användas och utan dröjsmål finnas tillgängligt på Region Jämtland Härjedalens intranät (Insidan) genom att publiceras i Centuri.

Före behandling i regionkommittén ska information ges vid arbetsplatsträffar, områdeskommitté (där sådan finns) och i förvaltningskommitté. Protokoll från förvaltningskommitté ska delges regionkommittén. I ärenden där regiondirektören sedan ska besluta ska fullständiga handlingar följa med kallelsen.

Regionkommittén ska vara samverkans forum för information, diskussion och utveckling samt information och samverkan av ärenden inför beslut.

Regionkommittén är tillika huvudskyddskommitté för Region Jämtland Härjedalen.

I regionkommittén ska följande frågor på regionnivå behandlas:

- förbättringsarbete och avvikelser
- arbetsmiljöfrågor
- organisationsfrågor
- personalpolitik
- planering och uppföljning av regionplanen, regionstyrelsens verksamhetsplan och regiondirektörens verksamhetsplan
- frågor om företagshälsovård
- kompetensförsörjnings- och utbildnings frågor
- jämställdhets- och mångfaldsfrågor
- miljöfrågor
- tillsättning av förvaltningschef och övriga chefer direkt underställda regiondirektören

Regionkommittén ska aktivt stödja och följa tillämpningen av detta avtal.

Regionkommittén ska svara för den utbildning som behövs för att genomföra detta avtal.

9.2 Protokoll

Protokoll ska föras vid sammanträde i samverkanskommittéerna, justeras av arbetsgivarparten och av representant för samtliga deltagande berörda fackliga organisationer. Justeringen ska ske i så nära anslutning till sammanträdet som möjligt, men senast inom 7 vardagar.

I protokollet ska det tydligt anges arbetsgivarens förslag till beslut och om överenskommelse nåtts eller inte nåtts. Det ska också klart framgå om facklig organisation har avvikande åsikt.

Mall för protokoll som finns i Centuri ska användas och utan dröjsmål finnas tillgängligt på Region Jämtland Härjedalens intranät (Insidan) genom att publiceras i Centuri.

9.3 Ärenden utanför regionkommittén

Frågor specifika för enskild facklig organisation ska inte behandlas i regionkommittén.

Ärenden som berör endast en facklig organisation ex enskilda personfrågor, rehabiliteringsärenden, disciplinärenden mm. ska förhandlas enligt MBL, LAS respektive Allmänna bestämmelser på regionnivå med fackliga representanter som den fackliga organisationen utser.

9.3.1 Tillsättning av chefer

Delaktighet och samverkan inför förlängning och tillsättning av förvaltningschefer samt övriga chefer direkt underställda regiondirektören ska ske i regionkommittén.

10 SKYDDSOMBUD I OMRÅDESKOMMITTÉ, FÖRVALTNINGSKOMMITTÉ OCH REGIONKOMMITTÉ

Skyddsombudens roll är att företräda arbetstagarna i arbetsmiljöfrågor och de ska verka för en tillfredsställande arbetsmiljö, bl. a genom att:

- i samverkan med övriga skyddsombud i skyddskommittén (områdeskommitté, förvaltningskommitté respektive regionkommitté) företräda alla anställda inom kommitténs arbetsområde i arbetsmiljöfrågor

- i samverkan med övriga skyddsombud vaka över ohälsa och olycksfall inom kommitténs arbetsområde samt att arbetsgivaren uppfyller kraven i AML 3 kap 2: a §,
6 kap 9 § samt AFS 2001:1.
- i samverkan med övriga skyddsombud inom kommitténs arbetsområde aktivt delta i
det systematiska arbetsmiljöarbetet
- i samverkan med övriga skyddsombud inom kommitténs arbetsområde delta vid planering av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser, arbetsmetoder och arbetsorganisation. Liksom vid planering av användning av ämnen som kan medföra ohälsa eller olycksfall
- i samverkan med övriga skyddsombud inom kommitténs arbetsområde delta vid upprättande av handlingsplaner enligt AML 3 kap. 2:a §
- arbetsgivaren ska underrätta skyddsombuden om förändringar av betydelse för arbetsmiljöförhållandena inom skyddsombudets ansvarsområde
- skyddsombud har rätt till den ledighet som fordras för uppdraget och arbetsgivaren ska medverka till att möjlighet till detta ges
- arbetsgivare och arbetstagare svarar gemensamt för att skyddsombuden får erforderlig utbildning.

10.1 Utbildning för skyddsombud och chefer

Alla nya skyddsombud och chefer ska inför uppdraget, men senast inom 1 år, genomgå arbetsmiljöutbildning som arbetsgivaren anordnar i samarbete med de fackliga organisationerna. Repetition av grundutbildningen ska ske efter 5 år i uppdraget. Ansvar för att bevaka att så sker ligger på arbetsgivaren för chefer och på de fackliga organisationerna för skyddsombuden.

Nödvändig kompetensutveckling för att kunna utföra uppdraget ska ske utifrån behov.

11 SKYDDSKOMMITTÉNS (OMRÅDESKOMMITTÉ,

FÖRVALTNINGSKOMMITTÉ RESP REGIONKOMMITTÉ) UPPGIFT

Skyddskommittén ska noga följa utvecklingen i frågor som rör skyddet mot ohälsa och olycksfall samt verka för tillfredsställande arbetsförhållanden.

I skyddskommittén ska behandlas frågor om:

- företagshälsovård
- handlingsplaner enligt AML 3 kap 2: a §
- planering av nya eller ändrade lokaler, anordningar, arbetsprocesser, arbetsmetoder och arbetsorganisation
- planering av användning av ämnen som kan föranleda ohälsa eller olycksfall
- upplysning och utbildning rörande arbetsmiljön
- arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet
- skyddsområdesindelning.

Skyddskommittén ska även delta vid framtagande av policies och strategier för rehabilitering och företagshälsovård.

12 UTVÄRDERING

Parterna ansvarar, var för sig, att vid behov av revidering eller förtydligande av detta avtal att ta upp detta i regionkommittén, för vidare hantering.

13 GILTIGHET OCH UPPSÄGNING

Detta lokala kollektivavtal om samverkan i Region Jämtland Härjedalen gäller tills vidare med en ömsesidig uppsägningstid på 3 månader.

Uppsägningen ska vara skriftlig.

Kort beskrivning av förfarandet vid anställning av skådespelare på teaterdelen av Estrad Norr.

Bakgrund.

Som den minsta av Sveriges 19 länsteatrar har Estrad Norr inga fastanställda skådespelare utan engagerar frilansande skådespelare för längre eller kortare tidsperioder, vanligtvis ett pjäskontrakt som varar 5-6 månader. (När jag framöver pratar om "teatern" bortser jag från vår ensemble Teater Barda med halvtidsanställda skådespelare med olika former av funktionshinder, vilken också är en del av teatern på Estrad Norr.) Att ensemblerna på Sveriges länsteatrar till allt större del består av frilansande skådespelare beror på en allt mer ansträngd ekonomi, färre produktioner görs med färre antal roller. Att använda sig av frilansande skådespelare ger en större frihet i pjäsval och rollsättning och fler s.k rörliga resurser. (Om vi hade en fast ensemble skulle samma 2-3 skådespelare spela samtliga av Estrad Norrs pjäser, då vi inte har samma ekonomiska utrymme att komplettera ensemblen med frilansare som större länsteatrar har, och en sådan situation är inte önskvärd varken ur publik- eller konstnärlig hänsyn.)

Våra produktioner.

På länsteatern, Estrad Norr, gör vi 2-3 små produktioner varje år, dvs 2-4 skådespelare i varje produktion. Ca två av tre uppsättningar riktar sig till barn och ungdom och som enda länsteater i Sverige spelar vi våra föreställningar nästan 100% på turné. Föreställningarna riktar sig omväxlande till skolans olika stadier och ibland till en vuxenpublik. Då och då gör vi en större produktion tillsammans med länsmusiken, NMD och Teater Barda. (tex. årets sommartheater "Potatishandlaren" efter Lars Molins film, vilken vi spelar i hela länet på vår nya mobila scen, med premiär den 25/7). Vi har under de senaste åren samarbetet med Teater Västernorrland kring våra vuxenproduktioner på de minsta scenerna (dvs deras "små" och våra ordinarie...). Vi producerar tillsammans och föreställningen spelar sedan i båda länen, så är tex fallet med höstens uppsättning av "När man skjuter arbetare..." efter Kestrin Thorvalls roman, premiär 25/9 någonstans i Jämtland. Även i produktionerna i Döda Fallet, Ragunda, har vi varit medfinansiärer i olika omfattning genom åren.

Att välja repertoar

Repertoarvalet görs av konstnärlig ledare i samråd med repertoarrådet. Repertoarrådet är sammansatt för att ge teatern en bredd i kunskaper och konstnärligt erfarenhet och består av personer med både kunskap om länet och teatern men också med en utblick och ett brett kontaktnät i Sverige. (Karin Bergstrand, Stockholm, skådespelare med clown och fysisk teater som specialitet, Olle Törnqvist, Gävle, en av Sveriges mest anlitade regissörer med 40 år i yrket, Christina Seldahl, producent på teatern, samt undertecknad. Vi ser som vår uppgift att hitta spännande och engagerande texter till respektive målgrupp. Inte sällan beställer vi nyskriven dramatik och flera år har Sveriges författarfond ansett våra satsningar vara av hög kvalitet och tilldelat oss sitt dramatikerstöd. För att förstå och lyssna till vår unga publik har vi under 2014 inlett arbetet med att skapa ett ungdomsscenråd där högstadieselever diskuterar pjäser och pjäsämnen tillsammans med oss. Under våren 2015 har vi haft vårt första möte där vi läste delar ur ett grovmanus teatern beställt av Marcus Berglund från Östersund.

Praktiska förutsättningar för konstnärliga visioner.

Repertoarrådets material består dels av nya och gamla pjästexter vi läser och föreställningar vi ser men inte sällan kontaktar en regissör teatern med ett förslag och en presentation av en konstnärlig idé på uppsättning. När repertoarrådet diskuterat sig fram till att en pjäs ska produceras sätter konstnärlig

ledare och föreställningens regissör samman en ensemble i samråd med producenten. Hur den ensemblen ser ut bestäms till allra största del av vilka roller som finns i pjäsen och den konstnärliga idé som bär uppsättningen men hänsyn tas även till att de engagerade skådespelarna skapar en dynamik och kreativitet tillsammans med varandra och, inte minst, förstår och uppskattar de speciella förutsättningar som Estrad Norr har. Dessa förutsättningar är tex. långa, krävande turnéer, att ibland delta i byggandet av scenografin och att vi är en liten teater där alla medarbetare tar ett stort och professionsöverskridande ansvar för våra produktioner. Vi står och faller helt enkelt med att vi är ett välfungerande team där alla tar ett gemensamt ansvar.

Att söka skådespelare och konstnärlig personal.

Varje vecka får teatern brev och mail från frilansande skådespelare som söker arbete, dessa mail besvaras och sparas inför kommande produktioner. De allra flesta som söker har en högskoleutbildning i botten och en lång arbetslivserfarenhet men även de nyutexaminerade skådespelarna från landets teaterhögskolor söker. I min tjänst som konstnärlig ledare ingår att se teaterhögskolornas slutproduktioner där varje år mellan 30 och 40 nya skådespelare utexamineras. Frilanstillvaron för skådespelare är ofta hårt pressad och deras arbetsplats är hela Sverige vilket medför en omkringflackande tillvaro. Det vanligaste är att en skådespelare varvar teaterjobb med tex. ljudboksinläsningar och pedagogiska uppdrag inom bl.a Skapande skola och i bästa fall även radio, film och TV-jobb. Att de flesta av dessa extraknäck finns i våra storstäder medför också att de flesta frilansare bor där. Denna frilanstillvaro gäller inte endast skådespelare, även regissörer, scenografer, pedagoger, kostymörer, maskörer m.fl. lever under samma villkor. Under 2014 engagerade teatern konstnärlig personal från Sundsvall, Norrköping, Malmö, Falun, Östersund, Undersåker och Stockholm.

En arbetsmarknad i förändring.

Anställningsförhållandena för skådespelare i Sverige ändrades drastiskt i början av 90-talet då tillsvidareanställningsregeln, vilket gav en skådespelare som varit tre år i följd på samma eller olika institutionsteatrar rätt till en tillsvidareanställning, upphörde. Som ”kompensation” bildades Teateralliansen 1999, efter Bolme- Edström utredningen. Teateralliansen fungerar i korthet så att frilansande skådespelare får en anställning från vilken de tar tjänstledigt när de arbetar på en teater. F.n är ca 150 av Sveriges uppskattningsvis 400 frilansare anställda där. Under de senaste 10-15 åren har också gränserna mellan de skådespelare som arbetar på institutionsteatrar och de som är verksamma i fria grupper lösts upp och det vanliga är numera att samma skådespelare rör sig fritt mellan dessa olika organisationsformer –till gang för kreativitet och konstnärlig förnyelse.

Några av våra utmaningar för att göra en teater som angår alla.

Teatern och Estrad Norr delar samma utmaning som resten av landet, hur ska de berättelser och människor som inte känner att de har en självklar plats i kulturen kunna ta det utrymme? Hur ska vi förändra vårt arbete så att vi blir mer normkreativa? På Estrad Norr har vi den stora fördelen att kunna arbeta tillsammans med Teater Barda, vår ensemble med skådespelare som har någon form av funktionsnedsättning. Teater Barda har en fast, halvtidsanställd ensemble och gör egna föreställningar inom hela scenkonstområdet och ibland hittar vi tillfällen att skapa tillsammans (som nu i sommar i ”Potatishandlaren”). Hösten -16 kommer vi att göra en nyskriven pjäs med en skådespelare från Teater Barda och en från teatern, med två likvärdiga roller på scenen. Att skapa konst tillsammans är

både utmanande och utvecklande och en av vägarna till verklig förändring –att arbeta praktiskt tillsammans.

En annan och minst lika viktig fråga är rätten för barn och unga att få se och ta del av professionell scenkonst. Vi inom de statligt och regionalt stödda institutionerna har ett uppdrag att producera scenkonst men det finns inget motsvarande uppdrag att ta emot denna scenkonst! Detta resulterar i en starkt odemokratisk situation där möjligheten att få uppleva och förstå scenkonsten och dess språk är avhängigt att du går i en skola med en eller fler eldsjälar som har tid och intresse att arrangera detta. Detta är en brådskande och angelägen fråga att lösa!

Med hopp om att vi ses på någon av sommaren och höstens föreställningar!

Hälsningar från Åsa Ekberg,
till 33% konstnärlig ledare på teaterdelen av Estrad Norr och till 66% frilansare.

Delegering av arbetsuppgifter inom arbetsmiljöområdet

I egenskap av områdeschef i Region Jämtland Härjedalen Regionala

Utvecklingsförvaltningen/ Område Kultur tilldelar jag till

Yngve Nordin Enhetschef Estrad Norr uppgiften att vara arbetsgivarens företrädare i arbetsmiljöfrågor inom ovanstående enhet.

Bifogad bilaga anger fördelade arbetsuppgifter inom arbetsmiljöområdet. Fördelningen av arbetsuppgifter gäller så länge du har aktuell befattning.

Vi har gemensamt tydliggjort och är överens om:

- dina uppgifter i arbetsmiljöarbetet
- vad som krävs för att arbetet ska fungera bra enligt denna uppgiftsfördelning
- att du har de befogenheter, resurser och kompetens som krävs för dessa arbetsuppgifter
- att du är skyldig att hålla dig uppdaterad om arbetsmiljölagstiftningen samt interna rutiner, regler, riktlinjer och policys inom arbetsmiljöområdet.

Mottagandet av denna fördelning av arbetsmiljöuppgifter bekräftas härmed

Östersund 2016-05-17

Ingrid Printz
Områdeschef

Yngve Nordin
Enhetschef Estrad Norr

Namnförtydligande

Namnförtydligande

De fördelade arbetsuppgifterna innebär följande:

- att genomföra de arbetsmiljöuppgifter som fördelats och som följer av arbetsmiljölagstiftningen
- att ha kunskap om och se till att gällande lagar, förordningar, föreskrifter efterlevs inom ditt ansvarsområde
- att organisera arbetsmiljöarbetet inom ditt ansvarsområde
- att tillämpa Region Jämtland Härjedalens personalpolitiska policy samt fastställa och utveckla mål för ditt ansvarsområdes arbetsmiljöarbete
- att tillämpa Region Jämtland Härjedalens samverkansavtal som bl. a innebär att arbetsmiljöarbetet bedrivs i samverkan med medarbetare, skyddsombud och fackliga organisationer
- att bedriva och kontinuerligt följa upp det systematiska arbetsmiljöarbetet och fortlöpande åtgärda brister i arbetsmiljön genom
 - direktåtgärder
 - handlingsplan
 - returnera frågan till överordnad chef
- att tillämpa Region Jämtland Härjedalens rehabiliteringsprocess
- att genomföra riskbedömningar fortlöpande och inför förändringar
- att följa upp och arbeta med handlingsplan utifrån arbetsmiljöenkäten
- att utreda orsaker till ohälsa, olycksfall och tillbud/avvikelser och göra en årlig sammanställning av dessa
- att årligen genomföra skyddsrund
- att följa upp och vidta åtgärder för sjukfrånvaron inom ditt ansvarsområde
- att stimulera till en hälsofrämjande arbetsmiljö där medarbetarnas olikheter och förutsättningar tas tillvara
- att medarbetarsamtal genomförs minst 1 gång per år och att i samband med detta uppdatera medarbetarens individuella utvecklingsplan
- att se till så att inspektionsmeddelanden och förelägganden från Arbetsmiljöverket åtgärdas och efterlevs
- att medarbetare och skyddsombud inom ditt ansvarsområde har den information och kompetens som behövs

Östersund 2016-05-17

Ingrid Printz
Områdeschef

Yngve Nordin
Enhetschef Estrad Norr

Namnförtydligande

Namnförtydligande

REGION
**JÄMTLAND
HÄRJEDALEN**

**Delegationsbestämmelser för förvaltningschef
Regional utveckling i Region Jämtland Härjedalen**

Version: 3

Beslutsinstans: Förvaltningschef

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av
1.	2016-02-02	Nyutgåva	
2.	2016-03-11	Beslut	Förvaltningschef Regional utveckling
3.	2016-03-24	Beslut, rev om tillsättning av tjänst	Förvaltningschef Regional utveckling

1 INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
2 INLEDNING	4
3 VIDAREDELEGERING AV BESLUTSRÄTT	5
3.1 Från förvaltningschef regional utveckling	5
3.1.1 Brådslande ärenden.....	5
3.1.2 Kollektivtrafik.....	5
3.1.3 Företagsstöd.....	5
3.1.4 Kultur	6
3.1.5 Ekonomi	6
3.1.6 Personal	6
3.1.7 Projekt	7
3.1.8 Övriga ärenden	8

2 INLEDNING

Förvaltningschef har under de förutsättningar som anges i 6 kap 37 § kommunallagen rätt att vidaredelegera beslutsrätt i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden åt en anställd hos regionen. Beslutsrätten får inte vidaredelegeras av delegaten.

Delegationsbeslut är beslut i förvaltningen av regionens verksamheter. Beslutsrätten enligt dessa bestämmelser följer av en delegering av beslutsrätt från regionala utvecklingnämnden och besluten är så kallade kommunalrättsliga beslut. I allmänhet kan besluten överklagas. Beslutsrätten är individuell och personlig, men beskrivs i bestämmelserna i form av funktion i organisationen. När samråd, med vilket menas att beslutet och underlaget för beslutet ska diskuteras med och synpunkter inhämtas från angiven funktion, föreskrivs innebär det att detta ska ske innan beslut. Det förutsätts att beslutsfattaren tar till sig och beaktar de synpunkter som framkommer vid samråd. Samråd föreskrivs i de situationer där expertkunskaper normalt krävs för ett bra beslut eller där det bedöms att beslutet bör föregås av en diskussion eller avstämning. Förvaltningen har också hand om verkställigheten av politiska beslut. Beslutsrätten i förvaltningsorganisationen framgår, förutom av dessa delegationsbestämmelser, i vissa fall av lagar och förordningar.

För tillsättningar av chefer ska "farmorsprincipen" användas. Principen innebär att en chef som vill tillsätta en chef närmast sig alltid ska samråda med närmast överordnade chef innan beslut fattas.

Vid lönesättning av medarbetare ska samråd alltid ske med personalhandläggare för att få kunskap om riktlinjer för lönenivån för den aktuella befattningen. Samråd bör också ske med närmaste chef. Inga utfästelser om lön eller andra förmåner får göras till en medarbetare eller tilltänkt medarbetare innan samråd skett.

Beslut, verksamhetsplaner och budget styr utrymmet för delegationsbeslut. Delegationsbeslut ska fattas med ledning av de politiska besluten samt med ledning av lagar, andra författningar, avtal och eventuella andra bestämmelser. Vid beslutsfattande ska ett regionperspektiv användas. Ärende, som omfattas av delegationsbestämmelserna, och som är av principiell betydelse eller annars av större vikt för regionen ska utifrån det ovan sagda överlämnas till förvaltningschef. Delegaten kan även i andra fall överlämna ett ärende till förvaltningschef om ärendets beskaffenhet påkallar det.

Delegationsbeslut ska upprättas skriftligt och snarast anmälas till förvaltningschef om inte annat särskilt anges.

3 VIDAREDELEGERING AV BESLUTSRÄTT

Förvaltningschef uppdrar till nedan angivna befattningshavare att besluta i nedanstående ärenden eller grupper av ärenden.

Bestämmelserna är uppdelade i två delar med hänsyn till var förvaltningschef fått sin beslutanderätt från.

3.1 Från förvaltningschef regional utveckling

3.1.1 Brådskande ärenden

Ärende	Delegat
Brådskande ärenden i fall förvaltningschef inte är på plats i Östersund eller Jämtlands län och beslutet inte kan avvaktas.	Regional utvecklingsstrateg Förvaltningscontroller

3.1.2 Kollektivtrafik

Ärende	Delegat
Särskild kollektivtrafik (sjukresor, färdtjänst och riksfärdtjänst) i enlighet med uppdragsavtal med Länstrafiken i Jämtlands län AB.	Chef område Infrastruktur Infrastrukturstrateg

3.1.3 Företagsstöd

Ärende	Delegat
Företagsstöd (Regionalt investeringsstöd som Regionalt bidrag till företagsutveckling och mikrobidrag, Sådoffinansiering och innovationscheck samt Kommersiell service) inom 1:1-medel upp till en gräns på 2,0 miljoner kronor. För beslut mellan 2,0 och 5,0 miljoner kronor ska beslut i förväg stämmas av med ordförande, vice ordförande för regionala utvecklingsnämnden samt förvaltningschef för regional utveckling. Beslut ska fattas enligt "Handläggning av företagsstöd inom Region Jämtland Härjedalen". Beslut ska anmälas till regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott.	Chef område Näringsliv

3.1.4 Kultur

Ärende	Delegat
1. Bidrag till kulturverksamhet, handikapp-, folkhälso- och nykterhetsorganisationer inom anvisad budget och enligt fastställda regler.	Chef område Kultur
2. Inköp av konst enligt "Riktlinjer och rutiner för hantering av bildkonst".	Chef område Kultur

3.1.5 Ekonomi

Ärende	Delegat
1. Omdisponering av anslag i resultatbudget inom området.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
2. Representation som berör området	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
3. Utrangering och försäljning av inventarier enligt fastställda rutiner.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen

3.1.6 Personal

Ärende	Delegat
1. Anställa och bevilja entledigande av personal.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen, rektor folkhögskola, chef Estrad Norr och Filmpool
2. Fastställa lön och eventuella övriga förmåner vid anställning, med undantag av bilförmån. I de fall lönesättning sker utanför fastställda riktlinjer ska lön godkännas av områdeschef.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen efter samråd med personalkonsult, regionstaben
3. Tjänstledighet reglerad i avtal, med eller utan förmåner.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen, rektor folkhögskola, chef Estrad Norr och Filmpool
4. Tjänstledighet för facklig förtroendemann enligt LFF.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen, rektor folkhögskola efter samråd med personal-

Ärende	Delegat
	konsult, regionstaben
5. Tjänstledighet enligt lagar, t ex för studier enligt studieledighetslagen.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen, rektor folkhögskola, chef Estrad Norr och Filmpool
6. Tjänsteresor.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen, rektor folkhögskola, chef Estrad Norr och Filmpool
7. Övrigt deltagande i kurser, konferenser och liknande.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen, rektor folkhögskola, chef Estrad Norr och Filmpool
8. Bisysslor enligt lag och kollektivavtal inklusive medgivande till chef att ha bisyssla	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen efter samråd med personalkonsult, regionstaben, regionstaben.
9. Avsked, uppsägning och avstängning av personal samt om disciplinära åtgärder mot personal.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen efter samråd med personaldirektör, regionstaben
10. Besked om avgångsskyldighet vid 67 år.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen efter samråd med pensionshandläggare, regionstaben
11. Entledigande i samband med hel sjukersättning och omreglering av tjänst i samband med partiell sjukersättning.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen efter samråd med pensionshandläggare, regionstaben
12. Fastställande av pension enligt gällande pensionsavtal för Region Jämtland Härjedalen i samband med pensionering.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
13. Fastställande av pension enligt gällande pensionsavtal för Region Jämtland Härjedalen (anställningen upphört före pensionering).	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen

3.1.7 Projekt

Ärende	Delegat
1. Ansökan om medfinansiering av projekt inom regionalpolitiska 1:1-medel som ska beslutas av regionala utvecklingsnämnden.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen

Ärende	Delegat
2. Ansökan om projekt som ryms inom verksamhetsplan och årsbudget och där egenfinansieringen understiger 200 000 kronor.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
3. Upphandling av varor och tjänster som är preciserade i beviljande av projekt.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
4. Anställning av personal som är preciserade i beviljande av projekt.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
5. Upphandling i projekt men som inte är specificerade i projektansökan.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
6. Anställning av personal i projekt men som inte är specificerade i projektansökan.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
7. Undertecknande av ansökan om projekt om beslut är fattat av regionstyrelsen/arbetsutskottet/förvaltningschef (där det inte finns krav på firmatecknare).	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
8. Begäran om utbetalningar till och redovisning av projekt med bidrag från Tillväxtverket, ESF-rådet, andra myndigheter och bidragsgivare redovisning av projekt.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
9. Representera regionförbundet i de projekt och nätverk som Region Jämtland Härjedalen beslutat medverka i.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen

3.1.8 Övriga ärenden

Ärende	Delegat
1. Hyra/bokning av lokaler för tillfälligt behov, (ex. konferenser, utbildning etc.), där hyreskontrakt ej erfordras. Kan vidaredelegeras.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
2. In- och uthyrning av enstaka parkeringsplatser.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
3. Direktupphandling av varor och tjänster där upphandlings/inköp värde < 1 prisbasbelopp för varor och < 2 prisbasbelopp för enstaka konsulttjänster. Upphandling därutöver, upp till tröskelvärde för direktupphandling, efter samråd med upphandlingsavdelningen.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
4. Avrop från befintliga avtal	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen
5. Bidrag till kulturverksamhet, handikapp-, folkhälso- och nykterhetsorganisationer inom anvisad budget och enligt fastställda regler.	Områdeschef inom regional utvecklingsförvaltningen

9

Uppdrag till interna regionala
kulturverksamheter 2017

RUN/663/2016

2017-01-05

Ingrid Printz
Länskulturen
063-14 67 00
ingrid.printz@regionjh.se

RUN/663/2016

Uppdrag till interna regionala kulturverksamheter 2017

Ärendebeskrivning

Genom kultursamverkansmodellen har regioner/län övertagit ansvaret för fördelningen av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet enligt (SFS 2010:2012). Nationella kulturpolitiska målen och Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2015-2018 är styrande för utformningen av verksamheten. Region Jämtland Härjedalen är mottagare av statsbidraget och ansvarar för att bidragsgivningen främjar en god tillgång för länets invånare till professionell teater-, dans- och musikverksamhet, museiverksamhet, biblioteksverksamhet, konst- och kulturfrämjande verksamhet, regional enskild arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet och främjande av hemslöjd.

Bidrag till regional museiverksamhet, arkivverksamhet, och teaterverksamhet för barn och unga regleras genom externa avtal.

Övriga verksamheter är interna och regleras genom årliga uppdrag som behandlar verksamhet, ekonomi och uppföljning. Återrapportering sker genom fastställd verksamhetsberättelse samt uppföljning av kvantitativa och kvalitativa resultatmått för kommande statlig återrapportering. Dialog sker löpande mellan parterna.

Förvaltningschefens förslag

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Uppdrag till interna regionala kulturverksamheter 2017 antas av Region Jämtland Härjedalen.

I tjänsten
Anders Byström
Förvaltningschef

Ingrid Printz
Områdeschef Kultur

Utdrag till

Ingrid Printz

Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2015-2018

Beslutad av Regionsstyrelsen 2014-10-06

**Regionförbundet
Jämtlands län**

*“inte så jävla nischat,
inte så jävla vitt
och medelklass”*

Deltagare i
Inflytandeprojektets Workshop
– Unga i Kulturplanerna

Förord

Välkommen till Region Jämtland Härjedalen – en nybildad region mitt i Sverige och till den nya kulturplanen.

Kulturplanen är en regional handlingsplan för utveckling av och genom kultur som tar sin utgångspunkt i kulturens egenvärde och beskriver länets kulturpolitiska ambitioner under kommande treårsperiod. Planen bygger på alla de samtal som genomförts med representanter för länets åtta kommuner, det professionella kulturlivet och civilsamhället och utgår från allas rätt till goda upplevelser av konst och kultur samt möjlighet att själva vara medskapande. Kulturplanen utgör underlag för regionens ansökan om statsbidrag för de delar av planen som är kopplad till statlig medfinansiering. Kulturplanen omfattar tre år men är ett rörligt och levande dokument som kan komma att revideras och kompletteras.

Regionen har ett rikt kulturliv med både bredd och spets. Kulturplanen ger en samlad bild av de regionala kulturverksamheterna som finansieras såväl statligt som regionalt samt regionens aktuella utvecklingsområden. De regionala kulturresurserna kompletterar och bidrar till en regional infrastruktur på kulturområdet som omfattar ett nät av konst- och kulturfrämjande verksamheter genom etablerade kulturinstitutioner, där kommunernas kulturverksamhet utgör basen. De samlade kulturresurserna ska bidra till regionens utveckling och attraktionskraft där regionen har rollen att samordna arbetet i nära samspel med kommuner, institutioner, organisationer och medborgare.

Regionens kulturverksamheter samspelar inom områden som berörs av kulturpolitik, konstpolitik och regionalpolitik. Prioriterade områden under kommande period är kultur för alla, kulturskaparna- kärnan i kulturlivet och kulturdriven tillväxt. De nationella kulturpolitiska målen är styrande för verksamheten. Från och med 2015 omfattar samverkansmodellen ytterligare ett konstområde. Litteraturen är en konstform med potential att bidra till demokratipolitiska mål och främja litteraturens konstnärliga utveckling i regionen. Kulturplanens ambition är att spegla ett antal utvecklingsområden där kulturen är ett kraftfullt verktyg för länets attraktionskraft, tillväxt och sociala sammanhållning och där kulturskapande och kulturkonsumtion är värdeskapande i sig. Vi vill skapa bästa förutsättningar för konst- och kulturlivets utveckling, för en mångfald av uttryck och för ett ökat deltagande i kulturlivet. Regionen ska vara positiv till att unga vill utbilda sig och satsa på en framtid inom kulturområdet. Konst och kultur är aldrig stillastående. Genom att samspela inom kulturplanens prioriterade områden kan vi nå längre.

Återigen, välkommen till Region Jämtland Härjedalen och den nya kulturplanen!

Robert Uitto
Regionstyrelsens ordförande

Ingrid Printz
Länskulturchef

Innehåll

Förord	3
1. Kulturpolitisk inramning - utgångspunkter	7
Reflektion	7
Regional utvecklingsstrategi - mål 2030	7
Regional kulturpolitisk vision.....	8
Kulturpolitiska mål	8
Nationella kulturpolitiska mål.....	8
Regionens övergripande mål	8
Samverkansmodellens områden	8
2. Kulturpolitik - ett gemensamt ansvar	9
Region Jämtland Härjedalen	9
Regionen och primärkommunerna.....	9
3. Regionens prioriterade områden.....	10
*Kultur för alla – kulturpolitisk prioritering.....	10
Stärkt kulturell infrastruktur	10
Ökad tillgång och tillgänglighet till kulturlivet	10
Ett jämlikt och jämställt kulturliv.....	11
Ett inkluderande kulturliv - nationella minoriteter	11
Barn och ungas rätt till kultur - fler är aktiva och skapande	11
Kultur är hälsa - förebygga och rehabilitera ohälsa genom kultur	12
*De professionella kulturskaparna, kärnan i kulturlivet - konstpolitisk prioritering.....	12
Förbättrade villkor för kulturskapare att verka i länet	12
Kulturutbudet kännetecknas av kvalitet, mångfald och förnyelse.....	12
*Kulturdriven tillväxt - regionalpolitisk prioritering	13
Stärkt kreativ sektor – kulturen en motor i regionala utvecklingen	13
Den ideella sektorn stärker sin roll i kulturlivet genom ökad samverkan	13
Upprätthålla och främja interregionala, internationella och interkulturella samarbeten	13
Ökad samverkan mellan kultur och andra politikområden	13
4. Regionens prioriterade samverkan.....	14
Regionala samråd	14
Kultur Z	14
Regionalt Kulturforum	14

Samråd med professionella kulturskapare	14
Regionens samverkan - interregionalt, nationellt och internationellt.....	15
Kulturting.....	15
Samverkan mellan norrlandslänen	15
Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans - NMD.....	15
Nationell samverkan	15
Internationell samverkan	15
Mittnordiskt kultursamarbete	16
Kunskapsutveckling och forskning.....	16
5. Regional kultur med utvecklingsområden	17
Scenkonst – Musik, teater och dans	17
Museiverksamhet	18
Arkivverksamhet.....	18
Kulturmiljö och kulturhistoria.....	19
Bildkonst, form och design.....	20
Film och rörlig bild	20
Hemslöjdsfrämjande verksamhet.....	21
Bibliotek och Litteratur	22
6. Kulturskaparna och kreativa näringar	24
Kulturella och kreativa näringar	24
De professionella kulturskaparna.....	24
7. Den sydsamiska kulturen	25
8. Civilsamhällets kultur	26
Folkbildning och det ideella kulturlivet.....	26
Arrangörskap	27
8. Uppföljning och utvärdering	28
10. Regionala verksamheter och kulturinstitutioner	29
Professionell teater-, dans- och musikverksamhet.....	29
Estrad Norr	29
Museiverksamhet	30
Stiftelsen Jamtli.....	30
Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik AB	31
Fjällmuseet AB.....	31

Teknikland AB.....	31
Världsarv Ragundadalen AB	31
Biblioteksverksamhet.....	31
Regional biblioteksverksamhet.....	31
Konst- och kulturfrämjande verksamhet.....	32
Bildkonsten med konstkonsulent.....	32
Riksteatern Jämtland/Härjedalen	32
Arkivverksamhet.....	33
Föreningsarkivet i Jämtlands län	33
Landsarkivet i Östersund	33
Filmkulturell verksamhet	33
Filmpool Jämtland.....	33
Hemslöjdsfrämjande verksamhet.....	34
Hemslöjdskonsulenterna.....	34
Litterär verksamhet.....	35
Övrig regional kulturverksamhet	35
Regionalt Designcentrum Jämtland.....	35
Härke Konstcentrum	35
Länsstyrelsen.....	36
Stiftelsen Gaaltjie - Sydsamiskt Kulturcentrum	36
Ungdomskulturrådet.....	36
Folkbildning	37
Studieförbunden.....	37
Folkhögskolorna.....	37
Bilaga 1: Ekonomiska förutsättningar	38
Bilaga 2: Organisationsplan.....	39
Bilaga 3: Processplan.....	40
Bilaga 4: Remissinstanser.....	42

1. Kulturpolitisk inramning - utgångspunkter

Riksdagens beslut 2009 om en ny nationell kulturpolitik, Kultursamverkansmodellen, har gett förutsättningar att öka samspelet mellan kulturpolitikens olika nivåer: lokalt, regionalt och nationellt. Modellen innebär att regionerna får ett samlat statligt anslag att fördela till regional kulturverksamhet inom åtta områden utifrån de nationella kulturpolitiska målen. Från 2012 har regionen en kulturplan, en handlingsplan för regionens kulturpolitik. Regionen har ett nära samarbete med kommunerna och kulturlivets intressenter i syfte att skapa en positiv kulturutveckling i Jämtland Härjedalen. Genom ett processorienterat arbete är målsättningen att tillgodose gemensamma behov och prioriteringar. Kulturplanen utgår från regionens prioriteringar och utgör underlag för samverkan med kommunerna, kulturskaparna och civilsamhället men också med staten och med andra regioner i det fortsatta utvecklingsarbetet.

Reflektion

Jämtland Härjedalen omfattar ca 12 procent av Sveriges yta och har 1,3 procent av landets invånare vilket innebär en rad utmaningar för kulturens aktörer att nå alla länets invånare. Drygt 6 procent av regionens befolkning är utrikes födda mot 15 procent i riket. En utmaning är att arbeta för integration och mångfald samt inkludera nyanlända. Här har kulturen har goda möjligheter att bidra.

Regionen har under tre år varit del av den nationella kultursamverkansmodellen. En modell där landsting och regioner har fått ökat ansvar och frihet att fördela de statliga medlen till regionala kulturverksamheter. Förväntningarna på den nya kulturpolitiken är fortsatt höga. Under denna korta tid är det svårt att dra några avgörande slutsatser av modellens resultat men vi kan konstatera att det är en lärandeprocess över tid, där kvalitetsarbetet ständigt utvecklas. Kulturplanen bygger också vidare på ett arbete som sträcker sig lång tid bakåt. Det vi kan se är att modellen leder till ökad samverkan men framförallt att kulturen fått ett ökat utrymme som angeläget politikområde och regional utvecklingsfaktor. För att göra långsiktiga omprioriteringar krävs en ökad tilldelning av resurser från såväl regionalt som statligt håll men även att använda de möjligheter som EU-programmen ger under kommande period.

Kultur kan ses ur olika perspektiv där kulturens egenvärde är en aspekt. Kultur som verktyg i arbetet att skapa regional utveckling och attraktionskraft är en annan. Kultursamverkansmodellen möjliggör att kulturen i högre grad kan samspela med och vara en del i det regionala innovativa tillväxtarbetet. En utmaning är därför att göra kulturen till en angelägenhet för fler.

Regional utvecklingsstrategi - mål 2030

Den regionala utvecklingsstrategin ”Jämtland/Härjedalen 2030 – innovativt & attraktivt”, lyfter fram kultur som en viktig del för regionens attraktionskraft och utveckling. Kultur är en viktig resurs som kan stärka regionen och förbättra förutsättningarna för tillväxt. Med en stark kulturpolitisk infrastruktur som erbjuder ett kvalitativt och rikt kulturutbud kan kulturen på olika sätt bidra till att utveckla länet. De regionala tillväxtfrågorna handlar om att se hur kulturen kan utvecklas som en näring i sig och hur samspelet mellan kultur och näringsliv kan stärkas. Utvecklingsstrategin lyfter fram kultur och kulturnäringsgar som drivkrafter för såväl individens som för samhällets utveckling och ses dessutom som viktiga delar för besöksnäringens tillväxt. Utvecklingsstrategin lyfter även fram den sydsamiska kulturen som en viktig del av länets kulturarv med en stor utvecklingspotential.

Regional kulturpolitisk vision

Jämtlands län är en livskraftig region, där kulturen är en drivkraft för utveckling och hållbar tillväxt och där alla har tillgång till kulturella upplevelser och möjlighet att själva skapa och uttrycka sig.

Kulturpolitiska mål

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen i december 2009 och är gällande för den regionala kulturpolitiken.

Nationella kulturpolitiska mål

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Regionens övergripande mål

De övergripande mål som har koppling till kulturen i den regionala utvecklingsstrategin är att:

- fler personer är aktiva och skapande i kulturlivet, särskilt barn och unga
- den ideella sektorn har stärkt sin roll i kulturlivet
- fler företag inom kulturella och kreativa sektorn stärker länets attraktionskraft

Samverkansmodellens områden

Förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet definierar sju områden som ingår i Samverkansmodellen. Inför 2015 har Kulturrådet fått i uppdrag att föra in litteratur i modellen vilket innebär att Samverkansmodellen nu innefattar åtta områden¹:

1. professionell teater-, dans- och musikverksamhet
2. museiverksamhet
3. biblioteksverksamhet
4. konst- och kulturfrämjande verksamhet
5. regional enskild arkivverksamhet
6. filmkulturell verksamhet
7. främjande av hemslojd
8. litteratur

Regionen får fördela statsbidrag till dessa områden, under förutsättning att en regional kulturplan har utarbetats i samverkan med länets kommuner och efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället. Det är kulturplanen som utgör grund för statens beslut om det årliga statsbidrag som regionen ska fördela.

¹ Regionala verksamheter inom samverkansmodellen med regionalt och statligt stöd beskrivs i kapitel 10.

2. Kulturpolitik - ett gemensamt ansvar

Den regionala kulturpolitiska administrationen är placerad hos Länskulturen - en del av Region Jämtland Härjedalen. Länskulturen arbetar strategiskt för kulturens utveckling i länet, ansvarar för regionala samråd och dialoger samt följer upp, och återskärter verksamheten till regionen och staten. Myndigheten för kulturanalys ansvarar för nationell utvärdering av modellen. Länskulturen har egna regionala kulturverksamheter och skriver dessutom avtal med externa regionala organisationer och utförare. De regionala verksamheterna ska komplettera och samverka med de kommunala kulturverksamheterna som exempelvis bibliotek, kulturskola och föreningsliv.

En central del i genomförandet av kulturplanen handlar om att fortsatt utveckla formerna för samverkan mellan kommunal, regional och nationell nivå samt att identifiera behov av utveckling och förnyelse inom konst- och kulturområdet i regionen. Det är ett gemensamt ansvar.

Region Jämtland Härjedalen

Från 1 januari 2015 bildar Jämtlands län en egen region med direktvalt fullmäktige. De flesta verksamheter som Regionförbundet Jämtlands län omfattat har överförts till den nya regionorganisationen där landstingets verksamheter också ingår. Den nya regionen har ett utökat ansvar för regionala utvecklingsfrågor och ett tydligare mandat att verka för att alla som arbetar för länets utveckling samordnar sina insatser. Länskulturens verksamhet och ansvarsområde är placerade under en regional utvecklingsnämnd.

Regionen och primärkommunerna

Region Jämtland Härjedalen utgör mer än 10 procent av hela Sveriges yta och har ca 1,3 procent av landets totala befolkning, befolkningstätheten är den lägsta i landet. Regionen består av åtta kommuner, Berg, Bräcke, Härjedalen, Krokom, Ragunda, Strömsund, Åre och Östersund. Befolkningen fördelar sig över hela länets yta och upprätthåller samlingslokaler som har stor betydelse för den offentliga professionella kulturen att verka i hela regionen. Samtliga kommuner bidrar starkt till och utgör basen i länets kulturliv, genom aktiva kulturskolor, ett rikt föreningsliv, lokala besöksmål och genom särskilda profilområden. De lokala biblioteken är viktiga även som lokala mötesplatser och kulturarenor. Kommunerna är indirekt finansiärer av den regionala kulturverksamheten. Vissa kommuner är även direktfinansiär av regionala besöksmål. Kommunerna i regionen kan utveckla och profilera sina kulturverksamheter i samverkan med länets regionala kulturverksamhet. Samtidigt har flera av de mindre kommunerna en begränsad kommunal förvaltning vilket ger skilda förutsättningar att arbeta med ett kulturpolitiskt utvecklingsarbete.

Östersund är den största kommunen med nära hälften av länets invånare. Östersund har som enda stad en betydande roll för kulturlivets utveckling i regionen. Här finns samtliga regionala kulturinstitutioner samlade. Geografin och befolkningsstrukturen innebär att det är viktigt att prioritera tillgång till kulturupplevelser och aktiviteter i hela länet.

3. Regionens prioriterade områden

Regionens prioriteringar utgår från tre politikområden som ska genomsyra den regionala verksamheten; kulturpolitik, konstpolitik, (samtliga konstområden) och regionalpolitik. Under respektive prioriterat område beskrivs Kulturplanens övergripande perspektiv och mål för perioden 2015-2018. Alla de utvecklingsmöjligheter som anges i planen är viktiga och gäller samtliga kulturverksamheter i Jämtland Härjedalen med regionalt och statligt stöd. Hur och i vilken ordning de ska utvecklas blir föremål för den fortsatta samverkans- och samrådsprocessen.

***Kultur för alla – kulturpolitisk prioritering**

Alla ska ha tillgång till kulturella upplevelser och möjlighet att själva skapa och uttrycka sig. Det uttrycks både i de nationella kulturpolitiska målen och i den regionala visionen. Det innebär att vi behöver ha en kulturell infrastruktur med institutioner, scener och miljöer som är tillgängliga för alla i hela regionen. Alla som verkar inom den kulturella infrastrukturen ska ha ett förhållningssätt som präglas av öppenhet och mångfald.

Stärkt kulturell infrastruktur

Alla regionala verksamheter ska verka för att tillgängliggöra resurser, mötesplatser och kompetens i hela regionen.

Kulturens infrastruktur kan stärkas genom ökad samverkan och samordning med och mellan institutioner, kommuner, föreningsliv och enskilda aktörer men även genom samverkan med politikområden som exempelvis utbildning, näringsliv och infrastruktur. En stärkt kulturell infrastruktur spelar en avgörande roll för nyskapande kultur och ger möjligheter att nå en större publik. Att utveckla kulturella mötesplatser, besöksmål, bibliotek och andra samlingslokaler är centralt för kulturens utveckling.

Ökad tillgång och tillgänglighet till kulturlivet

Alla regionala kulturverksamheter ska identifiera och undanröja synliga och osynliga hinder för ökad tillgänglighet till kulturlivet.

Kultur ska vara tillgänglig för alla i hela regionen, oavsett bostadsort eller funktionsmöjligheter. Artikel 30 i deklarationen om de mänskliga rättigheterna ska säkerställa att personer med funktionsnedsättning bereds tillgång till kultur på samma villkor som alla andra. Konkreta hinder som otillgängliga lokaler, bristfällig teknik eller geografiska avstånd ska undanröjas. Målet är också att förändra hindrande attityder och värderingar. Särskilda insatser ska göras för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar. Vid stöd och bidragsgivning till kulturprojekt ska regional spridning och tillgänglighet beaktas. Samtliga regionala kulturinstitutioner har från och med 2014 aktuella handlingsplaner för ökad tillgänglighet som årligen följs upp. Handlingsplanerna berör fysisk, geografisk och socioekonomisk tillgänglighet samt kommunikation och information. Enkelt avhjälpta hinder ska åtgärdas senast 2016. Användningen av digital teknik ska utvecklas för möten och för spridning av kultur.

Ett jämlikt och jämställt kulturliv

Alla regionala kulturverksamheter ska verka för att jämställdhet och mångfald ska vara en naturlig del i verksamheten.

Ett jämlikt och jämställt kulturliv bidrar till ökad kvalitet och mångfald genom delade erfarenheter och berättelser. Oavsett kön, ålder, klass, etnicitet, sexualitet, könsöverskridande identitet, funktionsnedsättning, ursprung eller religiös åskådning ska alla ges möjligheter till delaktighet och inflytande i kulturlivet. Integration av länets utlandsfödda är viktigt ur såväl ett mångkulturellt som ett förnyelseperspektiv. Genom att lyfta fram en mångfald av berättelser, värna öppna gemenskaper och utmana normativa begrepp kan vi bredda det kulturpolitiska samtalet. Ojämlika förhållanden ska medvetandegöras och motarbetas. Regionen har en jämställdhetsstrategi 2014 -2016, och har dessutom undertecknat en europeisk deklaration för jämställdhet, CEMR, vilket innebär att uppmärksamma och aktivt arbeta med jämställdhetsfrågor. Målsättningen är att män och kvinnor, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter att ta del av kulturens ekonomiska resurser och att människors erfarenheter och kunskaper ska speglas och tillvaratas på ett likvärdigt sätt. Jämlika villkor måste även råda för dem som skapar kultur. Genom könsuppdelad statistik kan kunskapsunderlaget öka.

Ett inkluderande kulturliv - nationella minoriteter

Alla regionala kulturverksamheter ska verka för att spegla regionens etniska och kulturella mångfald.

Interkulturell dialog handlar om att mötas över gränser för ökad förståelse mellan olika kulturer. Att stärka en interkulturell utveckling är önskvärt för att länet ska medverka till ett omfattande och varierat kulturutbud av hög kvalitet för alla. Regionen har i likhet med många andra regioner en utmaning gällande befolknings- och utbildningsmässig utveckling. En bred kulturdefinition som är inkluderande och öppnar för samverkan bidrar till samhällsutveckling och social sammanhållning. Genom att öka den etniska och kulturella mångfalden inom kulturlivet främjas allas rättigheter och möjligheter till deltagande. Nationella minoriteter ska särskilt uppmärksammas och deras berättelser ska ges utrymme. Regionens årliga sydsamiska stipendium ska gå till aktörer som medverkat till att bevara och föra vidare det sydsamiska kulturarvet.

Barn och ungas rätt till kultur - fler är aktiva och skapande

Alla regionala kulturverksamheter ska verka för barn- och ungas rätt att ta del av konst och kultur och själva vara skapande.

Kultur har stor betydelse för barns utveckling och ger förutsättningar för identitetsskapande. Det är av stor vikt att barn och unga får möta professionell kultur. Barn och unga är såväl aktiva kulturskapare som konsumenterna av kultur. Regionens ambition är att ge barn och unga förutsättningar att vara aktiva i kulturlivet. Utgångspunkten är FN:s konvention om barns rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och att uttrycka sig i konstnärlig form. Ungas egna initiativ ska stötta genom exempelvis handledning och arrangörsstöd. Regionen ska vara positiv till att unga vill utbilda sig och satsa på en framtid inom kulturområdet. Samverkan mellan regionala kulturverksamheter och kommunala kulturskolor ska leda till ökad tillgång till och breddat utbud för målgruppen. Ungar ska ges ett reellt inflytande på regionens kulturpolitik genom att erbjudas deltagande i referensgrupper och liknande grupperingar. Samtliga regionala kulturverksamheter ska aktivt medverka till kultur i skolan.

Kultur är hälsa - förebygga och rehabilitera ohälsa genom kultur

Alla regionala kulturverksamheter ska främja allas delaktighet i kulturlivet.

Kulturens roll och dess koppling till hälsa väcker allt större intresse. Kulturella upplevelser och eget skapande kan förebygga och rehabilitera ohälsa. Konst och kultur kan dessutom användas som ett komplement till traditionella behandlingsmetoder, exempelvis genom kultur på recept. Ett område inom fältet kultur och hälsa är kultur för seniorer, där regionen har en utmaning i att främja äldres möjlighet till delaktighet och medskapande i kulturlivet. Kultur i vården är exempel på ett område som kan utvecklas.

***De professionella kulturskaparna, kärnan i kulturlivet - konstpolitisk prioritering**

De professionella kulturskaparna, länets konstnärer, hantverkare, författare, dansare, skådespelare, musiker, filmare och andra yrkesutövare, är ofta högt utbildade och bör ses som en regional resurs med stor betydelse för konstnärlig utveckling och för att kultur når utanför storstäderna. Med fria kulturskapare menas personer som har professionell kompetens att arbeta med kultur och som kan verka både inom och utanför institutionernas verksamheter.

En konstpolitisk prioritering utgår från kulturens egenvärde och spänner över alla kulturområden. Om länet ska upplevas attraktivt för kulturskapare att leva och verka i behöver regionen erbjuda goda förutsättningar och villkor för konstnärligt skapande. Att värna den konstnärliga integriteten blir viktigt liksom att följa de avtal och regleringar som finns angående ersättning för konstnärlig verksamhet.

Förbättrade villkor för kulturskapare att verka i länet

Alla regionala kulturverksamheter ska verka för att gällande riktlinjer och rekommendationer efterföljs.

Regionens samarbete och samverkan med de professionella kulturskaparna kan stärkas genom exempelvis kompetensutveckling, information och genom att erbjuda mötesplatser och nätverk. Institutioner med statligt stöd ska värna upphovsrätten och verka för att följa MU-avtalet som reglerar medverkans- och utställningsersättning till konstnärers arbetsinsats i samband med en utställning samt motsvarande riktlinjer och rekommendationer för andra konstområden med hänvisning till gällande kollektivavtal. Regionens ska verka för målsättningen att i samband med ny- och ombyggnation avsätts lägst en procent av investeringsbudgeten till konstnärlig gestaltning. Regionens årliga kulturpris är ett erkännande till en professionell utövare inom kulturområdet med syfte att stimulera till fortsatt konstnärligt skapande.

Kulturutbudet kännetecknas av kvalitet, mångfald och förnyelse

Alla regionala kulturverksamheter ska värna professionalitet och yrkeskunnande och stimulera till konstnärlig förnyelse.

Konstnärlig kvalitet, kreativitet och mångfald ska präglade samhällets utveckling. Principen om ”armlängds avstånd” ska tillämpas vilket innebär att den politiska nivån beslutar om mål, riktlinjer och ekonomiska ramar medan de konstnärliga och kvalitativa bedömningarna överläts till konstnärliga ledare och sakkunniga. Diskussionen om konstnärlig kvalitet ska alltid hållas levande.

***Kulturdriven tillväxt - regionalpolitisk prioritering**

Ett rikt kulturliv med goda villkor för kulturskapare att verka i regionen är en förutsättning för ökat företagande inom de kulturella och kreativa näringarna. Att nyttja den potential som finns inom kulturella och kreativa näringar har stor betydelse för gleset befolkade regioner som Jämtland Härjedalen, där ökad sysselsättning och goda villkor för företagande är en förutsättning och drivkraft för länets utveckling och attraktion.

Stärkt kreativ sektor – kulturen en motor i regionala utvecklingen

Alla regionala kulturverksamheter ska bidra till regional utveckling.

Regionen ska verka för ett gott innovationsklimat som bidrar till kulturskapares och konstnärers möjligheter att försörja sig på sitt företagande. Fler företag inom kulturella och kreativa sektorn stärker länets attraktionskraft.

Den ideella sektorn stärker sin roll i kulturlivet genom ökad samverkan

Alla regionala kulturverksamheter ska samverka med civilsamhället.

Ett aktivt föreningsliv, en mångsidig folkbildningsverksamhet och ett attraktivt kultur- och fritidsutbud ökar både individens och regionens möjlighet att växa. Den ideella sektorn har dessutom en stor betydelse för människors livskvalitet och är avgörande för kulturens tillgänglighet i hela regionen. Samverkan mellan de regionala kulturverksamheterna och den ideella sektorn behöver därför stärkas.

Upprätthålla och främja interregionala, internationella och interkulturella samarbeten

Alla regionala kulturverksamheter ska verka för ökad internationalisering.

Kulturell utveckling förutsätter samarbete över både region- och kulturgränser där regionens ambition är att verka för ökad internationalisering och interkulturella samarbeten. Det förutsätter resurser och kompetens för interregionala, internationella och interkulturella utbyten och samarbeten. Creative Europe, EU-kommissionens ramprogram för att stödja kultur, liksom EU:s programområden 2014 -2020, kan möjliggöra utveckling av internationella projekt och europeiska samarbeten på kulturområdet.

Ökad samverkan mellan kultur och andra politikområden

Alla regionala kulturverksamheter ska verka för ökad samverkan med omgivande samhälle.

Kulturen har en roll att spela inom flera politikområden för regional utveckling och livslångt lärande. Genom högt ställda mål om yttrandefrihet, bildning, mångfald och konstnärligt skapande för alla medborgare behöver regionen samverka mellan kultur och utbildningspolitik. Ökad samverkan med skolan för estetiska läroprocesser, kreativitet, eget skapande och upplevelser av kultur är angeläget liksom samverkan med näringslivsområdet för stimulans av kulturella och kreativa näringar, innovationer och besöksnäring.

4. Regionens prioriterade samverkan

Det övergripande målet för samråd och samverkan är att utifrån en gemensam bild skapa de bästa förutsättningarna för konst- och kulturlivets utveckling. Kulturens roll som utvecklingsfaktor ska lyftas. Den grundläggande förutsättningen för samverkan är att mötas, att samtala och att kunna delta på lika villkor. Dialogen syftar till ett gemensamt ansvarstagande för kulturens utveckling i länet och ska tydliggöra resursbehov och ge förutsättningar för strategiska och ekonomiska prioriteringar över tid.

Regionala samråd

Den regionala kulturadministrationen har ansvar för och genomför årliga samråd och dialoger med samtliga regionala kulturverksamheter och institutioner samt med kommunerna, statliga aktörer som Länsstyrelsen och Landsarkivet, folkbildningsorganisationerna, Gaaltije – Sydsamiskt kulturcentrum och de fria kulturskaparna. Samråden är formaliserade dialoger med utgångspunkt i kulturplanen och rör uppdrag och avtal. Regionen genomför även workshops för ungas inflytande i samverkan med Riksteatern Jämtland/Härjedalen. Kommunerna ansvarar för lokala samråd med civilsamhällets aktörer där den regionala kulturadministrationen och regionala kulturverksamheter medverkar. Regionen ansvarar för och är sammankallande för ett antal löpande formaliserade samråd inom ramen för följande organ och organisationer:

Kultur Z

Regionens kulturpolitiska samrådsorgan med representation av politiker och kulturtjänstemän från samtliga kommuner och region med övergripande uppgift att löpande följa och aktivt driva kulturutvecklingen i länet. Kultur Z sammanträder 3-4 gånger per år.

Regionalt Kulturforum

Regionalt Kulturforum är regionens operativa samverkansorgan för de regionala kulturverksamheterna med särskilt fokus på kultur för barn och unga samt kultur för äldre. Regionalt Kulturforum ska utveckla långsiktiga arbetsformer för ökad samverkan mellan regionala kulturverksamheter. Forumet sammanträder en gång i månaden och genomför även en årlig utbuds- och inspirationsdag för kultur i skolan.

Samråd med professionella kulturskapare

Ett formaliserat samråd med representanter för de professionella kulturskaparna genomförs i samverkan med KLYS - Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetssnämnd och Landstinget Västernorrland. Syftet är att formalisera dialog med det fria kulturlivet som är en del av kulturens kärna och en förutsättning för en livskraftig och attraktiv region. Samrådet ska vara ett bollplank för gemensamma utmaningar när det gäller konstnärlig kvalitet, stödstrukturer och formulerandet av regionala strategier för samspel mellan region och de professionella kulturskaparna. Arvode utgår enligt Konstnärernas Riksorganisations rekommendationer.

Samtliga samråd är aktiva i framtagande av och genomförande av den regionala kulturplanen och fungerar som remissinstans i framtagandet.

Regionens samverkan - interregionalt, nationellt och internationellt

Regionens samverkan sträcker sig även utanför regionens gränser. Avgörande för kulturens utveckling i regionen är ett öppet förhållningssätt gentemot vår omvärld. Regionen har därför gemensamma åtaganden med närliggande regioner och nationell samverkan med staten samt representation i europeiska nätverk.

Kulturting

Tillsammans med Landstinget Västernorrland, genomför regionen årliga kulturting i syfte att erbjuda en tematisk arena för inspiration och samtal. Teman för kulturtingen kan exempelvis vara barn och ungas rätt till kultur samt civilsamhällets kultur.

Samverkan mellan norrlandslänen

Under ett tiotal år har de fyra nordligaste länen, Region Jämtland Härjedalen, Landstinget Västernorrland, Norrbottens läns landsting och Regionförbundet Västerbottens län samverkat över de administrativa gränserna. Samarbetet har sin utgångspunkt i gemensamma utmaningar som att överbrygga avstånd, utveckla starka, nationellt intressanta norrländska scener och verksamheter och förmera ett kvalitativt utbud av kultur till den norrländska befolkningen på jämlika villkor. Utbyte sker särskilt inom scenkonstområdet men även genom långvarig musei- och biblioteks- och konsulentsamverkan. Genom gemensamma metoder och projekt syftar samarbetet till att ytterligare stärka det professionella kulturlivets roll och position som tillväxtfaktor i norra Sverige. Kompetensutveckling för kulturskapare inom olika konstområden kan utvecklas i samarbete mellan de fyra nordligaste länen. Kulturhuvudstadsåret Umeå 2014 förväntas ge lyskraft och positiva effekter under lång tid för den kulturella utvecklingen i såväl regionen som i övriga Norrland.

Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans - NMD

NMD är ett kommunalförbund med landstingen/regionerna i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland som medlemmar vars uppgift är att medverka till att opera, musikteater och dans blir tillgänglig för alla i norra Sverige. Institutioner som ingår i NMD är Estrad Norr, Norrdans, Piteå Kammaropera och Norrlandsoperan.

Nationell samverkan

Nationell samverkan omfattar gemensamma åtaganden som exempelvis Kulturdatabasen, ett nationellt webbverktyg för återslagrapportering av de statliga medlen för regional kulturverksamhet. Regionen deltar även i nationella nätverk genom exempelvis Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Myndigheten för Kulturanalys. Regionens samverkan med staten innefattar fördelning av bidrag till samverkansmodellens sju områden samt till gemensamt strategiska utvecklingsområden.

Internationell samverkan

Regionen är medlem i EARLALL, European Association of Regional and Local Authorities on Lifelong Learning, ett politiskt och praktiserande nätverk för lärande och kompetensutveckling som möjliggör utbyten inom kulturområdet. Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik (NCK) deltar i ett flertal interregionala och internationella samarbeten och projekt där man i vissa sammanhang företräder hela regionen.

Mittnordiskt kultursamarbete

Det finns ett långvarigt kultursamarbete mellan de mittnordiska regioner som är medlemmar i Mittnordenkommittén. Syftet är att utveckla ett aktivt och engagerande kulturliv som drivkraft för en positiv och hållbar samhällsutveckling i Mittnorden

Kunskapsutveckling och forskning

Forskning och utveckling är av central betydelse för att kulturlivet i länet ska kunna utvecklas med god kvalitet. I regionen finns egen forskningskompetens genom exempelvis Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik men det är även viktigt att stärka kopplingen till universiteten, bland annat Mittuniversitetet. Regionen har genom tidigare projekt genomfört forskningsinsatser avseende länets kulturella och kreativa näringar.

Utvecklingsområden – För ökad samverkan vill regionen

- kontinuerligt genomföra dialog och samråd med folkbildningen och det ideella kulturlivet
- utveckla former för samråd med funktionsnedsattas intresseorganisationer
- årligen genomföra två till tre samråd med professionella kulturskapare
- utveckla former för ungas delaktighet, inflytande och skapande, bland annat genom mentorskap
- uppmuntra och stödja en regional samordning för det ideella kulturlivet
- utveckla samarbete mellan de regionala kulturverksamheterna och kulturskolorna
- stärka koppling till aktuell forskning inom bland annat kultur och hälsa samt kulturella och kreativa näringar

5. Regional kultur med utvecklingsområden

Region Jämtland Härjedalen har en infrastruktur på kulturområdet som omfattar ett antal regionala kulturinstitutioner och främjandeverksamheter. Dessa redovisas i kapitel 10. Kulturplanen delar in dessa verksamheter i områdena Scenkonst, Museiverksamhet, Arkivverksamhet, Kulturmiljö och kulturhistoria, Bildkonst, form och design, Film och rörlig bild, Hemslojdsfrämjande verksamhet samt Bibliotek och litteratur.

Scenkonst – Musik, teater och dans

Regionen har ett rikt musikliv med både bredd och spets. På musikområdet utgörs infrastrukturen av en regional musikinstitution, kommunala kulturskolor, studieförbund med cirkelverksamhet, replokaler och kulturarrangemang, yrkesutövande musiker och tonsättare, lokala arrangörer, körer och musikfestivaler. Utmärkande är den traditionella folkmusiken där länet ligger i framkant, jazzen, bluesen och körlivet men även länets pop-, rock- och hårdrockscen har utmärkt sig på både den nationella och internationella arenan.

När det gäller teater finns en regional institution samt ett främjandearbete som säkerställer professionell och aktuell teater till regionens invånare och skolor. Teater Barda bidrar till att vidga begreppet tillgänglighet. Det finns dessutom ett flertal amatörteatersällskap som utgör en stor del av det lokala kulturlivet genom revyer, bygdespel och sommarteater. Vridscenen vid Döda Fallet i Ragunda är en attraktiv scen för sommarteater som lockar tusentals besökare. Det finns några fria grupper som är medlemmar i Teatercentrum.

De senaste årens satsning på att utveckla dans i länet har gett resultat. Det finns flera dansskolor och scenkonstinstitutionen Estrad Norr har numera ett professionellt utbud av dans i sitt program. Det finns dessutom fria aktörer i länet som aktivt bidrar till att stärka dans som konststart. Härjedalens Kulturcentrum har bidragit till att höja kompetensen kring dans och tillhandahåller en scen för professionell scenkonst som även verkar på den internationella arenan.

Regionens glesa befolkningstäthet samt ett stort antal samlingslokaler och scener anpassade för mindre produktioner ger särskilda förutsättningar för de professionella grupper och artister som spelar i länet. Samtidigt finns det ett påtalat behov av anpassade konsertlokaler för klassisk eller akustisk musik.

Utvecklingsområden – Inom området Scenkonst vill regionen

- stärka barn och ungas tillgång till upplevelser av scenkonst med hög kvalitet
- utveckla och stärka samarbetet med den ideella sektorn
- särskilt verka för jämställdhet på scen
- utveckla arbete för ungas delaktighet och inflytande
- utveckla publikarbete och arrangörsnätverk
- verka för ökad internationell samverkan och utveckla samarbetet med Tröndelag
- i samverkan mellan Ragunda kommun, Scenkonstbolaget i Västernorrland och Estrad Norr, utveckla Döda Fallet i Ragunda som kulturarena
- utveckla samverkan med norrlandslänen genom produktioner och turnéverksamhet över länsgränserna för ett brett och tillgänglighet utbud av scenkonst
- prioritera samarbetet genom Norrlands nätverk för musikteater och dans och Norrscen, samarbetsprojekt för utveckling av turnéstöd
- stärka dansen som konstform, utveckla pedagogisk verksamhet och samarbetet med Norrdans och andra aktörer på dansområdet

Museiverksamhet

Museiverksamheten i Jämtland och Härjedalen är framträdande genom såväl regionala institutioner som lokal verksamhet. Museerna är viktiga kunskapscentra och tar en aktiv roll för samhällets utveckling. Att öka tillgängligheten till och synliggöra regionens kulturarv är angeläget liksom att ge fördjupade upplevelser av och genom vårt gemensamma kulturarv. Hembygdsrörelsen är genom föreningen Heimbygda regionens största kulturarvsorganisation som engagerar drygt 12 000 medlemmar och lokala museer som finns i hela regionen. De lokala hembygdsföreningarna har en stor betydelse för kulturarvets utveckling och bevarande. Utöver dessa finns även ett starkt samarbete mellan lokala föreningar och regionala institutioner. Museiverksamheten hanterar såväl det materiella som det immateriella kulturarvet.

Utvecklingsområden – Inom området Museiverksamhet vill regionen

- i samverkan mellan Jamtli, kommuner och föreningsliv utveckla Döda Fallet i Ragunda och Mus-Olles museum i Krokom samt stärka Fjällmuseet och utveckla Teknikland som lokala turistiska besöksmål
- utveckla besöksanläggningen på Jamtli för att upprätthålla attraktionskraft
- utveckla Jamtlis pedagogiska program för livslångt lärande och socialpedagogiska metoder för att nå nya målgrupper
- utveckla volontärsarbete på Jamtli
- utveckla utställnings- och programverksamhet vid Fjällmuseet för att verka för interkulturell dialog
- utveckla fler kulturpedagogiska program kring Tekniklands samlingar
- utveckla varumärket Kulturarvspedagogik
- stärka regionens position som ett nationellt och internationellt nav för kulturarvspedagogik samt involvera fler regionala aktörer i det nordiska och europeiska arbetet

Arkivverksamhet

Arkiven är en viktig del av vårt gemensamma kulturarv. Genom arkiven finns naturliga kontaktytor mellan kultur, föreningsliv och myndigheter. Hembygdsrörelsen med sina gårdar, samlingar och lokalföreningar är även de en viktig resurs i bevarandet av kulturarvet. Tillgången till arkiven fyller en viktig funktion för demokratin, för insyn och utblick, för nytta och nöje, för social rättvisa och livslångt lärande. Arkivens historiska information kan användas av person- och lokalhistoriskt intresserade, som en del i skolans undervisning, som underhållning, för hälsa och välbefinnande och inte minst för att väcka lust att lära mer. Arkivens material och historiska kunskap är en viktig resurs för kulturella och kreativa näringar och destinationsutveckling.

Verksamheten ska präglas av ett lärandeperspektiv med särskild inriktning mot barn och unga, men också mot vuxna och äldre samt inspirera till och stödja forskning. Arkiven ska arbeta för att bredda sin användbarhet som samhällsresurs och arbetet mot skolan är ett prioriterat område. Föreningsarkivet i Jämtlands län och Landsarkivet i Östersund har nära samarbete när det gäller arkivpedagogiska frågor och publik verksamhet. Arkivverksamheten har även ett samarbete med Jamtli och Nordiskt Centrum för Kulturarvspedagogik.

I Landsarkivets lokaler finns också Föreningsarkivet i Jämtlands län, Jämtlands lokalhistoriker och släktforskare, Jämtlands läns Fornskriftsällskap och från och med hösten 2014 även Jamtlis arkiv. Verksamheten i Landsarkivets byggnad har därmed utvecklat ett samlat arkivcentrum för hela regionen.

Utvecklingsområden – Inom området Arkivverksamhet vill regionen

- utveckla delaktighet, medskapande och engagemang bland arkivbesökarna
- fortsätta metodutveckling inom området barn och unga
- utveckla publika aktiviteter för äldre med särskilt perspektiv på kultur och hälsa
- arbeta för en aktiv dokumentation av regionens föreningsliv och sociala rörelser
- utveckla det nordiska samarbetet kring kulturarvspedagogik
- utveckla samarbetet med övriga föreningar och verksamheter i Landsarkivhuset
- driva och utveckla arbetet inom Arkivpedagogiskt Forum och Nordiskt Arkivpedagogiskt nätverk

Kulturmiljö och kulturhistoria

De statliga insatserna på kulturmiljöområdet styrs av nationella mål men dessa ska även kunna inspirera och vägleda politiken på regional och kommunal nivå. De nya nationella målen för kulturmiljöarbetet är:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön,
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser,
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet, som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Insatser för bevarande och utveckling av den regionala kulturmiljön görs i nära samarbete mellan myndighetsinsatser från kommuner och länsstyrelse samt fastighetsägare och Stiftelsen Jamtli samt insatser från Härjedalens Fjällmuseum. Jamtlis och Härjedalens Fjällmuseums arbete med kulturmiljö baseras på den kunskap om den regionala kulturmiljöns historiska utveckling som museerna har byggt upp under många års verksamhet. Verksamheten kan huvudsakligen delas upp i den verksamhet som museet själva tar initiativ till och den verksamhet som bygger på fastighetsägares önskan om förändringar i den fysiska miljön så som ombyggnader och nybyggnader.

Utvecklingsområden – Inom området Kulturmiljö och kulturhistoria vill regionen

- verka för att bredda samtalet om kulturmiljöns utveckling
- stötta, inspirera och aktivt medverka i processerna med framtagning av kulturmiljöprogram på kommunal nivå
- aktivt delta i utvecklingssatsningar som bidrar till att synliggöra och tillgängliggöra kulturarv och kulturmiljöer
- stödja initiativ som lyfter fram samiska kulturmiljöer och sydsamiskt språk och andra minoriteter i regionen
- stödja initiativ som lyfter fram fäbodbruk och fjällbondekulturen
- bidra till att en mångfald av kulturmiljöer får ta plats i regionens historieskrivning
- öka kunskapen och stödja projekt om det immateriella och biologiska kulturarvet
- i samverkan mellan Jamtli, kommun och föreningsliv utveckla Döda Fallet i Ragunda för en nominering till UNESCOs Världsarvslista

Bildkonst, form och design

I regionen finns ett 80-tal yrkesverksamma konstnärer och konsthantverkare. Ett flertal är egenföretagare samt organiserade via KRO/KIF² och/eller Konstnärscentrum Nord. Andra är organiserade i Svenska tecknare och/eller Svenska fotografers förbund. Utmärkande för regionen är dess varierande utbud av konstutställningar. Regionen har ett flertal privata gallerier och ett antal offentliga samt konstnär- och föreningsdrivna utställningsplatser. Det finns dessutom ett flertal konstföreningar och konstkooperativ som anordnar utställningar, föreläsningar och seminarier. I regionen finns en konstskola, en tvåårig konstnärlig grundutbildning som drivs av Hållands folkhögskola i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Inom den kommunala kulturskolan erbjuder två kommuner undervisning inom bild- och formområdet.

Region Jämtland Härjedalen äger en stor offentlig konstsamling med ca 8700 verk placerade i egna verksamheter samt genom deposition hos regionens kommuner. Konstsamlingen har tillkommit under Jämtlands läns landsting. Vidare avsätter Region Jämtland Härjedalen 0,5 procent av byggnadskostnaden för konstnärliga gestaltningar vid ny- och ombyggnation. I enlighet med KRO/KIF's rekommendationer bör regionen ta hänsyn till könsfördelning vid inköp, uppdrag, projektstöd och liknande. Det planerade samrådet för konsten kan ges i uppdrag att följa upp enprocentregeln och hur avtal följs. Några av regionens kommuner har målsättningen att en procent av byggnadskostnaden ska gå till konstnärlig gestaltning, medan andra utgår från 0,5 procent eller inte har preciserat en ambitionsnivå.

Utvecklingsområden – Inom området Bildkonst, form och design vill regionen

- etablera och formalisera ett samverkansforum för konsten i regionen
- verka för etablering av Nationalmuseum Norr på Jamtli samt en arena för samtidskonst
- prioritera konstpedagogisk verksamhet för barn och unga
- verka för att region och kommuner har som målsättning att lägga en procent i samband med ny och ombyggnation ska gå till konstnärlig gestaltning
- i samverkan med Gaaltje – Sydsamiskt Kulturcentrum utreda förutsättningar för en sydsamisk konstarena
- verka för att Konstlab för unga blir ordinarie verksamhet vid Länskulturn
- öka tillgängligheten till Designcentrum som kreativ mötesplats
- stärka förutsättningarna för designers och bildkonstnärer att vara yrkesverksamma i regionen
- utveckla metoder för ökad designmognad i koppling till utbildning, näringsliv och besöksnäring
- långsiktigt verka för ett resurscentrum för konst genom samordning och samverkan
- stärka samverkan mellan institutionerna och regionalt yrkesverksamma konstnärer
- verka för kompetensutveckling för bildkonstnärer

Film och rörlig bild

Den rörliga bilden kommunicerar över språkbarriärer och är därmed ett viktigt verktyg för interkulturell dialog. Den filmkulturella verksamheten i regionen ska erbjuda invånarna ett rikt och kvalitativt utbud av film. I regionen finns ett flertal folkrörelsedrivna samlingslokaler som regelbundet visar film. Digitalisering av biografier är en viktig utvecklingsfråga och antalet digitala salonger fortsätter att öka. Målet är att varje kommun ska erbjuda minst en digital biograf. Biograferna får genom digitaliseringen

² Konstnärernas Riksorganisation/Föreningen Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare

möjlighet att bredda sitt utbud med direktsänd opera, musik, teater, kulturprogram och idrottsevenemang. Den digitala visningstekniken innebär också att det blir enklare att göra film tillgänglig för personer med syn- och hörselnedsättning. Andra utvecklingsområden för biograferna handlar om att öka deltagande bland unga och möjlighet att bredda de publika aktiviteterna. Tännäs i Härjedalen driver landets högst belägna filmfestival med besökare från hela landet.

I regionen finns professionella filmskapare samt företag och kooperativ som verkar inom film, animation och rörlig bild. Mid Nordic Film, är ett samarbete mellan Filmpool Jämtland, Mittnorsk Filmsenter i Trondelag och Film i Västernorrland, som verkar för att regionens filmskapare och filmarbetare får tillgång till kompetensutveckling. Mid Nordic Film kan bidra till nationella och internationella filminspelningar till regionen som kan ge filmarbetare ökad sysselsättning.

Utvecklingsområden – Inom området Filmkulturell verksamhet vill regionen

- stärka och utveckla nätverk för regionens filmare och pedagoger
- prioritera barn och unga genom filmpedagogisk verksamhet
- utveckla publikarbete och arbeta för att regional film får större spridning i regionen
- arbeta för internationell samverkan och utveckla samarbetet inom Mid Nordic Film
- verka för kompetensutveckling som stärker filmskapare och filmarbetare
- stärka det filmiska berättandet från regionen och spridning av regionalt producerad film

Hemslöjdsfrämjande verksamhet

Regionen har en rik tradition inom slöjd, folkkonst och konsthantverk. Hemslöjden arbetar för hållbar regional utveckling, där slöjd har en naturlig plats både för den som slöjdar och den som har intresse för hemslöjdens produkter. Att utveckla slöjdens möjligheter att nå unga för eget skapande och främja entreprenörskap är angeläget. Verkstäder, ateljéer, slöjdare, hantverkare, butiker och föreningar är kärnan i det kreativa slöjdandet. I en gemensam webbportal ingår idag drygt hundra slöjdare, konsthantverkare och butiker. Flera av dessa är företagare med en potential att växa.

Hemslöjdsföreningarna fyller en viktig funktion för människors behov av eget skapande. De erbjuder mötesplatser, kurser och synliggör hantverket på olika sätt. Dessutom finns ett sjuttiototal vävstugor i regionen samt ett antal slöjdklubbar med utbildade handledare. Regionens tre folkhögskolor har alla utbildningar och kurser inriktade på slöjd och hantverk.

Hemslöjden gränsar många gånger till andra yttringar som konst och design och det genomförs samarbeten och projekt för att gemensamt lyfta området. Inom hemslöjden finns även en stark utvecklingspotential vad gäller besöksnäring och turism där samarbete mellan turistdestinationerna och andra regionala kulturverksamheter kan utvecklas. Den årliga konst- och hantverksrundan Kul Tur med öppna ateljéer och verkstäder är ett resultat av samverkan mellan regionala kulturverksamheter och professionella kulturskapare.

Utvecklingsområden – Inom området Hemslöjdsfrämjande verksamhet vill regionen

- utveckla besöksmål inom hantverksnäringar enligt Économuseummodellen, modell för att skapa varaktiga arbetstillfällen och att bevara hantverksteknikerna i bärkraftiga och solida företag
- stärka och utveckla nätverk inom slöjd- och hantverksnäringen
- utveckla pedagogisk verksamhet för att öka intresset för slöjd
- utveckla nya koncept, metoder och arbetssätt genom projektet ”Next Level Craft - Sloydify Society”, programkoncept för att visa slöjdens angelägenhet i samhället, i samverkan med övriga norrlandslän

Bibliotek och Litteratur

Biblioteken är arenor för inspiration, kunskap och upplevelser, för möten mellan människor och möten med litteratur och berättelser i olika former. Biblioteken är viktiga aktörer i det demokratiska samhället där grunden är yttrandefrihet och allas rätt till information. I Jämtlands län finns 36 biblioteksenheter varav åtta huvudbibliotek, två biblioteksbusar och två bokbilar. För att öka tillgängligheten till biblioteken och dess utbud är det viktigt att skapa attraktiva bibliotekslokaler som tilltalar många grupper samt arbeta med bemötande och utbud av medier. Målet är att alla ska få tillgång till bra biblioteksservice. Samtliga kommunbibliotek i regionen driver en gemensam webbplats för att öka tillgängligheten till bibliotekens utbud. Den inspirerar till läsning och ger likvärdiga ingångar till information oavsett bostadsort. Webbplatsen erbjuder även ökade möjligheter till inflytande och delaktighet i verksamheten. Målet är att alla invånare ska uppleva digital delaktighet.

Det skrivna ordet är språk- och kulturbärande och Litteraturen är en konstform med potential att bidra till demokratiska mål. Folkbiblioteken, i samverkan med skola och folkbildning, har en viktig roll för att stärka det litterära området och verka för läsfrämjande insatser i hela regionen. Samspelet mellan den regionala och kommunala nivån är viktigt att utveckla. Det är även angeläget att samordna planering och uppföljning av verksamhet som riktar sig till barn och unga.

Att främja läsning och tillgång till Litteratur är en kärnuppgift. Läsning och läskunnighet är viktig för människors personliga utveckling men också för att kunna tillgodogöra sig information och vara en del av ett demokratiskt samhälle. Det är särskilt viktigt att arbeta med läsning, läslust och berättande när det gäller barn och unga. Regionen bör verka för att tydliggöra samspelet mellan författarens text och illustratörens bilder i bilderboken.

Litteraturen i regionen är ett tematiskt område som kan utvecklas. Regionen bör betona att alla litterära genrer ska vara representerade. Litteraturens bildande och berörande dimensioner är centrala, men Litteraturen kan också resultera i bokförlag och besöksmål.

Kulturrådet verkar för att fler svenska städer och regioner blir fristäder för författare, dramatiker, journalister och andra professionella skribenter som lever under hot i sina hemländer. Syftet är att bidra till författares trygghet och försörjning, men även att möjliggöra litterär gemenskap och dialog med svenska kollegor, läsare och publik.

Utvecklingsområden – Inom området Bibliotek och litteratur vill regionen

- utveckla lässtimulerande metoder för barn och unga och bredda samarbetet kring det läsfrämjande arbetet
- genomföra ett språkstimulerande projekt tillsammans med barnhälsovården
- utveckla biblioteket som mötesplats och kulturarena samt arbeta med bilden av biblioteket för ökad inkludering
- kompetensutveckla bibliotekspersonal för att nå nya målgrupper och öka kunskapen om barn och ungas medievärldar
- verka för att utveckla den digitala delaktigheten
- utveckla bibliotekens gemensamma webbplats för medieförsörjning och information
- stötta utveckling av litterära mötesplatser och initiativ för att stärka regional litteratur
- öka kompetens och kunskap om fristadsprogrammet och långsiktigt verka för att regionen tar emot fristadsförfattare

6. Kulturskaparna och kreativa näringar

Kulturella och kreativa näringar

Att nyttja den potential som finns inom kulturella och kreativa näringar kan få stor betydelse i regionen, inte minst för att öka sysselsättning men även som en drivkraft för regionens utveckling och framtida attraktionskraft. Kulturnäringskräver goda villkor för företagande och bidrar till regionens innovationsklimat. Uppskattningsvis finns 2000 företagare och 4500 sysselsatta inom de kulturella och kreativa näringarna i regionen. Studier visar att var tionde företagare i regionen är kopplad till kreativa och kulturella företag och verksamheter – en siffra som ökat de senaste åren. Företagen finns i hela regionen med en viss övervikt i de fjällnära kommunerna. Andra har sin verksamhet kopplad till större centralorter som Östersund. En del företag är stora, skalbara och växande med många anställda. En annan och större grupp är ensamföretagare. Det finns också kulturverksamhet i form av mikroföretagande eller hobbyverksamhet där den huvudsakliga försörjningen kommer via en anställning, ofta inom offentlig service. Sammantaget bidrar företagen till ett dynamiskt näringslivsklimat i regionen.

För en gynnsam utveckling behöver kultur och näring samverka på alla nivåer där kultursektorn bidrar med kunskap om kulturskaparnas villkor och behov och näringslivet med kunskap om företagsutveckling och befintliga stödstrukturer. Detta kräver specifika insatser från såväl näringslivspolitik som kulturpolitik, inte minst då flera företagare befinner sig i en gråzon mellan dessa sfärer och icke desto mindre har en potential inom ramen för näringslivs- och kulturutveckling.

De professionella kulturskaparna

Regionen har många kulturskapare som arbetar professionellt med kultur och konstnärligt skapande, där vissa bedriver en betydande del av sin verksamhet på nationell och internationell nivå. Många kulturskapare kan inte försörja sig genom sitt företag utan växlar det egna företagandet med tillfälliga anställningar, projekt och stipendier. Om regionen ska upplevas attraktiv för kulturskapare att leva och verka i, behöver vi se regionens konstnärer, hantverkare, musiker, filmare och andra yrkesutövare som en faktisk resurs. Verkstäder, scener och mötesplatser samt fortbildning och samverkan stärker kulturskaparnas möjlighet att vara verksamma. Regionen delar årligen ut kulturpris till etablerade kulturskapare samt stipendier till yngre kulturutövare för att stimulera till utbildning och professionell konstnärlig verksamhet.

Utvecklingsområden – För att förbättra villkoren för Kulturella och kreativa näringar och de professionella kulturskaparna vill regionen

- utveckla det befintliga samrådet med de professionella kulturskaparna i samverkan med KLYS – Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd
- stimulera och utveckla befintliga nätverk och mötesplatser
- arbeta för att synliggöra kulturskaparna som resurs
- verka för att MU-avtalet, medverkande- och utställningsersättning, och motsvarande riktlinjer och rekommendationer för andra konstområden följs i alla regionala och kommunala sammanhang
- utveckla mentorskap för unga kulturutövare genom etablerade kulturskapare

7. Den sydsamiska kulturen

Samerna är Europas enda urbefolkning och en del av regionens och landets gemensamma kulturarv. Den sydsamiska kulturen är representerad i regionen och har stor utvecklingspotential. Det genomförs återkommande sydsamiska kulturevenemang som exempelvis fest- och kulturdagarna Lopme Naestie i Funäsdalen eller midsommarfirandet i Ankarede. Samernas kultur- och näringsliv är en naturlig och nödvändig del av det gränsöverskridande samarbetet. Regionala satsningar ska synliggöra sydsamisk kultur, språk, näring, kompetens och samhälle och där Gaaltije - Sydsamiskt kulturcentrum, utgör ett regionalt center. Samverkan mellan regionen och de sydsamiska förvaltningskommunerna kan stärkas för utveckling av det sydsamiska språket.

Utvecklingsområden – För att stärka den sydsamiska kulturen vill regionen

- samverka för att etablera och utveckla en samisk kulturarena på Gaaltije
- stötta och utveckla samiska kulturarrangemang i regionen
- synliggöra och stärka samverkan avseende det sydsamiska kulturstipendiet

8. Civilsamhällets kultur

Folkbildning och det ideella kulturlivet

En stor del av kulturlivet sker genom ideella krafter vilja och engagemang. Det handlar om deltagande i den skapande breddkulturen eller den viktiga uppgiften att tillgängliggöra ett varierat kulturliv genom arrangörskapet. Regionen har ett rikt föreningsliv där exempelvis idrottsrörelsen och hembygdsrörelsen har en lång tradition. Värdet av deltagande i ideell kulturverksamhet ska understrykas.

Civilsamhället och föreningslivet har en avgörande betydelse för kulturens tillgänglighet och regionens attraktionskraft. Bidragsgivningen till det regionala organisationslivet och folkbildningen är därför en viktig signal om att dess verksamhet är nödvändig för en levande demokrati och för en personlig och samhällelig utveckling. Funktionsnedsattas intresseorganisationer är en viktig resurs för ett ständigt förbättrande tillgänglighetsarbete. Regionen värnar mångfalden av organisationer.

Det fria och frivilliga bildningsarbetet har sin bakgrund i 1800-talets folkrörelser. Drygt hundra år senare har samhället genomgått dramatiska förändringar men behovet av folkbildning kvarstår – idag utifrån nya förutsättningar och i delvis nya former. I det sammanhanget är regionens studieförbund och folkhögskolor viktiga aktörer för att upprätthålla och utveckla regional kultur- och bildningsverksamhet. Folkbildningen är en väsentlig del i det livslånga lärande, ger möjlighet för den enskilda människan att växa och möjliggör tillväxt i samhället. Bildningsförbundet Mittnorrland är idag ett samverkande organ för folkbildningen i Jämtlands och Västernorrlands län.³

I statens skrivningar angående stödet till folkbildningen anges fyra områden:

- stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
- bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
- bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället,
- bidra till att bredda intresset för - och öka delaktigheten i kulturlivet.

Folkbildningens aktörer har olika profiler och ideologisk inriktning men en gemensam idégrund:

- lärandet relateras till människans hela livssituation,
- kunskap och bildning har ett egenvärde,
- folkbildningen är fri och frivillig,
- deltagaren är aktiv medskapare,
- samhällsengagemang stimuleras och kanaliseras genom folkbildningens förankring i folkrörelser och föreningsliv

³ <http://www.bfm.se/>

Arrangörskap

Arrangörskapet är viktigt för att kunna bibehålla och stärka en kulturell infrastruktur och en god tillgång till kultur i hela regionen. Det måste finnas lokala förutsättningar att ta emot professionella kulturprogram och på egen hand skapa och genomföra arrangemang. I regionen finns många samlingslokaler som är viktiga nav för den lokala kulturen. Dessa levande lokala kulturhus är ofta mottagare av kulturproduktioner vilket ställer krav på de regionala scenkonstinstitutionerna att producera och distribuera föreställningar och program som passar mindre scener.

Stödet till arrangörer är ett viktigt instrument för ett levande och rikt kulturliv i regionen. Scenkonstinstitutioner med statligt och regionalt stöd ska i hög utsträckning samverka med exempelvis föreningsliv, amatörteatersällskap och orkestrar och kunna erbjuda stöd som regi eller teknikresurser. Norrlands Nätverk för Musikteater och dans (NMD) administrerar ett turnéstöd som omfattar opera, dans och musikteater i de fyra norrlandslänen. Riksteatern J/H administrerar ett småplatsstöd och subventionerar teaterföreställningar för barn och unga. Regionen ska stimulera till arrangörskap och angelägna kulturprojekt genom befintligt bidragssystem.

Utvecklingsområden – För att stärka den ideella sektorn vill regionen

- utveckla samarbetet med folkbildningen inom områdena barn-, ungdoms- och äldreverksamhet samt för ökad integration, tillgång till kultur, läsförbättringsinsatser och kulturarvsfrågor
- stärka stödet till arrangörer och skapa mötesplatser för dialog och utveckling, exempelvis genom utbudsdagar och arrangörsträffar
- i samverkan med folkhögskolorna utveckla utbudet av efterfrågade konstnärliga utbildningar och kurser med bredd och spets
- uppmuntra och stödja en regional samordning för det ideella kulturlivet

8. Uppföljning och utvärdering

Regionen har ansvaret för uppföljning av kulturplanen och samverkansmodellens genomförande. Uppföljning och utvärdering av kulturplanen följer budget och verksamhetsplanering och baseras på observation, reflektion och interaktion. Särskild vikt kommer att läggas vid uppföljning av de nationella kulturpolitiska målen, kulturplanens tre prioriterade områden samt regionens aktuella utvecklingsområden. Uppföljningen av den regionala verksamheten ligger till grund för regionens kvalitetsarbete, prioriteringar och beslut samt eventuella revideringar av Kulturplanen. Resultaten ska kunna återkopplas löpande till institutioner, verksamheter, utövare och medborgare genom exempelvis seminarier och samråd.

Kulturplanen kommer att följas upp på olika sätt. Dels genom de kvantitativa och kvalitativa redovisningar som varje verksamhet med statligt stöd redovisar till regionen genom Kulturdatabasen, dels genom regionens bokslut där verksamhetens resultat med uppföljning av måluppfyllelse och utfall av aktiviteter redovisas. Regionen återrappporterar årligen utfallet till Statens Kulturråd. Årliga uppföljningsdialoger sker mellan regionen och länets kommuner, bland annat inom ramen för det regionala samrådsorganet Kultur Z, som kontinuerligt följer upp kulturplanens prioriteringar och utvecklingsområden.

Effekter av den regionala kulturpolitiken kommer delvis att kunna utläsas ur de resultat som den löpande uppföljningen visar. De långsiktiga effekterna kräver fördjupad utvärdering och analys över tid. Den statliga Myndigheten för kulturanalys har regeringens uppdrag att utvärdera, analysera och redovisa effekter av förslag och genomförda åtgärder av kulturområdet i koppling till de nationella målen. Myndigheten för kulturanalys genomför utredningar och initierar forskning inom kulturområdet för kunskap, jämförelser och tendenser inom Samverkansmodellen. De rapporter som Statens kulturråd och Myndigheten för kulturanalys sammanställer, liksom regionens egna uppföljningsrapporter, bokslut, ska utgöra underlag för uppföljning och fortsatt regional dialog.

10. Regionala verksamheter och kulturinstitutioner

Nedan följer en beskrivning av de regionala verksamheter och institutioner som ingår i samverkansmodellen eller har andra statliga eller regionala uppdrag inom kulturområdet.

Professionell teater-, dans- och musikverksamhet

Estrad Norr

Estrad Norr är Jämtlands läns professionella institution för musik, musikteater, teater och dans som har det regionala uppdraget på scenkonstområdet. Uppdraget innebär att Estrad Norr inom ramen för tilldelade resurser driver en utveckling av den samlade verksamheten i länet. Samverkan sker löpande med kommunerna, civilsamhället, och kulturskaparna. Estrad Norr ska förse länet med kvalitativ scenkonst, där minst 50 procent av utbudet ska riktas till barn och unga och 50 procent av utbudet ska riktas utanför Östersunds kommun. Minst 45 procent av skolkonserterna ska representeras av kvinnliga musiker, där det långsiktiga målet är en jämn könsfördelning. Verksamheten ska tillgodose prioriterade målgruppers särskilda behov; personer med funktionshinder, barn och unga, nationella minoriteter samt utomlandsfödda. Musikverksamheten ska tillhandahålla ett brett utbud av musik i olika genrer. Musikteater-, dans- och teaterverksamheten producerar var för sig egna utbud som är anpassade till regionens behov. Scenkonstproduktionerna ges i samverkan med andra aktörer eller i egen regi.

Estrad Norr - Jämtlands läns teater

Teaterverksamheten ska anpassas till de spelplatser som finns att tillgå i regionen och erbjuda en intressant och angelägen repertoar för regionens innevånare. Särskilda satsningar görs inom barn- och ungdomsteater, gärna med nyskriven dramatik. De fyra norrlandslänen samarbetar inom ramen för Norrscen där även den samiska teatern Girón Sámi Theáter ingår. Viss samproduktion med Scenkonst Västernorrland AB:s teaterverksamhet genomförs. Rådgivning och samarbete med amatörteater och fria grupper kan göras inom ramen för teaterns verksamhetsområde. Teatern har en egen konstnärlig ledare med ansvar för utbudet.

Teater Barda är en scenskonsgrupp bestående av personer med en utvecklingsstörning eller en psykisk funktionsnedsättning. Gruppens medlemmar har en halvtidsanställning som skådespelare via MICA och Östersunds kommun. Teater Barda producerar både dans- och teaterföreställningar och utbudet är riktat både mot barn och vuxna. Produktionerna anpassas till turnerande verksamhet. Teater Barda är en integrerad del av verksamheten med egen verksamhetsledare.

Estrad Norr - Musik, musikteater och dansverksamhet

Verksamheten inom musik, musikteater och dans bedrivs i första hand av professionella aktörer, och i vissa fall även i samverkan med ideella organisationer, skolor och utövande amatörföreningar, orkestrar och körer. Produktionerna består till större delen av frilansande grupper och av tillfälligt anställd konstnärlig personal. Verksamheten har få fast anställda inom det konstnärliga området. Utbudet är till stor del anpassat för barn och ungdom. Estrad Norr ansvarar också för ”Musik i Vården” där regionens äldreboenden erbjuds behovsanpassade program att välja mellan.

Norrlands musikteater för barn och ungdom är placerad i Östersund med uppdrag att turnera i de fyra norrlandslänen. Särskilda medel till årlig turnéverksamhet anslås genom NMD (Norrlands nätverk för musikteater och dans). Musikteatern har en anställd konstnärlig ledare med ansvar för verksamheten.

Estrad Norr verkar för att sprida dansen som eget konstnärligt område med anpassade produktioner riktade till i första hand skolor och förskolor i hela regionen. Samverkan kring utvalda produktioner sker med Norrdans och med andra aktörer på området.

Museiverksamhet

Stiftelsen Jamtli

Stiftelsen Jamtli har det regionala museiuppdraget. Stiftarna av Jamtli är Jämtlands läns landsting, Östersunds kommun, Jämtlands läns konstförening och föreningen Heimbygda. Stiftelsen Jamtli har det regionala museiuppdraget vilket innebär att verksamheten ska kunna bistå regionen med kunskapsunderlag inom verksamhetsområdet, främja ett levande kulturarv, företräda regionen i olika kulturarvsrelaterade sammanhang och samarbeten, stärka barn och ungas delaktighet och möjlighet till eget skapande, marknadsföra regionen som besöksmål och vara ett stöd för lokala aktörer gällande kulturarvsfrågor. Hembygdsrörelsen genom Heimbygda driver en stor och bred kulturverksamhet och är viktig för förankringen av Jamtlis verksamhet inom det lokala kulturarvet. Stiftelsen Jamtli ska genomföra aktiviteter och utställningar som bidrar till upplevelser, integration och mångfald och till att öka länsinvånarnas kunskaper om andra kulturer och sedvanor.

Jamtli driver en välbesökt museianläggning i Östersund och bedriver kulturmiljö- och kulturhistorisk verksamhet i hela regionen. Den regionala basverksamheten omfattar länets samlingar, rådgivning och service, kulturhistoriska undersökningar, arkeologiska - och byggnadsantikvariska uppdrag, skolverksamhet, digitalisering och tillgängliggörande av kulturarv, kurs och konferensverksamhet, magasinering, konservering och utställningar. Att utveckla regionalt intressanta besöksmål inom kulturarv genom lokalt engagemang, offentligt ansvarstagande och kompetensutveckling är en prioriterad verksamhet. Jamtli är ett av Sveriges största friluftsmuseer och ett av regionens viktigaste besöksmål med utställningar om arkeologi, kulturhistoria, klassisk och samtida kons. Museet är känt för sin pedagogiska verksamhet, sin fotografiska samling och internationella samverkan.

Jamtli är regionens konstmuseum med en stor samling av regional konst som delvis har tillkommit genom Jämtlands läns konstförenings förvärv under hela 1900-talet. Samlingarna växer och Jamtlis primära verksamhet inom konstområdet är förvärv av konst, utställningsverksamhet i samarbete med Jämtlands läns konstförening samt konstpedagogiska program för grundskolan. Den planerade etableringen av Nationalmuseum Norr på Jamtli är ett samarbete med Nationalmuseum i Stockholm för att stimulera till upplevelser av klassisk konst, samtidskonst och design. Satsningen skapar förutsättningar för möten med kvalitativ konst och design, ökad turism, kreativa utbildningar och utveckling av ny konstpedagogik.

Jamtli ska arbeta för att stärka attraktionskraften på besöksanläggningen genom att satsa på programverksamhet som stimulerar kreativitet för alla åldrar och verka för särskilda satsningar inom konst, konsthantverk och hantverk. Stiftelsen kommer att utveckla kulturarvsbaserade besöksmål i regionen. Verksamhetens engagemang i nordiskt-baltiskt och europeiskt utvecklingsarbete inom det kulturarvspedagogiska fältet fortsätter genom dotterbolaget Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik

(NCK). Jamtlis erfarenhet av instrumentellt kulturarvsarbete med insatser inom till exempel utbildning, omsorg, hälsa och rehabilitering samt integration ska förstärkas och utvecklas tillsammans med andra aktörer.

Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik AB

Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik AB, NCK, är ett bolag med elva nordiska och baltiska delägare med uppdrag av Riksförbundet Sveriges Museer att samordna och stimulera museipedagogiska utvecklingsintressen i Sverige. I länet deltar Stiftelsen Jamtli, Landsarkivet i Östersund och Föreningsarkivet i Jämtlands län. Organisationen arbetar tvärvetenskapligt och sektorsövergripande på regional, nationell, nordisk och europeisk nivå med kulturarvspedagogiska frågor. NCK är en resurs för museer, arkiv, konst och kulturmiljö samt för regional utveckling och livslångt lärande. NCK initierar och deltar i kulturarvspedagogiska forsknings- och utvecklingsprojekt och verkar för internationalisering och interkulturella samarbeten.

Fjällmuseet AB

Härjedalens Fjällmuseum AB har som särskilt uppdrag att bedriva kommunantikvarisk verksamhet som utformas i nära samarbete mellan museichefen, Stiftelsen Jamtli, Härjedalens kommun och Länsstyrelsen. Fjällmuseet har en besöksanläggning, ett museum och en fornminnespark i Funäsdalen som ger upplevelser baserade på kulturarvspedagogisk verksamhet. Anläggningen har ett stort antal besökare till sina utställningar, aktiviteter och evenemang. Fjällmuseets bas är de omfattande och unika samlingar som grundlades redan 1894. Verksamheten ska dessutom samverka med föreningar och organisationer för att utveckla kulturella och kreativa näringar.

Teknikland AB

Jämtland Teknikland AB driver en besöksanläggning som ger upplevelser baserade på teknisk och historisk utveckling inom flyg, fordon och försvar i Jämtlands län. Anläggningen, Teknikland, vid Optand flygfält har ett stort antal besökare till sina utställningar, aktiviteter och evenemang. Dessutom utvecklas Teknikland som mötesplats för de föreningar som står bakom verksamheten, militärhistoriska föreningar, veteranbilsklubb, flygklubb, radioamatörer och järnvägsentusiaster. Optand krigsflygfält är ett byggnadsminne.

Världsarv Ragundadalen AB

Världsarv Ragundadalen AB är ett nybildat bolag med inriktningen att nominera Döda Fallet till UNESCOs världsarvslista. Jamtli är majoritetsägare i bolaget och övriga delägare är Ragunda kommun, Destination Ragundadalen och Ragunda Hembygdsförening.

Biblioteksverksamhet

Regional biblioteksverksamhet

Den regionala biblioteksverksamhetens uppgift är att verka för biblioteksutveckling i hela regionen. Verksamheten arbetar med rådgivning och stöd till alla bibliotekspersonal. I det regionala uppdraget ingår att arbeta med kompetensutveckling, metodutveckling, information och omvärldsbevakning, kompletterande medieförsörjning och samverkan med bibliotek i övriga landet samt med regionens övriga kulturverksamheter. Med regionalt stöd stärks bibliotekens möjlighet till samverkan och biblioteken får ökade förutsättningar att bidra till den regionala samhällsutvecklingen.

För att göra litteratur och läsning tillgängligt för fler är det viktigt att biblioteken söker sig nya samarbetspartners. Här kan samarbete med idrottsrörelsen, barnhälsovård, förskola och skola samt studieförbund, fackförbund och arbetsplatser gynna verksamheten. Såväl personalens kunskap om barn och ungas medievärldar som målgruppens faktiska delaktighet och eget skapande är avgörande faktorer för ett framgångsrikt läsförmedlande arbete.

Personer med annat modersmål än svenska är en prioriterad grupp för biblioteken. Folkbiblioteket som institution spelar en viktig roll för möjlighet till integration och mångfald i samhället.

Konst- och kulturfrämjande verksamhet

Bildkonsten med konstkonsulent

Bildkonstens övergripande mål är att stimulera och vidareutveckla det regionala konstlivet, arbeta för att stärka yrkesrollerna inom bildkonstområdet samt erbjuda barn och unga möjligheter till kreativt skapande. Konstkonsulentens regionala uppdrag innebär att driva en utveckling av den samlade konstverksamheten i regionen. Verksamheten innefattar att möjliggöra möten med bildkonst, öka möjligheten för barn och ungdomar att utöva bildkonst samt lyfta fram dess betydelse för regional tillväxt och sysselsättning. Konstkonsulenterna ska rikta aktiviteter till särskilt prioriterade grupper ur ett tillgänglighets- och interkulturellt perspektiv. Hela länet ska nås av utbudet och verksamheten ska tillgodose prioriterade målgruppers särskilda behov vilket inkluderar personer med funktionshinder, barn och unga, nationella minoriteter samt utomlandsfödda.

Konstkonsulenterna arbetar för att förbättra villkoren för de professionella konstnärernas möjlighet att utvecklas och utöva sitt yrke genom aktiviteter som nätverksträffar, kurser, informationsspridning och uppdragsförmedling. KonstLAB för unga är en uppsökande konstpedagogisk verksamhet för unga i regionen med fokus på samtidskonst. Projektet genomför aktiviteter för skolklasser och unga på fritiden samt utvecklar det pedagogiska stödet för regionens skolor och övriga organisationer/föreningar.

Bildkonsten samverkar med övriga konsulenter för att med gemensamma aktiviteter och stöd stärka kulturskaparnas roll i regionen. Kul Tur - Öppna ateljéer & verkstäder genomförs med syfte att synliggöra de verkande konstnärerna. Samverkan sker med de fria konstutövarna, kommunerna, institutioner, föreningsliv, arrangörer och organisationer. Nationell samverkan sker med konstkonsulenterna i Sverige och särskilt i norrlandslänen.

Riksteatern Jämtland/Härjedalen

Riksteatern J/H är en ideell förening med representanter från regionens fem lokala teaterföreningar. Föreningen är medlem i Riksteatern, en nationell folkrörelse som äger en turnerande, arrangerande, producerande och främjande teater och som engagerar många ideella krafter i Sverige. Det regionala uppdraget till föreningen är att främja barn- och ungdomsteater och verka för scenkonsten i regionen, förmedla kvalitativa föreställningar till barn- och ungdomar samt utveckla nya former för att använda scenkonst som pedagogiskt verktyg. Målet är att regionens barn och unga ska ha tillgång till scenkonstupplevelser av hög kvalitet och verksamheten ska utveckla arbete för ungas delaktighet och inflytande. Minst 55 procent av utbudet ska ges utanför Östersunds tätort. I samarbete med övriga tre nordligaste länen finns en gemensam webbaserad utbudskatalog.

Föreningen har en konsulenttjänst med ansvar för att verksamheten bedrivs utifrån föreningens beslut och gällande avtal. Verksamheten ska utveckla det regionala samarbetet, samverkan med övriga norrlandsregioner samt erbjuda arrangörsutbildningar i samverkan med andra parter. Därtill fungerar konsumenten som en resurs för landets fria grupper och samordnar turnéer i regionen. Riksteatern J/H ska stödja och stimulera de lokala teaterföreningarna och fördelar ett särskilt småplatsstöd till arrangörer i glesbygd. Ett samarbete med Härjedalens kulturcentrum är initierat med målet att stärka dansen i regionen.

Arkivverksamhet

Föreningsarkivet i Jämtlands län

Föreningsarkivet i Jämtlands län är föreningslivets eget arkiv, en ideell organisation bildad 1980 med arkivhandlingar från drygt 4 000 föreningar. Det regionala uppdraget till föreningen är att bedriva en inkluderande verksamhet med grund i folkbildningen och det livslånga lärandet. Verksamheten omfattar att samla, inventera, vårda och bevara handlingar och föremål från föreningar och enskilda samt bidra till att dokumentera och tillgängliggöra länets historia. Föreningsarkivet fungerar som service- och rådgivande organ i arkivfrågor och ska kunna företräda och bistå regionen i kulturarvsrelaterade sammanhang och samarbeten. Föreningen ska särskilt rikta verksamhet till barn och unga.

Arkivet har en bred programverksamhet, information, utbildning och service till besökarna. Den nära kontakten med regionens föreningsliv har stor betydelse, inte minst när det gäller samarbete kring dokumentation av det förflutna och samtiden. Föreningsarkivet eftersträvar en bredd i arbetet för att spegla samhällets mångfald. Invandrarföreningar i regionen har inventerats för att inspirera nya målgrupper och föreningars intresse för sin egen historia. Verksamheten har utarbetat metoder för att inventera och dokumentera människors engagemang utanför det traditionella föreningslivet.

Landsarkivet i Östersund

Landsarkivet i Östersund inrättades 1929 och är sedan 2010 en avdelning i det statliga Riksarkivet med ansvar för arkiven efter de civila statliga myndigheterna i Jämtland Härjedalen, privata arkiv som företags-, by- och gårdsarkiv samt handlingar efter kända och mindre kända personer. Sammanlagt finns en stor mängd handlingar, fotografier, kartor och ritningar i arkivet som därmed utgör en informationsbank med stor användningspotential. Landsarkivet i Östersund är en resurs för regional utveckling och social sammanhållning. Arkivet arbetar kontinuerligt med arkivpedagogisk metodutveckling och kunskapsspridning, ansvarar på nationell nivå för nätverket Arkivpedagogiskt forum och leder det strategiska arbetet inom Riksarkivets barn- och ungdomsverksamhet. Landsarkivets förmedlingsarbete fokuserar på målgrupperna barn och äldre. Merparten av arkivets besökare är skolelever eller personer som deltar i programverksamhet med föredrag, kurser och workshops.

Filmkulturell verksamhet

Filmpool Jämtland

Filmpool Jämtland har det regionala filmuppdraget och verkar för att stärka film som konststart i regionen. Uppdraget innebär att verksamheten ska driva en utveckling inom filmområdet i regionen. Resurscentrat ska arbeta med biograf- och visningsfrågor, filmpedagogisk verksamhet i skola och på fritid samt stimulera till filmproduktion med fokus på talangutveckling och växthusstöd. Hela länet ska nås av utbudet och verksamheten ska tillgodose prioriterade målgruppers särskilda behov vilket inkluderar

personer med funktionshinder, barn och unga, nationella minoriteter samt utomlandsfödda. Verksamheten verkar särskilt för att barn och unga ska kunna ta del av och uttrycka sig genom rörlig bild samt ge förutsättningar för unga filmare att utvecklas på hemmaplan samt lyfta fram filmens betydelse för regional tillväxt och sysselsättning.

Filmpool Jämtland verkar för en jämlik och mångkulturell filmbransch. Genom att identifiera och förmedla smarta plattformar för film som verktyg i skolan kan verksamheten utvecklas. Samverkan sker främst med särskola, förskola, grundskola, gymnasieskola och inom språk- introduktionsklasser. Verksamheten arbetar för att regionens biografer visar aktuell, angelägen och regional film samt erbjuder kompetensutveckling för biografägare gällande arrangörskap. Genom ökad samverkan med den ideella sektorn, exempelvis studieförbunden, kan film få större genomslag för unga på fritiden. För att bidra till mer jämställda strukturer i filmbranschen stöttar verksamheten särskilt branschens unga kvinnor genom riktade insatser. Verksamheten arbetar även för att utveckla film i vården.

Genom interregional och internationell samverkan ges förutsättningar för det professionella filmlivet i regionen att utvecklas. Detta stärker även möjligheterna för unga att växa inom filmens område. Genom det mittnordiska filmnätverket sker ett arbete för att skapa mötesplatser för mittnordiska filmarbetare och för att öka distributionen av mittnordisk film.

Hemslöjdsfrämjande verksamhet

Hemslöjdskonsulenterna

I regionen finns två konsulenter med inriktningarna textil samt hård slöjd som har det regionala uppdraget inom hemslöjd. Uppdraget till Hemslöjdskonsulenterna innebär att driva en utveckling av den samlade hemslöjdsverksamheten i regionen samt lyfta fram dess betydelse för regional tillväxt och sysselsättning. Verksamheten innefattar att öka möjligheten för barn, ungdomar och vuxna att möta och utöva tekniker inom hemslöjd och konsthantverk. Hela länet ska nås av utbudet och verksamheten ska tillgodose prioriterade målgruppers särskilda behov vilket inkluderar personer med funktionshinder, barn och unga nationella minoriteter samt utomlandsfödda.

Konsulenterna har en viktig roll som ledare, nätverksbyggare, folkbildare och samordnare för slöjdens utveckling. Verksamheten ska tillvarata och stimulera förnyelse och utveckling av hemslöjdens material- och teknikkunskap, formspråk, tradition och kvalitet. Basverksamheten består av kurser, utställningar, workshops, föreläsningar, inventeringar och rådgivning. Det är angeläget att öka intresset för eget skapande bland barn och unga samt tillgängliggöra mötesplatser för brukare, främjare och skapare av hemslöjd. Slöjdhandledarutbildning genomförs löpande för att med syfte att få fler barn och unga att slöjda.

Genom bred samverkan, regionalt, nationellt och internationellt, lyfter verksamheten fram hemslöjdens och konsthantverkets betydelse för tillväxt och sysselsättning. Det internationella projektet Craft International syftar till att utveckla besöksmål inom näringar med kulturarvsbaserade hantverk som grund. Projektet bygger på det kanadensiska Économuseekonceptet som innebär en strategi för affärsutveckling, nyimplementering och supportinstrument för hantverksföretagen. Hemslöjdskonsulenterna samverkar med övriga konsulenter för att med gemensamma aktiviteter och stöd stärka kulturskaparnas roll i

regionen. Kul Tur - Öppna ateljéer & verkstäder genomförs med syfte att synliggöra de verksamma konstnärerna.

Genom utveckling av angreppssätt och arbetsmetoder kan nya målgrupper attraheras. Det interregionala samarbetsprojektet “Next level craft - Sloydify society⁴”, ska utveckla nya arbetsmetoder för slöjdens möjligheter att skapa samhällsnyttiga tjänster för regional utveckling, inom äldreården, miljöområdet eller för människor i utanförskap.

Litterär verksamhet

I regionen finns såväl aktiva författare, små och medelstora bokförlag och organisationer. Bland dessa kan nämnas Författarcentrum Norr/Norrländska litteratursällskap med verksamhetsbidrag från stat och region. Universitet, folkhögskolor, studieförbund och privata aktörer erbjuder kurser i skrivande. I Härjedalens kommun har Dramatikerförbundet och Författarförbundet ett hus donerat av Henning Mankell för stipendiater med syfte att inspirera och utveckla sina författarskap. Folkbiblioteken utgör också litterära scener.

“Sätt litteraturen på Jämtlandskartan” är ett initiativ genom verksamma författare och Norrländska litteratursällskapet som syftar till att synliggöra den regionala litteraturen och litterära platser i regionen. Verksamheten ska bidra till att stärka litteraturen inom kulturområdet och öka förutsättningarna för regional utveckling.

Övrig regional kulturverksamhet

Regionalt Designcentrum Jämtland

Regionalt Designcentrum Jämtland bildades 2001 och har i uppdrag att inom ramen för tilldelade resurser driva en utveckling av designområdet i regionen. Verksamheten innefattar att arbeta för ökad designmognad i regionen samt lyfta fram dess betydelse för regional tillväxt och sysselsättning. Genom publika aktiviteter, rådgivning och strategiska insatser verkar Designcentrum för att destinationen, organisationer och företag ska kunna utvecklas genom design. Designcentrum arbetar för att utveckla, främja och synliggöra design inom regionens styrkeområden som turism, sport och friluftsliv. Verksamheten samverkar med Design i Västernorrland och avser att utveckla internationella samarbeten genom UNESCO-nätverket Creative Cities Network.

Regionalt Designcentrum Jämtland driver en mötesplats i centrala Östersund, “Designcentrum med vänner”, en kreativ arena för idéutbyte, kunskapsspridning och nätverkande. Verksamheten ska utveckla tillgänglighet bland annat genom anpassning av lokalen och genom att erbjuda en verksamhet i hela länet som inkluderar nationella minoriteter, personer med funktionshinder, barn och unga, nationella minoriteter samt utomlandsfödda.

Härke Konstcentrum

Härke Konstcentrum spelar en viktig roll i regionens konstliv genom sina föreningsdrivna och kompetenshöjande verksamheter som konstnärsateljéer, utställningsgalleri, kursverksamhet samt gästbostad. Föreningen Östersunds Kollektiva Grafikverkstad är en av aktörerna på Härke Konstcentrum

⁴ Programkoncept mellan de fyra nordligaste länen för att visa slöjdens angelägenhet i samhället.

med ett 80-tal medlemmar. Föreningen är regionens enda kollektiva grafikverkstad som är ansluten till Konstnärernas Kollektivverkstäders Riksorganisation. Genom sina ateljéer och verkstäder ger Härke Konstcentrum och grafikverkstaden goda förutsättningar för att konstnärer ska kunna vara verksamma i regionen. Härkes galleriverksamhet har vuxit till att bli en betydelsefull arena för konst med ett tiotal årliga utställningar. Härke Konstcentrum ansvarar även för ett antal utställningar på den kommunala utställningsarenan Ahlbergshallen i Östersund.

Härke Konstcentrum delar årligen ut ett konstnärsstipendium som finansieras av Region Jämtland Härjedalen, Östersunds kommun och Föreningen Härke Konstcentrum och syftet är att främja utbyte med konstnärer från andra delar av landet och världen. Stipendiet innebär ekonomiskt stöd samt fri vistelse på Härke Konstcentrum och kan sökas av yrkesverksamma konstnärer utanför regionen.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen är en regional statlig myndighet med ett tudelat kulturpolitiskt uppdrag, dels att vara tillståndsmyndighet med stöd i kulturmiljölagen (SFS 1988:950) och dels att fördela kulturmiljöanslaget i enlighet med förordningen om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer (SFS 2010:1121). Medlen används till skydd, vård och kunskapsförmedling i anslutning till olika objekt och miljöer. I uppdraget ingår också att utveckla användandet av kulturmiljöer på ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt och som en tillgång för samhället. Länsstyrelsen bidrar också till att skapa aktuella kunskapsunderlag, såväl i egen regi som genom anlitande av externa experter på olika områden. Under 2014 har Länsstyrelsen tagit fram en strategi för det statliga kulturmiljöarbetet i länet.

Stiftelsen Gaaltje - Sydsamiskt Kulturcentrum

Gaaltje är ett centrum för sydsamisk kultur, historia och näringsliv beläget i Staare (Östersund). Stiftelsen ägs av Samernas Riksförbund, Riksorganisationen Same Ätnam samt Frostviken- Hotagens sameförening, Härjedalens sameförening och Östersunds sameförening. Verksamhetens mål är att stärka det samiska samhället genom ökad kunskap om sydsamisk kultur och öka förståelsen för samiskt kultur- och näringsliv. Genom en utvecklad kontaktyta gentemot region, kommuner, näringsliv och organisationer kan tillgänglighet till och samverkan med det samiska samhället stimuleras och utvecklas.

Regionens uppdrag till stiftelsen Gaaltje formuleras i ett tvåårigt avtal för åren 2015-2016 och syftar till att utveckla en samisk kulturarena vilket sammanfaller med Gaaltjes egna ambitioner att vidareutveckla sin verksamhet som ett centrum för sydsamisk kultur, historia och näringsliv. Gaaltje ska vara en aktiv part i utlysning, hantering och utdelning av Regionförbundets Samiska stipendium samt övriga kulturpris och -stipendier samt samverka med övriga regionala kulturverksamheter.

Ungdomskulturrådet

Regionens uppdrag till Krokoms kommun gällande ungdomskulturrådet formuleras i ett tvåårigt avtal för åren 2015-2016 som syftar till att ge fler ungdomar chansen att delta och vara medskapande genom kultur. Genom ett strukturerat arbete utbildar man unga arrangörer, genomför arrangemang och ger unga i glesbygd chansen att ta del av det kulturutbud som ges i tätort. Genom arrangemanget Spotlight engageras unga från stora delar av länet i scenkonst- och skapandeverksamhet. Uppdraget är att stötta och samverka med regionens kommuner i utvecklandet av lokala arenor för ung kultur samt att utveckla arrangemanget Spotlight till ett regionalt arrangemang med deltagare från länets alla kommuner. Samverkan och utbyte sker även med Norge.

Folkbildning

Studieförbunden

Regionens tio verksamma studieförbund skapar livaktiga mötesplatser och möter människors behov av kulturupplevelser och eget skapande genom ett stort antal kulturarrangemang i alla kommuner. Varje månad genomförs i regionen ca 800 arrangemang i studieförbundens regi, ofta i nära samarbete med föreningar, bibliotek, kulturinstitutioner och kulturutövare.

Utmaningar framåt är att få genomslag hos kommuner och i regionen för den dokumenterade samhällsnytta som studieförbunden levererar och att medverka till ökat samarbete med regionala kulturinstitutioner. Studieförbundens prioriteringar och mål under planperioden är att

- genomföra dialoger om hur folkbildningen kan utveckla sin kulturverksamhet för att
- inkludera fler människor som idag inte har resurser att delta
- öka antalet deltagare per kulturprogram
- öka antalet kulturprogram för kulturovana grupper
- öka antalet deltagande ungdomar i kulturverksamhet
- öka andelen folkbildningsverksamhet som innehåller kulturupplevelser

Folkhögskolorna

Folkhögskolan utgör ett viktigt komplement till andra utbildningsanordnare. Folkhögskolorna Birka och Bäckedal ägs av Region Jämtland Härjedalen och Hålland är en rörelseägd folkhögskola. Samtliga skolor bedriver utbildningar med kulturprofil, exempelvis slöjd och hantverk, musik, keramik, textil och konst samt genomför egna kulturarrangemang. Skolorna är viktiga kulturcentran och mötesplatser på den lokala orten. Även Travskolan Wången har folkhögskoleverksamhet.

Folkhögskolorna ger människor möjlighet att utveckla sin kreativitet och att få möta professionella kulturskapare. Att slå vakt om folkhögskolornas utbildningar med kulturprofil är särskilt angeläget i ett län som saknar högre konstnärliga utbildningar. Här kan nätverk och samarbeten mellan folkhögskolorna, det institutionaliserade kulturlivet, kommunernas kulturskolor och studieförbunden stärkas. Även folkhögskolornas arrangörsroll kan utvecklas i samverkan med andra aktörer.

Bilaga 1: Ekonomiska förutsättningar

Fördelning av statsbidrag (tkr) till regional kulturverksamhet

	2013	2014	Söker anslag 2015
Professionell teater-, dans- och musikverksamhet			
Estrad Norr	15 458	15 767	16 098
Museiverksamhet			
Stiftelsen Jamtli	8 292	8 458	9 236
Regional biblioteksverksamhet⁵			
Östersunds bibliotek	1 149	1 172	1 197
Konst- och kulturfrämjande verksamhet			
Bildkonsten – Konstkonsulent	319	325	432
Riksteatern Jämtland/Härjedalen – Teaterkonsulent	355	362	370
Regional enskild arkivverksamhet			
Föreningsarkivet Jämtlands län	296	302	558
Filmkulturell verksamhet			
Filmpool Jämtland	755	770	786
Främjande av hemslöjd			
Hemslöjdskonsulenter	604	616	629
Litteratur			
Litteraturfrämjande verksamhet	-	-	100
Totalt:	27 228	27 772	29 406

⁵ Regional biblioteksverksamhet är från 2015 en del av Region Jämtland Härjedalen.

Bilaga 2: Organisationsplan

Roll	Uppgift	Vem, vilka
Beslutande organ/ägare	Beslutar i ärenden om kulturplanen Ger uppdrag Beslutar om kulturplanen	Regionstyrelsen
Styrgrupp	Styr processen Dialogpart i samråd och referensgrupper	Beredningen för miljö och kultur/Beredningen för hållbart näringsliv och attraktionskraft
Sekretariat/arbetsgrupp	Samordnar arbetet Operativt ansvarig Budgetansvar Dialogpart i samråd och referensgrupper Överläggning med Kulturrådet	Länskulturen
Regional arbetsgrupp/ referensgrupp	Lokal utvecklingsaktör Genomför lokala samråd Bidrar till nulägesbeskrivning Samråd kring prioriteringar	Kultur Z
Referensgrupper	Bidrar med områdesspecifik kunskap Deltar i strategiska samtal Bidrar till nulägesbeskrivning	Kultur Z KLYS ⁶ -samråd Företrädare för civilsamhället

⁶ Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd

Bilaga 3: Processplan

Datum	Aktivitet
2013	
Mars	
11 mars	Beslut om process, Regionstyrelsen
April	
10 april	Samråd Filmpool Jämtland
12 april	Samråd Hemslöjdskonsulenterna
12 april	Samråd Bildkonsten
15 april	Samråd Estrad norr
16 april	Samråd Designcentrum
20 april	Seminarium Länskulturen/Folkhögskolorna, Östersund
Maj	
3 maj	Politikersamråd Östersund
15 maj	Politikersamråd Ragunda
22 maj	Kultur Z
Juni	
3 juni	Styrgrupp - Beredningen för miljö och kultur
18 juni	Samråd Gaaltije
Aug	
26 aug	Styrgrupp - Beredningen för miljö och kultur
Sep	
4 sep	Samråd Länsstyrelsen
11 sep	Politikersamråd Härjedalen
20 sep	Samråd professionella kulturskapare (KLYS)
24 sep	Samråd Bildningsförbundet Mittnorrland
25 sep	Samråd Landstingets Ungdomsråd
Okt	
1 okt	Samråd Riksteatern J/H
3 okt	Kultur Z
3-4 okt	Kulturting, Sundsvall
9 okt	Samråd Landsarkivet
15 okt	Samråd Regional biblioteksverksamhet
17 okt	Samråd Jamtli
21 okt	Styrgrupp - Beredningen för miljö och kultur
23 okt	Lokalt samråd Östersund
30 okt	Lokalt samråd Krokom
Nov	
4 nov	Ansökan om bidrag från KUR
6 nov	Samråd Föreningsarkivet
12 nov	Kultur Z
Dec	
2 dec	Styrgrupp - Beredningen för miljö och kultur
16 dec	Beslut i regionstyrelsen om externa avtal

2014

Jan

30 jan KURs beslut om statsanslag

Feb

14 feb Lokalt politikersamråd Berg

18 feb Ansökning om utvecklingsmedel från KUR

28 feb Sista dag för inlämnande av texter till Kulturplanen

Mars

10 mars Beslut i regionstyrelsen fördelning av bidrag

19 mars Lokalt samråd Strömsund

11 mars Inflytandeprojektet, Ung kultur-workshop

21 mars Samråd professionella kulturskapare (KLYS)

24 mars Kultur Z

25 mars Samråd Birka Folkhögskola

27 mars Seminarium fria kulturutövare

31 mars Redovisning till KUR om regional fördelning

April

4 april Styrgrupp Beredningen

7 april Samråd Bäckedals folkhögskola

8 april Lokalt politikersamråd Krokom

14 april Workshop Ungdomstinget

22 april Lokalt samråd Sveg

Maj

2 maj Kvantitativ återrapportering

5 maj Styrgrupp Beredningen

5 maj Regionalt Kulturforum

6 maj Lokalt politikersamråd Åre

21 maj Lokalt politikersamråd Bräcke

22 maj Kvalitativ återrapportering

26 maj Kultur Z

Juni

2 juni Lokalt samråd Östersund

5 juni Samråd Handikappsamverkan i Jämtlands län

16 juni Beslut i regionstyrelsen om remiss Kulturplan

17 juni-30 sep Remissperiod Kulturplanen

Sep

30 sep Sista dag för yttrande Kulturplanen

Okt

2-3 okt Kulturtinget Kultur är hälsa, Åre

6 okt Beslut i regionstyrelsen om ny Kulturplan

Bilaga 4: Remissinstanser

Kommuner

Bergs kommun
Bräcke kommun
Härjedalens kommun
Krokoms kommun
Ragunda kommun
Strömsunds kommun
Åre kommun
Östersunds kommun

Organisationer/institutioner

Bildkonsten/Konstkonsulent
Bildningsförbundet Mittnorrland
Birka Folkhögskola
Bäckedals Folkhögskola
Danscentrum Norr
Estrad Norr
Filmpool Jämtland
Föreningsarkivet Jämtlands län
Författarcentrum Norr/Norrländska litteratursällskapet
Handikappsamverkan i Jämtlands län
Heimbygda Hembygdsförbund för Jämtlands län
Hemslöjdskonsulenterna
Hållands Folkhögskola
Härke Konstcentrum
Illustratörscentrum Norr
Jämtland/Härjedalens Hemslöjdsförbund
Jämtland/Härjedalens Spelmansförbund
Jämtlands Bygdegårdsdistrikt
Jämtlands läns konstförening
Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd -KLYS
Landsarkivet i Östersund
Länsstyrelsen Jämtlands län
Mellannorrlands Folkets Hus & Parker
Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans - NMD
Regionalt Designcentrum Jämtland
Riksteatern Jämtland/Härjedalen
Stiftelsen Gaaltje
Stiftelsen Jamtli
Svensk Form Jämtland
Teatercentrum Norr
Våra Gårdar Jämtlands län
Östersunds bibliotek
Östersunds Teaterverkstad

Regioner/landsting

Jämtlands läns landsting
Landstinget Västernorrland
Norrbottens läns landsting
Region Västerbotten

Övriga

Samråd med professionella kulturskapare Jämtlands och Västernorrlands län
Deltagare i Inflytandeprojektet

samt publicering på www.lanskulturen.se för allmänheten och övriga

Kulturrådets riktlinjer för uppföljning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

Kvalitativ redovisning (beskrivande text)

1. Hur har landstinget/regionen och de kulturverksamheter som fått statliga medel inom kultursamverkansmodellen:
 - a. främjat *kvalitet*?
 - b. främjat *konstnärlig förnyelse*?
 - c. främjat *ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas*?
 - d. främjat allas lika möjligheter att delta i kulturlivet *oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck*?
 - e. främjat allas lika möjligheter att delta i kulturlivet *oavsett funktionsnedsättning*?
 - f. främjat allas lika möjligheter att delta i kulturlivet *oavsett etnisk och kulturell bakgrund*?
 - g. på andra sätt främjat allas lika möjligheter att delta i kulturlivet?
 - h. främjat *barns och ungas rätt till kultur*?
 - i. främjat *internationellt utbyte inom kulturlivet*?
 - j. främjat och synliggjort *de nationella minoriteternas kultur- och kulturarv*?
2. Om regionen/landstinget samarbetat över länsgränser, sammanfatta på vilket sätt, med vilka och vad som uppnåts med samarbetet.
3. Beskriv landstingets/regionens samverkan med kommuner.
4. Beskriv landstingets/regionens samråd med civilsamhället och det professionella kulturlivet.

5. Sammanfatta för respektive område den verksamhet som bedrivits av aktörer som tilldelats statliga medel inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Svaret ska vara uppdelat på följande områden:

*professionell teaterverksamhet,
professionell dansverksamhet,
professionell musikverksamhet,
museiverksamhet,
biblioteksverksamhet,
läs- och litteraturfrämjande verksamhet
konst- och kulturfrämjande verksamhet,
regional enskild arkivverksamhet,
filmkulturell verksamhet, och
hemslöjdsfrämjande verksamhet*

6. Har verksamheterna inom respektive område haft mer omfattande samarbeten/samverkan med andra aktörer? Med vilka? Vad har uppnåtts genom samarbetet/samverkan?

Svaret ska vara uppdelat på följande områden:

*professionell teaterverksamhet,
professionell dansverksamhet,
professionell musikverksamhet,
museiverksamhet,
biblioteksverksamhet,
läs- och litteraturfrämjande verksamhet
konst- och kulturfrämjande verksamhet,
regional enskild arkivverksamhet,
filmkulturell verksamhet, och
hemslöjdsfrämjande verksamhet*

Kvantitativ redovisning på områdesnivå

7. Redovisningen ska innehålla en redogörelse för hur landstinget har fördelat de statliga medlen mellan de sju områden som anges i Kultursamverkansförordningens 8 § första stycket.

8. För de områden som anges nedan ska redovisningen innehålla följande:

- a. **Teater:** Antal föreställningar och programaktiviteter i den egna regionen, totalt och varav för barn och unga (0-18 år).
Antal publik och deltagande, totalt och antal barn och unga (0-18 år).
- b. **Dans:** Antal föreställningar och programaktiviteter i den egna regionen, totalt och varav för barn och unga (0-18 år).
Antal publik och deltagande, totalt och antal barn och unga (0-18 år).
- c. **Musik:** Antal föreställningar, konserter och programaktiviteter i den egna regionen, totalt och varav för barn och unga (0-18 år).
Antal publik och deltagande, totalt och antal barn och unga (0-18 år).
- d. **Museer:** Antal utställningar och programaktiviteter i den egna regionen, totalt samt varav för barn och unga (0-18 år) och varav bild- och formutställningar.
Antal besök och deltagande, totalt och antal barn och unga (0-18 år).
- e. **Arkiv:** Antal utställningar och programaktiviteter i den egna regionen, totalt och varav för barn och unga (0-18 år).
Antal besök och deltagande, totalt och antal barn och unga (0-18 år).
- f. **Hemslöjd:** Antal utställningar och programaktiviteter i den egna regionen, totalt och varav för barn och unga (0-18 år).
Antal besök och deltagande, totalt och antal barn och unga (0-18 år).

9. Redovisningen ska för de aktiviteter som är aktuella för områdena ovan även innehålla följande:

- a. Antal föreställningar, konserter, utställningar, programaktiviteter som ägt rum i annat län eller land. Ange det län eller land där aktiviteten ägt rum.
- b. Antal föreställningar, konserter, utställningar, programaktiviteter som köpts in från andra län eller länder. Om det är möjligt ska det anges från vilket län eller land.

Kvantitativ redovisning på verksamhetsnivå

10. Organisation

Av landstingens redovisning ska framgå:

- a. Organisationens namn
- b. Organisationsnummer
- c. Huvudman
- d. Geografisk placering
- e. Verksamhetsinriktning

för de verksamheter som har beviljats bidrag enligt Kultursamverkansförordningen.

11. Intäkter

Redovisningen ska innehålla en redogörelse för intäkterna i de verksamheter som beviljats bidrag enligt Kultursamverkansförordningen.

Den ska vara uppdelad enligt följande:

- a. Statliga bidrag varav
 - Årliga bidrag enligt Kultursamverkansförordningen
 - Övriga årliga bidrag och tillfälliga bidrag
- b. Regionala bidrag varav
 - Årliga bidrag
 - Tillfälliga bidrag
- c. Kommunala bidrag varav
 - Årliga bidrag
 - Tillfälliga bidrag
- d. EU-medel
- e. Verksamhetsintäkter
- f. Sponsring
- g. Övriga intäkter

12. Kostnader

Redovisningen ska innehålla en redogörelse för kostnaderna i de verksamheter som beviljats bidrag enligt Kultursamverkansförordningen. Den ska vara uppdelad enligt följande:

- a. Personalkostnader
- b. Verksamhetskostnader
- c. Lokalkostnader
- d. Övriga kostnader

13. Personal

Redovisningen ska innehålla en redogörelse för antal anställda, antal årsarbetskrafter samt antal övriga anlitade i de verksamheter som beviljats bidrag enligt Kultursamverkansförordningen. Redovisningen ska vara uppdelad på:

- a. Antal tillsvidareanställda
- b. Antal visstidsanställda
- c. Antal årsarbetskrafter för tillsvidareanställda
- d. Antal årsarbetskrafter för visstidsanställda
- e. Antal arvoderade och personer som innehar F- eller FA-skattsedel

Personal ska för respektive verksamhet vara uppdelad efter juridiskt kön och delas in i:
kärnkompetens,
teknisk personal,
administrativ personal,
övrig personal

14. Särskilda frågor

- a. Ange arkivbeståndets totala storlek i hyllmeter och gigabyte samt antal framtagna arkivenheter i syfte att tillgängliggöra och tillhandahålla arkiv.
- b. Regional biblioteksverksamhet ska ange antal stödtillfällen och vidareutbildningsaktiviteter för personal vid folkbibliotek, skolbibliotek och övriga bibliotek.
- c. Avseende konst- och kulturfrämjande verksamhet, filmkulturell verksamhet samt hemslöjdsfrämjande verksamhet, ange i procent hur stor del av arbetstiden som använts för:
 - verksamhet som riktas till barn och unga
 - verksamhet som riktas till det civila samhället
 - att stärka det professionella kulturlivet
- d. Avseende verksamheter inom bibliotek och läs- och litteraturfrämjande verksamhet, ange i procent hur stor del av arbetstiden som använts för
 - Läs- och litteraturfrämjande verksamhet
 - o Varav läs- och litteraturfrämjande verksamhet som riktas till barn och unga
 - o Varav läs- och litteraturfrämjande verksamhet med syfte att stärka litteraturen som konstform

Ingrid Printz
Regional utveckling Kultur
063-14 67 00
ingrid.printz@regionjh.se

2017-01-03
Dnr: RUN/663/2016

UPPDRAG BILDKONSTEN 2017

1. Allmänna förutsättningar

Uppdraget för regional konst- och kulturfrämjande verksamhet samt Region Jämtland Härjedalens konsthandläggning utförs av Bildkonsten år 2017. Bildkonsten är en del av Region Jämtland Härjedalen Kultur, nedan kallad regionen. Den konst- och kulturfrämjande delen omfattas av samverkansmodellen där konstkonsulent och pedagog ansvarar för det regionala konstfrämjande uppdraget. Konsthandläggaren ansvarar för regionens konsthandläggning. De nationella kulturpolitiska målen samt Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2015-2018 är styrande för den konstfrämjande verksamheten. Regionens konstpolicy samt riktlinjer och rutiner är styrande för konsthandläggarens uppdrag. Verksamheten ska bidra till länsinvånarnas livskvalitet och till en kontinuerlig förnyelse av kulturlivet. Hänsyn ska tas till behov och önskemål från kommuner och civilsamhälle. Det mångkulturella perspektivet liksom mångfald, jämställdhet, jämlikhet och delaktighet ska beaktas. Kulturplanens prioriterade områden, Kultur för alla, De professionella kulturskaparna och Kulturdriven tillväxt, ska integreras i verksamheten. Handlingsplan för ökad tillgänglighet samt den Regionala utvecklingsförvaltningens verksamhetsplan ska följas.

2. Uppdrag

Bildkonsten har Jämtland Härjedalen som arbetsfält, ska förverkliga regional och nationell konst- och kulturpolitik och vara en resurs för kommuner, civilsamhälle och kulturskapare. Uppdraget innebär att Bildkonsten inom ramen för tilldelade resurser driver en utveckling av den samlade konstverksamheten i länet samt ansvarar för regionens konstinköp och miljögestaltningar. Verksamheten ska möjliggöra möten med bildkonst, öka möjligheten för barn och ungdomar att utöva bildkonst samt lyfta fram dess betydelse för regional tillväxt och sysselsättning. Hela länet ska nås av utbudet och verksamheten ska tillgodose prioriterade målgruppers särskilda behov vilket inkluderar personer med funktionsnedsättningar, barn, unga och äldre, nationella minoriteter samt utlandsfödda. Verksamheten ska arbeta för att förbättra villkoren för de professionella konstnärerna och bedriva konstpedagogisk verksamhet.

Regionen har uppgiften att hantera och följa upp det regionala uppdraget på konstområdet enligt samverkansmodellen. Uppdraget består av ett huvuddokument samt en bilaga 1) som beskriver verksamheten samt bilaga 2) Kulturrådets riktlinjer för uppföljning.

3. Period

Uppdraget gäller under perioden 1 januari – 31 december 2017.

4. Verksamhetens omfattning

Bildkonsten utför på uppdrag av regionen, (fr.o.m. 2017-01-01), regional konst- och kulturfrämjande verksamhet inom Jämtland Härjedalen samt handlägger konst i regionen.

5. Ekonomi

För den konst- och kulturfrämjande verksamheten 2017 ersätter regionen Bildkonsten med **ett enhetligt bidrag om 2 122 tkr tkr**, (inkl ersättning konsthandläggning om 866 tkr), (inklusive lönerörelsen för 2017). Kulturrådets beslut om statligt stöd kan påverka nivån.

6. Insyn

Regionen och samtliga kommuner i Jämtland Härjedalen har rätt till insyn i verksamheten.

7. Information, uppföljning och utvärdering

Det angivna uppdraget och de förväntade resultaten som beskrivs följs årligen upp av regionen. En verksamhetsberättelse ska inlämnas till regionen senast den 31 december eller på annan tid som regionen anger. Uppföljning av kvantitativa och kvalitativa resultatmätt avseende konst- och kulturfrämjande verksamhet i enlighet med Kulturrådets riktlinjer för uppföljning av statsbidrag ska inlämnas till regionen senast den 28 februari eller på annan tid som regionen anger. (bilaga 2) Kulturdatabanken ska användas för återslagrapportering av kvantitativa resultat. Regionens äger rätt att besluta om särskild utvärdering av delar eller hela verksamheten som uppdraget berör. Bildkonsten ska i så fall bidra med att ta fram för regionen relevanta uppgifter och underlag.

8. Överlåtelse

Bildkonsten äger inte rätt att överlåta detta uppdrag till annan utförare.

9. Giltighet

Detta uppdrag är giltigt när det antagits av Regionala utvecklingsnämnden.

För Region Jämtland Härjedalen

Anders Byström
Förvaltningschef

Ingrid Printz
Kulturchef

Ingrid Printz
Regional utveckling Kultur
063-14 67 00
ingrid.printz@regionjh.se

2017-01-03
Dnr: RUN/663/2016

UPPDRAG REGIONAL BIBLIOTEKSVERSAMHET 2017

1. Allmänna förutsättningar

Det regionala biblioteksuppdraget, med läs- och litteraturfrämjande verksamhet, utförs av Regional biblioteksverksamhet år 2017. Regional biblioteksverksamhet är en del av Region Jämtland Härjedalen Kultur, nedan kallad regionen som ingår i det allmänna biblioteksväsendet och omfattas av samverkansmodellen samt bibliotekslagen. Utvecklare och konsulenter vid regional biblioteksverksamhet ansvarar för det regionala uppdraget. De nationella kulturpolitiska målen, Bibliotekslagen, Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2015-2018 samt Regional biblioteksplan 2016-2018 är styrande för den regionala verksamheten. Verksamheten ska bidra till länsinvånarnas livskvalitet och till en kontinuerlig förnyelse av kulturlivet. Hänsyn ska tas till behov och önskemål från kommunerna. Det mångkulturella perspektivet liksom mångfald, jämställdhet, jämlikhet och delaktighet ska beaktas.

Den Regionala biblioteksverksamhetens uppgift är att verka för biblioteksutveckling i hela regionen och syftar till att ge regionens invånare en effektiv informations- och litteraturförsörjning. Kompletterande medieförsörjning och bibliotekswebb är en del av uppdraget som regleras i särskilt avtal med Östersunds kommun år 2017. Verksamheten ska även verka litteratur- och läsfrämjande. Kulturplanens prioriterade områden, Kultur för alla, De professionella kulturskaparna och Kulturdriven tillväxt, ska integreras i verksamheten.

1. Uppdrag

Den Regionala biblioteksverksamheten har Jämtland Härjedalen som arbetsfält och ska förverkliga regional och nationell biblioteks- och kulturpolitik och vara en resurs för kommunbiblioteken. Uppdraget innebär att regional biblioteksverksamhet inom ramen för tilldelade resurser driver en utveckling av den samlade biblioteksverksamheten i länet i enlighet med den regionala biblioteksplanen 2016-2018. Verksamheten ska ha en viktig roll för regional utveckling, hälsa, delaktighet, inflytande och personlig utveckling. Verksamheten ska förse regionens bibliotekspersonal med relevant information, rådgivning och stöd, planera och erbjuda kompetens- och metodutveckling, arbeta med omvärldsbevakning, verka läsfrämjande och samverka med biblioteksverksamhet i övriga

landet samt med regionens övriga kulturverksamheter. Verksamheten ska tillgodose prioriterade målgruppers särskilda behov vilket inkluderar personer med funktionsnedsättningar, barn, unga och äldre, nationella minoriteter samt utlandsfödda. Verksamheten ska även främja det litterära området samt arbeta för att förbättra villkoren för länets författare.

Region Jämtland Härjedalen har uppgiften att hantera och följa upp det regionala biblioteksuppdraget enligt samverkansmodellen. Uppdraget består av ett huvuddokument samt en bilaga 1) som beskriver verksamheten samt bilaga 2) Kulturrådets riktlinjer för uppföljning.

2. Period

Uppdraget gäller under perioden 1 januari – 31 december 2017.

3. Verksamhetens omfattning

Regional biblioteksverksamhet utför på uppdrag av regionen (fr.o.m. 2017-01-01) regional biblioteks- samt läs- och litteraturfrämjande verksamhet inom Jämtland Härjedalen.

4. Ekonomi

För verksamheten 2017 ersätter regionen Regional biblioteksverksamhet med ett **enhetligt bidrag om 4 073 tkr** (inklusive lönerörelsen för 2017). Kulturrådets beslut om statligt stöd kan komma att påverka nivån.

5. Insyn

Regionen och samtliga kommuner i Jämtland Härjedalen har rätt till insyn i verksamheten.

6. Information, uppföljning och utvärdering

Det angivna uppdraget och de förväntade resultaten som beskrivs följs årligen upp av regionen. En verksamhetsberättelse ska inlämnas till regionen senast den 31 december eller på annan tid som regionen anger. Uppföljning av kvantitativa och kvalitativa resultatmått avseende konst- och kulturfrämjande verksamhet i enlighet med Kulturrådets riktlinjer för uppföljning av statsbidrag ska inlämnas till regionen senast den 28 februari eller på annan tid som regionen anger. (bilaga 2) Kulturdatabasen ska användas för återslagrapportering av kvantitativa resultat. Regionen äger rätt att besluta om särskild utvärdering av delar eller hela verksamheten som uppdraget berör. Regional biblioteksverksamhet ska i så fall bidra med att ta fram relevanta uppgifter och underlag.

7. Överlåtelse

Regional biblioteksverksamhet äger inte rätt att överlåta detta uppdrag till annan utförare.

8. Giltighet

Detta uppdrag är giltigt när det antagits av Regionala utvecklingsnämnden.

För Region Jämtland Härjedalen

Anders Byström
Förvaltningschef

Ingrid Printz
Kulturchef

Ingrid Printz
Regional utveckling Kultur
063-14 67 00
ingrid.printz@regionjh.se

2017-01-03
Dnr: RUN/663/2016

UPPDRAG FILMPOOL 2017

1. Allmänna förutsättningar

Uppdraget för regional filmkulturell verksamhet utförs av Filmpool år 2017. Filmpool är en del av Region Jämtland Härjedalen Kultur, nedan kallad regionen, och omfattas av samverkansmodellen. Enhetschefen ansvarar för det regionala filmkulturella uppdraget. De nationella kulturpolitiska målen samt Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2015-2018 är styrande för den regionala filmkulturella verksamheten. Verksamheten ska bidra till länsinvånarnas livskvalitet och till en kontinuerlig förnyelse av kulturlivet. Hänsyn ska tas till behov och önskemål från kommuner och civilsamhälle. Det mångkulturella perspektivet liksom mångfald, jämställdhet, jämlikhet och delaktighet ska beaktas. Kulturplanens prioriterade områden, Kultur för alla, De professionella kulturskaparna och Kulturdriven tillväxt, ska integreras i verksamheten. Handlingsplan för ökad tillgänglighet samt den Regionala utvecklingsförvaltningens verksamhetsplan ska följas.

2. Uppdrag

Filmpool har Jämtland Härjedalen som arbetsfält, ska förverkliga regional och nationell kulturpolitik och vara en resurs för kommuner, skola, civilsamhälle och kulturskapare. Uppdraget innebär att Filmpool Jämtland inom ramen för tilldelade resurser driver en utveckling av filmområdet i länet. Verksamheten innefattar biograf och visningsfrågor, filmpedagogisk verksamhet i skola och på fritid samt att stimulera till filmproduktion med fokus på talangutveckling och växthusstöd. Verksamheten ska särskilt verka för att barn och unga ska kunna ta del av och uttrycka sig genom rörlig bild, stärka barn och ungas medie- och kommunikationskunskap, ge förutsättningar för unga filmare att utvecklas samt lyfta fram filmens betydelse för regional tillväxt och sysselsättning. Hela länet ska nås av utbudet och verksamheten ska tillgodose prioriterade målgruppers särskilda behov vilket inkluderar personer med funktionsnedsättningar, barn, unga och äldre, nationella minoriteter samt utlandsfödda.

Regionen har uppgiften att hantera och följa upp det regionala uppdraget på konstområdet enligt samverkansmodellen. Uppdraget består av ett huvuddokument samt en bilaga 1) som beskriver verksamheten samt bilaga 2) Kulturrådets riktlinjer för uppföljning.

3. Period

Uppdraget gäller under perioden 1 januari – 31 december 2017.

4. Verksamhetens omfattning

Filmpool utför på uppdrag av regionen, (fr.o.m. 2017-01-01), regional filmkulturell verksamhet inom Jämtland Härjedalen.

5. Ekonomi

För verksamheten 2017 ersätter regionen Filmpool med **ett enhetligt bidrag om 2 250 tkr**, (inklusive lönerörelsen för 2017). Kulturrådets beslut om statligt stöd kan komma att påverka nivån.

6. Insyn

Regionen och samtliga kommuner i Jämtland Härjedalen har rätt till insyn i verksamheten.

7. Information, uppföljning och utvärdering

Det angivna uppdraget och de förväntade resultaten som beskrivs följs årligen upp av regionen. En verksamhetsberättelse ska inlämnas till regionen senast den 31 december eller på annan tid som regionen anger. Uppföljning av kvantitativa och kvalitativa resultatmätt avseende konst- och kulturfrämjande verksamhet i enlighet med Kulturrådets riktlinjer för uppföljning av statsbidrag ska inlämnas till regionen senast den 28 februari eller på annan tid som regionen anger. (bilaga 2) Kulturdatabasen ska användas för återslagrapportering av kvantitativa resultat. Regionen äger rätt att besluta om särskild utvärdering av delar eller hela verksamheten som uppdraget berör. Filmpool ska i så fall bidra med att ta fram för regionen relevanta uppgifter och underlag.

8. Överlåtelse

Filmpool äger inte rätt att överlåta detta uppdrag till annan utförare.

9. Giltighet

Detta uppdrag är giltigt när det antagits av Regionala utvecklingsnämnden.

För Region Jämtland Härjedalen

Anders Byström
Förvaltningschef

Ingrid Printz
Kulturchef

Ingrid Printz
Regional utveckling Kultur
063-14 67 00
ingrid.printz@regionjh.se

2017-01-03
Dnr: RUN/663/2016

UPPDRAG DESIGNCENTRUM ÅR 2017

1. Allmänna förutsättningar

Uppdraget för regional designutveckling utförs av Designcentrum år 2017. Designcentrum ingår i Region Jämtland Härjedalen Kultur, nedan kallad regionen, och omfattas ej ännu av samverkansmodellen. Verksamhetsledaren ansvarar för det regionala designuppdraget. Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2015-2018 är styrande för utformningen av den regionala verksamheten. Verksamheten ska bidra till länsinvånarnas livskvalitet och till en kontinuerlig förnyelse av kulturlivet. Hänsyn ska tas till behov och önskemål från kommuner och civilsamhälle. Det mångkulturella perspektivet liksom mångfald, jämställdhet, jämlikhet och delaktighet ska beaktas. Kulturplanens prioriterade områden, Kultur för alla, De professionella kulturskaparna och Kulturdriven tillväxt, ska integreras i verksamheten. Handlingsplan för ökad tillgänglighet samt den Regionala utvecklingsförvaltningens verksamhetsplan ska följas.

2. Uppdrag

Designcentrum har Jämtland Härjedalen som arbetsfält och ska förverkliga regional och nationell kultur- och näringspolitik och vara en resurs för kommuner, företag, civilsamhälle och kulturskapare/designers. Uppdraget innebär att Designcentrum inom ramen för tilldelade resurser driver en utveckling av designområdet i länet. Verksamheten ska arbeta för ökad designmognad i regionen samt lyfta fram dess betydelse för regional tillväxt och sysselsättning. Designcentrum ska driva en mötesplats i centrala Östersund, en kreativ arena för idéutbyte, kunskapsspridning och nätverkande. Verksamheten ska utveckla tillgänglighet genom anpassning av lokalen och genom att erbjuda verksamhet i hela regionen som inkluderar nationella minoriteter, personer med funktionsnedsättningar, barn, unga och äldre samt utlandsfödda.

Regionen har uppgiften att hantera och följa upp det regionala uppdraget på designområdet. Uppdraget består av ett huvuddokument samt en bilaga 1) som beskriver verksamheten.

3. Period

Uppdraget gäller under perioden 1 januari – 31 december 2017.

4. Verksamhetens omfattning

Designcentrum utför på uppdrag av regionen, (fr.o.m. 2017-01-01), regional designverksamhet inom Jämtland Härjedalen.

5. Ekonomi

För verksamheten 2017 ersätter regionen Designcentrum med **ett enhetligt bidrag om 1 219 tkr**, (inklusive lönerörelsen för 2017).

6. Insyn

Regionen och samtliga kommuner i Jämtland Härjedalen har rätt till insyn i verksamheten.

7. Information, uppföljning och utvärdering

Det angivna uppdraget och de förväntade resultaten som beskrivs följs årligen upp av regionen. En verksamhetsberättelse ska inlämnas till regionen senast den 31 december eller på annan tid som regionen anger. Uppföljning av kvantitativa och kvalitativa resultatmått ska inlämnas till regionen senast 28 februari eller på annan tid som regionen anger. Regionen äger rätt att besluta om särskild utvärdering av delar eller hela verksamheten som uppdraget berör. Designcentrum ska i så fall bidra med att ta fram för regionen relevanta uppgifter och underlag.

8. Överlåtelse

Designcentrum äger inte rätt att överlåta detta uppdrag till annan utförare.

9. Giltighet

Detta uppdrag är giltigt när det antagits av Regionala utvecklingsnämnden.

För Region Jämtland Härjedalen

Anders Byström
Förvaltningschef

Ingrid Printz
Kulturchef

Ingrid Printz
Regional utveckling Kultur
063-14 67 00
ingrid.printz@regionjh.se

2017-01-03
Dnr: RUN/663/2016

UPPDRAG ESTRAD NORR 2017

1. Allmänna förutsättningar

Uppdraget för regional scenkonstverksamhet utförs av Estrad Norr år 2017. Estrad Norr är en del av Region Jämtland Härjedalen Kultur, nedan kallad regionen, och omfattas av samverkansmodellen. Scenkonstchefen ansvarar för det regionala scenkonstuppdraget. De nationella kulturpolitiska målen samt Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2015-2018 är styrande för den regionala scenkonstverksamheten. Verksamheten ska bidra till länsinvånarnas livskvalitet och till en kontinuerlig förnyelse av kulturlivet. Hänsyn ska tas till behov och önskemål från kommuner och civilsamhälle. Det mångkulturella perspektivet liksom mångfald, jämställdhet, jämlikhet och delaktighet ska beaktas. Kulturplanens prioriterade områden, Kultur för alla, De professionella kulturskaparna och Kulturdriven tillväxt, ska integreras i verksamheten. Handlingsplan för ökad tillgänglighet samt den Regionala utvecklingsförvaltningens verksamhetsplan ska följas.

2. Uppdrag

Estrad Norrs uppdrag gäller områdena musik, teater, musikteater och dans. Estrad Norr har Jämtland Härjedalen som arbetsfält, ska förverkliga regional och nationell kulturpolitik och vara en resurs för kommuner, skola, civilsamhälle och kulturskapare. Uppdraget innebär att Estrad Norr inom ramen för tilldelade resurser driver en utveckling av den samlade scenkonstverksamheten i regionen. Verksamheten ska förse hela länet med kvalitativ scenkonst och tillgodose prioriterade målgruppers särskilda behov vilket inkluderar personer med funktionsnedsättningar, barn, unga och äldre, nationella minoriteter samt utlandsfödda. Musik-, teater-, musikteater- och dansverksamheten producerar var för sig egna utbud som är anpassade till regionens behov. Produktioner ges i samverkan med andra aktörer eller i egen regi och ska anpassas till turnerande verksamhet. Utbudet ska till stor del anpassas för barn och ungdom. Estrad Norr ska samverka med övriga norrlandslän avseende produktioner, turnéer och verksamhetsutveckling.

Verksamheten ska anpassas till de spelplatser som finns att tillgå i länet samt erbjuda en angelägen repertoar för regionens invånare liksom nyskriven, kvalitativ dramatik. Teater Barda är en integrerad del av Estrad Norr med egen verksamhetsledare och ska producera scenkonstföreställningar riktat mot barn och vuxna. Musikverksamheten ska tillhandahålla

ett brett kvalitativt utbud av musik i olika genrer. Musikteaterverksamheten har konstnärlig ledning och ska producera och förmedla musikteater inom Norrlands nätverk för musikteater och dans samt turnera i de fyra norrlandslänen. Dansverksamheten ska tillhandahålla anpassade kvalitativa produktioner och erbjuda dansworkshops till i första hand skolor och förskolor.

Regionen har uppgiften att hantera och följa upp det regionala uppdraget på konstområdet enligt samverkansmodellen. Uppdraget består av ett huvuddokument samt en bilaga 1) som beskriver verksamheten samt bilaga 2) Kulturrådets riktlinjer för uppföljning.

3. Period

Uppdraget gäller under perioden 1 januari – 31 december 2017.

4. Verksamhetens omfattning

Estrad Norr utför, på uppdrag av regionen, (fr.o.m. 2017-01-01), regional scenkonstverksamhet inom Jämtland Härjedalen.

5. Ekonomi

För verksamheten 2017 ersätter regionen Estrad Norr med ett **enhetligt bidrag om 27 895 tkr** (inklusive lönerörelsen för 2017). Tillkommer turnéstöd för Musikteatern (genom NMD; Norrlands nätverk för musikteater och dans) om **1 736 tkr**. Kulturrådets beslut om statligt stöd kan komma att påverka nivån.

6. Insyn

Regionen och samtliga kommuner i Jämtland Härjedalen har rätt till insyn i verksamheten.

7. Information, uppföljning och utvärdering

Det angivna uppdraget och de förväntade resultat som beskrivs följs årligen upp av regionen. En verksamhetsberättelse ska inlämnas till regionen senast den 31 december eller på annan tid som regionen anger. Uppföljning av kvantitativa och kvalitativa resultatmått avseende konst- och kulturfrämjande verksamhet i enlighet med Kulturrådets riktlinjer för uppföljning av statsbidrag ska inlämnas till regionen senast den 28 februari eller på annan tid som regionen anger. (bilaga 2) Kulturdatan ska användas för återslagrapportering av kvantitativa resultat. Regionens äger rätt att besluta om särskild utvärdering av delar eller hela verksamheten som uppdraget berör. Estrad Norr ska i så fall bidra med att ta fram för regionen relevanta uppgifter och underlag.

8. Överlåtelse

Estrad Norr äger inte rätt att överlåta detta uppdrag till annan utförare.

9. Giltighet

Detta uppdrag är giltigt när det antagits av Regionala utvecklingsnämnden.

För Region Jämtland Härjedalen

Anders Byström
Förvaltningschef

Ingrid Printz
Kulturchef

Ingrid Printz
Regional utveckling Kultur
063-14 67 00
ingrid.printz@regionjh.se

2017-01-03
Dnr: RUN/663/2016

UPPDRAG HEMSLÖJDSKONSULENTERNA 2017

1. Allmänna förutsättningar

Uppdraget för regional hemslöjdsfrämjande verksamhet utförs av hemslöjdskonsulenterna år 2017. Hemslöjdskonsulenterna är en del av Region Jämtland Härjedalen Kultur, nedan kallad regionen, och omfattas av samverkansmodellen. De nationella kulturpolitiska målen samt Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2015-2018 är styrande för den regionala hemslöjdsfrämjande verksamheten. Verksamheten ska bidra till länsinvånarnas livskvalitet och till en kontinuerlig förnyelse av kulturlivet. Hänsyn ska tas till behov och önskemål från kommuner och civilsamhälle. Det mångkulturella perspektivet liksom mångfald, jämställdhet, jämlikhet och delaktighet ska beaktas. Kulturplanens prioriterade områden, Kultur för alla, De professionella kulturskaparna och Kulturdriven tillväxt, ska integreras i verksamheten. Handlingsplan för ökad tillgänglighet samt den Regionala utvecklingsförvaltningens verksamhetsplan ska följas.

2. Uppdrag

Hemslöjdskonsulenterna har Jämtland Härjedalen som arbetsfält, ska förverkliga regional och nationell kulturpolitik och vara en resurs för kommuner, civilsamhälle och kulturskapare. Uppdraget innebär att Hemslöjdskonsulenterna inom ramen för tilldelade resurser driver en utveckling av hemslöjdsverksamhet i regionen. Verksamheten ska öka möjligheten för barn, ungdomar och vuxna att möta och utöva tekniker inom hemslöjd och konsthantverk. Verksamheten ska tillvarata och stimulera förnyelse och utveckling av hemslöjdens material- och teknikkunskap, formspråk, tradition och kvalitet samt lyfta fram slöjdens betydelse för regional tillväxt och sysselsättning. Hela länet ska nås av utbudet och verksamheten ska tillgodose prioriterade målgruppers särskilda behov vilket inkluderar personer med funktionsnedsättningar, barn, unga och äldre, nationella minoriteter samt utlandsfödda. Verksamheten ska arbeta för att förbättra villkoren för de professionella slöjdarna och konsthantverkarna.

Regionen har uppgiften att hantera och följa upp det regionala uppdraget på hemslöjdområdet enligt samverkansmodellen. Uppdraget består av ett huvuddokument samt en bilaga 1) som beskriver verksamheten samt bilaga 2) Kulturrådets riktlinjer för uppföljning.

3. Period

Uppdraget gäller under perioden 1 januari – 31 december 2017.

4. Verksamhetens omfattning

Hemslöjdskonsulenterna utför på uppdrag av regionen, (fr.o.m. 2017-01-01), regional hemslöjdsfrämjande verksamhet inom Jämtland Härjedalen.

5. Ekonomi

För verksamheten 2017 ersätter regionen hemslöjdskonsulenterna med **ett enhetligt bidrag om 1 595 tkr**, (inklusive lönerörelsen för 2017). Kulturrådets beslut om statligt stöd kan komma att påverka nivån.

6. Insyn

Regionen och samtliga kommuner i Jämtland Härjedalen har rätt till insyn i verksamheten

7. Information, uppföljning och utvärdering

Det angivna uppdraget och de förväntade resultaten som beskrivs följs årligen upp av regionen. En verksamhetsberättelse ska inlämnas till regionen senast den 31 december eller på annan tid som regionen anger. Uppföljning av kvantitativa och kvalitativa resultatmått avseende konst- och kulturfrämjande verksamhet i enlighet med Kulturrådets riktlinjer för uppföljning av statsbidrag ska inlämnas till regionen senast den 28 februari eller på annan tid som regionen anger. (bilaga 2) Kulturdatabasen ska användas för återslagrapportering av kvantitativa resultat. Regionen äger rätt att besluta om särskild utvärdering av delar eller hela verksamheten som uppdraget berör. Hemslöjdskonsulenterna ska i så fall bidra med att ta fram för regionen relevanta uppgifter och underlag.

8. Överlåtelse

Hemslöjdskonsulenterna äger inte rätt att överlåta detta uppdrag till annan utförare.

9. Giltighet

Detta uppdrag är giltigt när det antagits av Regionala utvecklingsnämnden.

För Region Jämtland Härjedalen

Anders Byström
Förvaltningschef

Ingrid Printz
Kulturchef

10

Regionalt projekt, finansiell infrastruktur

RUN/682/2016

2017-01-10

Sekretariatet
Anna Backlund

Tfn: 063 - 14 76 47

E-post: anna.backlund@regionjh.se

RUN/682/2016

Regionalt projekt, finansiell infrastruktur

Ärendebeskrivning

Erfarenheterna från de senaste decennierna säger oss att regionerna utanför storstäderna har svårt att få igång en långsiktigt hållbar och expansiv ekonomisk tillväxt.

Det projekt som föreslås här har som mål att studera möjligheterna att bygga upp ett starkare nät av lokala banker i traditionella och nya former. På den norska sidan finns ett bra nätverk av lokala/regionala sparbanker, men på den svenska sidan av gränsen är tillgången till lokala kontor och lokalt verksamma banker betydligt tunnare. I takt med att de stora svenska affärsbankerna kraftigt krympt sin verksamhet på landsbygden i allmänhet och inlandsregionen i synnerhet har läget förvärrats.

Eftersom många erfarenheter talar för att en väl fungerande och väl utbyggd och kompetent finansiell infrastruktur tycks vara en förutsättning för ett starkare, expansivt och näringsmässigt bredare näringsliv bör det vara av stort intresse att närmare analysera grunderna för att skapa en sådan struktur inom i första hand inlandsregionens områden i Dalarna och Jämtlands län.

Projektets mål är att skapa ett aktuellt och brett kunskapsunderlag för att stimulera en diskussion om att underlätta för lokala/regionala banker i främst Dalarna och Jämtlands län att vidga sin verksamhet i dessa regioners inlands- och landsbygdsområden.

Primärkommunala- och regionens samverkansråd har behandlat ärendet den 28 november 2016, § 78 respektive § 86

Förvaltningschefens förslag

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

1. Region Jämtland Härjedalen bifaller inkommen ansökan om stöd till Regionalt projekt, finansiell infrastruktur.
2. Summan 175 000 kronor anslås från de gemensamma utvecklingsmedel, som disponeras av nämnden.

I tjänsten

Anders Byström

Förvaltningschef

Arne Nilsson
Förvaltningscontroller

Utdrag till

Regionalt- och primärkommunalt samverkansråd

Inlandets och landsbygdens finansiella infrastruktur

Förslag till regionalt projekt för att främja lokal bankverksamhet

Bakgrund

Erfarenheterna från de senaste decennierna säger oss att regionerna utanför storstäderna och i synnerhet de i gränslanden mellan Sverige och Norge – det stora svenska Inlandet - har svårt att få igång en långsiktigt hållbar och expansiv ekonomisk tillväxt. Statliga regionala företagsstöd och investeringsfonder, rabatterade sociala avgifter, olika former av arbetskraftsstöd, särskilda infrastruktursatsningar, entreprenörsutbildningar etc. har utan större framgång använts under efterkrigstiden för att få igång en positiv social och ekonomisk utveckling. Några positiva undantag finns dock att notera. Statliga centrala och regionala myndigheter, regering och Riksdag har haft som mål att skapa en positiv regional utveckling i hela landet men saknat av historien att döma en fullständig verktygsarsenal för att nå målen.

Inriktningen av de statliga insatserna har varit att om möjligt få till stånd en fungerande marknad där en bredare och mer framgångsrik företagsstruktur skall utgöra basen för en mer självgående och mer allsidig samhällsutveckling. Vi vet nu säkert efter att den ambitiösa statliga regionalpolitiken fick en början 1965 med ett stort regionalpolitiskt paket att de önskade resultaten fortfarande i stort sett låter vänta på sig. Under 2000-talet kan man t.o.m. konstatera att statsmakternas konkreta insatser för att fullfölja de traditionella, av Riksdagen fastställda målen om regional balans, blivit allt svagare. Storstädernas snabba utveckling ses mer eller mindre som den givna inriktningen mot framtiden, vilket bl.a. underbyggs av de storskaliga planerna på snabbtåg och en koncentration av bostadsbyggandet till de tilltänkta spårangivningarna.

I detta läge bör man uppenbarligen pröva annorlunda perspektiv/strategier än de gängse på landsbygdens och i detta fall Inlandets och gränsregionernas framtidsplaner/utvecklingstankar. Det kan vara utvecklingsstrategier som:

- förstärkning av de nordiska gränskommittéernas beslutsmöjligheter och regionala roll
- väsentligt utökat samarbete mellan kommunerna på båda sidor om gränsen
- initiering av fler lokala och regionala satsningar på olika former av infrastruktur
- kraftigt utökat stöd till finansiering av det Nordiska Rådets regionala arbete
- utveckling av lösningar som främjar en mer självständig regional utveckling inom den offentliga sfären i samverkan med den privata sektorn

Konkreta exempel på en lokalt och regionalt initierad social och ekonomisk utveckling skulle kunna vara samägda bostadsbolag mellan kommuner och lokala/regionala privata/kooperativa företag som både bygger hyreshus och fritidshus inom sina geografiska domäner för såväl permanentbefolkning som besöksnäringarnas gäster, gemensamt driven service inom skilda sektorer mellan olika kommuner, gränsöverskridande och gemensam IT-strukturutbyggnad, samordnat näringsutvecklingsarbete mellan flera olika parter inom offentlig och privat sektor, samordnade gemensamma och gränsöverskridande lösningar inom exempelvis sjukvården, utbildningssektorn och polisverksamheten samt nya lösningar för att få till stånd en fungerande finansiell infrastruktur.

Projekt för att stärka den finansiella infrastrukturen

Under hela den mer aktiva regionala utvecklingspolitiken både i Sverige och Norge har de finansiella frågorna ofta hanterats som en given offentlig uppgift. Om det inte har handlat om rena statliga ekonomiska bidrag i skilda former har det fokuserats mot i första hand regionalt verksamt risk- och ägarkapital. Nordiska Investeringsbanken inrättades 1976 för att främja regional utveckling i Norden och numera även Baltikum. Verksamheten har dock liten omfattning i relation till de stora behoven. Frånsett Norrlandsfonden har de statliga fonderna haft relativt kortsiktiga uppdrag med inte särskilt imponerande resultat. Den nya institutionen Inlandsinnovation kommer ju att läggas ned efter en kort periods verksamhet.

Det projekt som föreslås här har som mål att studera möjligheterna att bygga upp ett starkare nät av lokala banker i traditionella och nya former. På den norska sidan finns ett bra nätverk av lokala/regionala sparbanker som även har filialkontor i fjällkommunerna. På den svenska sidan av gränsen är tillgången till lokala kontor och lokalt verksamma banker betydligt tunnare. I takt med att de stora svenska affärsbankerna kraftigt krympt sin verksamhet på landsbygden i allmänhet och Inlandsregionen i synnerhet har läget förvärrats. Närvaron av sparbanker och andra lokalt/regionalt verksamma banker är betydligt mer sparsam öster om gränsen till Norge än väster om den.

Eftersom många erfarenheter talar för att en väl fungerande och väl utbyggd och kompetent finansiell infrastruktur tycks vara en förutsättning för ett starkare, expansivt och näringsmässigt bredare näringsliv bör det vara av stort intresse att närmare analysera grunderna för att skapa en sådan struktur inom i första hand Inlandsregionens områden i Dalarna och Jämtland. Kanske skulle man kunna utvidga analysen till Värmland och Västerbotten även om Värmland har väl fungerande sparbankskontor i kommunerna närmast Norge. Eftersom de svenska lokala sparbankerna och främst Länsförsäkringar Bank fungerar väl och har stärkt sina positioner på marknaden – i likhet med motsvarande på den norska sidan – finns det anledning att särskilt studera hur finansiella aktörer som dessa skulle kunna spela en viktigare roll för utvecklingen på landsbygden. Om detta handlar denna projektbeskrivning.

Projektmål

Att skapa ett aktuellt och brett kunskapsunderlag för att stimulera en diskussion om att underlätta för lokala/regionala banker i främsta Dalarna och Jämtland att vidga sin verksamhet i dessa regioners inlands- och landsbygdsområden.

Konkreta insatser

- Att kartlägga och analysera befintliga lokala/regionala banker och deras erfarenheter av att bedriva kommersiellt motiverad verksamhet i fjäll- och inlandsområdena på båda sidor av den svensk/norska gränsen
- Att kartlägga och analysera upplevda och befintliga hinder och framgångsfaktorer i samband med den ordinära verksamheten
- Att diskutera nya former av bankservice i aktuella områden med olika former av platsbunden och elektroniskt styrd verksamhet

- Att analysera och diskutera olika samarbetsmöjligheter mellan olika offentliga och privata aktörer för att underlätta en utveckling där den finansiella infrastrukturen utvidgas och förstärks i de aktuella regionernas inlands- och landsbygdsdistrikt.
-

Särskild kommentar till projektmålen

Det första målet med en studie är bl.a. att intervjua företrädare för norska sparbanker och andra bankinstitut om villkoren för traditionell och otraditionell bankverksamhet i de norska landsbygds- och inlandsområdena. Vad skiljer de norska från de svenska erfarenheterna och hur har norska banker löst olika hinder för en positiv utveckling? Intervjuer med de svenska affärsbankerna och sparbankerna bör givet handla om varför affärsbankerna dragit sig bort från även företagssamma landsbygdsorter och varför sparbankerna i Värmland och Norrbotten lyckats relativt väl med sina etableringar i orter som Charlottenberg, Årjäng, Gällivare och Arvidsjaur. Vad har framgångsrecepten varit och hur framtidsplanerna ut?

Det andra målet innefattas delvis i det första men gäller främst institutionella, juridiska och strukturella hinder och dessas betydelse för bankernas policy.

Den tredje punkten ovan handlar om nya former av bankverksamhet som delvis har kunnat utformas tack vare utbyggnad av bredband i stora delar av Norge och Sverige. Utöver nya former med ”konventionell teknik” som kan handla om ”bank i butik”, mobilt bankkontor, beställningsbank där man bara kommer efter kundernas önskemål om träff utanför de befintliga kontoret men på ett mer frekvent och uttalat sätt än idag, finansiella centra på landsbygden med bank, försäkringsbolag samt fastighetsmäklare plus andra finansiella aktörer möjliggör utbyggt bredband att man kan bygga upp virtuella banker, utlokalisera finansiella enheter som tidigare inte var möjligt, bygga upp lokala kontor där man använder interaktiv TV som komplement till närvaro av banktjänstemän vissa dagar etc. Utrymme för fantasin kan säkert ge oss möjligheter att pröva fler varianter. För att detta skall fungera med företags- och hushållskunder krävs dock lösningar som upplevs som trygga och lika seriösa som konventionella servicemodeller.

Den fjärde punkten gäller skilda former av samarbeten mellan olika banker, mellan banker och t.ex. ICA-butiker och mellan banker och andra aktörer i syfte att minska risknivån och kostnaderna i samband med investeringar och drift. Kanske kan kommunerna vara med på ett hörn och en given ingrediens är också att få till stånd mera långsiktiga lösningar av kontanthantering som sparbankerna idag ännu inte har aviserat att de skall upphöra med. Samverkan med ICA och kanske andra livsmedelsbutiker och lokala handlare kan vara delar av kontanthanteringens fortsatta närvaro på landsbygden.

Val av arbetsmetoder

Det här beskrivna projektet kräver en hel del intervjuer med båda företrädare för olika bankföretag, kommuner, lokala företag och en del statliga institutioner med aktuell eller tidigare verksamhet inom detta sakområde. Diverse olika dokument om den finansiella marknaden i denna typ av regioner kompletterar.

Tidplan, finansiering och kostnader

Arbetet skall sättas igång hösten 2016 och vara slutfört före midsommaren 2017 men med en omfattande delrapport redan i slutet av mars. Finansiering söks hos Region Dalarna och Region Jämtland. Sparbanksgruppen med Leksands Sparbank som ansvarig har under september 2016 beslutat att anslå 100.000 SEK i kontanter och en lika stor summa till personella insatser inom bankgruppen i syfte att analysera regelsystem och interna kalkyler m.m.

Preliminär kostnadsplan ser ut som följer:

Arvoden	250 000 SEK
Rese- och övernattningskostnader	150.000 SEK
Övriga kostnader	50 000 SEK

Medarbetare i projektet blir Fil lic Ronny Svensson – projektansvarig - och konsulten Per Fontin, Borlänge. Ytterligare någon person kan bli aktuell i vissa faser när det gäller bl.a. de norska förhållandena inom fjällregionen.

Leksand den 31.8.2016

Ronny Svensson

Bergslagsgruppen i Leksand

Primärkommunala samverkansrådet

§ 78 Regionalt projekt, finansiell infrastruktur

Ärendebeskrivning

Erfarenheterna från de senaste decennierna säger oss att regionerna utanför storstäderna och i synnerhet de i gränslanden mellan Sverige och Norge – det stora svenska Inlandet - har svårt att få igång en långsiktigt hållbar och expansiv ekonomisk tillväxt.

Det projekt som föreslås här har som mål att studera möjligheterna att bygga upp ett starkare nät av lokala banker i traditionella och nya former. På den norska sidan finns ett bra nätverk av lokala/regionala sparbanker som även har filialkontor i fjällkommunerna. På den svenska sidan av gränsen är tillgången till lokala kontor och lokalt verksamma banker betydligt tunnare. I takt med att de stora svenska affärsbankerna kraftigt krympt sin verksamhet på landsbygden i allmänhet och Inlandsregionen i synnerhet har läget förvärrats. Närvaron av sparbanker och andra lokalt/regionalt verksamma banker är betydligt mer sparsam öster om gränsen till Norge än väster om den.

Eftersom många erfarenheter talar för att en väl fungerande och väl utbyggd och kompetent finansiell infrastruktur tycks vara en förutsättning för ett starkare, expansivt och näringsmässigt bredare näringsliv bör det vara av stort intresse att närmare analysera grunderna för att skapa en sådan struktur inom i första hand Inlandsregionens områden i Dalarna och Jämtland.

Projektmål

Att skapa ett aktuellt och brett kunskapsunderlag för att stimulera en diskussion om att underlätta för lokala/regionala banker i främsta Dalarna och Jämtland att vidga sin verksamhet i dessa regioners inlands- och landsbygdsområden.

PRIMÄRKOMMUNALA SAMVERKANSRÅDETS BESLUT

1. Primärkommunala samverkansrådet rekommenderar regionala utvecklingsnämnden att fatta beslut om att delta i regionalt projekt för att främja lokal bankverksamhet: "Inlandets och landsbygdens finansiella infrastruktur".
Finansieringen tas från den gemensamma potten.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
		166	

Regionens samverkansråd

Regionens samverkansråd§ 86 Regionalt projekt, finansiell infrastruktur

Ärendebeskrivning

Erfarenheterna från de senaste decennierna säger oss att regionerna utanför storstäderna och i synnerhet de i gränslanden mellan Sverige och Norge – det stora svenska Inlandet - har svårt att få igång en långsiktigt hållbar och expansiv ekonomisk tillväxt.

Det projekt som föreslås här har som mål att studera möjligheterna att bygga upp ett starkare nät av lokala banker i traditionella och nya former. På den norska sidan finns ett bra nätverk av lokala/regionala sparbanker som även har filialkontor i fjällkommunerna. På den svenska sidan av gränsen är tillgången till lokala kontor och lokalt verksamma banker betydligt tunnare. I takt med att de stora svenska affärsbankerna kraftigt krympt sin verksamhet på landsbygden i allmänhet och Inlandsregionen i synnerhet har läget förvärrats. Närvaron av sparbanker och andra lokalt/regionalt verksamma banker är betydligt mer sparsam öster om gränsen till Norge än väster om den.

Eftersom många erfarenheter talar för att en väl fungerande och väl utbyggd och kompetent finansiell infrastruktur tycks vara en förutsättning för ett starkare, expansivt och näringsmässigt bredare näringsliv bör det vara av stort intresse att närmare analysera grunderna för att skapa en sådan struktur inom i första hand Inlandsregionens områden i Dalarna och Jämtland.

Projektmål

Att skapa ett aktuellt och brett kunskapsunderlag för att stimulera en diskussion om att underlätta för lokala/regionala banker i främsta Dalarna och Jämtland att vidga sin verksamhet i dessa regioners inlands- och landsbygdsområden.

I diskussionen framförs:

- Transporten av pengar är ett stort problem för företagen och som arbetsmiljöproblem md den säkerhetsrisk som det innebär.
- Kommunsidan är positiv till inriktningsbeslutet.
- Formalia kommer till ett senare samverkansråd, med upphandlingsfrågor etc.
- Konkurrensneutraliteten ifrågasätts.

REGIONALA SAMVERKANSRÅDETS BESLUT

1. Regionens samverkansråd rekommenderar regionala utvecklingsnämnden att fatta beslut om att delta i regionalt projekt för att främja lokal bankverksamhet: ”Inlandets och landsbygdens finansiella infrastruktur”.
2. Finansieringen tas från den samlade/gemensamma potten.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
		167	

11

Uppföljning av regionala
utvecklingsnämndens internkontrollplan
2016

RUN/323/2016

§ 108 Uppföljning av regionala utvecklingsnämndens internkontrollplan 2016 (RUN/323/2016)

Ärendebeskrivning

För ett landsting/kommun finns lagkrav på intern kontroll (Kommunallagen). Enligt kommunallagen ska styrelsen och nämnderna se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Ytterst handlar det om att säkerställa att verksamheten uppfyller de mål och de krav som ställs. En systematisk riskhantering är ett viktigt instrument för att säkerställa uppfyllandet av mål och förväntningar.

Enligt gällande reglemente för intern kontroll vid Region Jämtland Härjedalen ska nämnden årligen besluta om en plan för intern kontroll.

Beslutsunderlag

Internkontrollplan 2016 för regionala utvecklingsnämnden.
Arbetsutskottet 2016-02-16, § 27.

Förvaltningschefens förslag

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Internkontrollplan 2016 för regionala utvecklingsnämnden
antas.

ARBETSUTSKOTTETS BESLUT

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Internkontrollplan 2016 för regionala utvecklingsnämnden
antas

2016-05-31

Regionala utvecklingsnämnden

§ 96 Uppföljning av regionala utvecklingsnämndens internkontrollplan 2016 (RUN/323/2016)

Ärendebeskrivning

Regionala utvecklingsnämnden beslutade godkänna internkontrollplan 2016 den 1 mars 2016, § 24. Denna plan i åtta punkter ska följas upp av nämnden, varav två mål följs upp i december. De som följs upp i december är grundfinansiering för uppdrag vilka startar som projekt och samarbetet om regional utveckling med kommunerna.

Övriga sex punkter i interkontrollplanen har redovisats för arbetsutskott och sammanfattas i beslutsunderlaget ”Internkontrollplan 2016 regionala utvecklingsnämnden, uppföljning 2016-05-31.”

Beslutsunderlag

Internkontrollplan 2016 regionala utvecklingsnämnden, uppföljning 2016-05-31

Förvaltningschefens förslag

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Uppföljningen av regionala utvecklingsnämndens internkontrollplan godkänns.

ARBETSUTSKOTTETS BESLUT

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Uppföljningen av regionala utvecklingsnämndens internkontrollplan godkänns.

REGIONALA UTVECKLINGSNÄMNDENS BESLUT

Uppföljningen av regionala utvecklingsnämndens internkontrollplan godkänns

Utdrag till

Förvaltningscontroller Arne Nilsson

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2016-05-31

Regionala utvecklingsnämnden

--

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
		171	

Internkontrollplan 2016 Regionala utvecklingsnämnden, uppföljning 2016-05-31

Risk	Rapportering 160531
Grundfinansiering för uppdrag vilka startar som projekt och som får en viktig roll i den regionala utvecklingen. Exempel på detta är integrationsprojektet och kompetensplattformen	Följs enligt planen upp av nämnden i december
Samarbetet om regional utveckling med kommunerna och det förtroende de gett Region Jämtland Härjedalen genom de uppdrag som samarbetsavtalet anger.	Följs enligt planen upp av nämnden i december
Eventuellt förändrade direktiv från regeringen när det gäller statliga anslag och fördelningen av tillväxtmedel.	Inga förändringar 2016. Bedömning just nu är att en förändring kan komma 2020 då innevarande EU- programperiod går ut.
Länstrafikens och Norrtågs kostnader. 1) Minskad statlig medfinansiering (Norrtåg) 2) Förändrade taxor och produkter Länstrafiken	Norrtåg har styrelsemöte inom kort, rapport kommer Länstrafiken lanserar förändring av taxor och produkter under maj månad. Länstrafikens årsprognos i samband med delårsbokslut april visar på underskott om 3,7 mnkr. Åtgärdsplan kommer att initieras och planering för detta har påbörjats.
Elektrifieringen av Meråkerbanan	För närvarande inga kända förseningar i arbetet.

Internkontrollplan 2016 Regionala utvecklingsnämnden, uppföljning 2016-05-31

Risk	Rapportering 160531
Finansieringen av funktionella Mittstråket (förbättrad infrastruktur E14 och Mittbanan)	För närvarande inga kända förseningar, RUN sitter med i styrgruppen.
Resor hyrda eller egna fordon - Kulturen vid turnéer - Övriga tjänsteresor	Information ges på APT. För att minska risker erbjuder kulturen sina medarbetare utbildning i halkkörning. Vi leasar och investerar nya fordon med målet att hålla såväl hög säkerhet som låg klimatpåverkan. Diskussionen fortlöper angående riskabelt väglag och förhållningssätt till det. Kulturen har haft en avvikelse som anmälts gällande påkört fordon med mindre fordonsskada (ej personskada). Planens värdering av risk kvarstår.
Arrangemang i andras lokaler	Kulturens tekniker granskar lokaler och påtalar fel, brister till arrangör och lokalhållare för att minimera risker. I egna lokaler görs löpande översyn genom skydds rond. Inga avvikelser att rapportera. Planens värdering av risk kvarstår men minskar succesivt.
Påverkan, påtryckningar och viljor när det gäller tillväxtmedlen.	Satsning på förstärkt bemanning innebär minskad arbetsbörda och tydligare roller, vilket bedöms reducera risken. Riktlinjer för företagsstöd och projektstöd har utarbetats, vilket utgör grunden för stödgivning. Riktlinjerna har godkänts av regionala utvecklingsnämnden. Beslut väntas i Regionfullmäktige. Risken kvarstår, men minskar.
När uppdrag och genomförande ligger inom olika delar av	Regionala utvecklingsförvaltningen har ett jobb att göra gemensamt för att inte frågor av denna art ska falla mellan stolarna.

Internkontrollplan 2016 Regionala utvecklingsnämnden, uppföljning 2016-05-31

Risk	Rapportering 160531
organisationen. T ex folkhälsa.	

12

Mittnordisk innovationsarena för cirkulär
ekonomi

RUN/458/2016

2017-01-10

Sekretariatet
Anna Backlund
Tfn: 063 - 14 76 47
E-post: anna.backlund@regionjh.se

RUN/458/2016

Mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi

Ärendebeskrivning

Cirkulär ekonomi har förutsättningarna att bli en utvecklingsmotor i Mittnorden och tillsammans med kreativa möten och gränslösa grannar är det ett prioriterat område för att uppfylla Region Jämtland Härjedalens operativa innovationsprogram som är skapat utifrån regionens utvecklingsstrategi.

Vi vill skapa helt nya förutsättningar för öppet involverande samskapande mellan våra akademier, småföretag och civilsamhället - en mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi, genom en treårig satsning inom interreg Sverige Norge. Detta koncept har arbetats fram mellan Sör & Nord Tröndelags fylkeskommuner, Region Jämtland Härjedalen, Mittuniversitetet, Hushållningssällskapet samt Studieförbundet Vuxenskolan.

Tre områden ser vi som nyckelområden att genomföra, vilket ger draghjälp för hela innovationsprogrammets genomförande - Cirkulär ekonomi som utvecklingsmotor, kreativa möten och gränslösa grannar. Region Jämtland Härjedalen föreslår medfinansiera med totalt 825 000kr per år i vilket tjänstepersoner från näringslivs, infrastruktur, attraktion & livsmiljö samt läns kulturen deltar, alla med syfte att ta ansvar för regionens roll i RIP på ovannämnda fokusområden. Finansiering sker med egna medel och ej 1.1. Konceptet fångar upp samtliga nio (3 ggr 3) prioriteringar som gjorts inom ovannämnda fokusområden. Mittuniversitetet kommer gå in med nästan dubbelt så mycket medfinansiering.

Ärendet behandlades av regionala utvecklingsnämnden den 30 augusti 2016, § 127, men lyfts återigen för beslut till nämnden den 31 januari 2017.

Förvaltningschefens förslag

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Region Jämtland Härjedalen medfinansierar projektet med totalt 825 000 kronor per år under perioden 2016/17 till 2019 i form av arbetstid inom befintliga tjänster.

I tjänsten
Anders Byström

Förvaltningschef

Martina Lundholm
Områdeschef Näringsliv

Utdrag till

Margareta Winberg ordförande i Mittnordenkommittén, Romana Culjak kanslichef Mittnordenkommittén, Erik Noaksson, Gunnar Fackel, Marina Gregorsson, Martina Lundholm, Karolina Nätterlund, Ingrid Prinz, Åsa Hofsten, Ruth Ericsson; Region Jämtland Härjedalen

2016-08-22

Näringsliv
Martina Lundholm
Områdeschef

RUN/458/2016

Mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi

Ärendebeskrivning

I januari antogs Region Jämtland Härjedalens nya operativa innovationsprogram (RIP) utifrån regionens innovationsstrategi (RIS).

En strategi har arbetats fram för hur genomförandet ska ske, med fokus på 2020.

Programmets genomförande bygger till 90-95% på frivilligt och eget ansvarstagande från regionens olika aktörer, då de medel som Region Jämtland Härjedalen själva har till förfogande är starkt begränsade, både i likvida medel och personellt. Tre områden ser vi som nyckelområden att genomföra, vilket ger draghjälp för hela innovationsprogrammets genomförande - Cirkulär ekonomi som utvecklingsmotor, kreativa möten och gränslösa grannar.

Ett koncept finns nu framarbetat mellan Sör & Nord Tröndelags fylkeskommuner, Region Jämtland Härjedalen, Mittuniversitetet, Hushållningssällskapet samt Studieförbundet Vuxenskolan där vi vill skapa helt nya förutsättningar för öppet involverande samskapande mellan våra akademier, småföretag och civilsamhället - en mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi.

En treårig satsning inom interreg Sverige Norge föreslås med inlämning den 15 september 2016. Region Jämtland Härjedalen föreslår medfinansiera med totalt 825 000kr per år i vilket tjänstepersoner från näringslivs, infrastruktur, attraktion & livsmiljö samt läns kulturen deltar, alla med syfte att ta ansvar för regionens roll i RIP på ovannämnda fokusområden.

Finansiering sker med egna medel och ej 1.1. Konceptet fångar upp samtliga nio (3 ggr 3) prioriteringar som gjorts inom ovannämnda fokusområden. Mittuniversitetet kommer gå in med nästan dubbelt så mycket medfinansiering.

Kortfattat går ansökan ut på att genomföra "Clevelandmodellen" för hållbart innovativt nyskapande, men i en interregional kontext mellan Tröndelag och Jämtland Härjedalen, med fokus på cirkulär ekonomi. Målet är att utveckla en öppen, samskapande och gränsöverskridande årlig mötesplats för cirkulär ekonomi i mittnorden där företag, offentlighet, politik och civilsamhälle möts, firar framgång och initierar företagssamarbeten, arbetsgrupper och initiativ för nästkommande år, i enlighet med metodiken i Cleveland, USA. Idag involverade aktörer i båda länder ser stora långsiktiga möjligheter att sätta mittnorden "på kartan" inom detta område och övriga regioner inom Mittnordenkommitten skissar redan idag på hur angränsande Interreg-program kan användas för att parallella initiativ kan startas

under 2017 som inkluderar Västernorrland-Västerbotten-Österbotten-Nordland (Blatic Atlantica) samt Mellersta Finland mfl (Norra Periferin). Involverade tjänstepersoner ser detta projekt som ett mycket kostnadseffektivt sätt att maximera genomförandet av RIP utifrån Region Jämtland Härjedalens operativa ansvarsområden.

En fullständig ansökan med budget kommer finnas tillgänglig till mötet den 30 augusti.

Förvaltningschefens förslag

Region Jämtland Härjedalen medfinansierar projektet med totalt 825 000 kronor per år under perioden 2016/17 till 2019 i form av arbetstid inom befintliga tjänster.

I tjänsten

Anders Byström
Förvaltningschef

Martina Lundholm
Områdeschef
Verksamhetsområde Näringsliv

Utdrag till

Margareta Winberg ordförande i Mittnordenkommittén, Romana Culjak kanslichef Mittnordenkommittén, Erik Noaksson, Gunnar Fackel, Marina Gregorsson, Martina Lundholm, Karolina Nätterlund, Ingrid Prinz, Åsa Hofsten, Ruth Ericsson; Region Jämtland Härjedalen

Plats och tid	Aulan, Torsta, Ås kl. 08:00-15:00		
Beslutande ledamöter	Robert Uitto (S) (Ordförande) Anton Hammar (S) Jörgen Persson (S) Martine Eng (S) Susanné Wallner (M) (Vice ordförande) Jan-Olof Andersson (M) Elise Ryder Wikén (M) Eva Hellstrand (C) (2:e vice ordförande) Jörgen Larsson (C) Bo Danielsson (V) ersätter Marie Svensson (V) Anton Nordqvist (MP) ersätter Carina Asplund (C) Stefan Nilsson (KD) ersätter Thomas Johansson Nordqvist (SD) Jonny Springe (S) ersätter Kata Nilsson (S)		
Övriga närvarande	Anders Byström (Förvaltningschef) Håkan Lundmark (Områdeschef kompetens och utveckling) Ruth Eriksson (Områdeschef infrastruktur och kommunikationer) Jan Molde (Infrastrukturstrateg) Berit Eriksson (Infrastrukturstrateg) Martina Lundholm (Områdeschef näringsliv) Anna Omberg (Internationell strateg) Arne Nilsson (Förvaltningscontroller) Ulf von Sydow (Regional utvecklingsstrateg) Anna Backlund (Sekreterare)		
Utses att justera	Eva Hellstrand		
Underskrifter	Sekreterare Anna Backlund Ordförande Robert Uitto Justerande Eva Hellstrand		

ANSLAG/BEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.		
Organ	Regionala utvecklingsnämnden		
Sammanträdesdatum	2016-08-30		
Datum för anslags uppsättande	2016-09-14	Datum för anslags nedtagande	2016-10-05
Förvaringsplats för protokollet	Regional utveckling		
Underskrift	 Anna Backlund		

Regionala utvecklingsnämnden

Mötesdatum

2016-08-30

Justeringens plats och tid Regionens hus , 2016-09-13 00:00

Protokollet omfattar §127

§127

Mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi (RUN/458/2016)

Sammanfattning

I januari antogs Region Jämtland Härjedalens nya operativa innovationsprogram (RIP) utifrån regionens innovationsstrategi (RIS).

En strategi har arbetats fram för hur genomförandet ska ske, med fokus på 2020.

Programmets genomförande bygger till 90-95% på frivilligt och eget ansvarstagande från regionens olika aktörer, då de medel som Region Jämtland Härjedalen själva har till förfogande är starkt begränsade, både i likvida medel och personellt. Tre områden ser vi som nyckelområden att genomföra, vilket ger draghjälp för hela innovationsprogrammets genomförande - Cirkulär ekonomi som utvecklingsmotor, kreativa möten och gränslösa grannar.

Ett koncept finns nu framarbetat mellan Sör & Nord Tröndelags fylkeskommuner, Region Jämtland Härjedalen, Mittuniversitetet, Hushållningssällskapet samt Studieförbundet Vuxenskolan där vi vill skapa helt nya förutsättningar för öppet involverande samskapande mellan våra akademier, småföretag och civilsamhället - en mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi.

En treårig satsning inom interreg Sverige Norge föreslås med inlämning den 15 september 2016. Region Jämtland Härjedalen föreslår medfinansiera med totalt 825 000kr per år i vilket tjänstepersoner från näringslivs, infrastruktur, attraktion & livsmiljö samt läns kulturen deltar, alla med syfte att ta ansvar för regionens roll i RIP på ovannämnda fokusområden.

Finansiering sker med egna medel och ej 1.1. Konceptet fångar upp samtliga nio (3 ggr 3) prioriteringar som gjorts inom ovannämnda fokusområden. Mittuniversitetet kommer gå in med nästan dubbelt så mycket medfinansiering.

Kortfattat går ansökan ut på att genomföra "Clevelandmodellen" för hållbart innovativt nyskapande, men i en interregional kontext mellan Tröndelag och Jämtland Härjedalen, med fokus på cirkulär ekonomi. Målet är att utveckla en öppen, samskapande och gränsöverskridande årlig mötesplats för cirkulär ekonomi i mittnorden där företag, offentlighet, politik och civilsamhälle möts, firar framgång och initierar företagssamarbeten, arbetsgrupper och initiativ för nästkommande år, i enlighet med metodiken i Cleveland, USA. Idag involverade aktörer i båda länder ser stora långsiktiga möjligheter att sätta mittnorden "på kartan" inom detta område och övriga regioner inom Mittnordenskommitten skissar redan idag på hur angränsande Interreg-program kan användas för att parallella initiativ kan startas under 2017 som inkluderar Västernorrland-Västerbotten-Österbotten-Nordland (Blatic Atlantica) samt Mellersta Finland mfl (Norra Periferin). Involverade tjänstepersoner ser detta projekt som ett mycket kostnadseffektivt sätt att maximera genomförandet av RIP utifrån Region Jämtland Härjedalens operativa ansvarsområden.

En fullständig ansökan med budget kommer finnas tillgänglig till mötet den 30 augusti.

Förslag till beslut

Region Jämtland Härjedalen medfinansierar projektet med totalt 825 000 kronor per år under perioden 2016/17 till 2019 i form av arbetstid inom befintliga tjänster.

Yrkande

Robert Uitto (S): Ordförande får, i samråd med vice ordförande samt 2:e vice ordförande, i uppdrag att fatta beslut i ärendet.

Beslutsgång

Ordförande ställer förslagen mot varandra och finner yrkandet antaget.

Beslut

Ordförande får, i samråd med vice ordförande samt 2:e vice ordförande, i uppdrag att fatta beslut i ärendet.

Expedieras till

Margareta Winberg ordförande i Mittnordenkommittén, Romana Culjak kanslichef Mittnordenkommittén, Erik Noaksson, Gunnar Fackel, Marina Gregorsson, Martina Lundholm, Karolina Nätterlund, Ingrid Prinz, Åsa Hofsten, Ruth Ericsson; Region Jämtland Härjedalen

Beslutsunderlag

- §135 AU Regional medfinansiering av Interreg Nordens Gröna Bälte projektet "Mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi"
- Tjänsteskrivelse Mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi
- Mittnordisk innovationsarena budget
- PM Mittnordisk innovationsarena
- Norsk skuggbudget

Arbetsutskottet

Mötesdatum
2016-08-17

Plats och tid Stora konferensrummet hus 3 kl. 09:00-12:15

Utses att justera Eva Hellstrand
Martine Eng

Justeringens plats och tid Regionhuset , 2016-08-23 00:00

Protokollet omfattar §135

Underskrifter

Sekreterare
Anna Backlund

Ordförande
Robert Uitto

Justerande
Eva Hellstrand Martine Eng

ANSLAG/BEVIS Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ Arbetsutskottet

Sammanträdesdatum 2016-08-17

Datum för anslags uppsättande 2016-08-24 **Datum för anslags nedtagande** 2016-09-15

Förvaringsplats för protokollet Regionhuset

Underskrift
Anna Backlund

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

§135

Regional medfinansiering av Interreg Nordens Gröna Bälte projektet "Mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi" (RUN/458/2016)

Sammanfattning

I januari antogs Region Jämtland Härjedalens nya operativa innovationsprogram (RIP) utifrån regionens innovationsstrategi (RIS).

En strategi har arbetats fram för hur genomförandet ska ske, med fokus på 2020.

Programmets genomförande bygger till 90-95% på frivilligt och eget ansvarstagande från regionens olika aktörer, då de medel som Region Jämtland Härjedalen själva har till förfogande är starkt begränsade, både i likvida medel och personellt. Tre områden ser vi som nyckelområden att genomföra, vilket ger draghjälp för hela innovationsprogrammets genomförande - Cirkulär ekonomi som utvecklingsmotor, kreativa möten och gränslösa grannar.

Ett koncept finns nu framarbetat mellan Sör & Nord Tröndelags fylkeskommuner, Region Jämtland Härjedalen, Mittuniversitetet, Hushållningssällskapet samt Studieförbundet Vuxenskolan där vi vill skapa helt nya förutsättningar för öppet involverande samskapande mellan våra akademier, småföretag och civilsamhället - en mittnordisk innovationsarena för cirkulär ekonomi.

En treårig satsning inom interreg Sverige Norge föreslås med inlämning den 15 september 2016. Region Jämtland Härjedalen föreslår medfinansiera med totalt 825 000kr per år i vilket tjänstepersoner från näringslivs, infrastruktur, attraktion & livsmiljö samt länskulturen deltar, alla med syfte att ta ansvar för regionens roll i RIP på ovannämnda fokusområden.

Finansiering sker med egna medel och ej 1.1. Konceptet fångar upp samtliga nio (3 ggr 3) prioriteringar som gjorts inom ovannämnda fokusområden. Mittuniversitetet kommer gå in med nästan dubbelt så mycket medfinansiering.

Kortfattat går ansökan ut på att genomföra "Clevelandmodellen" för hållbart innovativt nyskapande, men i en interregional kontext mellan Tröndelag och Jämtland Härjedalen, med fokus på cirkulär ekonomi. Målet är att utveckla en öppen, samskapande och gränsöverskridande årlig mötesplats för cirkulär ekonomi i mittnorden där företag, offentlighet, politik och civilsamhälle möts, firar framgång och initierar företagssamarbeten, arbetsgrupper och initiativ för nästkommande år, i enlighet med metodiken i Cleveland, USA. Idag involverade aktörer i båda länder ser stora långsiktiga möjligheter att sätta mittnorden "på kartan" inom detta område och övriga regioner inom Mittnordenskommitten skissar redan idag på hur angränsande Interreg-program kan användas för att parallella initiativ kan startas under 2017 som inkluderar Västernorrland-Västerbotten-Österbotten-Nordland (Blatic Atlantica) samt Mellersta Finland mfl (Norra Periferin). Involverade tjänstepersoner ser detta projekt som ett mycket kostnadseffektivt sätt att maximera genomförandet av RIP utifrån

Mötesdatum

Arbetsutskottet

2016-08-17

Region Jämtland Härjedalens operativa ansvarsområden.

En fullständig ansökan med budget kommer finnas tillgänglig till mötet den 30 augusti.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Region Jämtland Härjedalen medfinansierar projektet med totalt 825 000 kronor per år under perioden 2016/17 till 2019 i form av arbetstid inom befintliga tjänster.

Beslut

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Region Jämtland Härjedalen medfinansierar projektet med totalt 825 000 kronor per år under perioden 2016/17 till 2019 i form av arbetstid inom befintliga tjänster.

Expedieras till

Margareta Winberg ordförande i Mittnordenkommittén, Romana Culjak kanslichef Mittnordenkommittén, Erik Noaksson, Gunnar Fackel, Marina Gregorsson, Martina Lundholm, Karolina Nätterlund, Ingrid Prinz, Åsa Hofsten, Ruth Ericsson; Region Jämtland Härjedalen

Paragrafen är justerad

Typ	EU-medel/Europeiskt territoriellt samarbete/Sverige-Norge/1 Innovativa miljöer
Status	Sparad
Sparad	2016-07-01
Mottagare	Länsstyrelsen i Jämtlands län

Allmänna uppgifter

Projektets namn	Mittnordisk Innovationsarena för Cirkulär Ekonomi
Projektets startdatum	2016-11-01
Projektets slutdatum	2019-10-31
Programgeografi	198
Till vilken typ av projekt söker ni stöd?	Projekt

Stödsökande

Land
Län/Region
Kommun
Organisationsnummer
Organisationsnamn
Arbetsställenamn
Arbetsställesnummer
Arbetsställets postadress
Arbetsställets postnummer
Arbetsställets postort
Besöksadress
Firmatecknare
Varför vill organisationen delta? Vilken kompetens bidrar organisationen med?
Är organisationen momsredovisningsskyldig för projektets verksamhet?
Är organisationen offentlig?
Kontaktperson
Namn
Telefon
E-post
Projektledare
Namn
Telefon
E-post
Ekonomi
Namn

Telefon

E-post

Betalningssätt

Ange nummer för valt betalningssätt

Medsökande

Norsk partner

Projektbeskrivning

Projektets huvudsakliga mål

Förväntat resultat

Motivera projektet

Gränsöverskridande mervärde

Samband med övriga insatser

Horisontella kriterier - Hållbar utveckling

Horisontella kriterier - Jämställdhet mellan kvinnor och män

Horisontella kriterier - Lika möjligheter och icke-diskriminering

Sammanfattande projektbeskrivning

Abstract (på engelska)

Tid- och aktivitetsplan

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Kommunikation	2016-06-22	2016-06-22		

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Projektledning	2016-06-22	2016-06-22		

EU-budget

Kostnadstyp	Stödsökande
Personal	3 953 200
- Erik Noaksson; 40%	324 000
- Karolina Nätterlund; 30%	194 400
- Åsa Hofsten; 20%	144 000
- Gunnar Fackel; 20%	162 000
- Kommunikativ projektkoordinator; 100%	648 000
- Projektekonom; 10%	64 800
- SV	176 000
- Coompanion	80 000
- ÅSS	480 000
- MiUN	1 680 000
Kontor och administration	0
Extern sakkunskap och externa tjänster	50 000
- Gränsöverskridande Summit; Inspiratör	50 000
Resor och logi	200 000
- Resor	100 000
- Logi	100 000
Utrustning	25 000
- Summitmaterial	25 000
Schablonkostnader	590 000
- 15%	590 000
Avgår projektintäkter (negativ kostnad)	0
Summa, faktiska kostnader	4 818 200
Offentligt bidrag i annat än pengar	0
Privat bidrag i annat än pengar	0
Summa, bidrag i annat än pengar	0
Summa, kostnader	4 818 200

Finansiär	Beskrivning	Stödsökande
Offentlig kontantfinansiering		2 334 000
- Region JH	Personal	824 000
- Mittuniversitetet	Personal	1 050 000
- Studieförbundet vuxenskolan SV	Personal	110 000
- ÅSS	Cash	300 000
- Coompanion	Personal	50 000
Privat kontantfinansiering		0
-		0
Summa, kontant medfinansiering		2 334 000
Offentligt bidrag i annat än pengar		0
Privat bidrag i annat än pengar		0
Summa, bidrag i annat än pengar		0

Summa, medfinansiering

2 334 000

Europeiska regionala utvecklingsfonden	2 484 200
Stödandel (EU-medel) av faktiska kostnader	51,56 %
Stödandel (EU-medel) av stödgrundande finansiering	51,56 %
Stödandel (EU-medel) av total finansiering	51,56 %
Andel annan offentlig finansiering (annan än EU-medel)	48,44 %
Andel privat finansiering	0 %
Total finansiering	4 818 200
Sökt belopp	2 484 200

Förväntas intäkter efter projektets slut?

Nej

Om osäker, kommentera

Genomförs aktiviteter i projektet utanför det programområde som denna ansökan gäller, men ska finansieras genom denna ansökan?

Nej

Om ja, vilken/vilka aktiviteter?

Om ja, ange budgeterad kostnad

Norsk budget

Kostnadstyp	Norsk projektbudget
Personal	0
Kontor och administration	0
Extern sakkunskap och externa tjänster	0
Resor och logi	0
Utrustning	0
Schablonkostnader	0
Avgår projektintäkter (negativ kostnad)	0
Summa, faktiska kostnader	0
Offentligt bidrag i annat än pengar	0
Privat bidrag i annat än pengar	0
Summa, bidrag i annat än pengar	0
Summa, kostnader	0

Finansiär	Beskrivning	Norsk projektbudget
Offentlig kontantfinansiering		0
Privat kontantfinansiering		0

Summa, kontant medfinansiering	0
Offentligt bidrag i annat än pengar	0
Privat bidrag i annat än pengar	0
Summa, bidrag i annat än pengar	0
Summa, medfinansiering	0

IR Midler	0
Stödandel (IR Midler) av faktiska kostnader	0 %
Stödandel (EU-medel) av stödgrundande finansiering	0 %
Stödandel (EU-medel) av total finansiering	0 %
Andel annan offentlig finansiering (annan än EU-medel)	0 %
Andel privat finansiering	0 %
Total finansiering	0
Sökt belopp	0

Bilagor

Namn	Beskrivning/Kommentar
-------------	------------------------------

Signatur

Saknas

Erik Noaksson
Innovationsstrateg
Region Jämtland Härjedalen
Tfn: 063-146562
E-post: erik.noaksson@regionjh.se

PM ANGÅENDE REGIONAL MEDFINANSIERING AV INTERREG NORDENS GRÖNA BÄLTE PROJEKTET "MITTNORDISK INNOVATIONSARENA FÖR CIRKULÄR EKONOMI" I SAMSKAPANDE MED MITTUNIVERSITETET (MIUN), SÖR-TRÖNDELAGS FYLKEKOMMUN (STFK), STUDIEFÖRBUNDET VUXENSKOLAN (SV), ÅRE SUSTAINABILITY SUMMIT (ÅSS) SAMT COOMPANION MED FLERA PÅ BÅDE NORSK OCH SVENSK SIDA

Bakgrund

Region Jämtland Härjedalen (RJH) är koordinator för projektet Circular Areas 2020 som under mars-augusti 2016 är en förstudie tillsammans med STFK för att utreda, förankra och konkretisera ett Svensk-Norskt projekt med fokus på att skapa en "Mittnordisk Innovationarena för att stimulera grön hållbar omställning och företagsamhet med hjälp av cirkulär ekonomi"

Ett mycket brett dialogarbete har framgångsrikt genomförts av båda parter OCH i samverkan med Mittnordenkommittens arbetsgrupp för miljö, klimat och näringsliv i en ansats att lägga grunden för en kommande storskalig Mittnordisk satsning på cirkulär ekonomi och samskapande innovationssystem. Mittnordenkommittens politiska företrädare har fått information om projektet, liksom regionala aktörer från Region Västerbotten, Mellersta Finland samt Nordland i Norge varför vi nu kan säga att förutsättningarna finns för att skapa minst tre parallellt finansierade initiativ inom INTERREG-programen (NGB, Baltic-Atlantica, NPP) som möjliggör en Mittnordisk satsning på ett unikt sätt med regioner från Karelen till Norska Kusten.

Resultat av förstudien

Förstudien har visat att STFK och RJH båda lockas av det arbetssätt som staden Cleveland i Ohio, USA har använt för att på 10 år ställa om Cleveland från smutsigt och ohållbart till Grönt och blomstrande (http://www.regionjamtland.se/innovation/?page_id=1569).

RJH och MIUN samt Region Västerbotten besökte hösten 2016 Cleveland och de forskare som där tillsammans utforskar och utvecklar processen och metoden Appreciative Inquiry (AI) (https://www.youtube.com/playlist?list=PLvjG_ThZ9hccFwQredeWO8BGWiLZwdSsG). AI beforskas redan i Östersund av Kvalitetsteknik som nu vill stärka forskningen på området med

Postadress
Box 3123, 831 03 Östersund

Besöksadress
Besöksadress: Rådhusgatan 72

Webbadress
www.regionjamtland.se

fokus på regional utveckling och aktionsforskning tillsammans med flera institutioner ex. Ekoteknik, Informatik, Hälsovetenskaper och Företagsekonomi. I dialog med ovanstående aktörer finns nu embryot till ett treårigt interreg-finansierat projekt framtaget som enkelt uttryckt går ut på att skapa ett gränsöverskridande innovationssystem med fokus på grön omställning och företagande med hjälp av cirkulär ekonomi.

Värdegrunden från RJH hämtas i det innovationsprogram som är framtaget 2015 och detta projekt träffar framförallt områdena Kreativa möten, Gränsöverskridande samverkan, Stöd till nyskapare samt Cirkulär ekonomi som utvecklingsmotor. Kärnfrågor är att öka det gränsöverskridande samskapandet mellan våra akademiska miljöer, civilsamhället, näringslivet och NGO för att därigenom långsiktigt stärka företagens FoU-investeringar. Vi tror att ett kompletterande cirkulärt ekosystem för innovation behöver skapas där alla känner sig inbjudna, inte bara innovatörer och företagare, utan även nyanlända, privatpersoner och sociala innovatörer m.fl.

Genom att vi i detta projekt vill inkludera befintliga strukturer, möten och aktörer vill vi stärka och conceptualisera vårt "Clevelandinitiativ" så att det passar oss och att fokus ligger på att utveckla vårt ekosystem för "totalinnovation" med regionen och våra åtta kommuner i fokus. Sättet vi ska göra det på är gränsöverskridande i en interaktiv läroprocess med STFK och våra akademiska miljöer där vi tar fasta på resp. regions kärnstyrkor och utvecklar en unik kompetens tillsammans. Denna kompetens, erfarenheten och blomstrande styrka vill vi varje år samla och utveckla gränsöverskridande i en årlig summit/mötesplats för cirkulär ekonomi som kommer göra våra regioner i Mittnorden globalt kända för att vara ledande inom grön omställning och cirkulär samskapande ekonomi! Ett mittnordiskt Davos som de tre första åren alternerar mellan RJH och STFK.

Genom denna satsning är vårt gränsöverskridande gemensamma mål att långsiktigt och uthålligt skapa en "gemensam ryggmärg" som skapar en ny delad "innovationsinfrastruktur" som på ett helt nytt sätt möjliggör framtida gemensam projektsatsningar som idag inte är möjliga mellan framförallt norska och svenska konsortier ex. med fokus på Horizon 2020 och framtida dito. Detta är extremt viktigt i ett läge där vi kan förvänta oss minskade regionalpolitiska anslag från ex. ERUF-programen under nästa period.

Projektet tar sin grund i att inte skapa strukturer som "uppfinner cykelhjulet på nytt". Vi har därför lagt stora resurser på att skapa ett effektivt partnerskap i detta projekt där ingående kompetenser kommer till sin bästa nytta, kan växa, utvecklas och blomstra på helt nya sätt. Denna projektansökan har ett mycket starkt partnerskap i följande aktörer (där fler kan komma att ansluta innan ansökan slutgiltigt lämnas in); SV, Hushållningssällskapet via partnerskapet för ÅSS (Åre Sustainability Summit) samt Coompanion i Jämtlands län.

RJH och STFK ser dessa nyckelaktörer som extremt viktiga i att skapa en cirkulär rörelse framåt/uppåt där den stora utmaningen är att möjliggöra och stödja de arbetsgrupper med eldsjälur som tillsammans fortsatt vill utveckla de utmaningar som varje års möte kommer behandla.

Vi tror till exempel att studiecirkeln som lär- och utvecklingsprocess är underskattad och tycker därför att alla studieförbund har en central roll i detta lär- och utvecklingsprojekt. Speciellt

spännande tycker vi SV är med regional och kommunal närvaro i varje kommun i RJH. SV har även ett speciellt fokus redan idag på cirkulär grön omställning som vi vill bidra till att stärka och utveckla. En mångfald av studieförbund med lite olika fokus som likvärt kan möta upp SV's engagemang finansiellt ser vi kan skapa ett unikt Svensk-Norskt projekt med nationell uniktet i båda länder som kan spridas vidare inom resp. land.

På samma sätt ser vi att Coompanion i Jämtlands län kan bidra med unik kompetens och kunskap om socialt företagande och stöd till sociala entreprenörer. Ett område som behöver utvecklas och stärkas till idag redan befintligt innovationsstöd för traditionellt företagande via inkubatorer och Science Parks i Sverige och Norge.

Slutgiltigt vill vi framhålla möjligheten att inom detta projekt utveckla och stärka regionens redan befintliga mötesplats för cirkulär samskapande utveckling; Åre Sustainability Summit (ÅSS). Mötesplatsen har funnits i tre år och haft en positiv utveckling. Till 2017 tar man nu nytag med partnerskap och finansiering. Genom att i detta gränsöverskridande projekt plocka in partnerskapet för ÅSS skapas en möjlighet att utveckla ÅSS till en öppen samskapande arena för alla kostnadsfritt. En del av ÅSS kan fortfarande arrangeras avgiftsbelagt, men de offentliga medel som tillgängliggörs genom detta gränsöverskridande projekt möjliggör för en "guldgalä för alla" som vartanar år sker på svensk sida och vartanar år sker på norsk sida. Över tid finns här möjligheten att manifestera och utveckla arenan till ett mittnordiskt "Davos" dvs en global mötesplats för samskapande innovation genom cirkulär ekonomi, eller ett Mittnordiskt "*Global Circular Economy Forum*" med samarbetet inom MNK som naturlig plattform.

Förslag till beslut av Regionala utvecklingsnämnden (RUN)

Utifrån den dialog som förts är det tjänstehenförslaget från Erik, Åsa, Karolina och Gunnar att RJH bör tillstrycka en medfinansiering av projektet med totalt 825 000kr per år under perioden 2016/17 till 2019. Nivåerna för tjänstehens engagemang i projektet är kommunicerat och förankrat hos resp. chef innan detta skrivs och godkänt av dito.

För genomförandet av regionens innovationsstrategiska program till 2020 är det tjänstehengruppens absoluta uppfattning att detta projekt är helt avgörande för programmets långsiktiga genomförande och att liknande synergieffekter inte är möjliga att uppbåda inom annan möjlig finansiering eller projektverksamhet, varken internt eller externt. Denna satsning samskapar på ett unikt sätt mellan våra fokusområden för digitalisering, design, miljö och hållbarhets samt innovation till fördel för alla parter och skattebetalarnas bästa.

Mittnordenkommitten (MNK) och andra regionala partnerskap

Ett särskilt fokus ligger på att utveckla projektets koncept till en "Mittnordisk Innovationsarena för Cirkulär Ekonomi" inom MNK arbetsgrupper. Mycket positiva dialoger finns med samtliga regioner inom MNK och även Nordland, Mellersta Finland samt Region Västerbotten.

De möjliga finansieringskanalerna för parallella interreg-projekt mm. är redan aktiverade och dessa ansökningar förväntas bli klara till ansökningsomgångarna i januari 2017 för resp. programområde och region.

Fortsatt arbetsprocess

Aktiviteter innan inlämnande av ansökan den 15 september;

- Förslag om medfinansiering av RJH inskickat till RUN innan 4 augusti
- Beslut om medfinansiering av RUN senast den 30 augusti
- Fortsatt utveckling av konceptet utifrån bilagd budget under juli-september.
- Utskick och inbjudan att delta till alla studieförbund i Jämtlands län likvärdigt med SV dvs 100 000kr i kontant medfinansiering
- Inbjudan till workshop för intresserade projektparter 24-25 augusti i Östersund/Åre, RJH förstudien står för resekostnader. Inbjudan i mail.
- Revidering av budget och projektaktiviteter 1 september
- Inlämning av ansökan senast den 15 september
- Preliminär projektstart den 1 december 2016

Bilagor

1. Utkast Svensk Budget
2. Utkast Norsk Budget

Sändlista

Region Jämtland Härjedalen

- Martina Lundholm, Näringslivschef
- Åsa Hofsten, Digitaliseringsansvarig
- Gunnar Fackel, Miljöstrateg
- Karolina Nätterlund, Designansvarig Designcentrum
- Malin Carlsson, Projektekonom
- Arne Nilsson, Ekonom

Mittuniversitetet;

- Johan Lilja, Forskare Kvalitetsteknik
- Karin Ahlin, Forskare Informatik
- Morgan Fröling, Forskare Ekoteknik
- Yvonne von Friedrich, Forskare Företagsekonomi

Sör Tröndelag Fylkeskommun;

- Per-Erik Sörås, Näringslivsutveckling STFK

Hushållningssällskapet i Jämtlands län;

- Mattias Grapenfeldt, VD

Coompanion Jämtlands län

- Anna Frestadius, Verksamhetsutvecklare

Studieförbundet Vuxenskolan

- Karin Örnfjell, Chef

Länsstyrelsen i Jämtlands län/Interreg NGB;

- Michael von Essen

Studieförbunden i Jämtland län;

ostersund@medborgarskolan.se

info.jh@abf.se

info.ostersund@folkuniversitetet.se

norr@kulturens.se

ostersund@sv.se

sensus.ostersund@sensus.se

jamtland@studieframjandet.se

ostersund@nbv.se
mittsverige@bildan.nu
ibn rushd www.ibnrushd.se

I tjänstens vägnar//

Erik Noaksson, innovationsstrateg och projektledare för förstudien Circular Areas 2020 för
Region Jämtland Härjedalen

Typ	EU-medel/Europeiskt territoriellt samarbete/Sverige-Norge/1 Innovativa miljöer
Status	Sparad
Sparad	2016-07-01
Mottagare	Länsstyrelsen i Jämtlands län

Allmänna uppgifter

Projektets namn	
Projektets startdatum	2016-07-01
Projektets slutdatum	2016-07-01
Programgeografi	
Till vilken typ av projekt söker ni stöd?	

Stödsökande

Land
Län/Region
Kommun
Organisationsnummer
Organisationsnamn
Arbetsställesnamn
Arbetsställesnummer
Arbetsställets postadress
Arbetsställets postnummer
Arbetsställets postort
Besöksadress
Firmatecknare
Varför vill organisationen delta? Vilken kompetens bidrar organisationen med?
Är organisationen momsredovisningsskyldig för projektets verksamhet?
Är organisationen offentlig?
Kontaktperson
Namn
Telefon
E-post
Projektledare
Namn
Telefon
E-post
Ekonomi
Namn
Telefon

E-post

Betalningssätt

Ange nummer för valt betalningssätt

Medsökande

Norsk partner

Projektbeskrivning

Projektets huvudsakliga mål

Förväntat resultat

Motivera projektet

Gränsöverskridande mervärde

Samband med övriga insatser

Horisontella kriterier - Hållbar utveckling

Horisontella kriterier - Jämställdhet mellan kvinnor och män

Horisontella kriterier - Lika möjligheter och icke-diskriminering

Sammanfattande projektbeskrivning

Abstract (på engelska)

Tid- och aktivitetsplan

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Kommunikation	2016-07-01	2016-07-01		

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Projektledning	2016-07-01	2016-07-01		

Kostnadstyp	Stödsökande
Personal	850 000
- STFK	850 000
Kontor och administration	0
Extern sakkunskap och externa tjänster	1 350 000
- SINTEF	500 000
- NTNU	800 000
- Gränsöverskridande summit	50 000
Resor och logi	200 000
- Resor	100 000
- Logi	100 000
Utrustning	50 000
- Summitmaterial	50 000
Schablonkostnader	128 000
- 15% på personal	128 000
Avgår projektintäkter (negativ kostnad)	0
Summa, faktiska kostnader	2 578 000
Offentligt bidrag i annat än pengar	0
Privat bidrag i annat än pengar	0
Summa, bidrag i annat än pengar	0
Summa, kostnader	2 578 000

Finansiär	Beskrivning	Stödsökande
Offentlig kontantfinansiering		1 300 000
- STFK	Personal	850 000
- STFK	Cash	450 000
Privat kontantfinansiering		0
Summa, kontant medfinansiering		1 300 000
Offentligt bidrag i annat än pengar		0
Privat bidrag i annat än pengar		0
Summa, bidrag i annat än pengar		0
Summa, medfinansiering		1 300 000

Europeiska regionala utvecklingsfonden	1 278 000
Stödandel (EU-medel) av faktiska kostnader	49,57 %
Stödandel (EU-medel) av stödgrundande finansiering	49,57 %
Stödandel (EU-medel) av total finansiering	49,57 %
Andel annan offentlig finansiering (annan än EU-medel)	50,43 %
Andel privat finansiering	0 %
Total finansiering	2 578 000
Sökt belopp	1 278 000

Förväntas intäkter efter projektets slut?

Nej

Om osäker, kommentera

Genomförs aktiviteter i projektet utanför det programområde som denna ansökan gäller, men ska finansieras genom denna ansökan?

Nej

Om ja, vilken/vilka aktiviteter?

Om ja, ange budgeterad kostnad

Norsk budget

Kostnadstyp	Norsk projektbudget
Personal	0
Kontor och administration	0
Extern sakkunskap och externa tjänster	0
Resor och logi	0
Utrustning	0
Schablonkostnader	0
Avgår projektintäkter (negativ kostnad)	0
Summa, faktiska kostnader	0
Offentligt bidrag i annat än pengar	0
Privat bidrag i annat än pengar	0
Summa, bidrag i annat än pengar	0
Summa, kostnader	0

Finansiär	Beskrivning	Norsk projektbudget
	Offentlig kontantfinansiering	0
	Privat kontantfinansiering	0
	Summa, kontant medfinansiering	0
	Offentligt bidrag i annat än pengar	0
	Privat bidrag i annat än pengar	0
	Summa, bidrag i annat än pengar	0
	Summa, medfinansiering	0

IR Midler	0
Stödandel (IR Midler) av faktiska kostnader	0 %
Stödandel (EU-medel) av stödgrundande finansiering	0 %
Stödandel (EU-medel) av total finansiering	0 %
Andel annan offentlig finansiering (annan än EU-medel)	0 %
Andel privat finansiering	0 %

Total finansiering	0
Sökt belopp	0

Bilagor

Namn	Beskrivning/Kommentar
-------------	------------------------------

Signatur

Saknas

13

Svar på remiss Trafikverkets förslag till
Krav/Råd för planläggningsprocessen
RUN/594/2016

2016-12-28

Infrastruktur och Kommunikationer

Jan Molde

Tfn: 063 14 65 80

E-post: jan.molde@regionjh.se

RUN/594/2016

Svar på remiss Trafikverkets förslag till Krav/Råd för planläggningsprocessen

Ärendebeskrivning

Region Jämtland Härjedalen har beretts tillfälle att lämna synpunkter på Trafikverkets förslag till Krav och Råd vid planläggningsprocessen. Underlaget består av två dokument daterade 2016-10-12. Synpunkter ska lämnas till Trafikverket senast 2017-02-06.

Syftet med förslagen till krav och råd i planläggningsprocessen är att de ska utgöra ett regelverk för tillämpningen av väglagen och lag om byggande av järnväg som bland annat ska bidra till ökad effektivitet internt och externt när det gäller byggande av väg och järnväg.

Förvaltningschefens förslag

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Svar på remiss skickas till Trafikverket enligt upprättat förslag.

I tjänsten

Anders Byström
Förvaltningschef

Ruth Eriksson
Områdeschef
Infrastruktur och kommunikationer

Utdrag till

elin.sandberg@trafikverket.se vid Trafikverket
Infrastrukturstrateg Jan Molde

Jan Molde
Regional Utveckling
Infrastruktur och kommunikationer
063 14 65 80
Jan.molde@regionjh.se

2016-12-28
RUN/594/2016

FÖRSLAG TILL

YTTRANDE ÖVER TRAFIKVERKETS FÖRSLAG TILL KRAV/RÅD I PLANLÄGGNINGSPROCESSEN

Sammanfattande synpunkter

Region Jämtland Härjedalen välkomnar ett tydligt regelverk kring planeringsprocessen.

Regionen anser att föreslagna Krav/Råd i planlägningsprocessen måste kompletteras med tydligare krav och råd när det gäller både tidpunkterna och formerna för samråd under planeringsprocessen.

Regionen anser också att den föreslagna texten under punkt 1.2 om att planläggning kan påbörjas ”givet att finansiering finns” måste förtydligas.

Bakgrund

Region Jämtland Härjedalen har beretts tillfälle att lämna synpunkter på Trafikverkets förslag till Krav och Råd vid planlägningsprocessen. Underlaget består av två dokument daterade 2016-10-12. Synpunkter ska lämnas senast 2017-02-06.

Syftet med förslagen till krav och råd i planlägningsprocessen är att de ska utgöra ett regelverk för tillämpningen av väglagen och lag om byggande av järnväg som bland annat ska bidra till ökad effektivitet internt och externt när det gäller byggande av väg och järnväg.

Synpunkter

Region Jämtland Härjedalen välkomnar tydliga former och rutiner för planläggningsprocessen i syfte att få så korta och effektiva processer som möjligt utan att för den skull försämra kvaliteten i planerna.

För några år sedan gjordes relativt stora ändringar i både väglagen och lag om byggande av järnväg med just detta syfte. Dessvärre har Region Jämtland Härjedalen inte kunnat se att planeringstiderna har minskat sedan den nya lagstiftningen trädde i kraft år 2013.

Från år 2013 blev lagstiftningen inte lika tydlig som tidigare när det gäller formerna och tillfällena för samråd under planeringsprocessen. Från och med 2013 började Trafikverket använda begreppen *Samrådsunderlag*, *samrådshandling*, *granskningshandling* och *fastställelsehandling* för att markera de olika skedena och handlingarna i processen. Trafikverket föreslår nu att begreppet ”*samrådsunderlag*” tas bort då Trafikverket anser att det upplevts förvirrande. Region Jämtland Härjedalen har inget att invända mot att begreppet tas bort, men saknar tydliga anvisningar om i vilka skeden, och med vilka, samråd ska ske.

I avsnitt 5.2.1.2 anges att berörda fastighetsägare alltid ska erbjudas minst ett samrådsmöte på orten. Detta skulle kunna tolkas som en inskränkning av vad som anges i väglagen som föreskriver att samråd ska ske med ”Länsstyrelsen, berörda kommuner och de enskilda som särskilt berörs”. Vägförordningen anger vidare att ”Ägare till fastigheter där mark eller utrymme kan komma att tas i anspråk för vägen ska dock alltid erbjudas minst ett samrådsmöte på orten.”

Region Jämtland Härjedalen anser att Trafikverket bör tydliggöra vilka som kan ingå i samrådsretsen. Då det självklart kan vara betydligt fler som kan vara berörda än fastighetsägare, hade det vara bra med råd kring hur denna övriga krets kan identifieras och avgränsas. Vidare hade det varit naturligt att ange att samråd också ska ske med planupprättande myndighet, vilket i de flesta fall inte är Trafikverket utan oftast är en region/ett landsting eller ett regionförbund alternativt en länsstyrelse.

I avsnitt 1.2 står det ”Om det i den förberedande studien konstateras att lösningen är att anlägga eller bygga om en väg eller järnväg så ska planläggningen påbörjas, givet att finansiering finns.”

Det är oklart vad som avses med de sista orden. Avses att finansiering ska finnas för hela projektet eller för själva planläggningen? Region Jämtland Härjedalen förutsätter att finansiering av själva projektet inte ska vara en förutsättning för att påbörja planläggningsprocessen. Tvärtom är det angeläget att långt gångna planer finns då de

ekonomiska planerna tas fram. Då ökar sannolikheten för mer tillförlitliga ekonomiska kalkyler. Region Jämtland Härjedalen har dessvärre alltför många erfarenheter av mycket bristfälliga kalkyler i både den Nationella planen och Länstransportplanen avseende objekt i Jämtlands län. Dessa bristfälliga kalkyler, som alltid underskattat kostnaderna, har gjort att planerna inte kunnat genomföras så som det varit tänkt och dessutom underminerat tilltron de ekonomiska planerna.

Det är naturligt att finansieringen av själva planläggningsprocessen måste vara säkerställd innan planläggningen sätts igång. När det gäller större projekt kan planläggningskostnaderna vara omfattande. Det är därför önskvärt Trafikverket i sin budget har avsatta medel för planläggningskostnader till ännu inte namngivna objekt. I annat fall riskerar tiden från det att en brist har identifierats till dess den har blivit åtgärdad att förlängas i onödan.

Enligt sändlista (bifogas)

Kopia till:

Extern remiss av KRAV/RÅD Planläggningsprocessen

Remisstid: 20 oktober 2016 – 6 februari 2017

Bifogat översänds för era synpunkter de två dokumenten KRAV Planläggningsprocessen och RÅD Planläggningsprocessen. Dokumenten har tagits fram inom Trafikverkets projekt "Anpassat regelverk", delprojekt "Planläggningsprocessen".

Syftet med projektet Anpassat regelverk är att utveckla, förbättra och förvalta Trafikverkets regelverk för anläggningsstyrning. Delprojektet Planläggningsprocessen ska ta fram de krav och råd som krävs för att planläggningen av vägar och järnvägar bedrivs på ett effektivt och korrekt sätt i överensstämmelse med kraven i väglagen (1971:954) och lag (1995:1649) om byggande av järnväg.

Delprojektet Planläggningsprocessen kommer att resultera i två dokument: KRAV Planläggningsprocessen och RÅD Planläggningsprocessen. Syfte med denna externa remiss är att få en oberoende granskning med förankring, bredare erfarenhetsbas och inhämtande av synpunkter samt att säkerställa att lagstiftningen uppfylls.

Dokumentet KRAV Planläggningsprocessen har syftet att utgöra ett regelverk:

- som är uppdaterat avseende tillämpning av lagkrav i väglagen (1971:954) och lag (1995:1649) om byggande av järnväg.
- som bidrar till ökad effektivitet internt och externt.
- där krav ställs med utgångspunkt från en helhetssyn avseende juridik, miljö m.fl. aspekter.
- som stöder olika affärsformer inom upphandlad verksamhet.
- med texter som har en kontraktuell stringens med avseende på upphandlad verksamhet.

I upphandlingar är det främst kravdokumentet som kommer att åberopas, tillsammans med uppdragsbeskrivningar etc. Dokumentet RÅD Planläggningsprocessen innehåller rådstext kopplade till kraven. Råden har en mer förklarande funktion, men inte så utförliga förklaringar som kan hittas i exempelvis handböcker. Rubrikenumereringen är densamma i krav- respektive rådsdokumentet.

Utgångspunkt för dokumenten KRAV Planläggningsprocessen och RÅD Planläggningsprocessen har varit rapport Planläggning av vägar och järnvägar, version 1.0. Några förändringar har dock gjorts: Typfall nämns inte i krav- och rådsdokumenten. Begreppet samrådsunderlag har arbetats bort, då begreppet och vad som ingår har upplevts som förvirrande. Krav och råd är uppdelade på process och handlingar, vilket är ett annorlunda upplägg jämfört med rapport Planläggning av vägar och järnvägar.

I dokumenten KRAV Planläggningsprocessen respektive RÅD Planläggningsprocessen hanteras endast projekt som kräver planläggning, ej små och okomplicerade åtgärder där planläggning inte krävs.

Remisstiden är 20 oktober 2016 till 6 februari 2017. Synpunkterna lämnas in i bifogad granskningsmall.

Är de relevanta kraven och råden med? Är det rätt uppdelning mellan krav och råd? Finns det motsägelser? Vi ser gärna att konsultföretag och branschföreträdare som svarar på remissen fokuserar på om dokumenten fungerar upphandlingsmässigt. Länsstyrelser, regionförbund och kommuner får gärna studera sakinnehållet lite noggrannare.

Kontaktperson i Trafikverket är Elin Sandberg, elin.sandberg@trafikverket.se.

Synpunkter på dokumenten, i ifyllda granskningsmallar, skickas till Elin Sandberg, elin.sandberg@trafikverket.se, **senast 6 februari 2017**.

Bifogas:

- Krav_Planläggningsprocessen_161012
- Råd_Planläggningsprocessen_161012
- Granskningsmall_krav_Planläggningsprocessen
- Granskningsmall_råd_Planläggningsprocessen
- Sändlista remissinstanser
- **Bonusmaterial:** Krav_och_råd_Planläggningsprocessen_161012. *Detta dokument är inte något officiellt dokument, utan är en ihopsättning av kravdokumentet och rådsdokumentet för att underlätta läsningen. Kraven står i grön text.*

KRAV

Planläggningsprocessen

TDOK xxxx

Version 0.6

2016-10-12

Skapat av (namn och organisatorisk enhet) [Skapat av]	Dokument-ID TDOK xxxx	Version 0.6
Fastställt av [Fastställt av]	Dokumentdatum 2016-10-12	
Planlägningsprocessen		

1 Innehåll

Syfte	3
Omfattning	4
Definitioner och förkortningar	4
1 Inledning	8
1.1 Beslutsprocess under planläggningen.....	8
1.2 Förberedande studier	8
2 Generella krav	9
3 Krav på planlägningsbeskrivningen	10
4 Processen före beslut om betydande miljöpåverkan	11
4.1 Krav på processen.....	11
4.1.1 Faktainsamling och analys	11
4.1.2 Samråd	11
4.1.3 Länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan.....	12
4.2 Krav på handlingarna	12
4.2.1 Underlag för samråd	12
4.2.2 Samrådsredogörelse.....	12
4.2.3 Underlag för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan.....	12
5 Processen efter beslut om betydande miljöpåverkan	14
5.1 Projekt med val av lokaliseringsalternativ	14
5.1.1 Krav på processen	15
5.1.2 Krav på handlingarna.....	16
5.2 Projekt som ej kan antas medföra betydande miljöpåverkan.....	17
5.2.1 Krav på processen	17
5.2.2 Krav på handlingarna.....	19
5.3 Projekt som kan antas medföra betydande miljöpåverkan.....	19
5.3.1 Krav på processen	19
5.3.2 Krav på handlingarna.....	21
5.4 Projekt som ska tillåtlighetsprövas.....	22
5.4.1 Krav på processen	23
5.4.2 Krav på handlingarna.....	24
5.5 Färdigställa planförslag med underlag.....	25
5.5.1 Krav på processen	25

KRAV

Skapat av (namn och organisatorisk enhet) [Skapat av]	Dokument-ID TDOK xxxx	Version 0.6
Fastställt av [Fastställt av]	Dokumentdatum 2016-10-12	
Planläggningsprocessen		

5.5.2	Krav på handlingarna.....	26
6	Processen vid granskning.....	30
6.1	Krav på processen.....	30
6.1.1	Kungörelse och granskning.....	30
6.1.2	Underrättelse	30
6.1.3	Ändring av planförslag med underlag efter granskning	30
6.2	Krav på handlingarna	31
6.2.1	Kungörelse.....	31
6.2.2	Underrättelse	31
6.2.3	Granskningsutlåtande.....	32
6.2.4	PM "Ändring efter granskning av plan"	32
6.2.5	Kompletterande granskningsutlåtande	32
7	Processen inför fastställelseprövning	33
7.1	Krav på processen.....	33
7.1.1	Länsstyrelsens yttrande över planen	33
7.1.2	Begäran om fastställelse av planen.....	33
7.2	Krav på handlingarna	33
7.2.1	Underlag för länsstyrelsens yttrande över planen	33
7.2.2	Plan för fastställelse.....	34
8	Versionslogg.....	35

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
--------------------------------	--	-----------------------

Syfte

Planläggningsprocessen har det huvudsakliga syftet att tillse att den planläggning som krävs för att bygga vägar och järnvägar bedrivs på ett effektivt och korrekt sätt i överensstämmelse med kraven i väglagen (1971:948) och lag (1995:1649) om byggande av järnväg. Lagstiftningen skapar förutsättningar för en effektiv planläggning bland annat genom att omfattning på process och handlingar kan anpassas utifrån projektets art och omfattning. Mindre och enkla projekt kräver vanligtvis en mindre omfattning än stora och komplexa.

Planläggning av väg- och järnvägsbyggande följer en process som syftar till att förfarandet vid byggande av transportinfrastruktur ska få en god anknytning till övrig samhällsplanering och till miljölagstiftningen, där både infrastrukturbyggaren, enskilda som berörs och företrädare för samhället i övrigt medverkar. Processen innebär att planläggningen av vägar och järnvägar förankras bland annat i kommunernas planering och att de som berörs i olika processteg får goda möjligheter till insyn och ges möjlighet att framföra synpunkter. Därmed tillgodoses även medborgarnas och samhällsaktörernas möjligheter till medinflytande över hur vår infrastruktur kommer till och förändras.

Under processen analyseras och beskrivs väg- eller järnvägsanläggningens lokalisering och utformning och slutligen läggs lokaliseringen och detaljutformningen fast. De handlingar som tas fram under processens gång blir successivt mer detaljerade.

Dokument KRAV Planläggningsprocessen har syftet att:

- Redovisa minimikraven för upprättande av en väg- eller järnvägsplan. Kraven behöver i de allra flesta fall kompletteras med projektspecifika krav.
- Utgöra ett regelverk som är uppdaterat avseende tillämpning av lagkrav i väglagen (1971:948) och lag (1995:1649) om byggande av järnväg.
- Utgöra ett regelverk som bidrar till ökad effektivitet internt och externt.
- Utgöra ett regelverk där krav ställs med utgångspunkt från en helhetssyn avseende juridik, teknik, ekonomi, miljö, arbetsmiljö m.fl. aspekter.
- Utgöra ett regelverk som stöder olika affärsformer inom upphandlad verksamhet.
- Utgöra ett regelverk med texter som har en kontraktuell stringens med avseende på upphandlad verksamhet.

Kontaktperson i Trafikverket är leveransansvarig Krav och råd planläggningsprocessen.

Det finns inga möjligheter till dispenser.

KRAV Planläggningsprocessen är giltigt fr.o.m. 201X-XX-XX.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
--------------------------------	--	-----------------------

Omfattning

Med planläggning avses de aktiviteter enligt väglagen (1971:948) och lag (1995:1649) om byggande av järnväg som leder fram till fastställd och lagakraftvunnen väg- eller järnvägsplan. Planläggningsprocessen är en sammanhållen process, som ser olika ut beroende på om länsstyrelsen bedömer att projektet kan ha en betydande miljöpåverkan, om alternativa korridorer ska utredas eller om tillåtlighetsprövning behövs. Små okomplicerade projekt med obetydlig ytterligare påverkan på omgivningen kan utföras utan formell planläggning och omfattas ej av detta kravdokument.

Definitioner och förkortningar

Betydande miljöpåverkan	Begreppet har sitt ursprung i miljöbalken. Graden av påverkan på miljön avgör om det ska upprättas en MKB när en väg- eller järnvägsplan upprättas. Länsstyrelsen prövar om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan med stöd av kriterier som finns i förordningen om miljökonsekvensbeskrivning.
Detaljplan	Fysisk plan med rättsverkan som regleras enligt plan- och bygglagen (PBL). I detaljplan prövas om mark- och vattenområden är lämpliga för föreslagen markanvändning och regleras hur t.ex. ny bebyggelse får utformas.
Enskilda som särskilt berörs	Med detta avses i första hand närboende och inte en bredare allmänhet. Fastighetsägare vars mark kan komma att tas i anspråk och andra fastighetsägare i närheten av projektet ingår i denna krets. Det gör också delägare i samfälligheter och gemensamhetsanläggningar samt innehavare av särskild rätt.
Fastställelsehandling	Benämning av väg- eller järnvägsplan inför begäran om och under tiden för fastställelseprövning samt när planen har blivit fastställd.
Fyrstegsprincipen	Förhållningssätt som innebär att möjliga åtgärder för förbättringar i transportsystemet prövas stegvis. I första hand med åtgärder som inte tar mark i anspråk, i sista hand med helt nya markområden för väg- och järnvägsändamål.
Förberedande studie	En förutsättningslös transportslagsövergripande analys med tillämpning av fyrstegsprincipen.
Granskning	Formellt förfarande enligt väglagen och lag om byggande av järnväg där förslaget till väg- eller

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

	järnvägsplan kungörs och sakägare, allmänhet, organisationer, myndigheter med flera har möjlighet att lämna skriftliga synpunkter.
Granskningshandling	Benämning av väg- eller järnvägsplan inför kungörande och under tiden för granskning.
Influensområde	Område inom vilket effekter bedöms kunna uppkomma.
Järnvägsmark	Begrepp enligt lag om byggande av järnväg som avser mark för järnvägsspår, banvall med tillhörande diken, slänter samt underhålls-, skydds- och säkerhetszoner. Motsvarighet till begreppet vägområde.
Järnvägsplan	Fysisk plan med rättsverkan som regleras enligt lag om byggande av järnväg.
Kollektivtrafikmyndighet	Regional myndighet med politiskt och ekonomiskt ansvar för den samhällfinansierade kollektivtrafiken.
Korridor	Ett område inom vilket en framtida järnvägs- eller vägåtgärd med anläggningsdelar samt nya allmänna anslutnings- och parallellvägar med delar inryms. Korridorens bredd kan variera utmed sträckningen och är beroende av hur säkert det går att definiera anläggningens läge i terrängen.
Kungörande	Formellt förfarande för att offentliggöra att granskning av väg- eller järnvägsplan genomförs.
Kungörelse	Offentligt meddelande i form av annons. Hantering av kungörelse framgår av lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m.
Lokaliseringsalternativ	Alternativ korridor för sträckningen av järnväg eller väg.
Miljöbeskrivning	Beskrivning av den förutsebara påverkan på människors hälsa och på miljön av ett väg- eller järnvägsprojekt som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Normalt utgör den en del av planbeskrivningen
MKB	Miljökonsekvensbeskrivning. Ett dokument, vars innehåll regleras i miljöbalken, särskilt avsett att utgöra beslutsunderlag och vars innehåll är grundat på en process där verksamhetsutövaren inhämtar, utvecklar, förmedlar och tillvaratar kunskap om hur verksamheten eller

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

	åtgärden inverkar på människors hälsa och på miljön, i den mening begreppet används i 1 kap 1 § miljöbalken.
Områdesbestämmelse	Bestämmelser med rättsverkan som kan upprättas inom begränsade områden som inte har detaljplan, exempelvis om kommunen vill reglera grunddragen i mark- och vattenanvändningen för att säkerställa syftet i översiktsplanen.
PBL	Plan- och bygglagen. PBL innehåller bestämmelser om kommunernas planläggning av mark och vatten och om byggande.
Planläggning	Arbetet med att ta fram vägplan eller järnvägsplan (även detaljplan).
Planläggningsbeskrivning	Beskrivning som för det specifika projektet anger hur den lagstadgade planläggningsprocessen med olika moment och samrådsaktiviteter kommer att genomföras.
Planläggningsprocess	Den fysiska planeringen av transportinfrastruktur som sker i en sammanhållen process enligt väglagen eller lag om byggande av järnväg.
Projektmål	Mål för väg- eller järnvägsanläggningens kvaliteter och funktion i färdigställt skick.
Samråd	Utbyte av information med och inhämtande av synpunkter från berörda enskilda, myndigheter och organisationer under planläggningsprocessen. Samråd kan vara såväl muntligt som skriftligt.
Samrådshandling	Benämning av den preliminära planhandlingen efter begäran om beslut om betydande miljöpåverkan och under tiden fram till att planen ska kungöras och granskas.
Samrådsprocess	En fortlöpande process som pågår under hela planläggningsprocessen fram till kungörande och granskning.
Samrådsredogörelse	Redogörelse för vilka samrådskontakter som tagits, vilka synpunkter som inkommit och vilka åtgärder som de inkomna synpunkterna inneburit.
Underlag för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan	Benämning av dokument med mera som ligger till grund för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

Vägområde	Vägområdet utgörs av den mark eller det utrymme som tagits i anspråk för väganordning. Motsvarighet till begreppet järnvägsmark.
Vägplan	Fysisk plan med rättsverkan som regleras enligt väglagen.
Vägrätt	Rätt för den som avser att bygga en allmän väg att nyttja mark eller annat utrymme som behövs för vägen trots den rätt som någon annan kan ha till fastigheten.
Åtgärdsvalsstudie (ÅVS)	Trafikverkets benämning på en förberedande studie, som innebär en förutsättningslös transportslagsövergripande analys med tillämpning av fyrstegsprincipen.
Ändamål	Vad som ska uppnås i projektet när det gäller vilka behov som ska tillgodoses och vilka problem som ska lösas.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

1 Inledning

I det här dokumentet avses med planläggningsprocessen den fysiska planering av transportinfrastruktur som sker i en sammanhållen process enligt väglagen och lag om byggande av järnväg. Syftet med planläggningsprocessen är att utreda och definiera vägens eller järnvägens lokalisering och utformning. Processen ska bidra till en god anknytning till övrig samhällsplanering och till miljölagstiftningen. Processen innebär också att planläggningen av vägar och järnvägar förankras bland annat i kommunernas planering och att de som berörs i olika processteg får goda möjligheter till insyn och ges möjlighet att framföra synpunkter.

1.1 Beslutsprocess under planläggningen

Under planläggningsprocessen finns ett antal myndighetsbeslut eller milstolpar som är avgörande för att kunna komma vidare i processen. Nedan redovisas de med uppgift om vem som tar beslut och i vilken fas beslutet tas. För projekt som tillåtlighetsprövas av regeringen tillkommer några beslut under processen, se kapitel 5.4 *Projekt som ska tillåtlighetsprövas*. Krav kopplade till planläggningsprocessen redovisas i sitt sammanhang i kommande kapitel.

1. Trafikverket begär att länsstyrelsen fattar beslut om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen tar sitt beslut baserat på ett underlag från Trafikverket.
2. I projekt som kan antas medföra betydande miljöpåverkan begär Trafikverket länsstyrelsens godkännande av projektets MKB.
3. Trafikverket kungör planförslaget och ger möjlighet för berörda att granska och yttra sig över planförslaget som i denna fas benämns granskningshandling.
4. Trafikverket begär länsstyrelsens yttrande över planförslaget som i denna fas benämns granskningshandling. Av yttrandet framgår om länsstyrelsen tillstyrker planen.
5. Trafikverket begär fastställelse av planen som i denna fas benämns fastställelsehandling.

1.2 Förberedande studier

Planläggningsprocessen föregås vanligtvis av förberedande studier med syfte att, utifrån förstegsprincipen, avgöra vilken/vilka typer av åtgärder som kan vidtas för att tillgodose aktuella eller framtida transportbehov. Om det i den förberedande studien konstateras att lösningen är att anlägga eller bygga om en väg eller järnväg så ska planläggningen påbörjas, givet att finansiering finns.

Ett resultat av de förberedande studierna är att projektets ändamål definieras. Ändamålet ska formuleras utifrån önskvärda funktioner enligt de transportpolitiska målen. Förberedande studier innehåller en preliminär bedömning av om projektets ändamål kan uppnås med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Exempel på förberedande studier är åtgärdsvalsstudie (ÅVS).

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

2 Generella krav

I detta kapitel redovisas de krav som är generella för handlingarna under hela planläggningsprocessen.

1. Handlingarna **ska** benämnas utifrån aktuell fas i planläggningsprocessen.
2. Trafikverkets tillämpliga mallar och checklistor **ska** användas med anpassning till projektets art och omfattning.
3. Varje handling **ska** ha ett sådant innehåll och en sådan kvalitet att det finns förutsättning att ta ställning eller fatta beslut.
4. Vid planläggning **ska** miljöfrågorna hanteras systematiskt så att lagkrav och en god miljöanpassning säkerställs.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

3 Krav på planläggningsbeskrivningen

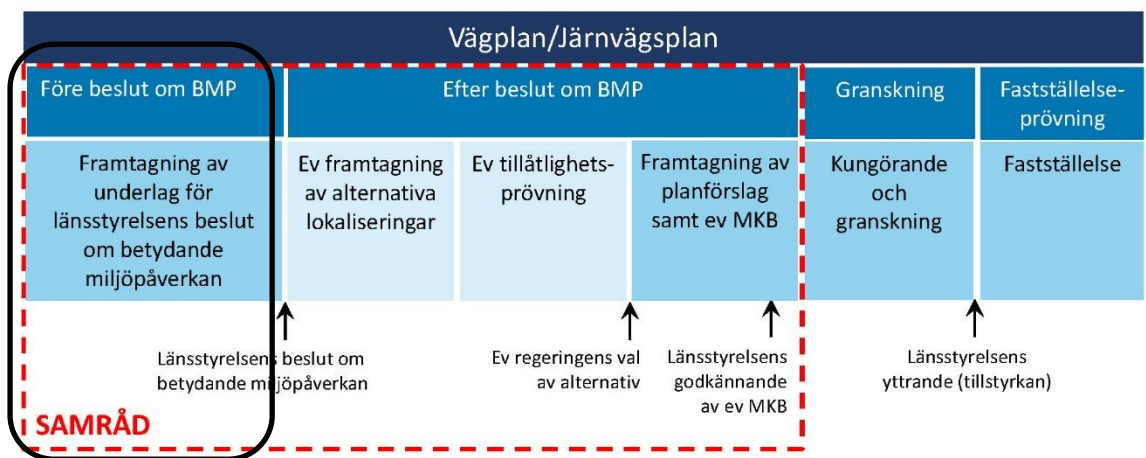
Detta kapitel avser planläggningsbeskrivningen vilken tas fram i inledningen av planläggningsprocessen och sedan fortlöpande uppdateras. Syftet med beskrivningen är att, för det specifika projektet, ange hur den lagstadgade planläggningsprocessen med olika moment och samrådsaktiviteter kommer att genomföras.

1. En planläggningsbeskrivning **ska** tas fram.
2. Planläggningsbeskrivningen **ska** användas som stöd i kommunikationen med interna och externa intressenter.
3. Planläggningsbeskrivningen **ska** beskriva
 - a. Trafikverkets planerade fortsatta arbete med projektet
 - b. hur samrådsprocessen kommer att bedrivas
 - c. hur planläggningen kommer att samordnas med PBL och annan tillämplig lagstiftning
4. Av planläggningsbeskrivningen **ska** projektets ändamål och omfattning framgå.
5. Planläggningsbeskrivningen **ska** hållas aktuell under hela planläggningsprocessen.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

4 Processen före beslut om betydande miljöpåverkan

Detta kapitel avser den del av processen som föregår länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan.

Figur 1: Planläggningsprocessen. Svart ring markerar den del av processen som kravställs i kapitel 4.

4.1 Krav på processen

4.1.1 Faktainsamling och analys

1. Förslag till konkreta projektmål som leder till att ändamålen uppnås **ska** formuleras.
2. Projektets förutsättningar i den långsiktiga finansieringsplaneringen **ska** redovisas.
3. Projektet ska avgränsas avseende tid, geografiskt område och omfattning.
4. Avgränsningen **ska** geografiskt inrymma tänkbara lokaliseringar och utformningar samt influensområdet där effekter kan uppstå.
5. En faktainsamling **ska** utföras anpassad till projektets art och omfattning.
6. I faktainsamlingen **ska** redan kända planeringsunderlag beaktas.
7. En analys **ska** genomföras.
8. Analysen **ska** avse de kvaliteter och funktioner, samt de brister, problem och behov som finns i området och som är relevanta för projektet.

4.1.2 Samråd

1. Samråd **ska** hållas i enlighet med gällande lagstiftning.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

2. Samråd **ska** alltid ske med länsstyrelsen, berörda kommuner och de enskilda som särskilt berörs.
3. Om planen har betydelse för kollektivtrafiken **ska** samråd även ske med berörda regionala kollektivtrafikmyndigheter.
4. Samrådsprocessen **ska** bidra till informationsutbyte och ge möjlighet att påverka projektet.
5. Enskilda som kan antas bli särskilt berörda **ska** ges möjlighet att yttra sig innan länsstyrelsen tar beslut avseende betydande miljöpåverkan.
6. Vid samråd med länsstyrelsen **ska** omfattning och innehåll på det underlag länsstyrelsen behöver för att kunna ta beslut om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan diskuteras och förankras.
7. En samrådsredogörelse **ska** påbörjas.

4.1.3 Länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan

1. Ett beslut om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan **ska** begäras hos länsstyrelsen.

4.2 Krav på handlingarna

4.2.1 Underlag för samråd

1. Underlag för samråd **ska** utformas med anpassning till respektive samrådspart och projektets art och omfattning.

4.2.2 Samrådsredogörelse

1. Samrådsredogörelsen **ska** redovisa
 - a. samrådskretsen och hur den har avgränsats
 - b. de samrådsaktiviteter som hittills genomförts
 - c. inkomna synpunkter på en översiktlig nivå
 - d. hur inkomna synpunkter har beaktats

4.2.3 Underlag för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan

1. Underlaget **ska** möjliggöra bedömning av kriterier för betydande miljöpåverkan enligt bilaga 2 till Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar som länsstyrelsen ska utgå från vid beslut om betydande miljöpåverkan.

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

2. Underlagets omfattning och innehåll **ska** baseras på faktainsamling och analys enligt kapitel 4.1.1 *Faktainsamling och analys* samt vad som framkommit vid samråd.
3. Underlaget **ska** redovisa Trafikverkets bedömning av om alternativa lokaliseringar behöver utredas.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planlägningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	--	----------------

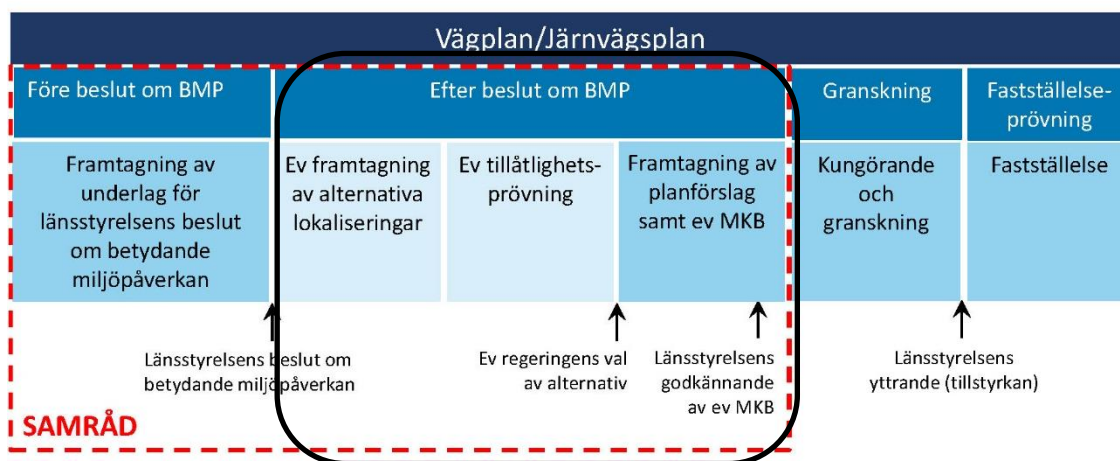
5 Processen efter beslut om betydande miljöpåverkan

Detta kapitel avser den del av planlägningsprocessen som följer efter länsstyrelsens beslut om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan och innan planförslaget kungörs och görs tillgängligt för granskning.

De steg som ska genomföras under processen skiljer sig åt beroende på om projektet har alternativa lokaliseringar eller inte samt om det kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. Tillämpliga kapitel för de olika stegen redovisas i tabell nedan.

	Ej betydande miljöpåverkan	Betydande miljöpåverkan
Med lokaliseringsalternativ	Kap 5.1, 5.2 och 5.5	Kap 5.1, 5.3 och 5.5
Utan lokaliseringsalternativ	Kap 5.2 och 5.5	Kap 5.3 och 5.5

I de fall projektet ska tillåtlighetsprövas av regeringen tillkommer ett antal processteg som är specifika för tillåtlighetsprövningen. Dessa steg redovisas i kapitel 5.4 *Projekt som ska tillåtlighetsprövas*.

Figur 2: Planlägningsprocessen. Svart ring markerar den del av processen som kravställs i kapitel 5.

5.1 Projekt med val av lokaliseringsalternativ

I detta kapitel redovisas de krav som följer av att det finns flera alternativa lokaliseringar som är möjliga med hänsyn till uppfyllelse av projektets ändamål med minsta intrång och olägenhet utan oskäligen kostnad.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

5.1.1 Krav på processen

5.1.1.1 Generellt

1. Utöver kraven i detta kapitel ska kraven i kapitel 5.2 eller 5.3 tillämpas beroende på om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller ej.

5.1.1.2 Utredning av lokaliseringsalternativ

1. Om det finns alternativa lokaliseringar som tillgodoser ändamålet **ska** en lokaliseringsutredning tas fram.
2. Processen **ska** omfatta fortsatt kunskapsinsamling och analys av förutsättningarna i utrednings- och influensområdet.
3. Lokaliseringsutredningen **ska** bidra till att hitta lokaliseringar som är lämpliga med hänsyn till att ändamålet och projektmålen ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad.
4. Alternativa lokaliseringar som kan tillgodose ändamålet **ska** formas utifrån samråd, studier och analyser av det insamlade materialet och förutsättningarna i området.
5. Alternativen **ska** studeras i sådan omfattning och till en sådan detaljeringsnivå att de blir jämförbara.
6. Utredningen **ska** fokusera på att bedöma effekter och konsekvenser som är alternativskiljande och väsentliga för lokaliseringen.
7. De åtgärder och anpassningar som har betydelse för att bedöma om lokaliseringsalternativen är genomförbara **ska** belysas.
8. Utvärderingen av alternativen **ska** omfatta alla relevanta aspekter.
9. Alternativ som innebär låg måluppfyllelse eller orimligt stora negativa konsekvenser **ska** successivt tas bort från den fortsatta planläggningen.
10. Lokaliseringsutredningen **ska** dokumenteras.

5.1.1.3 Samråd

1. Samråd kring utformning av alternativa lokaliseringar **ska** genomföras i enlighet med gällande lagstiftning.
2. Samråden **ska** bidra till informationsutbyte och ge möjlighet att påverka projektet.
3. Inför val av alternativ **ska** länsstyrelsen och berörda kommuner ombes att yttra sig och redovisa sina sammanvägda ståndpunkter.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

4. Samrådsredogörelsen **ska** kompletteras med aktiviteter, synpunkter och kommentarer från detta skede.

5.1.1.4 Ställningstagande till alternativ

1. Mot bakgrund av lokaliseringsutredningen **ska** Trafikverket ta ställning till vilket av alternativen som ska fortsätta planläggas.
2. Ställningstagande till alternativ **ska** dokumenteras.
3. Länsstyrelsen och berörda kommuner **ska** informeras om Trafikverkets ställningstagande till alternativ.

5.1.2 Krav på handlingarna

5.1.2.1 Generellt

1. Utöver kraven i detta kapitel **ska** kraven i kapitel 5.2 eller 5.3 tillämpas beroende på om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller ej.

5.1.2.2 Lokaliseringsutredning

1. Lokaliseringsutredningen **ska** redovisa studerade alternativ tillsammans med deras effekter och konsekvenser samt måluppfyllelse.
2. Alternativen **ska** redovisas på ett likvärdigt sätt så att de blir jämförbara.
3. Bortvalda alternativ **ska** redovisas tillsammans med motiv till bortvalet.
4. Lokaliseringsutredningen **ska** innehålla en sammanfattning som ska ge en översiktlig bild av alternativen och deras effekter och konsekvenser med särskild inriktning på de kritiska frågor som skiljer alternativen åt.
5. Lokaliseringsutredningen **ska** redovisa en samlad bedömning med utvärdering av hur alternativen med sina konsekvenser uppfyller ändamål, projektmål och miljökvalitetsmål.
6. Lokaliseringsutredningen **ska** redovisa frågor och förutsättningar som är viktiga att hantera i det fortsatta arbetet.

5.1.2.3 Underlag för samråd

1. De handlingar som ligger till grund för samråd **ska**:
 - a. innehålla uppgifter om projektets alternativa lokaliseringar och miljöpåverkan
 - b. anpassas efter hur långt planläggningsprocessen har kommit
 - c. anpassas efter samrådsaktivitetens syfte och målgrupp

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

5.1.2.4 Samrådsredogörelse

1. Samrådsredogörelsen **ska** kompletteras enligt kapitel 4.2.2 *Samrådsredogörelse*.

5.1.2.5 Ställningstagande till alternativ

1. Ställningstagande till alternativ **ska** redovisa:
 - a. projektets ändamål och projektmål
 - b. vilka alternativ som har studerats
 - c. en jämförande utvärdering av studerade alternativ
 - d. det alternativ som valts samt motiv till detta
 - e. länsstyrelsens och berörda kommuners yttrande

5.2 Projekt som ej kan antas medföra betydande miljöpåverkan

I detta kapitel redovisas de krav som gäller för projekt som länsstyrelsen beslutat ej kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet innebär att det inte krävs en MKB och att samrådskretsen inte behöver utökas utöver den krets som omfattades av samråd före länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan. Uppgifter om projektets miljöpåverkan redovisas i en miljöbeskrivning som en del av planbeskrivningen.

5.2.1 Krav på processen

5.2.1.1 Utformning av planförslag med underlag

1. Planförslaget med underlag **ska** påbörjas.
2. Planförslaget med underlag **ska** utvecklas successivt och efter samråd med den lagstadgade samrådskretsen.
3. Processen **ska** omfatta fortsatt kunskapsinsamling och analys av förutsättningarna i utrednings- och influensområdet.
4. Planförslagets underlag **ska** innehålla en miljöbeskrivning med uppgifter om verksamhetens förutsebara påverkan på människors hälsa och på miljön.
5. Arbetet med och redovisningen av miljöbeskrivningen **ska** ha en mindre omfattning än MKB.
6. Miljöbeskrivningen **ska** baseras på de analyser och bedömningar som görs fortlöpande under hela planläggningsprocessen.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

7. Det preliminära markanspråket **ska** preciseras så att det kan kommuniceras med samrådskretsen.
8. Arbetet med gestaltnings- och miljöfrågor **ska** bedrivas integrerat med utformningen.
9. Anpassningar, skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att minimera och begränsa negativ miljöpåverkan **ska** fortlöpande utredas och inarbetas i planförslaget baserat på den fortlöpande miljöanalysen.
10. Vid utformningen **ska** beaktas att vägen eller järnvägen inte får byggas i strid mot gällande detaljplan eller områdesbestämmelse.
11. Om projektet omfattar åtgärder som ska undantas från bygglov **ska**
 - a. undantag från kravet tas upp med kommunen
 - b. skriftligt medgivande om undantag begäras från kommunen
 - c. enskilda som berörs av undantaget ges möjlighet att lämna synpunkter vid samråd
12. Om projektet berör områden som omfattas av strandskydd eller generellt biotopskydd **ska** uppgifter om hur dessa påverkas
 - a. analyseras i planförslagets underlag
 - b. tas upp i samråd
13. Om projektet omfattar åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön **ska** dessa åtgärder
 - a. analyseras i planförslagets underlag
 - b. tas upp i samråd

5.2.1.2 Samråd

1. Samråd **ska** hållas i enlighet med gällande lagstiftning.
2. Ägare till fastigheter där mark eller utrymme kan komma att tas i anspråk för vägen eller järnvägen **ska** alltid erbjudas minst ett samrådsmöte på orten.
3. Samrådskretsen **ska** identifieras.
4. Samrådsprocessen **ska** bidra till informationsutbyte och ge möjlighet att påverka projektet.
5. Samrådsredogörelsen **ska** kompletteras och slutföras.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

5.2.2 Krav på handlingarna

5.2.2.1 Planförslag med underlag

1. Planförslag med underlag **ska** redovisa de uppgifter som hittills framkommit under planläggningsprocessen.
2. Planförslaget med underlag **ska** utformas med innehåll och struktur enligt kapitel 5.5.2 *Krav på handlingarna*.

5.2.2.2 Underlag för samråd

1. De handlingar som ligger till grund för samråd **ska**:
 - a. innehålla uppgifter om projektets lokalisering, utformning och miljöpåverkan
 - b. anpassas efter hur långt planläggningsprocessen har kommit
 - c. anpassas efter samrådsaktivitetens syfte och målgrupp

5.2.2.3 Samrådsredogörelse

1. Samrådsredogörelsen **ska** kompletteras och färdigställas enligt kapitel 4.2.2 *Samrådsredogörelse*.

5.3 Projekt som kan antas medföra betydande miljöpåverkan

I detta kapitel redovisas de krav som följer av att länsstyrelsen beslutat att projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Det innebär att samrådsprocessen ska utökas till att omfatta övriga statliga myndigheter samt den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. Det innebär också att en MKB ska tas fram och godkännas av länsstyrelsen.

5.3.1 Krav på processen

5.3.1.1 Utformning av planförslag med underlag

1. Planförslaget med underlag **ska** påbörjas.
2. Planförslaget med underlag **ska** utvecklas successivt och efter samråd med den lagstadgade samrådsgruppen.
3. Processen **ska** omfatta fortsatt kunskapsinsamling och analys av förutsättningarna i utrednings- och influensområdet.
4. Det preliminära markanspråket **ska** preciseras så att det kan kommuniceras med samrådsgruppen.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

5. Arbetet med gestaltungs- och miljöfrågor **ska** bedrivas integrerat med utformningen.
6. Anpassningar, skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att minimera och begränsa negativ miljöpåverkan **ska** fortlöpande utredas och inarbetas i planförslaget baserat på MKB-arbetets analyser.
7. Vid utformningen **ska** beaktas att vägen eller järnvägen inte får byggas i strid mot gällande detaljplan eller områdesbestämmelse.
8. Om projektet omfattar åtgärder som ska undantas från bygglov **ska**
 - a. undantag från kravet tas upp med kommunen
 - b. skriftligt medgivande om undantag begäras från kommunen
 - c. enskilda berörda ges möjlighet att lämna synpunkter
9. Om projektet berör områden som omfattas av strandskydd eller generellt biotopskydd **ska** uppgifter om hur dessa påverkas
 - a. analyseras i planförslagets underlag
 - b. tas upp i samråd
10. Om projektet omfattar åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön **ska** dessa åtgärder
 - a. analyseras i planförslagets underlag
 - b. tas upp i samråd
11. Planförslaget med underlag **ska** i den här fasen ligga till grund för den MKB som lämnas till länsstyrelsen för godkännande.
12. Efter länsstyrelsens godkännande av MKBn **ska** planförslaget inte behöva ändras på ett sådant sätt att projektets miljökonsekvenser väsentligt ändras jämfört med beskrivningen i den godkända MKBn.

5.3.1.2 Samråd

1. Samråd **ska** hållas i enlighet med gällande lagstiftning.
2. Ägare till fastigheter där mark eller utrymme kan komma att tas i anspråk för vägen eller järnvägen **ska** alltid erbjudas minst ett samrådsmöte på orten.
3. Samrådsretsen **ska** definieras och utökas till att även inkludera statliga myndigheter, allmänhet och organisationer som kan antas bli berörda.
4. Samrådsprocessen **ska** bidra till informationsutbyte och ge möjlighet att påverka projektet.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planlägningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	--	----------------

5. Samråd **ska**, utöver vägens eller järnvägens lokalisering, utformning och miljöpåverkan, även avse innehåll i och utformning av MKB.
6. Samrådsredogörelsen **ska** kompletteras och slutföras.

5.3.1.3 MKB-arbete

1. Separat MKB **ska** upprättas i enlighet med gällande lagstiftning.
2. MKB-arbetet **ska** bedrivas integrerat med planläggningen.
3. MKB **ska** baseras på de analyser och bedömningar som görs fortlöpande under hela planlägningsprocessen.
4. Projektets nollalternativ **ska** identifieras och beskrivas.
5. Bedömningen av väg- eller järnvägsprojektets miljökonsekvenser **ska** utgå från befintliga miljöförutsättningar.
6. Väg- eller järnvägsprojektets konsekvenser **ska** jämföras med konsekvenserna av nollalternativet.

5.3.1.4 Länsstyrelsens beslut om godkänd MKB

1. Länsstyrelsens godkännande av MKB **ska** inhämtas.

5.3.2 Krav på handlingarna

5.3.2.1 Planförslag med underlag

1. Planförslaget med underlag **ska** redovisa de uppgifter som hittills framkommit under planlägningsprocessen.
2. Planförslaget med underlag ska, avseende innehåll och struktur, utformas enligt kapitel 5.5.2 *Krav på handlingarna*.

5.3.2.2 MKB-dokument

1. MKB **ska** innehålla de uppgifter som anges i gällande lagstiftning.
2. MKB **ska** även redovisa:
 - a. en underbyggd avgränsning av miljöaspekter, geografiskt område och tid
 - b. miljöförutsättningar och intressen i det område som kan komma att påverkas av projektet
 - c. en samlad bedömning av projektets miljökonsekvenser och vad projektet innebär för de nationella miljökvalitetsmålen,
 - d. metoder, källor och osäkerheter,

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

- e. fortsatt arbete och uppföljning
3. MKB **ska** utgöra ett eget dokument
4. MKB **ska** vara objektiv och transparent.
5. En MKB för väg- eller järnvägsplan där planläggningen omfattat beslut om lokalisering **ska** innehålla en redovisning av detta steg.
6. MKB **ska** redovisa de uppgifter som behövs för att bedöma om lokaliseringen är lämplig från miljösynpunkt.

5.3.2.3 Underlag för samråd

1. Underlag för samråd **ska** ha samma omfattning som kapitel 5.2.2.2 *Underlag för samråd*.
2. Underlaget **ska** även innehålla uppgifter om innehåll och utformning av MKBn.

5.3.2.4 Samrådsredogörelse

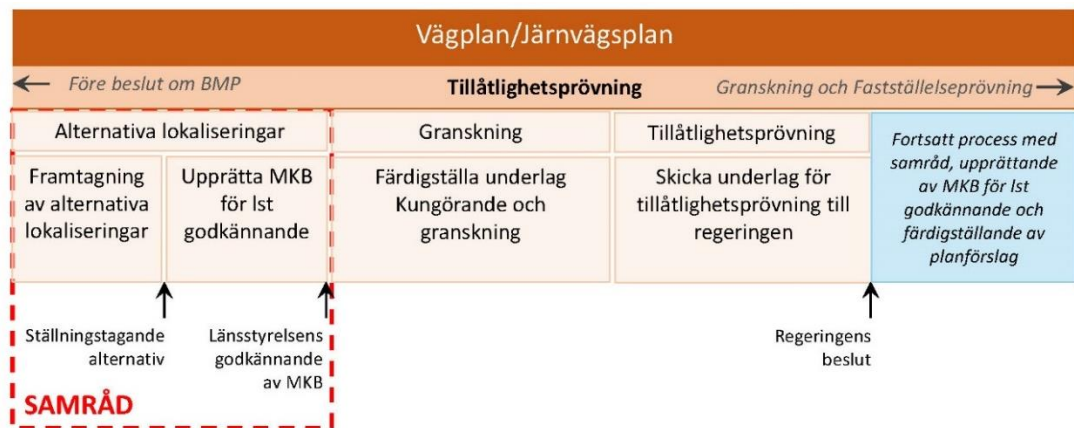
1. Samrådsredogörelsen **ska** kompletteras och färdigställas enligt kapitel 4.2.2 *Samrådsredogörelse*.

5.4 Projekt som ska tillåtlighetsprövas

I detta kapitel redovisas de krav som följer av att projektet ska tillåtlighetsprövas av regeringen i enlighet med 17 kap miljöbalken. Projekt som kan behöva prövas är:

- stora, komplexa projekt där det finns alternativa sträckningar eller utformningar att överväga samt flera starka och svårförenliga intressen och många motstridiga synpunkter på valet av alternativ
- stora, tekniskt komplicerade projekt med betydande risker beträffande kostnader och omgivningspåverkan

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

Figur 3: Process för tillåtighetsprövning.

5.4.1 Krav på processen

5.4.1.1 Utredning av alternativ

1. Lokaliseringsalternativ **ska** utredas enligt kapitel 5.1.1.2 *Utredning av lokaliseringsalternativ*.
2. Alternativa utformningar **ska** utredas enligt principerna i kapitel 5.1.1.2 *Utredning av lokaliseringsalternativ*.

5.4.1.2 Upprätta MKB

1. En MKB **ska** upprättas till utredningen enligt kapitel 5.4.1.1 *Utredning av alternativ*.

5.4.1.3 Samråd

1. Samråd **ska** genomföras enligt kapitel 5.1.1.3 *Samråd* och 5.3.1.2 *Samråd*.

5.4.1.4 Ställningstagande till alternativ

1. Mot bakgrund av utredningen enligt kapitel 5.4.1.1 *Utredning av alternativ* **ska** Trafikverket ta ställning till vilka alternativ som är rimliga och rangordna dem.
2. Ställningstagandet **ska** dokumenteras.

5.4.1.5 Länsstyrelsens beslut om godkänd MKB

1. Länsstyrelsens godkännande av MKB tillhörande utredningen enligt kapitel 5.4.1.1 *Utredning av alternativ* **ska** inhämtas.

5.4.1.6 Kungörelse och granskning

1. Ett underlag för tillåtighetsprövning inför granskning och remiss **ska** upprättas.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

2. Underlaget **ska** kungöras och göras tillgängligt för granskning enligt kapitel 6.1.1 *Kungörelse och granskning*.
3. Efter granskningstiden **ska** ett granskningsutlåtande upprättas.

5.4.1.7 Tillåtlighetsprövning

1. Ett underlag för tillåtlighetsprövning **ska** tas fram.

5.4.2 Krav på handlingarna

5.4.2.1 Utredning av alternativ

1. Utredningen **ska** ha samma omfattning som kapitel 5.1.2.2 *Lokaliseringsutredning*.

5.4.2.2 MKB

1. MKB **ska** ha ett särskilt fokus på utvärdering av de utredda alternativen.

5.4.2.3 Underlag för samråd

1. Underlag för samråd **ska** ha samma omfattning som kapitel 5.1.2.3 *Underlag för samråd*.

5.4.2.4 Samrådsredogörelse

1. Samrådsredogörelsen **ska** kompletteras enligt kapitel 4.2.2 *Samrådsredogörelse*.

5.4.2.5 Ställningstagande

1. Ställningstagande inklusive underlag **ska** redovisa:
 - a. projektets ändamål och projektmål
 - b. vilka alternativ som har studerats
 - c. en jämförande utvärdering av studerade alternativ
 - d. en rangordning av studerade alternativ
 - e. länsstyrelsens och berörda kommuners yttrande

5.4.2.6 Underlag för tillåtlighetsprövning inför granskning

1. Underlag för tillåtlighetsprövning inför granskning **ska** innehålla
 - a. lokaliseringsutredning
 - b. av länsstyrelsen godkänd MKB
 - c. samrådsredogörelse

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

- d. ställningstagande till val av alternativ med rangordning

5.4.2.7 Kungörelse

1. Kungörelsen **ska** ha samma omfattning som kapitel 6.2.1 *Kungörelse*.

5.4.2.8 Granskningsutlåtande

1. Granskningsutlåtandet **ska** ha samma omfattning som kapitel 6.2.3 *Granskningsutlåtande*.

5.4.2.9 Underlag för beredning av tillåtlighetsprövning till regeringen

1. Underlag för beredning av tillåtlighetsprövning till regeringen **ska** innehålla
 - a. underlag för tillåtlighetsprövning inför granskning enligt kapitel 5.4.2.6 *Underlag för tillåtlighetsprövning inför granskning*
 - b. länsstyrelsens godkännande av MKB
 - c. kungörelse enligt kapitel 5.4.2.7 *Kungörelse*
 - d. granskningsutlåtande enligt kapitel 5.4.2.8 *Granskningsutlåtande*

5.5 Färdigställa planförslag med underlag

I detta kapitel redovisas de krav som tillhör färdigställandet av planförslaget efter det att samrådsprocessen är slutförd och eventuell MKB är godkänd av länsstyrelsen. Kapitlet gäller för alla projekt oavsett om de antagits medföra betydande miljöpåverkan eller ej.

5.5.1 Krav på processen

1. Planförslaget med underlag **ska** färdigställas genom att slutliga justeringar och kompletteringar genomförs baserat på de tidigare faserna.
2. Kompletterande undersökningar **ska** vara framtagna.
3. Inkomna synpunkter **ska** vara hanterade.
4. Projektet **ska** ha kostnadsberäknats.
5. Planförslaget med underlag **ska** ge möjlighet att bedöma
 - a. att väg eller järnväg har getts ett sådant läge och utformats så att ändamålet uppnås med minsta intrång och olägenhet utan oskäligen kostnad
 - b. att hänsyn tagits till enskilda intressen och till allmänna intressen, såsom trafiksäkerhet, miljöskydd, naturvärden och kulturmiljövärden
 - c. att hänsyn tagits till stads- och landskapsbilden

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

- d. i vilken mån projektet bidrar till de nationella miljö kvalitetsmålen
- e. vilka miljöförhållanden och miljökonsekvenser som är väsentliga
- f. hur arbetet med analyser av miljöaspekter har påverkat lokalisering och utformning
- g. att de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som föreslås tillgodoser miljöbalkens allmänna hänsynsregler

5.5.2 Krav på handlingarna

5.5.2.1 Planförslag med underlag

1. Planförslaget med underlag **ska** innehålla:
 - a. plankarta
 - b. underlag till plan
2. Underlag till plan **ska** minst innehålla:
 - a. planbeskrivning
 - b. samrådsredogörelse
 - c. i förekommande fall av länsstyrelsen godkänd MKB
 - d. fastighetsförteckning
 - e. illustrationskarta om sådan inte är uppenbart onödig
 - f. i förekommande fall gestaltungsprogram
3. Planförslaget med underlag **ska**
 - a. anpassas till projektets art och omfattning
 - b. vara utformat med figurer, tabeller, kartbilagor och/eller ritningar i lämplig skala så att läsbarheten blir så god att projektets innebörd blir tydligt och begripligt för mottagaren

5.5.2.2 Plankarta

1. Plankartan **ska** redovisa
 - a. vägens eller järnvägens sträckning och huvudsakliga utformning
 - b. den mark eller det utrymme och de särskilda rättigheter som behöver tas i anspråk för vägen eller järnvägen och för att bygga denna
 - c. med vilken rätt mark tas i anspråk
 - d. för vilket ändamål och under vilken tid områden för tillfälliga nyttjanderätter behöver tas i anspråk

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

2. Plankartan **ska** ha en bakgrundskarta
3. Allt som omfattas av fastställelseprövningen **ska** redovisas på plankartan eller, om det inte är möjligt, i särskilt dokument som tillhör plankartan, och som därmed också fastställs.
4. Om projektet innehåller indragning av allmän väg, förändring av enskild väg till allmän eller ändring av väghållningsområde eller annat som beslutas i särskild ordning **ska** detta om det är lämpligt redovisas på plankartan på ett urskiljbart sätt.
5. Skyddsåtgärder och försiktighetsmått som ska fastställas måste preciseras och **ska** redovisas på plankartan eller – om det inte är möjligt - i särskilt dokument som tillhör plankartan, och som därmed också fastställs.
6. Av plankartan **ska** framgå om planen berör sådana verksamheter eller åtgärder som enligt bestämmelser i miljöbalken undantas från förbud eller skyldigheter enligt denna.
7. Undantag från förbud för sådana verksamheter eller åtgärder som omfattas av bestämmelser i miljöbalken **ska** endast gälla objekt eller områden som ligger inom det vägområde respektive den järnvägsmark som fastställs.
8. De typer av åtgärder eller specifika anläggningar som genom fastställelse undantas från kravet på bygglov **ska** redovisas på plankartan.

5.5.2.3 Underlag till plan

Planbeskrivning

1. Planbeskrivningen **ska** redovisa:
 - a. en sammanfattning
 - b. en beskrivning av projektet, dess bakgrund, ändamål och projektmål
 - c. en miljöbeskrivning om inte MKB krävs
 - d. förutsättningar för projektet
 - e. den planerade vägens eller järnvägens lokalisering och utformning med motiv
 - f. vilka alternativ som har studerats, vilka val som har gjorts och skälen till det
 - g. effekter och konsekvenser av projektet
 - h. en samlad bedömning
 - i. överensstämmelse med miljöbalkens allmänna hänsynsregler, miljökvalitetsnormer och bestämmelser om hushållning med mark och vattenområden
 - j. markanspråk och pågående markanvändning

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

- k. områden som omfattas av strandskydd
 - l. områden som omfattas av generellt biotopskydd
 - m. vilka av de möjliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått som föreslås i MKB/miljöbeskrivning som ska fastställas
 - n. om någon åtgärd som föreslås i MKB/miljöbeskrivning inte ska utföras och motiven till detta
 - o. förslag till skyddsåtgärder och försiktighetsmått för byggskedet
 - p. genomförande och finansiering
 - q. fortsatt arbete
 - r. underlagsmaterial och källor
2. När en miljöbeskrivning krävs **ska** denna
- a. vara objektiv och transparent
 - b. redovisa miljöförutsättningar och intressen i influensområdet
 - c. redovisa en underbyggd avgränsning av miljöaspekter, geografiskt område och tid
 - d. redovisa projektets effekter och konsekvenser för människors hälsa och miljön
 - e. redovisa den information som behövs för att följa miljölagstiftningen

Samrådsredogörelse

1. Samrådsredogörelsen **ska** vara färdigställd enligt kapitel 5.2.2.3 *Samrådsredogörelse* eller 5.3.2.4 *Samrådsredogörelse* beroende på om projektet antagits medföra betydande miljöpåverkan.

MKB

1. MKB **ska** vara färdigställd och godkänd av länsstyrelsen enligt kapitel 5.3.2.2 *MKB-dokument*.

Fastighetsförteckning

1. Fastighetsförteckningen **ska** ha ett innehåll i enlighet med gällande lagstiftning.

Illustrationskarta

1. Illustrationskartan **ska** redovisa företeelser som inte fastställs men som
 - a. motiverar och förtydligar planförslagets innehåll
 - b. underlättar förståelsen av planförslaget

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

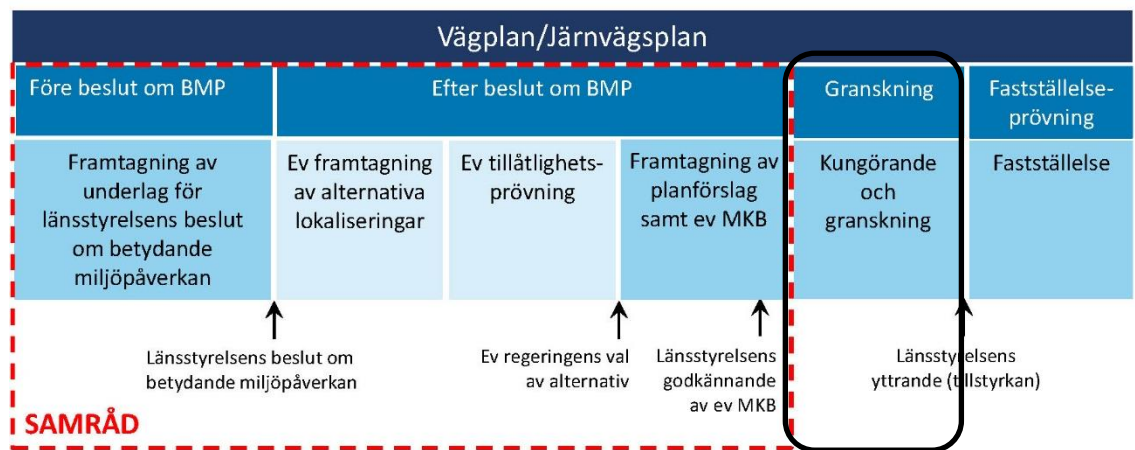
Gestaltningssprogram

1. Gestaltningssprogrammet **ska** redovisa utformningen av vägen eller järnvägen och anpassningen till omgivande miljö.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

6 Processen vid granskning

Detta kapitel avser den del av processen som följer efter att planförslag med underlag är färdigställt och fram till och med kungörelse och granskning av planförslaget.

Figur 4: Planläggningsprocessen. Svart ring markerar den del av processen som kravställs i kapitel 6.

6.1 Krav på processen

6.1.1 Kungörelse och granskning

1. Planförslaget med eventuell MKB samt övrigt underlag **ska** kungöras och göras tillgängligt för granskning i enlighet med gällande lagstiftning.
2. Planförslaget med eventuell MKB samt övrigt underlag **ska** under granskningstiden, minst tre veckor, finnas tillgängligt för granskning på Trafikverkets region- eller lokalkontor samt hos berörd/a kommun/er.
3. Efter granskningstiden **ska** ett granskningsutlåtande upprättas.

6.1.2 Underrättelse

1. En särskild underrättelse om att ett planförslag med underlag hålls tillgänglig för granskning **ska** skickas till dem som redovisas i fastighetsförteckningen, berörda kommuner och berörda myndigheter i enlighet med gällande lagstiftning.

6.1.3 Ändring av planförslag med underlag efter granskning

1. Planförslaget med underlag **ska** vid behov ändras i enlighet med granskningsutlåtandet.
2. Ändringar av planförslag med underlag **ska** dokumenteras i PM "Ändring efter granskning av plan".

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

3. En bedömning **ska** göras av om de förändrade miljökonsekvenserna är så omfattande att MKBn behöver revideras och godkännas på nytt av länsstyrelsen.
4. Behovet av ett nytt godkännande av MKB **ska** tas upp i ett samråd med länsstyrelsen.
5. Behov av nytt kungörande och granskningsförfarande alternativt möjligheten att yttra sig över det ändrade planförslaget med underlag **ska** bedömas och utföras i enlighet med gällande lagstiftning.
6. Inkomna synpunkter till följd av ändrat planförslag med underlag **ska** sammanställas i ett kompletterande granskningsutlåtande.

6.2 Krav på handlingarna

6.2.1 Kungörelse

1. Av kungörelsen **ska** framgå
 - a. vilket planförslag med underlag som hålls tillgänglig för granskning
 - b. var och inom vilken tid som planen med underlag hålls tillgänglig
 - c. inom vilken tid skriftliga synpunkter kan lämnas
 - d. vart skriftliga synpunkter ska skickas
 - e. kontaktperson
 - f. om projektet omfattar indragning av väg från allmänt underhåll, förändring av enskild väg till allmän eller ändring av väghållningsområde eller väghållningsansvar samt vilken sträcka som berörs
2. Vid kungörelsedelgivning **ska** information om detta framgå av kungörelsen.

6.2.2 Underrättelse

1. Underrättelsen **ska** ha motsvarande omfattning som kungörelsen kapitel 6.2.1 punkt 1.
2. Av underrättelsen till dem som finns upptagna i fastighetsförteckningens del 1-3 ska dessutom framgå:
 - a. att mark eller utrymme kan komma att tas i anspråk med vägrätt (vägplan), äganderätt eller servitutsrätt (järnvägsplan) eller tillfällig nyttjanderätt
 - b. att ägaren eller innehavaren är skyldig att mot ersättning överlåta eller upplåta marken eller utrymmet om ett beslut att fastställa väg- eller järnvägsplanen får laga kraft.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

6.2.3 Granskningsutlåtande

1. I granskningsutlåtandet **ska** alla synpunkter som framkommit under granskningstiden sammanställas och kommenteras.

6.2.4 PM "Ändring efter granskning av plan"

1. PM **ska** redovisa:
 - a. motiv till de ändringar som har gjorts av planförslag med underlag
 - b. beskrivning av de ändringar som har gjorts av planförslag med underlag
 - c. hur ändringarna har kommunicerats med berörda
 - d. ställningstagande till behov av ändring av MKB och förnyat godkännande av länsstyrelsen

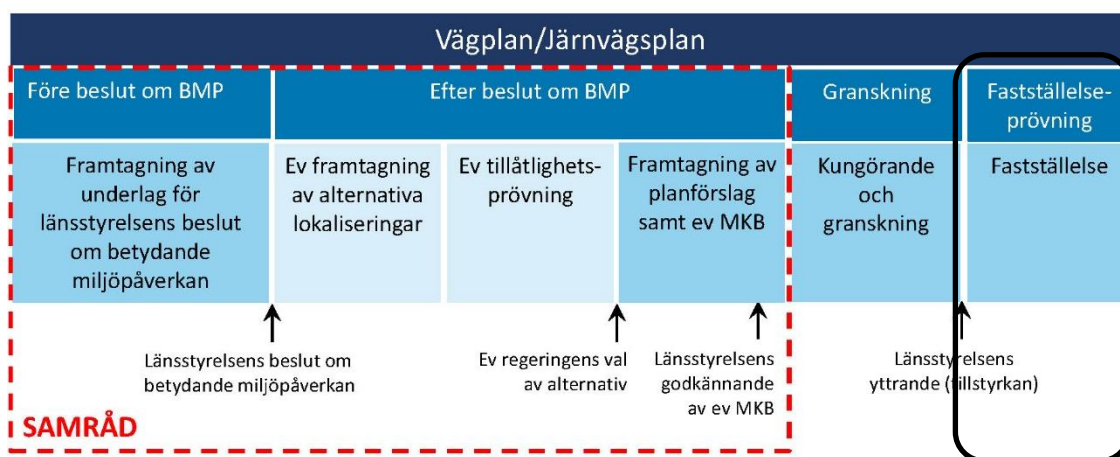
6.2.5 Kompletterande granskningsutlåtande

1. Det kompletterande granskningsutlåtandet **ska** ha motsvarande struktur som kapitel 6.2.3 *Granskningsutlåtande*.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planlägningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	--	----------------

7 Processen inför fastställelseprövning

Detta kapitel avser den del av processen som följer efter det att granskningen av planförslag med underlag är genomförd och fram till det att planen skickas för fastställelseprövning.

Figur 5: Planlägningsprocessen. Svart ring markerar den del av processen som kravställs i kapitel 7.

7.1 Krav på processen

7.1.1 Länsstyrelsens yttrande över planen

- Berörda länsstyrelser yttrande över planen **ska** inhämtas i enlighet med gällande lagstiftning.

7.1.2 Begäran om fastställelse av planen

- Planen **ska** lämnas in för fastställelseprövning i enlighet med gällande lagstiftning.

7.2 Krav på handlingarna

7.2.1 Underlag för länsstyrelsens yttrande över planen

- Planen som skickas till länsstyrelsen för yttrande **ska** innehålla
 - planen med underlag
 - granskningsutlåtande
 - i förekommande fall PM ”Ändring efter granskning av plan”
 - i förekommande fall kompletterande granskningsutlåtande

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

7.2.2 Plan för fastställelse

1. Planen som provas för fastställelse **ska** innehålla
 - a. planen med underlag
 - b. formaliahandlingar enligt Trafikverkets ”Innehållsförteckning formaliahandlingar vägplan/järnvägsplan”
 - c. övrigt enligt Trafikverkets ”Innehållsförteckning för övrigt material vid fastställelse”

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

Referenser

Trafikverket (2014) Planläggning av vägar och järnvägar Version: 1.0, diarienummer TRV 2012/85426, dnr 2014-09

Trafikverket (2011) Miljökonsekvensbeskrivning för vägar och järnvägar. Handbok. Metodik, Trafikverket publikation 2011:090

Gällande lagstiftning

Lag (1995:1649) om byggande av järnväg

Väglag (1971:948)

Förordning (2012:708) om byggande av järnväg

Vägförordning (2012:707)

Miljöbalken (1998:808)

8 Versionslogg

Fastställd version	Dokumentdatum	Ändring	Namn (fastställd av)
Hjälptext: Här anges versionshistoriken	Det datum då den nya versionen fastställdes	Vad som har ändrats i den nya versionen eller om dokumentet har upphört att gälla	Namnet på den som gjort ändringen
			Hjälptext: tryck på TAB-knappen för att skapa fler rader.

RÅD

Planläggningsprocessen

TDOK xxxx

Version 0.6

2016-10-12

Skapat av (namn och organisatorisk enhet) [Skapat av]	Dokument-ID TDOK xxxx	Version 0.6
Fastställt av [Fastställt av]	Dokumentdatum 2016-10-12	
Planläggningsprocessen		

1 Innehåll

Syfte	3
Omfattning	4
Definitioner och förkortningar	4
1 Inledning	8
1.1 Beslutsprocess under planläggningen.....	8
1.2 Förberedande studier.....	8
2 Råd till generella krav	9
3 Råd för planläggningsbeskrivningen	11
4 Processen före beslut om betydande miljöpåverkan	12
4.1 Råd för processen	12
4.1.1 Faktainsamling och analys.....	12
4.1.2 Samråd	13
4.1.3 Länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan.....	14
4.2 Råd för handlingarna.....	15
4.2.1 Underlag för samråd	15
4.2.2 Samrådsredogörelse.....	15
4.2.3 Underlag för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan.....	16
5 Processen efter beslut om betydande miljöpåverkan	17
5.1 Projekt med val av lokaliseringsalternativ	17
5.1.1 Råd för processen	18
5.1.2 Råd för handlingarna	20
5.2 Projekt som ej kan antas medföra betydande miljöpåverkan.....	21
5.2.1 Råd för processen	22
5.2.2 Råd för handlingarna	25
5.3 Projekt som kan antas medföra betydande miljöpåverkan.....	25
5.3.1 Råd för processen	25
5.3.2 Råd för handlingarna	28
5.4 Projekt som ska tillåtlighetsprövas.....	30
5.4.1 Råd för processen	30
5.4.2 Råd för handlingarna	32
5.5 Färdigställa planförslag med underlag.....	33
5.5.1 Råd för processen	33

RÅD

Skapat av (namn och organisatorisk enhet) [Skapat av]	Dokument-ID TDOK xxxx	Version 0.6
Fastställt av [Fastställt av]	Dokumentdatum 2016-10-12	
Planläggningsprocessen		

5.5.2	Råd för handlingarna	34
6	Processen vid granskning	40
6.1	Råd för processen	40
6.1.1	Kungörelse och granskning	40
6.1.2	Underrättelse	41
6.1.3	Ändring av planförslag med underlag efter granskning	41
6.2	Råd för handlingarna	42
6.2.1	Kungörelse	42
6.2.2	Underrättelse	42
6.2.3	Granskningsutlåtande	42
6.2.4	PM "Ändring efter granskning av plan"	42
6.2.5	Kompletterande granskningsutlåtande	42
7	Processen inför fastställelseprövning	43
7.1	Råd för processen	43
7.1.1	Länsstyrelsens yttrande över planen	43
7.1.2	Begäran om fastställelse av planen	43
7.2	Råd för handlingarna	44
7.2.1	Underlag för länsstyrelsens yttrande över planen	44
7.2.2	Plan för fastställelse	44
8	Versionslogg	45

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planlägningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	--	----------------

Syfte

Planlägningsprocessen har det huvudsakliga syftet att tillse att den planläggning som krävs för att bygga vägar och järnvägar bedrivs på ett effektivt och korrekt sätt i överensstämmelse med kraven i väglagen (1971:948) och lag (1995:1649) om byggande av järnväg. Lagstiftningen skapar förutsättningar för en effektiv planläggning bland annat genom att omfattning på process och handlingar kan anpassas utifrån projektets art och omfattning. Mindre och enkla projekt kräver vanligtvis en mindre omfattning än stora och komplexa.

Planläggning av väg- och järnvägsbyggande följer en process som syftar till att förfarandet vid byggande av transportinfrastruktur ska få en god anknytning till övrig samhällsplanering och till miljölagstiftningen, där både infrastrukturbyggaren, enskilda som berörs och företrädare för samhället i övrigt medverkar. Processen innebär att planläggningen av vägar och järnvägar förankras bland annat i kommunernas planering och att de som berörs i olika processteg får goda möjligheter till insyn och ges möjlighet att framföra synpunkter. Därmed tillgodoses även medborgarnas och samhällsaktörernas möjligheter till medinflytande över hur vår infrastruktur kommer till och förändras.

Under processen analyseras och beskrivs väg- eller järnvägsanläggningens lokalisering och utformning och slutligen läggs lokaliseringen och detaljutformningen fast. De handlingar som tas fram under processens gång blir successivt mer detaljerade.

Dokumentet RÅD Planlägningsprocessen har syftet att:

- Redovisa minimikraven för upprättande av en väg- eller järnvägsplan. Kraven behöver i de allra flesta fall kompletteras med projektspecifika krav.
- Utgöra ett regelverk som är uppdaterat avseende tillämpning av lagkrav i väglagen (1971:948) och lag (1995:1649) om byggande av järnväg.
- Utgöra ett regelverk som bidrar till ökad effektivitet internt och externt.
- Utgöra ett regelverk där råd ställs med utgångspunkt från en helhetssyn avseende juridik, teknik, ekonomi, miljö, arbetsmiljö m.fl. aspekter.
- Utgöra ett regelverk som stöder olika affärsformer inom upphandlad verksamhet.
- Utgöra ett regelverk med texter som har en kontraktuell stringens med avseende på upphandlad verksamhet.

Kontaktperson i Trafikverket är leveransansvarig Krav och råd planlägningsprocessen.

Det finns inga möjligheter till dispenser.

RÅD Planlägningsprocessen är giltigt fr.o.m. 201X-XX-XX.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

Omfattning

Med planläggning avses de aktiviteter enligt väglagen (1971:948) och lag (1995:1649) om byggande av järnväg som leder fram till fastställd och lagakraftvunnen väg- eller järnvägsplan. Planläggningsprocessen är en sammanhållen process, som ser olika ut beroende på om länsstyrelsen bedömer att projektet kan ha en betydande miljöpåverkan, om alternativa korridorer ska utredas eller om tillåtlighetsprövning behövs. Små okomplicerade projekt med obetydlig ytterligare påverkan på omgivningen kan utföras utan formell planläggning och omfattas ej av detta rådsdokument.

Definitioner och förkortningar

Betydande miljöpåverkan	Begreppet har sitt ursprung i miljöbalken. Graden av påverkan på miljön avgör om det ska upprättas en MKB när en väg- eller järnvägsplan upprättas. Länsstyrelsen prövar om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan med stöd av kriterier som finns i förordningen om miljökonsekvensbeskrivning.
Detaljplan	Fysisk plan med rättsverkan som regleras enligt plan- och bygglagen (PBL). I detaljplan prövas om mark- och vattenområden är lämpliga för föreslagen markanvändning och regleras hur t.ex. ny bebyggelse får utformas.
Enskilda som särskilt berörs	Med detta avses i första hand närboende och inte en bredare allmänhet. Fastighetsägare vars mark kan komma att tas i anspråk och andra fastighetsägare i närheten av projektet ingår i denna krets. Det gör också delägare i samfälligheter och gemensamhetsanläggningar samt innehavare av särskild rätt.
Fastställelsehandling	Benämning av väg- eller järnvägsplan inför begäran om och under tiden för fastställelseprövning samt när planen har blivit fastställd.
Fyrstegsprincipen	Förhållningssätt som innebär att möjliga åtgärder för förbättringar i transportsystemet prövas stegvis. I första hand med åtgärder som inte tar mark i anspråk, i sista hand med helt nya markområden för väg- och järnvägsändamål.
Förberedande studie	En förutsättningslös transportslagsövergripande analys med tillämpning av fyrstegsprincipen.
Granskning	Formellt förfarande enligt väglagen och lag om byggande av järnväg där förslaget till väg- eller

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

	järnvägsplan kungörs och sakägare, allmänhet, organisationer, myndigheter med flera har möjlighet att lämna skriftliga synpunkter.
Granskningshandling	Benämning av väg- eller järnvägsplan inför kungörande och under tiden för granskning.
Influensområde	Område inom vilket effekter bedöms kunna uppkomma.
Järnvägsmark	Begrepp enligt lag om byggande av järnväg som avser mark för järnvägsspår, banvall med tillhörande diken, slänter samt underhålls-, skydds- och säkerhetszoner. Motsvarighet till begreppet vägområde.
Järnvägsplan	Fysisk plan med rättsverkan som regleras enligt lag om byggande av järnväg.
Kollektivtrafikmyndighet	Regional myndighet med politiskt och ekonomiskt ansvar för den samhällfinansierade kollektivtrafiken.
Korridor	Ett område inom vilket en framtida järnvägs- eller vägåtgärd med anläggningsdelar samt nya allmänna anslutnings- och parallellvägar med delar inryms. Korridorens bredd kan variera utmed sträckningen och är beroende av hur säkert det går att definiera anläggningens läge i terrängen.
Kungörande	Formellt förfarande för att offentliggöra att granskning av väg- eller järnvägsplan genomförs.
Kungörelse	Offentligt meddelande i form av annons. Hantering av kungörelse framgår av lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m.
Lokaliseringsalternativ	Alternativ korridor för sträckningen av järnväg eller väg.
Miljöbeskrivning	Beskrivning av den förutsebara påverkan på människors hälsa och på miljön av ett väg- eller järnvägsprojekt som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Normalt utgör den en del av planbeskrivningen
MKB	Miljökonsekvensbeskrivning. Ett dokument, vars innehåll regleras i miljöbalken, särskilt avsett att utgöra beslutsunderlag och vars innehåll är grundat på en process där verksamhetsutövaren inhämtar, utvecklar, förmedlar och tillvaratar kunskap om hur verksamheten eller

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

	åtgärden inverkar på människors hälsa och på miljön, i den mening begreppet används i 1 kap 1 § miljöbalken.
Områdesbestämmelse	Bestämmelser med rättsverkan som kan upprättas inom begränsade områden som inte har detaljplan, exempelvis om kommunen vill reglera grunddragen i mark- och vattenanvändningen för att säkerställa syftet i översiktsplanen.
PBL	Plan- och bygglagen. PBL innehåller bestämmelser om kommunernas planläggning av mark och vatten och om byggande.
Planläggning	Arbetet med att ta fram vägplan eller järnvägsplan (även detaljplan).
Planläggningsbeskrivning	Beskrivning som för det specifika projektet anger hur den lagstadgade planläggningsprocessen med olika moment och samrådsaktiviteter kommer att genomföras.
Planläggningsprocess	Den fysiska planeringen av transportinfrastruktur som sker i en sammanhållen process enligt väglagen eller lag om byggande av järnväg.
Projektmål	Mål för väg- eller järnvägsanläggningens kvaliteter och funktion i färdigställt skick.
Samråd	Utbyte av information med och inhämtande av synpunkter från berörda enskilda, myndigheter och organisationer under planläggningsprocessen. Samråd kan vara såväl muntligt som skriftligt.
Samrådshandling	Benämning av den preliminära planhandlingen efter begäran om beslut om betydande miljöpåverkan och under tiden fram till att planen ska kungöras och granskas.
Samrådsprocess	En fortlöpande process som pågår under hela planläggningsprocessen fram till kungörande och granskning.
Samrådsredogörelse	Redogörelse för vilka samrådskontakter som tagits, vilka synpunkter som inkommit och vilka åtgärder som de inkomna synpunkterna inneburit.
Underlag för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan	Benämning av dokument med mera som ligger till grund för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

Vägområde	Vägområdet utgörs av den mark eller det utrymme som tagits i anspråk för väganordning. Motsvarighet till begreppet järnvägsmark.
Vägplan	Fysisk plan med rättsverkan som regleras enligt väglagen.
Vägrätt	Rätt för den som avser att bygga en allmän väg att nyttja mark eller annat utrymme som behövs för vägen trots den rätt som någon annan kan ha till fastigheten.
Åtgärdsvalsstudie (ÅVS)	Trafikverkets benämning på en förberedande studie, som innebär en förutsättningslös transportslagsövergripande analys med tillämpning av fyrstegsprincipen.
Ändamål	Vad som ska uppnås i projektet när det gäller vilka behov som ska tillgodoses och vilka problem som ska lösas.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

1 Inledning

I det här dokumentet avses med planläggningsprocessen den fysiska planering av transportinfrastruktur som sker i en sammanhållen process enligt väglagen och lag om byggande av järnväg. Syftet med planläggningsprocessen är att utreda och definiera vägens eller järnvägens lokalisering och utformning. Processen ska bidra till en god anknytning till övrig samhällsplanering och till miljölagstiftningen. Processen innebär också att planläggningen av vägar och järnvägar förankras bland annat i kommunernas planering och att de som berörs i olika processteg får goda möjligheter till insyn och ges möjlighet att framföra synpunkter.

1.1 Beslutsprocess under planläggningen

Under planläggningsprocessen finns ett antal myndighetsbeslut eller milstolpar som är avgörande för att kunna komma vidare i processen. Nedan redovisas de med uppgift om vem som tar beslut och i vilken fas beslutet tas. För projekt som tillåtlighetsprövas av regeringen tillkommer några beslut under processen, se kapitel 5.4 *Projekt som ska tillåtlighetsprövas*. Råd kopplade till planläggningsprocessen redovisas i sitt sammanhang i kommande kapitel.

1. Trafikverket begär att länsstyrelsen fattar beslut om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen tar sitt beslut baserat på ett underlag från Trafikverket.
2. I projekt som kan antas medföra betydande miljöpåverkan begär Trafikverket länsstyrelsens godkännande av projektets MKB.
3. Trafikverket kungör planförslaget och ger möjlighet för berörda att granska och yttra sig över planförslaget som i denna fas benämns granskningshandling.
4. Trafikverket begär länsstyrelsens yttrande över planförslaget som i denna fas benämns granskningshandling. Av yttrandet framgår om länsstyrelsen tillstyrker planen.
5. Trafikverket begär fastställelse av planen som i denna fas benämns fastställelsehandling.

1.2 Förberedande studier

Planläggningsprocessen föregås vanligtvis av förberedande studier med syfte att, utifrån förstegsprincipen, avgöra vilken/vilka typer av åtgärder som kan vidtas för att tillgodose aktuella eller framtida transportbehov. Om det i den förberedande studien konstateras att lösningen är att anlägga eller bygga om en väg eller järnväg så ska planläggningen påbörjas, givet att finansiering finns.

Ett resultat av de förberedande studierna är att projektets ändamål definieras. Ändamålet ska formuleras utifrån önskvärda funktioner enligt de transportpolitiska målen. Förberedande studier innehåller en preliminär bedömning av om projektets ändamål kan uppnås med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Exempel på förberedande studier är åtgärdsvalsstudie (ÅVS).

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

2 Råd till generella krav

I detta kapitel redovisas råd som följer av de generella kraven för handlingarna under hela planläggningsprocessen.

1. Planläggningsprocessen följer fyra faser där produkten (dokument, ritning, karta etc) benämns olika beroende på fas, se tabell nedan. I normalfallet anges även om det är en väg- eller järnvägsplan samt handlingens status (till exempel arbetsmaterial).

MKB har till viss del en egen process genom att länsstyrelsen är en beslutande instans och omfattas därför inte av kravet på benämning utifrån fas. Huvudbenämningarna för MKB i denna egna process är ”för länsstyrelsens godkännande” och ”av länsstyrelsen godkänd”.

Allt material som är avsett för kommunikation externt och internt dateras för sökbarhet och hänvisning.

De fyra faserna redovisas även i figurer i inledningen till kapitel 4-7.

Fas	Exempel på benämning av produkt
Före beslut om betydande miljöpåverkan	Underlag för samråd - Före beslut om betydande miljöpåverkan Underlag för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan
Efter beslut om betydande miljöpåverkan	Samrådshandling – lokalisering Samrådshandling – utformning Samrådshandling – preliminär MKB
Vid granskning	Samrådsredogörelse – Granskningshandling Plankarta – Granskningshandling
Inför fastställelseprövning	Planbeskrivning – Fastställelsehandling Plankarta – Fastställelsehandling Se även råd i kapitel 7.2.2 <i>Plan för fastställelse, punkt 1.</i>

2. Hänvisningen till projektets art och omfattning syftar främst till att kunna anpassa och begränsa omfattningen på handlingarna. Mindre och enkla projekt kräver vanligtvis en mindre omfattning än stora och komplexa projekt. För att inte tynga handlingarna med onödigt information anpassas rubrikerna i mallarna utifrån aktuellt projekt. De rubriker som inte är tillämpliga kan med fördel strykas, eventuellt med motiv.
3. Genom att beställare och konsult tidigt i processen kommer överens om en gemensam målbild för projektet/uppdraget utifrån kontraktshandlingen säkerställs att handlingarna får önskvärd kvalitet. Det kan exempelvis avse vilka handlingar som ska tas fram och vilket innehåll och omfattning de ska ha.

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

Kvaliteten på handlingarna säkerställs även genom konsultens kvalitetsledningssystem där bland annat egenkontroll och granskning ingår.

Ytterligare vägledning ges i Trafikverkets *Rapport - Planläggning av vägar och järnvägar* och i Trafikverkets *Handbok - Miljökonsekvensbeskrivning för vägar och järnvägar*.

4. De mål och de krav som miljöbalken ställer på den som bedriver en verksamhet omfattar bland annat att:

- ta fram tillräcklig och aktuell kunskap om miljöförhållanden och projektets miljöpåverkan
- hushålla med material, råvaror och energi
- platsen för lokalisering och utformning är lämplig
- försiktighetsmått och skyddsåtgärder utreds och säkerställs

Ett projekt har olika utredningsbehov beroende av problem- och behovsbild. Av stor betydelse är om projektet innebär ny lokalisering eller ombyggnad i befintlig sträckning. MKB och miljöbeskrivning anpassas efter och inriktas på de miljöeffekter och miljökonsekvenser som projektet ger upphov till. Se även Trafikverkets *Handbok - Miljökonsekvensbeskrivning för vägar och järnvägar*.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

3 Råd för planläggningsbeskrivningen

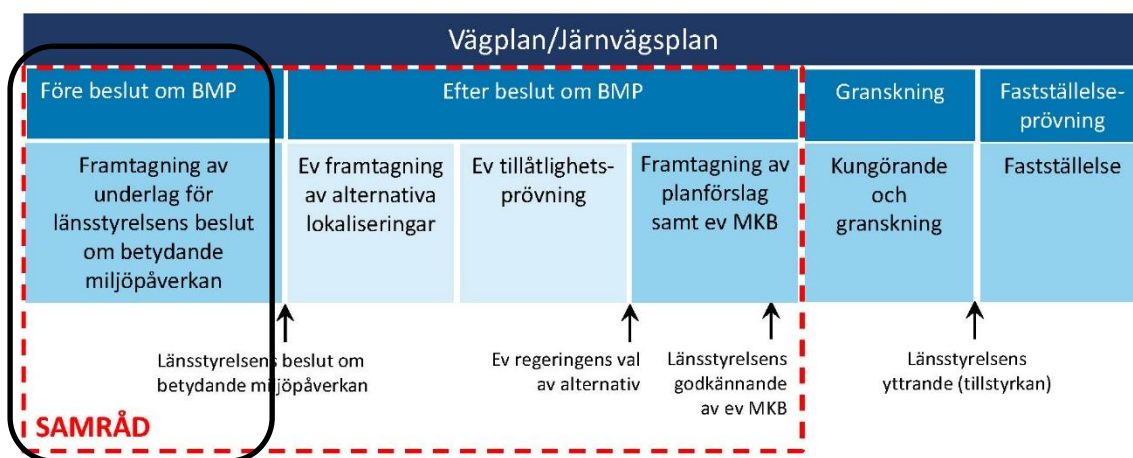
Detta kapitel avser planläggningsbeskrivningen vilken tas fram i inledningen av planläggningsprocessen och sedan fortlöpande uppdateras. Syftet med beskrivningen är att, för det specifika projektet, ange hur den lagstadgade planläggningsprocessen med olika moment och samrådsaktiviteter kommer att genomföras.

1. Ingen rådgivande text.
2. Planläggningsbeskrivningen ges en lämplig spridning så att intressenter kan ta del av den. Exempelvis kan den publiceras på Trafikverkets hemsida och finnas tillgänglig vid olika samrådsaktiviteter.
3.
 - a. Det planerade fortsatta arbetet redovisas exempelvis i en enkel övergripande tidplan som även visar var projektet befinner sig just nu och vad som ligger i närtid. Genom kontinuerliga uppdateringar av planläggningsbeskrivningen och tidplanen ges intressenter möjlighet att följa projektets framdrift och kommande aktiviteter.
 - b. I planläggningsbeskrivningen klarläggs syftet med samråd, vilka samrådsformer som planeras, när samråd är tänkt att genomföras samt preliminär samrådsrets för olika samrådstillfällen.
 - c. Exempel på samordning med PBL och annan lagstiftning som beskrivs i planläggningsbeskrivningen är vilka ändringar som behövs i gällande detaljplaner och vilka tillstånd och dispenser som ska hanteras enligt miljöbalken. Som underlag för planläggningsbeskrivningen kan det också finnas avtal eller överenskommelser med kommun eller kollektivtrafikansvarig om gemensamma åtaganden under planläggningen, till exempel gemensam MKB och gemensamma samråd.
4. Uppgifter om ändamål och omfattning hämtas från de förberedande studierna, till exempel ÅVS.
5. Frekvensen av uppdateringar anpassas till projektets väsentliga milstolpar och aktiviteter, till exempel inför varje ny fas projektet går in i och i samband med externa aktiviteter som exempelvis samråd.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

4 Processen före beslut om betydande miljöpåverkan

Detta kapitel avser den del av processen som föregår länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan.

Figur 1: Planläggningsprocessen. Svart ring markerar den del av processen som kravställs i kapitel 4.

4.1 Råd för processen

4.1.1 Faktainsamling och analys

1. Ändamålen beskriver vad som ska uppnås i väg- och järnvägsprojektet – vilka behov och problem i väg- eller järnvägsnätet som ska lösas. De ska stödja de nationella transportpolitiska målen, funktionsmålet och hänsynsmålet, och även andra relevanta lokala och regionala samhällsmål. Ändamålen har en övergripande formulering som konkretiseras genom projektmål. Projektmålen uttrycks som kvaliteter eller funktioner som ska eftersträvas – inte som krav eller lösningar. Samtidigt ska de vara realistiska att nå. Projektmål kan handla både om att skapa nya kvaliteter och funktioner och bibehålla eller vidareutveckla befintliga. Projektmålen styr ambitionsnivå, standard och de lösningar som väljs för projektet i olika avseenden och ska bidra till att ändamålet tillgodoses.

Ändamål och projektmål utgör tillsammans en helhet. Målen formuleras så tydligt att det går att bedöma vilka alternativ som tillgodoser dem och som därmed är relevanta.

2. Uppgifter om projektets finansiering hämtas från långtidsplaner på nationell och regional nivå tillsammans med uppgifter om eventuell medfinansiering, förskottering etcetera.
3. Viktiga utgångspunkter för avgränsning enligt kravet är tekniska, ekonomiska och miljömässiga aspekter. Tekniska och ekonomiska aspekter kan ha stor betydelse för projektets geografiska avgränsning. Det kan exempelvis handla om mark- och

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

vattenförhållanden eller bergkvalitet som kan ha en stor påverkan på byggbarhet och kostnader.

Avgränsningen avseende tid görs bland annat genom att bedöma anläggningens faktiska livslängd och genom att fastställa ett prognosår för trafik.

Avgränsningarna i den här fasen, före beslut om betydande miljöpåverkan, görs på ett mer övergripande plan och med syfte att få samrådskets syn på projektets avgränsningar.

4. Ingen rådgivande text.
5. Ingen rådgivande text.
6. I denna fas baseras faktainsamlingen i huvudsak på befintligt material och underlag. Besök på plats bör göras.

Mycket information kan inhämtas från digitala kunskapskällor. Exempel är länsstyrelsens intresseredovisningar, kommunala planer och studier, exempelvis ÅVS, som Trafikverket eller någon annan huvudman tidigare genomfört.

7. Analysen genomförs med det insamlade faktamaterialet som grund.
8. Analysen är i den här fasen översiktlig och bidrar med underlag till samråd och till länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan. Det är viktigt att analysen fokuserar på väsentliga hinder och möjligheter i den fysiska miljön. Det är även viktigt att i den här fasen bortse från aspekter som inte har en avgörande betydelse för projektets miljöpåverkan.

Analysen inriktas på att möjliggöra bedömningar av kriterier för betydande miljöpåverkan enligt bilaga 2 till MKB-förordningen.

4.1.2 Samråd

1. Vägförordning och förordning om byggande av järnväg anger ramar för samrådets syfte och form.

Samrådsprocessen inleds så snart som möjligt efter det att arbetet med planen har påbörjats.

Samråd kan omfatta många slags aktiviteter, till exempel utskick av informationsmaterial, telefonkontakter, skriftväxling och personliga eller allmänna möten. Samrådsmöten är vanliga inslag i samrådsprocessen men utgör inte hela samrådet.

Samråd ges olika inriktning beroende på hur långt planläggningsprocessen har kommit. Sammantaget omfattar samråd projektets lokalisering, utformning och miljöpåverkan. I den här fasen, innan beslut om betydande miljöpåverkan, inriktas samrådet på projektets miljöpåverkan.

2. Det är obligatoriskt att före beslut om betydande miljöpåverkan, i god tid och i behövlig omfattning samråda med länsstyrelsen. Formerna för samråd är inte reglerade i lag men utgörs i fasen före beslut om betydande miljöpåverkan vanligtvis

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

av ett möte. Eftersom länsstyrelserna har olika organisation och arbetssätt är det viktigt att diskutera med länsstyrelsen hur samrådsprocessen ska gå till.

Samråd med kommunen kan ske på olika sätt men vanligt även här är ett möte. Det är viktigt att samråd med kommunen sker på rätt tjänstemannanivå och med rätt politisk förankring. Därför bör kommunen tillfrågas om på vilket sätt den vill medverka i samrådet.

Den obligatoriska samrådsretsens begränsning till ett fåtal parter innan länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan innebär en möjlighet att i mindre projekt begränsa samrådets omfattning till en lämplig nivå för det aktuella projektet.

Samråd med enskilda i små och väl avgränsade projekt och med ett fåtal berörda kan genomföras som personliga möten baserade på ritningar, skisser och annat underlag som är anpassat till hur de berörda påverkas. I sådana enkla fall kan det tidiga samrådet räcka som det enda samrådet innan planen görs tillgänglig för granskning. Se dock krav om samråd på orten *punkt 2* i kapitel 5.2.1.2 *Samråd*. Se även råd till *punkt 1* i kapitel 5.2.1.2 *Samråd*.

- Samråd med kollektivtrafikmyndigheten blir aktuellt till exempel i projekt där motiven till åtgärder är att öka kollektivtrafiken eller i projekt som omfattar andra åtgärder som har betydelse för kollektivtrafiken. Samråd kan genomföras genom brev, där underlag för samråd skickas till kollektivtrafikmyndigheten för synpunkter, eller genom möte med myndigheten.
- I *punkt 2* ovan nämns de obligatoriska parterna i samråd före beslut om betydande miljöpåverkan och deras roller i samhällsutvecklingen. I kapitel 4.1.1 *punkt 6* nämns översiktligt skriftliga källor som bör beaktas vid faktainsamling i den tidiga fasen. För att få ut mesta möjliga av samrådet är det viktigt att förstå organisationernas roller och de professionella kunskaper olika tjänstemän kan förväntas ha och bidra med.

I samrådet bör man vända sig till samrådsparterna på ett sådant sätt att tillgänglig professionell kunskap kommer fram och nyttiggörs i projektet.

- Genom att göra underlag för samråd tillgängligt uppfylls kravet på att enskilda ska ges möjlighet att yttra sig. De enskilda behöver upplysas om hur och när de kan yttra sig.
- Samråd med länsstyrelsen sker lämpligen vid ett eller flera möten. I den här fasen är det viktigt att tillsammans med länsstyrelsen klargöra vad som krävs för att länsstyrelsen ska kunna ta ställning i frågan om betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen ska enligt lagstiftningen verka för MKBns inriktning i projekt med betydande miljöpåverkan. Därför kan det vara lämpligt att redan nu ta upp frågan om projektets förutsebara miljöpåverkan.

- Samrådsredogörelsen påbörjas i den här fasen och kompletteras därefter successivt under samrådsprocessen.

4.1.3 Länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan

- Trafikverket begär länsstyrelsens beslut genom att tillsända dem ett underlag för beslut om betydande miljöpåverkan, inklusive samrådsredogörelse, tillsammans med

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

ett följebrev som anger att Trafikverket begär beslutet. Följebrevet bör innehålla uppgift om rimlig tidsram för länsstyrelsens beslut, bland annat utifrån projektets komplexitet och tidplan.

4.2 Råd för handlingarna

4.2.1 Underlag för samråd

1. Med underlag för samråd avses det material som delges samrådsparterna i syfte att de ska kunna bilda sig en uppfattning om projektet och bidra med sina kunskaper och synpunkter.

Underlag för samråd kan, men behöver inte, vara samma för de olika samrådsparterna.

Underlaget kan utgöras av allt från en enkel kartskiss till en PM innehållande text och kartor. Informationen bör innehålla projektets bedömda väsentliga effekter, exempelvis övergripande information om intrång, buller, påverkan på luft och vatten. Det är viktigt att enskilda som särskilt berörs kan få information utifrån sitt egenintresse.

Det är viktigt att underlaget är tydligt och lättläst så att alla, oavsett grundkunskaper, kan förstå projektet.

I den här fasen ska detaljutformningen av anläggningen inte vara låst utan samrådsparterna ska ha möjlighet att påverka. Därför bör inte heller underlaget vara alltför detaljerat. En karta med en korridor som visar vägens eller järnvägens planerade sträckning kan var tillräckligt.

4.2.2 Samrådsredogörelse

1. Samrådsredogörelsen redovisar alla typer av kontakter och möten, från formella möten till personliga kontakter av mera informell karaktär. Redovisningen i samrådsredogörelsen hålls på en principiell nivå. Varje enskild synpunkt från varje synpunktslämnare bemöts inte i detalj utan det handlar om att översiktligt sammanställa det som framförts och ta ställning till detta. Särskilt gäller det synpunkter som ändrar inriktning av projektet eller som inte tillgodoses. Samrådsredogörelsen innehåller normalt inte några bilagor, men det bör finnas uppgifter om var underlaget till samrådsredogörelsen finns att tillgå, till exempel tjänsteanteckningar, brev, protokoll med mera.

I den här fasen är det viktigt att samrådsredogörelsen visar att de enskilda som kan antas bli särskilt berörda har fått möjlighet att yttra sig. För att länsstyrelsen ska kunna se detta, och för att minska risken för kompletteringskrav, är det lämpligt att också överlämna tidningsannons, brev eller dylikt där detta framgår.

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

4.2.3 Underlag för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan

1. Länsstyrelsen tillämpar kriterier i bilaga 2 i MKB-förordningen i bedömningen. Underlaget för länsstyrelsens beslut ges därför ett innehåll med motsvarande projektspecifik information. Se kapitel 4.1.2 *Samråd punkt 6*.
2. Det som framkommit vid samråd redovisas i samrådsredogörelsen enligt kapitel 4.2.2 *Samrådsredogörelse*. Samrådsredogörelsen bifogas underlaget.
3. Ingen rådgivande text.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

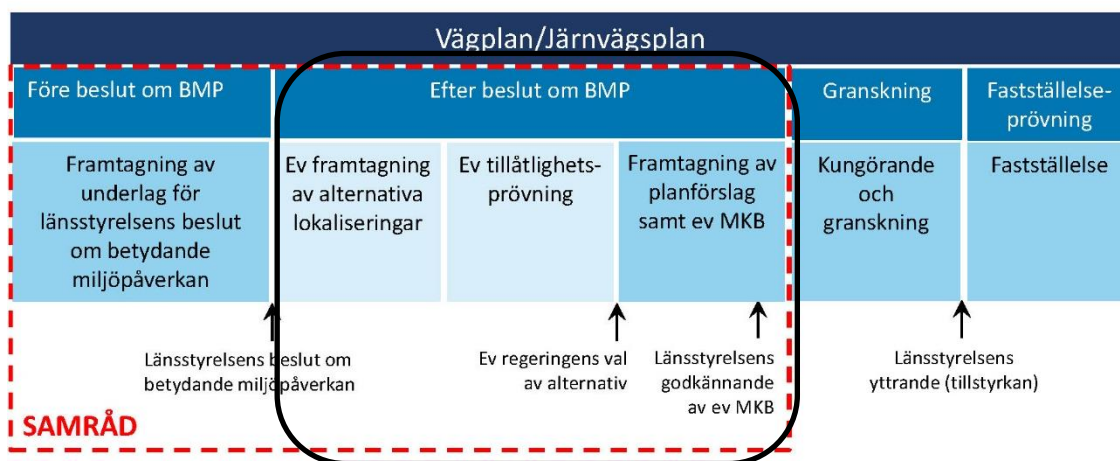
5 Processen efter beslut om betydande miljöpåverkan

Detta kapitel avser den del av planläggningsprocessen som följer efter länsstyrelsens beslut om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan och innan planförslaget kungörs och görs tillgängligt för granskning.

De steg som ska genomföras under processen skiljer sig åt beroende på om projektet har alternativa lokaliseringar eller inte samt om det kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. Tillämpliga kapitel för de olika stegen redovisas i tabell nedan.

	Ej betydande miljöpåverkan	Betydande miljöpåverkan
Med lokaliseringsalternativ	Kap 5.1, 5.2 och 5.5	Kap 5.1, 5.3 och 5.5
Utan lokaliseringsalternativ	Kap 5.2 och 5.5	Kap 5.3 och 5.5

I de fall projektet ska tillåtlighetsprövas av regeringen tillkommer ett antal processteg som är specifika för tillåtlighetsprövningen. Dessa steg redovisas i kapitel 5.4 *Projekt som ska tillåtlighetsprövas*.

Figur 2: Planläggningsprocessen. Svart ring markerar den del av processen som kravställs i kapitel 5.

5.1 Projekt med val av lokaliseringsalternativ

I detta kapitel redovisas de råd som följer av att det finns flera alternativa lokaliseringar som är möjliga med hänsyn till uppfyllelse av projektets ändamål med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

5.1.1 Råd för processen

5.1.1.1 Generellt

1. Ingen rådgivande text.

5.1.1.2 Utredning av lokaliseringsalternativ

1. Uppgifter om behovet av lokaliseringsutredning hämtas från föregående fas, se kapitel 4.2.3 *Underlag för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan, punkt 3*. Efter beslutet om betydande miljöpåverkan kan det även ha framkommit nya uppgifter kring projektet som gör att behovet av lokaliseringsutredning behöver omprövas.

Med alternativ avses vanligtvis alternativa väg- eller järnvägskorridorer, men det kan också avse samma sträckning om det finns väsentliga skillnader i utformningen av vägen eller järnvägen, till exempel med eller utan tunnel.

Om MKB krävs kan den med fördel påbörjas redan nu.

2. Det är viktigt att säkerställa tillräcklig kunskap om:
 - allmänna intressen, kommunala planer, miljöbalkens krav, arkeologiska lämningar, naturreservat, biotopskydd, strandskydd, områden och arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen samt Natura 2000
 - landskapet och miljöförutsättningar
 - människors hälsa
 - samhället, såsom bebyggelse, näringsliv, strukturer, kommunikationer, transportbehov för olika trafikantgrupper och trafiksäkerhetsaspekter
 - övergripande tekniska förutsättningar exempelvis linjeföring, geoteknik och större byggnadsverk och ledningar

3. Vid alternativgenereringen är det viktigt att först identifiera stora och uppenbara hinder för att undvika detaljerade studier av onödigt många alternativ.

Lokaliseringen av vägar och järnvägar har stor betydelse för den miljöpåverkan som uppstår. Miljöanalysen bidrar i utvecklingen av alternativ, så att vägens eller järnvägens lokalisering och den tekniska utformningen blir så miljöanpassad som möjligt.

4. Utgångspunkten för utredningen är:
 - uppgifter och information från tidigare utförda samråd
 - underlag för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan
 - länsstyrelsens beslutsskrivelse om betydande miljöpåverkan, vilken ofta anger riktlinjer för det fortsatta arbetet

Innan lokaliseringsutredningen inleds kan det vara lämpligt att göra kompletterande fältbesök, ta förnyade samrådskontakter med viktiga parter eller göra fördjupade studier av tillgänglig information.

5. Ingen rådgivande text.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

6. Det är viktigt att konsekvenser som bedöms likartade i flera alternativ inte utreds och beskrivs alltför detaljerat. Det kan till exempel handla om kostnader eller intrång i storskaliga intressen. I det fortsatta arbetet behöver dessa konsekvenser sannolikt utredas djupare men då de inte är alternativskiljande behöver fördjupningen inte göras i det här skedet.
7. Om genomförbarheten av ett alternativ är beroende av specifika hänsynsåtgärder eller efterföljande tillstånd är det viktigt att de identifieras. Exempel är ogynnsamma markförhållanden, påverkan på fastigheter och verksamheter, omfattande bullerskyddsåtgärder eller behov av Natura 2000-prövning. Åtgärderna kan påverka kostnader, landskapsbild, tidplan etcetera och är även av den anledningen viktiga att belysa.
8. Med relevanta aspekter avses till exempel:
 - Uppfyllelse av ändamål och projektmål
 - Miljö- och hälsoaspekter
 - Kostnader, byggnadstekniska aspekter och genomförbarhet
9. Den successiva bortplockningen av alternativ bör göras med omsorg så att alternativ inte plockas bort för tidigt, men så att inte heller onödigt många likartade alternativ tillåts tynga utredningen. Det är mycket viktigt att motiven till bortval är tydliga och att de dokumenteras.
10. Ingen rådgivande text.

5.1.1.3 Samråd

1. Då samråd syftar till att skapa en dialog om hur lokaliseringsalternativen kan tillgodose ändamål och projektmål samt om de effekter och konsekvenser de för med sig, är det särskilt viktigt att i ett tidigt skede efter beslut om betydande miljöpåverkan ha förnyade samråd med länsstyrelse och kommun.

Samråd sker med länsstyrelsen, kommuner och de enskilda som särskilt berörs. Om projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan är det lämpligt att redan nu utöka samrådsgruppen till statliga myndigheter, allmänhet och organisationer som kan antas bli berörda. Se kapitel 5.3.1.2 *Samråd, punkt 3*.

I projekt där det finns flera lokaliseringsalternativ kan kretsen enskilda som särskilt berörs vara stor. Samråd med enskilda kan därför samordnas med samråd med allmänheten.

Se även råd i kapitel 4.1.2 *Samråd, punkt 1*.

2. Se råd i kapitel 4.1.2 *Samråd, punkt 4*.
3. Trafikverket begär in yttranden där länsstyrelsen och kommunen kan ge sin helhetssyn på framförallt valet av lokalisering. Detta är inte något lagkrav men ger Trafikverket viktigt underlag för val av alternativ och för det fortsatta arbetet i övrigt.

Som underlag för myndigheternas yttranden bifogas en beskrivning av utredda alternativ med jämförelse av effekter och konsekvenser samt motiv till val och

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

bortval. Underlaget kan utgöras av lokaliseringsutredningen i sin helhet om den inte är alltför omfattande eller en PM som sammanfattar utredningen.

4. Se råd i kapitel 4.1.2 *Samråd*.

5.1.1.4 Ställningstagande till alternativ

1. Vid ställningstagandet till alternativ är det viktigt att inkomna synpunkter och yttranden beaktas. I det här tidiga skedet av planläggningsprocessen är utredningskorridoren bred varför vanligtvis allmänna intressen ska väga tyngst vid ställningstagandet. Det är ofta inte möjligt att basera ställningstagandet på småskaliga enskilda intressen.
2. Ingen rådgivande text.
3. I vissa fall kan det även vara lämpligt att de som har lämnat synpunkter under samrådsprocessen informeras om Trafikverkets ställningstagande till alternativ.

5.1.2 Råd för handlingarna

5.1.2.1 Generellt

1. Ingen rådgivande text.

5.1.2.2 Lokaliseringsutredning

1. Redovisningens struktur och upplägg anpassas till projektet och de aspekter som är väsentliga. Exempel på innehåll/rubriker är:
 - Sammanfattning
 - Beskrivning av projektet inklusive ändamål och projektmål
 - Avgränsningar och metoder
 - Föresättningar
 - Alternativ inklusive bortvalda alternativ
 - Eventuella behov av miljöanpassning, skyddsåtgärder och försiktighetsmått
 - Effekter och konsekvenser av de studerade alternativen
 - Samlad bedömning
 - Fortsatt arbete
 - Källor

Redovisningen ger en helhetsbild av landskapet och miljöföresättningarerna såsom värden och vad de utgörs av i form av kvaliteter och funktioner men även brister och problem. I den här fasen ligger fokus på allmänna intressen och det som har betydelse för val av lokaliseringsalternativ.

Lokalisering och utformning inom en korridor har stor betydelse för miljöanpassningen och i vissa fall för möjligheten att genomföra ett lokaliseringsalternativ. Vissa skyddsåtgärders kostnader och genomförbarhet behöver bedömas redan i lokaliseringsutredningen.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

2. Förutom en beskrivande text kan jämförelsen göras tydlig genom att redovisa alternativen på kartor tillsammans med befintliga förutsättningar såsom skyddsvärden, bebyggelse, kommunala planer etcetera. Kartorna kan kompletteras med texter som beskriver alternativen och deras olika effekter.

En jämförelse av alternativen kan göras i en matris som redovisar alternativens effekter och konsekvenser utifrån olika aspekter med hjälp av korta texter och en gradering av konsekvenserna.

3. Motiven till bortvalda alternativ uttrycks klart och tydligt så att det inte uppstår några tveksamheter om varför olika val gjorts.
4. Ingen rådgivande text.
5. En samlad bedömning omfattar de studerade alternativens
 - konsekvenser för människors hälsa, miljön och hushållningen med mark- och vatten
 - bidrag till miljö kvalitetsmålen
 - val av plats, om den är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön
6. Det kan exempelvis vara behov av detaljlokalisering, utformning och skyddsåtgärder för att miljöanpassa projektet i den fortsatta planläggningen. Tekniska frågor som kan behöva studeras i detalj i det fortsatta arbetet, men som inte lämpar sig att utreda på korridornivå i lokaliseringsskedet, är till exempel trafiktekniska detaljlösningar, utformning av sidoområde och lokala mark- och vattenförhållanden.

5.1.2.3 Underlag för samråd

1. Då samrådsprocessen syftar till att skapa en dialog om lokaliseringsalternativen behöver också underlagen för samråd ha fokus på deras väsentliga alternativskiljande effekter och konsekvenser.

Se tillämpliga delar av råd i kapitel 4.2.1 *Underlag för samråd*.

5.1.2.4 Samrådsredogörelse

1. Se råd i kapitel 4.2.2 *Samrådsredogörelse*. Samrådsredogörelsen kompletteras med nya aktiviteter i den här fasen. Text från tidigare fas behålls utan redigering.

5.1.2.5 Ställningstagande till alternativ

1. Ingen rådgivande text.

5.2 Projekt som ej kan antas medföra betydande miljöpåverkan

I detta kapitel redovisas de råd som gäller för projekt som länsstyrelsen beslutat ej kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet innebär att det inte krävs en MKB och

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

att samrådskretsen inte behöver utökas utöver den krets som omfattades av samråd före länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan. Uppgifter om projektets miljöpåverkan redovisas i en miljöbeskrivning som en del av planbeskrivningen.

5.2.1 Råd för processen

5.2.1.1 Utformning av planförslag med underlag

1. Ingen rådgivande text.
2. I enkla projekt, och om samrådsprocessen är väl genomförd, kan man i det här skedet fokusera på att färdigställa planförslaget för granskning, se vidare råd om samråd i kapitel 4.1.2 *Samråd punkt 2*. Utformningsdetaljer, miljöskyddsåtgärder med mera som behövs för att klarlägga anläggningens markbehov studeras och regleras.

Den detaljerade planläggningen görs med utgångspunkt från det tidigare arbetet och erforderliga uppdateringar av bakgrundsmaterialet. Det kan exempelvis för vägar handla om linjeföring, sidoområdesutformning, skyddsanordningar eller hållplatsstandard. För järnvägar kan det handla om fysiska barriärer mot spårområdet och mellan spår med hänsyn till trafik- och personsäkerhet.

3. Det är viktigt att säkerställa tillräcklig kunskap om:
 - allmänna intressen, kommunala planer, miljöbalkens krav, arkeologiska lämningar, naturreservat, biotopskydd, strandskydd, områden och arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen samt Natura 2000
 - landskapet och miljöförutsättningar
 - samhället, såsom bebyggelse, näringsliv, strukturer, kommunikationer, transportbehov för olika trafikantgrupper och trafiksäkerhetsaspekter
 - övergripande tekniska förutsättningar exempelvis linjeföring, geoteknik och större byggnadsverk och ledningar
4. Ingen rådgivande text.
5. I projekt som inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt länsstyrelsens beslut behöver ingen MKB upprättas. Det är trots detta viktigt att säkerställa att projektet omfattar rimliga hänsynsåtgärder samt att planförslagets underlag innehåller de uppgifter som behövs för att tillämpa miljöbalken vid prövningen av planen i enlighet med väglagen eller lag om byggande av järnväg.

Det är viktigt att anpassa arbetsinsatser och redovisning till projektets art och omfattning och miljöpåverkan. Syftet med att undanta projekt utan betydande miljöpåverkan från kravet på MKB är att förenkla processen och minska ledtiderna.

6. Miljöuppgifterna i underlag för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan är ett viktigt underlag för miljöbeskrivningen. Eftersom det är svårt att förutse alla effekter och konsekvenser samt behov av försiktighetsmått och skyddsåtgärder i ett tidigt skede behövs fördjupade analyser.

Analysen inriktas på de förutsättningar och intressen som kan komma att påverkas vilket ofta är vägen eller järnvägens närmiljö. I regel framgår det vilka förutsättningar som är viktiga i länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

7. Ingen rådgivande text.
8. För att åstadkomma en integrering behövs ett nära samarbete mellan områdena för teknik, gestaltning och miljö. Ett integrerat arbetssätt syftar till en kontinuerlig anpassning av projektets utformning utifrån den kunskap som kommer fram i arbetet med gestaltungsprogrammet och miljöbeskrivningen.
9. Funktionen eller nyttan med en skyddsåtgärd eller försiktighetsmått måste vara i fokus och tydliggöras för att få en bra utformning och teknisk lösning. Alternativa åtgärder och försiktighetsmått utreds med avseende på funktion/nytta samt kostnad som underlag för val. Utredningsarbetet dokumenteras löpande så att det senare är möjligt att göra en transparent redovisning i planbeskrivningen. Skyddsåtgärder och försiktighetsmått som ska fastställas behöver utredas så djupt att det går att bedöma vilket markanspråk som behövs och vad åtgärden innebär för allmänna och enskilda intressen (t ex bullerskärm med höjdangivelse, fasadåtgärder för buller eller skyddad uteplats).

En förutsättning för att anpassa och utforma projektet samt planera skydds- och försiktighetsåtgärder är att kunskap om var områden finns samt deras skyddsvärde tas fram så tidigt som möjligt i planläggningen. Bland annat genom naturvärdesinventering samt analys och beskrivning av områdena.

10. Vid ansökan om fastställelse är utgångspunkten att väg- eller järnvägsplanen ska vara anpassad till detaljplaner. Eventuella avvikelser måste rymmas inom kriteriet mindre avvikelse. Det måste vara uppenbart att avvikelsen inte strider mot syftet med planen eller bestämmelserna. Allmänna eller enskilda intressen får inte åsidosättas genom sådana avvikelser. I annat fall måste detaljplanen ändras eller upphävas genom ett kommunalt beslut som i så fall bör vara klart och ha vunnit laga kraft innan planen fastställs.

Av denna anledning är det viktigt att planen under arbetets gång på bästa sätt anpassas till gällande detaljplaner och att påverkan på detaljplaner tydligt redovisas i underlaget till planförslaget. Exempel på redovisning är uppgift om vilken markanvändning enligt detaljplanen som anläggningen gör intrång i, med vilken anläggningsdel intrånget sker och hur intrånget bedöms vara förenlighet med detaljplanen samt motivet till detta. Om det krävs en detaljplaneändring ligger den formella delen av hanteringen på kommunen och behöver så långt som möjligt synkroniseras med arbetet med väg- eller järnvägsplanen.

Detaljplanefrågor bör hanteras tydligt och klart genom hela processen, från tidiga samråd till upprättande av färdiga handlingar så att eventuellt behov av formella beslut klargörs och hanteras inom aktuella tidplaner.

11. Genom väg- eller järnvägsplanen och med stöd av medgivande från kommunen kan vissa åtgärder undantas från kravet på bygglov. Undantagen gäller enbart upplag, materialgårdar, murar, plank och transformatorstationer. Dessa åtgärder utgör en del av vägens eller järnvägens utformning och omfattas därmed av samrådskravet. Det är därför viktigt att ta upp frågan om undantag från bygglovsplikt för delar av projektet, till exempel bullerskyddsplank, och utverkar ett skriftligt undantag från kommunen. Om inte frågan om undantag från bygglov tagits upp eller inte dokumenterats i något

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

skriftligt medgivande kan inte denna bestämmelse i planen fastställas vilket medför att det krävs sedvanlig bygglovshantering.

12. När väg- och järnvägsprojekt påverkar områden som omfattas av strandskydd eller generellt biotopskydd tillgodoses skyddsvärdet så långt möjligt genom att undvika intrång och vidta anpassningar, skyddsåtgärder, försiktighetsmått och vid behov kompensationsåtgärder.

Allmänt tillgänglig kunskap och projektspecifik kunskap bör inhämtas, till exempel genom fältinventering, och beaktas för att möjliggöra hänsyn vid lokalisering och utformning av projektet.

13. Väg- och järnvägsprojekt kan komma att väsentligt ändra naturmiljön i allmänhet oberoende av olika typer av generella skydd eller utpekade områden. Åtgärder som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön blir genom väg- eller järnvägsplanens fastställande undantagna från den samrådsplikt enligt 12 kap 6 § miljöbalken som normalt föreligger för sådana åtgärder. Just därför bör naturmiljön i allmänhet hanteras i samrådsprocessen, bedömas och beskrivas i planförslaget med underlag för att säkerställa att rimliga hänsynsåtgärder för att undvika väsentliga förändringar av naturmiljön har integrerats i projektet.

5.2.1.2 Samråd

1. I projekt som *inte* kan antas medföra betydande miljöpåverkan behöver samrådsprocessen inte utökas utöver den krets som ingår i samråd före beslut om betydande miljöpåverkan. Den obligatoriska samrådsprocessen är sedan tidigare involverad och samråd har inletts baserat på tidiga underlag. Det kan finnas behov att fördjupa samrådsprocessen i frågor om detaljutformning som särskilt berör den enskilde i den utsträckning detta inte har tagits upp före beslut om betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen kan behöva kontaktas om nya frågeställningar kring allmänna intressen framkommer eller om önskemål om ytterligare samråd har framförts. Kommunens engagemang kan variera beroende på om planen gäller detaljplanlagt område eller enskild mark på landsbygden.

I de fall det finns ett behov av fördjupningar av samrådsprocessen för att komma fram till en lämplig utformning av projektet vänder man sig lämpligen återigen till samma samrådsprocess med ett mera detaljerat underlag.

I enkla fall kan det tidiga samrådet räcka som det enda samrådet innan planen görs tillgänglig för granskning. Viktigt är dock att samråd hållits avseende lokalisering, utformning och miljöpåverkan enligt lagstiftningen. Se även råd i kapitel 4.1.2 *Samråd*.

2. Ingen rådgivande text.
3. Ingen rådgivande text.
4. Se tillämpliga råd i kapitel 4.1.2 *Samråd, punkt 4*.
5. Samrådsredogörelsen bör skrivas under av projektledaren.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

5.2.2 Råd för handlingarna

5.2.2.1 Planförslag med underlag

1. Planförslaget i det här skedet behöver inte färdigställas i alla detaljer eftersom det bör vara öppet för eventuella kompletterande samrådssynpunkter. I enkla fall, där kompletterande samråd inte behövs, kan planförslaget färdigställas enligt kapitel 5.5 *Färdigställa planförslag med underlag*.
2. Se råd i kapitel 5.5.2 *Råd för handlingarna*. Innehåll och struktur anpassas efter hur långt planläggningsprocessen har kommit.

5.2.2.2 Underlag för samråd

1. Då planläggningsprocessen kommit längre än vid inledande samråd före beslut om betydande miljöpåverkan, behöver underlaget nu vara mera detaljerat. Den planerade vägen eller järnvägen kan preciseras ytterligare och konsekvenserna av projektet kan redovisas noggrannare.

Se även tillämpliga delar av råd i kapitel 4.2.1 *Underlag för samråd*.

5.2.2.3 Samrådsredogörelse

1. Se råd till kapitel 4.2.2 *Samrådsredogörelse*. Samrådsredogörelsen kompletteras med nya aktiviteter i den här fasen. Text från tidigare fas behålls utan redigering.

5.3 Projekt som kan antas medföra betydande miljöpåverkan

I detta kapitel redovisas de råd utifrån de krav som följer av att länsstyrelsen beslutat att projektet kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Det innebär att samrådsprocessen ska utökas till att omfatta övriga statliga myndigheter samt den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. Det innebär också att en MKB ska tas fram och godkännas av länsstyrelsen.

5.3.1 Råd för processen

5.3.1.1 Utformning av planförslag med underlag

1. Ingen rådgivande text.
2. Den detaljerade planläggningen görs med utgångspunkt från det tidigare arbetet och erforderliga uppdateringar av bakgrundsmaterialet. Det kan exempelvis för vägar handla om sidoområdesstandard, skyddsanordningar eller hållplatsstandard. För järnvägar kan det handla om fysiska barriärer mot spårområdet och mellan spår med hänsyn till trafik- och personsäkerhet.
3. Se råd i kapitel 5.2.1.1 *Utformning av planförslag med underlag, punkt 3*.
4. Ingen rådgivande text.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

5. Se råd i kapitel 5.2.1.1 *Utformning av planförslag med underlag, punkt 8.*
6. Se råd i kapitel 5.2.1.1 *Utformning av planförslag med underlag, punkt 9.*
7. Se råd i kapitel 5.2.1.1 *Utformning av planförslag med underlag, punkt 10.*
8. Se råd i kapitel 5.2.1.1 *Utformning av planförslag med underlag, punkt 11.*
9. Se råd i kapitel 5.2.1.1 *Utformning av planförslag med underlag, punkt 12.*
10. Se råd i kapitel 5.2.1.1 *Utformning av planförslag med underlag, punkt 13.*
11. Eftersom MKB ska godkännas av länsstyrelsen innan planförslaget med underlag görs tillgängligt för granskning är det viktigt att MKB och planförslag är väl samordnade.
12. Om planförslaget, efter länsstyrelsens godkännande av MKB, ändras så att projektets miljökonsekvenser väsentligt förändras måste MKB justeras och på nytt tillsändas länsstyrelsen för deras godkännande.

5.3.1.2 Samråd

1. Ingen rådgivande text.
2. Ingen rådgivande text.
3. Frågan om vilka myndigheter som kan tänkas beröras och ingå i samrådsprocessen bör tas upp med länsstyrelsen.

Metoden för samråd kan variera och genomföras genom utskick eller genom möten med myndigheten, till exempel om regionala statliga myndigheter berörs. Möten med statliga myndigheter kan med fördel genomföras gemensamt med länsstyrelsen. Samråd i flera omgångar, utskick, möten och så vidare kan även bli aktuellt om det finns ett behov i det enskilda projektet.

I de fall statliga myndigheter har deltagit i samråd om lokaliseringsalternativ är det inte nödvändigt att åter samråda med dem om de inte antas ha ett särskilt intresse av utformningsfrågor.

Samråd med allmänhetens kan ske på flera olika sätt. Traditionella allmänna samrådsmöten är ett sätt, men ofta kan dialogmöten (exempelvis i form av öppet hus) ge ett bättre resultat. Dialogen blir mer personlig och flera vågar komma till tals än vid möten i plenum. I vissa fall kan möten med allmänhet slås ihop med möten med organisationer och enskilda. I projekt där väl upparbetade kontakter redan finns med kommun, länsstyrelse, markägare m fl kan det ibland vara möjligt och lämpligt att inte hålla några möten alls. Då kan hela samrådet ske skriftligt.

Allmänheten är en stor krets som inte går att nå genom att skicka ut brev med inbjudan, utan den sker lämpligen genom tidningsannonser.

4. Utöver den samråds-krets som ingått i tidigare utförda samråd enligt kapitel 4.1.2 *Samråd* och 5.1.1.3 *Samråd* kan en bredare samråds-krets ofta tillföra väsentlig kunskap. Den intresserade allmänheten såväl som enskilda har ofta viktig lokalkunskap. Ideella organisationer och intresseorganisationer kan ofta tillföra specialkunskap.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planlägningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	--	----------------

Se även tillämpliga råd i kapitel 4.1.2 *Samråd, punkt 4*.

5. Ingen rådgivande text.
6. Samrådsredogörelsen bör skrivas under av projektledaren.

5.3.1.3 MKB-arbete

1. Det är viktigt att projekten har tillräcklig kunskap om relevant lagstiftning. Miljöbalken är av stor vikt. Miljöbalkens regler om skydd av områden, skydd av arter, miljöfarlig verksamhet och vattenverksamheter är av stor betydelse för bedömning av projektets behov av anpassning eller efterföljande tillstånd och dispenser.

Kulturmiljölagen, som styr den arkeologiska processen och skyddet av fornlämningar, har stor betydelse i anläggningsprojekt. Behovet av arkeologi identifieras i samråd med länsstyrelsen och följs upp i MKB-arbetet.

2. MKB-arbetet samordnas med projektet i övrigt så att arbetet bidrar till en lokalisering och utformning som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska uppnås. I enlighet med miljöbalken identifieras också åtgärder som bidrar till att avhjälpa eller minimera negativa miljökonsekvenser som kvarstår efter att möjligheter till alternativa lokaliseringar och utformningar uttömts. Exempel på sådana åtgärder är fastighetsnära bullerskyddsåtgärder.

Projektets miljökonsekvenser påverkas till exempel av geotekniska och geohydrologiska förhållanden, konstruktioners grundläggning och utformning. Alla tekniska val behöver bedömas utifrån ett miljöperspektiv samt avseende konsekvenser för människors hälsa.

3. Fortløpande analyser av miljöeffekter och miljökonsekvenser ska bidra till att projektet får en bra miljöanpassning. Det är viktigt att analysera både enskilda miljöaspekter och samspel mellan dessa. MKB-processen består av ett antal moment där analyser och bedömningar genomförs i olika syfte, t ex analys av miljöförutsättningar och intressen, effekter och konsekvenser, avgränsning och alternativ. Momenten är beroende av varandra och processen måste vara dynamisk och iterativ. Analyser och bedömningar inriktas på de frågor som är väsentliga för de val och beslut som ska tas i olika faser.
4. Nollalternativet, d v s om verksamheten inte kommer till stånd, används som referensalternativ för att bedöma effekter och konsekvenser av projektets alternativa lösningar. Det är viktigt att fastställa ett horisontår och trafikprognoser för trafikrelaterade miljökonsekvenser, främst buller och luftföroreningar. I nollalternativet ingår att normala underhållsåtgärder vidtas för befintlig väg eller järnväg. Vid formulering av nollalternativet behöver hänsyn tas till annan förutsedd utveckling i området. Kommunal planering enligt PBL med en tidshorisont åtminstone motsvarande trafikprognosåret är vägledande för detta men även andra bedömningar av trender i samhällsutvecklingen kan vara relevanta. Översiktsplaner ger vägledning liksom detaljplaner enligt information från kommunal planeringsenhet.
5. Ingen rådgivande text.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

6. Bedömningen av projektets konsekvenser utgör en värdering av vad de effekter som uppstår innebär med hänsyn till befintliga miljöförutsättningar och intressen i området. En bedömning av motsvarande framtida förhållanden (konsekvenser) i nollalternativet syftar till att ta fram ett referensalternativ som projektets effekter och konsekvenser kan jämföras med. Till exempel innebär trafikutvecklingen ofta bullereffekter som behöver beskrivas så att de kan jämföras med projektets bullereffekter.

Utöver bedömningen av direkta effekter är det viktigt att även identifiera indirekta effekter av projektet, till exempel utbyggnad av parallellvägar och ytterligare exploatering samt kumulativa (samverkande) effekter som dels kan utgöras av projektets effekter tillsammans med effekter från andra verksamheter och åtgärder, dels en samverkan mellan olika typer av effekter av projektet.

5.3.1.4 Länsstyrelsens beslut om godkänd MKB

1. MKB samt följebrev skickas till länsstyrelsen med begäran om godkännande. Följebrevet bör innehålla uppgift om rimlig tidsram för länsstyrelsens beslut, bland annat utifrån projektets komplexitet och tidplan. I den här fasen innebär länsstyrelsens godkännande att länsstyrelsen anser att MKB är tillräcklig för bedömning av projektets miljökonsekvenser.

5.3.2 Råd för handlingarna

5.3.2.1 Planförslag med underlag

1. Planförslaget arbetas fram successivt baserat på samråd och övrig kunskapsuppbyggnad inom projektet. I det här skedet behöver planförslaget inte färdigställas i alla detaljer eftersom det bör vara öppet för eventuella kompletterande samrådssynpunkter.
2. Se råd i kapitel 5.5.2 *Råd för handlingarna*.

5.3.2.2 MKB-dokument

1. Förutom krav på innehållet i MKB redovisas den information som behövs för att följa miljölagstiftningen, exempelvis allmänna hänsynsregler och bestämmelser om miljö kvalitetsnormer, hushållning med naturresurser samt skyddade arter och områden.
2.
 - a. Det innebär en redovisning av vilka aspekter som behandlas respektive inte behandlas mer i MKB-dokumentet. För de miljöaspekter som avgränsas redovisas motiv och underlag. Det är lämpligt att redovisa avgränsningen av miljöaspekter i en tabell.

Under avgränsning beskrivs hur tid och geografiskt område beaktats i bedömningen av effekter och konsekvenser. Tidsperspektiv och utbredningsområde är viktiga faktorer i bedömningen av effekter och konsekvenser (t ex om effekterna är tillfälliga eller permanenta, om de

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

inträffar under byggtiden eller när projektet är färdigbyggt, om de har stor utbredning eller sker i närområdet) och ingår i den redovisningen.

- b. Miljöförutsättningar och intressen redovisas med en tydlig koppling till projektets miljöpåverkan. Det innebär att den kommer att omfatta flera av de sakområden som beskrivs i punkt 1.

Redovisningen ger en förståelse för bedömningar och värderingar av effekter och konsekvenser samt avgränsningen av MKB. Den grundas på en analys av insamlad kunskap och information från samråd, fältbesök, särskilda inventeringar som genomförs i projektet samt underlag hos t ex länsstyrelse och kommun. De förutsättningar och värden som är särskilt viktiga med hänsyn till projektets tänkbara påverkan redovisas tydligt. Det är viktigt att redovisningen ger en helhetsbild och inte begränsas till utpekade områden.

Redovisningen beskriver nuläget samt även situationen för olika miljöaspekter vid horisontåret för nollalternativet.

När det finns alternativa skyddsåtgärder som väsentligt skiljer sig åt vad gäller miljöeffekter eller kostnader beskrivs dessa. Beskrivningen omfattar åtgärdernas effekter och kostnader som underlag för beslut.

- c. -
- d. -
- e. -
3. Ingen rådgivande text.
4. Med transparent menas exempelvis att eventuella alternativ är lätta att värdera, att källhänvisningar är tydligt redovisade och att bedömningar och ställningstaganden är tydligt motiverade.
5. Ingen rådgivande text.
6. Det slutliga MKB-dokumentet för planen ska spegla hela MKB-processen för att tillgodose miljöbalkens krav. Lokaliseringsutredningen sammanfattas under en särskild rubrik och omfattar en redovisning av alternativen, miljöförutsättningar och intressen i influensområdet samt miljöeffekter och miljökonsekvenserna av de studerade alternativen samt för nollalternativet.

5.3.2.3 Underlag för samråd

1. Se tillämpliga delar av råd i kapitel 4.2.1 *Underlag för samråd* samt råd i kapitel 5.2.2.2 *Underlag för samråd*.
2. Ingen rådgivande text.

5.3.2.4 Samrådsredogörelse

1. Se råd till kapitel 4.2.2 *Samrådsredogörelse*. Samrådsredogörelsen kompletteras med nya aktiviteter i den här fasen. Text från tidigare fas behålls utan redigering.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

5.4 Projekt som ska tillåtlighetsprövas

I detta kapitel redovisas råd utifrån de tillkommande krav som följer av att projektet ska tillåtlighetsprövas av regeringen i enlighet med 17 kap miljöbalken. Projekt som kan behöva prövas är:

- stora, komplexa projekt där det finns alternativa sträckningar eller utformningar att överväga samt flera starka och svårförenliga intressen och många motstridiga synpunkter på valet av alternativ
- stora, tekniskt komplicerade projekt med betydande risker beträffande kostnader och omgivningspåverkan

Figur 3: Process för tillåtlighetsprövning.

5.4.1 Råd för processen

5.4.1.1 Utredning av alternativ

1. Se råd i kapitel 5.1.1.2 *Utredning av lokaliseringsalternativ*.
2. Se råd i kapitel 5.1.1.2 *Utredning av lokaliseringsalternativ*.

5.4.1.2 Upprätta MKB

1. När underlaget för tillåtlighetsprövningen sammanställs kommer arbetet med att upprätta MKB för väg- eller järnvägsplanen normalt sett att ha bedrivits en tid, och samråd pågår.

Lokaliseringen av vägar och järnvägar har stor betydelse för den miljöpåverkan som uppstår. MKB har därför en viktig funktion vid tillåtlighetsprövning av alternativa korridorer. Dels genom att bidra i utvecklingen av alternativ, så att vägens eller järnvägens lokalisering och den tekniska utformningen blir så miljöanpassad som möjligt. Den ska också belysa miljökonsekvenserna av de alternativ som studerats och möjliggöra en samlad bedömning.

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

Lokaliseringsalternativen utgörs vanligtvis av korridorer med viss bredd som var och en kan rymma många linjesträckningar. Det gör att det inte är möjligt att förutse miljöpåverkan exakt. MKB:n kan inte vara lika detaljerad i detta skede som vid upprättandet av planen.

Vissa projekt som tillåtlighetsprövas av regeringen kan riskera att påverka Natura 2000-områden. I MKB redovisas då hur de studerade korridorerna påverkar utpekade skyddsintressen i form av arter och livsmiljöer och en gynnsam bevarandestatus för dessa. Det behövs för att bedöma om Natura 2000 området riskerar att påverkas på ett betydande sätt och tillstånd krävs. Denna så kallade behovsbedömning genomförs i samråd med berörd länsstyrelse när underlaget för tillåtlighetsprövningen tas fram. Om tillstånd behövs bör sådant normalt sökas så att tillståndsbeslutet kan ingå i underlaget för tillåtlighetsprövningen. Det är annars viktigt att det finns ett tillräckligt detaljerat underlag för att regeringen och länsstyrelsen ska kunna bedöma att ett tillstånd kommer att kunna ges för den alternativt de korridorer som förordas.

En detaljerad inventering av enskilda arter för flera korridorer blir omfattande och svår att genomföra. Nivån på fältinventeringar bör därför anpassas med en stegvis ökad detaljeringsgrad.

Efter det att projektet fått tillåtlighet fortgår MKB-arbetet, men med inriktningen att miljöanpassa vägens eller järnvägens utformning och behov av skyddsåtgärder. Den kunskap som tagits fram i det första skedet fördjupas inom vald korridor och redovisas sedan i MKB för väg- eller järnvägsplanen. Eftersom det finns två formella MKB-dokument vid planläggning av objekt som tillåtlighetsprövas kan beskrivningen av lokaliseringsfrågan i MKB för den färdigställda väg- eller järnvägsplanen vara kortfattad tillsammans med en hänvisning till MKB-dokumentet för tillåtlighetsprövningen.

5.4.1.3 Samråd

1. Se råd i kapitel 5.1.1.3 *Samråd* och 5.3.1.2 *Samråd*.

5.4.1.4 Ställningstagande till alternativ

1. De alternativ som presenteras ska alla tillgodose vägens eller järnvägens ändamål och framstå som rimliga att genomföra vid en samlad bedömning. Att ett alternativ är möjligt innebär inte att det med nödvändighet är rimligt. Om det endast finns ett rimligt alternativ är det endast detta som ska presenteras.

Motiven för rangordningen bör inte blandas ihop med den objektiva och transparenta redovisningen av de studerade alternativens konsekvenser som finns i MKB. Redovisningen i MKB är ett underlag för rangordningen där väsentliga och alternativskiljande effekter och konsekvenser vägs in. Eftersom "miljö" täcker in många olika aspekter kan det bli missvisande om begreppet används på ett förenklat sätt i rangordningen, till exempel genom att flera aspekter slås ihop eller att det likställs med ett fåtal aspekter.

2. Ingen rådgivande text.

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

5.4.1.5 Länsstyrelsens beslut om godkänd MKB

1. Se råd till kapitel 5.3.1.4 *Länsstyrelsens beslut om godkänd MKB*.

5.4.1.6 Kungörelse och granskning

1. Ingen rådgivande text.
2. Se råd i kapitel 6.1.1 *Kungörelse och granskning*.
3. Se råd i kapitel 6.1.1 *Kungörelse och granskning*.

5.4.1.7 Tillåtlighetsprövning

1. Ingen rådgivande text.

5.4.2 Råd för handlingarna

5.4.2.1 Utredning av alternativ

1. Se råd i kapitel 5.1.2.2 *Lokaliseringsutredning*.

5.4.2.2 MKB

1. I en MKB för tillåtlighetsprövning läggs fokus på frågor av betydelse för val av alternativ såsom alternativskiljande konsekvenser men även väsentliga konsekvenser som uppkommer i flera eller samtliga alternativ. Särskild vikt bör läggas på uppgifter som är relevanta för det aktuella skedet av tillståndsprocessen där allmänna intressen är särskilt viktiga.

Regeringens beslut om lokalisering innebär att den korridor inom vilken vägen eller järnvägen får byggas läggs fast. Det måste därför vara klarlagt och finnas belyst i underlaget att den förordade korridoren är förenlig med miljölagkrav som exempelvis hänsynsregler, bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden, miljö kvalitetsnormer, vissa växt- och djurarter och skydd av områden exempelvis Natura 2000 områden.

För ytterligare råd se tillämpliga delar av kapitel 5.3.2.2 *MKB-dokument*.

5.4.2.3 Underlag för samråd

1. Se råd i kapitel 5.1.2.3 *Underlag för samråd*.

5.4.2.4 Samrådsredogörelse

1. Se råd i kapitel 4.2.2 *Samrådsredogörelse*.

5.4.2.5 Ställningstagande

1. Ingen rådgivande text.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

5.4.2.6 Underlag för tillåtlighetsprövning inför granskning

1. Ingen rådgivande text.

5.4.2.7 Kungörelse

1. Ingen rådgivande text.

5.4.2.8 Granskningsutlåtande

1. Ingen rådgivande text.

5.4.2.9 Underlag för beredning av tillåtlighetsprövning till regeringen

1. Terrängkorridorer redovisas tydligt och ges en sådan bredd att risken är minimal för att någon del av anläggningen hamnar utanför korridorgränsen. Korridoren bör dock inte göras onödigt bred, för att skapa trygghet mot förändrat utförande. Kartunderlaget bör ha en sådan kvalitet och skala att det går att lokalisera bostäder och andra byggnader på berörda fastigheter i förhållande till den redovisade korridoren. I känsliga områden, till exempel i tätorter eller i utpekade natur- och kulturmiljöer, är det särskilt viktigt att korridoren är avgränsad till vad som maximalt behövs.

Prövningen bör omfatta de anordningar som räknas till väganordningar eller spåranläggningar enligt definitionerna i väglagen och lagen om byggande av järnväg. Anordningar som har en mer indirekt koppling till den väg eller järnväg som är föremål för tillåtlighetsprövningen bör däremot inte ingå, även om vägen eller järnvägen i och för sig är skälet till att de utförs. Det innebär att vägbana eller spår och de övriga fasta anordningar som behövs för vägens eller spårens bestånd, drift eller brukande normalt bör ingå. Det är således fråga om anordningar som hör till eller har ett direkt samband med vägen eller järnvägen, exempelvis trafikplatser, utjämningsmagasin för återledning av grundvatten eller sedimentationsdammar för dagvatten. Exempel på anordningar som däremot inte bör ingå i tillåtlighetsprövningen är ombyggnad av korsande allmänna vägar, enskilda vägar i ny eller ändrad sträckning samt långa tvärgående ledningar som avvattnar planskilda korsningar.

5.5 Färdigställa planförslag med underlag

I detta kapitel redovisas de råd utifrån de krav som tillhör färdigställandet av planförslaget efter det att samrådsprocessen är slutförd och eventuell MKB är godkänd av länsstyrelsen. Kapitlet gäller för alla projekt oavsett om de antagits medföra betydande miljöpåverkan eller ej.

5.5.1 Råd för processen

1. Ingen rådgivande text.
2. Eventuella undersökningar eller utredningar som inte har utförts tidigare i processen behöver nu vara klara för att ingå i färdigställandet av planförslag med underlag.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

3. Synpunkter som framkommit under samrådsprocessen är vid det här laget hanterade genom bemötanden i samrådsredogörelsen. Med hantering innebär även att de synpunkter som påverkar projektets utformning och markanspråk eller innebär betydande miljökonsekvenser är beaktade och inarbetade i projektet. Synpunkter som inte behöver eller kan hanteras i planskedet dokumenteras och förs över till kommande skede.
4. Trafikverket använder successiv kalkylering, även omnämnd som successivmetodik, för att genomföra, kvalitetssäkra och dokumentera anläggningskostnadskalkylerna för väg- och järnvägsinvesteringsprojekt på ett enhetligt sätt.

Syftet är att likforma arbetssättet för framtagande av anläggningskostnadskalkyler för att på så sätt säkra att nyttan bedöms på likartat sätt och att rätt investeringsprioriteringar görs.
5. För att bedöma om lagkraven om minsta intrång och olägenhet tillgodoses bör uppgifter om projektet omfatta:
 - en tydlig redovisning av vad som ingår i planen
 - en tydlig beskrivning av ändamålet med projektet
 - en redovisning av projektspecifika mål inklusive mål för miljö då transportsystemets utformning ska bidra till att de nationella miljökvalitetsmålen nås
 - kartor, så att läsaren kan få en geografisk orientering

5.5.2 Råd för handlingarna

5.5.2.1 Planförslag med underlag

1. Ingen rådgivande text.
2. Vid behov kan även följande handlingar utgöra underlag till planen:
 - profilritningar
 - typsektioner
 - särskilda utredningar och material som behövs för tolkning och förståelse av väg- eller järnvägsplanen

Illustrationskarta kan eventuellt undvaras i de fall där den är uppenbart onödig. Det är dock viktigt att illustrationskartan inte ersätts med plankartan så att uppgifter som inte ska fastställas hamnar i plankartan.

Om gestaltningsprogram inte behöver tas fram kan gestaltningsfrågorna hanteras under särskild rubrik i planbeskrivningen.
3. Textdokument upprättas i enlighet med krav och råd i kapitel 2 *Generella råd*. För att få en spårbarhet och transparens av antaganden och bedömningar är det viktigt att det underlagsmaterial och de källor som nyttjats anges tydligt.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

5.5.2.2 Plankarta

1. I planer med komplexa markanspråk, t ex cut-and-cover-tunnlar med 3D-fastighet, kan markanspråken behöva redovisas på flera olika kartor, exempelvis särskilda kartor för tillfällig nyttjanderätt, profil, tvärsektioner.

Rekommendationer för plankartans utseende finns i *bilaga 1, Redovisning på plankarta*.

2. Av redovisningsskäl bör plankartan ha en bakgrundsbild i form av en grundkarta, så att intrånget på varje fastighet kan urskiljas. Grundkartan kan gärna vara nedtonad för att göra plankartan mera lättläst.
3. Det är viktigt att frågan om vad som ska fastställas och vad som kan avgöras senare under kommande projektering behandlas med omsorg och är väl genomtänkt. De delar av utformningen som har betydelse för enskilda eller allmänna intressen är typiskt sådant som ska fastställas eftersom det har betydelse för konsekvenserna och därmed prövningen av om väg- eller järnvägsplanen får genomföras. Om utformningen redovisas bristfälligt kan inte konsekvenserna överblickas, och planen måste i sådana fall preciseras innan den kan fastställas. Detta kan kräva ett omtag i processen eller att villkor tas in i fastställelsebeslutet. Om utformningen redovisas mer detaljerat än nödvändigt innebär det att man vid byggandet är ”onödigt” bunden till redovisningen på plankartan.
4. Se *bilaga 1, Redovisning på plankarta*.
5. Det som avses är skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att förebygga störningar och olägenheter från trafiken eller anläggningen när vägen eller järnvägen är färdigbyggd och öppnad för trafik (driftskedet).

En skyddsåtgärd eller ett försiktighetsmått kan beskrivas som en åtgärd eller ett utförande som vidtas för att skydda omgivningen från anläggningen (vägen eller järnvägen) eller trafiken. Dessa hänger intimt ihop med placeringen och utformningen av anläggningen som i sig ska bidra till att intrång och störningar minimeras. Skyddsanordningar som ligger utanför vägområdet eller järnvägsmarken kan inte fastställas i planläggningsprocessen. Däremot kan erbjudande om skyddsåtgärder fastställas, exempelvis erbjudande om bullerskyddsåtgärder på bostadsfastigheter.

En bilaga kan tas fram om det är många åtgärder som ska fastställas och om plankartan blir svårläst om alla åtgärder läggs in. Åtgärderna beskrivs närmare i underlaget till planen (planbeskrivning, MKB eller miljöbeskrivning). I den mån skyddsåtgärden eller försiktighetsmålet framgår av redovisningen av vägens eller järnvägens sträckning och huvudsakliga utformning behöver inte skyddsåtgärden eller försiktighetsmålet pekas ut särskilt på plankartan.

Se även *bilaga 1, Redovisning på plankarta*.

6. När det gäller strandskyddet och det generella biotopskyddet ger planbeslutet i sig rättsverkan, vilket innebär att förbuden inte gäller de åtgärder som redovisas i den fastställda planen.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

Bestämmelsen innebär att man inte behöver söka dispens för de åtgärder som ska göras med stöd av väg- eller järnvägsplanen. Uppgifterna om strandskydd och generellt biotopskydd som planen enligt väglagen respektive lagen om byggande av järnväg ska innehålla, redovisar de områden med strandskydd respektive biotopskydd som finns och som påverkas inom planen.

Se bilaga 1, Redovisning på plankarta.

7. Undantagen från reglerna om strandskydd, generellt biotopskydd, samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken och bygglov gäller enbart åtgärder som regleras enligt väglagen eller lagen om byggande av järnväg och som därmed är föremål för fastställelse. Det är alltså viktigt att hålla isär vad som är väg- eller järnvägsplanen och vad som är projektet (i det kanske också ingår byggnationer av enskilda vägar, enskilda bullerplank, kommunala cykelvägar med mera). I och med att endast åtgärder som ingår i väg- eller järnvägsplanen redovisas på plankartan blir det tydligt att för övriga åtgärder krävs fortfarande dispens, samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken respektive bygglov.

Eventuella skyddsåtgärder och försiktighetsmått utanför vägområdet eller järnvägsmarken kan inte fastställas utan måste lösas med överenskommelser. Sådana planerade åtgärder kan lämpligen tas med på illustrationskartan. *Erbjudande* om skyddsåtgärder kan däremot fastställas och redovisas därmed på plankartan.

Se bilaga 1, Redovisning på plankarta.

8. Skriftligt medgivande från kommunen krävs för att det ska vara möjligt att fastställa undantag från kravet på bygglov.

Om det gäller exempelvis samtliga bullerskyddsskärmar inom vägområdet eller järnvägsmarken, behöver det inte skrivas ut vid varje skärm, utan kan stå som en generell upplysning i teckenförklaringen. Om det gäller endast en viss preciserad skärm ska noteringen hänvisa just till den skärmen.

Se bilaga 1, Redovisning på plankarta.

5.5.2.3 Underlag till plan

Planbeskrivning

1.
 - a. Ingen rådgivande text.
 - b. Ingen rådgivande text.
 - c. Miljöbeskrivningen innehåller uppgifter om projektets förutsebara påverkan på människors hälsa och miljön. Miljöbeskrivningen är en del av planbeskrivningen och kan redovisas under egen rubrik. Miljöbeskrivningen kan även vara utformad som en läsanvisning som talar om var i planbeskrivningen information om miljöpåverkan återfinns.
 - d. Föresättningar som är relevanta att ta upp är:
 - vägen/järnvägens funktion och standard
 - trafik och användargrupper
 - lokalsamhälle och regional utveckling

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

- landskapet och staden
 - miljö och hälsa
 - byggnadstekniska förutsättningar
- e. Ingen rådgivande text.
- f. Den valda lokaliseringen beskrivs och motiveras. Även vilka alternativ som studerats, vilka alternativ som valts bort och motiven för detta beskrivs. Underlag till beskrivningen hämtas från en eventuell lokaliseringstudering. På samma sätt som för lokaliseringen beskrivs hur vägen eller järnvägen ska utformas. Ange motiven till den valda utformningen, vilka alternativa utformningar som studerats, vilka alternativ som valts bort och motiven för detta.
- g. Följande grupper av effekter och konsekvenser redovisas normalt. För respektive grupp behandlas enbart de effekter och konsekvenser som uppstår av projektet:
- trafik och användargrupper
 - lokalsamhälle och regional utveckling
 - miljö och hälsa, omfattar även en beskrivning av om planen innefattar strandskydd och generellt biotopskydd samt planens konsekvenser för dessa
 - anläggningskostnad
 - samhällsekonomisk bedömning (sammanfattning)
 - indirekta och samverkande effekter och konsekvenser. Exempelvis ombyggnader och omläggningar som är en följd av projektet men som inte omfattas av väg- eller järnvägsplanen. Eventuella effekter av pågående verksamheter som tillsammans med projektets effekter kan ge större konsekvenser
 - påverkan under byggnadstiden. Förutsebar påverkan och förslag till skyddsåtgärder och försiktighetsmått som är tekniskt möjliga och ekonomiskt rimliga
- h. Avser en bedömning av uppfyllelse av ändamål och projektmål samt överensstämmelse och bidrag till de transportpolitiska målen och miljökvalitetsmålen.
- i. Redovisas som korta slutsatser utifrån bedömningarna av effekter och konsekvenser. Hushållning med mark- och vattenområden omfattar bedömning av skada på riksintressen.
- j. Avsnittet redovisar för vilka ändamål och i vilken omfattning mark tas i anspråk inom väg- eller järnvägsplanen och vilka motiven är för detta. En beskrivning av hur avvägning gjorts mellan fördelarna med den valda utformningen och nackdelarna för den som tvingas avstå mark eller rättigheter.
- k.
- l.

Redovisningen av strandskydd och generellt biotopskydd innefattar:

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

- projektets effekter och konsekvenser för skyddsvärdena
- om skada uppstår, varför den inte kunnat undvikas och de anpassningar som genomförts för att minimera skada
- möjliga och alternativa skyddsåtgärder och försiktighetsmått

m.

n.

Motiven för skyddsåtgärder eller försiktighetsmått bör ha sin utgångspunkt i vad som är miljömässigt motiverat, tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt.

o. Ingen rådgivande text.

p. Genomförande och finansiering avser framför allt följande delar:

- formell hantering
 - omfattning och rättsverkan av fastställelsebeslut, eventuell förändring av väghållningsansvar och så vidare
 - vilka kommunala planer som berörs, hur dessa behöver hanteras samt status för dem
- genomförande
 - hur projektet är tänkt att genomföras i den omfattning detta är beslutat (organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga åtgärder som behövs för ett samordnat och ändamålsenligt genomförande av väg- eller järnvägsplanen)
 - vilka åtgärder som planeras i projektet men som inte fastställs (skyddsåtgärder utanför vägområdet eller järnvägsmarken till följd av påverkan på biotopskyddsobjekt eller omläggning av enskilda vägar)
- finansiering
 - kostnader och koppling till långtidsplaner på nationell och regional nivå samt eventuell medfinansiering

q. Avser bland annat behov av tillstånd och dispenser, uppföljning samt kontroller under byggskedet samt viktiga frågor som ska hanteras eller utredas i det fortsatta arbetet.

r. Förteckning av viktigt material och utförda utredningar som är framtagna under arbetet med väg- eller järnvägsplanen men som inte redovisas i väg- eller järnvägsplanen.

2. Miljöbeskrivningen kan vara en del av planbeskrivningen och kan om det behövs redovisas under egen rubrik. Vilka uppgifter om miljön som krävs av planförslagets underlag framgår av vägförordningen och förordningen om byggande av järnväg.

- Råd avseende objektivitet och transparens enligt kapitel 5.3.2.2 *MKB-dokument punkt 4* är tillämpliga även på en miljöbeskrivning. Det är viktigt att beakta att en miljöbeskrivning är en del av en planbeskrivning och att den därför måste vara kortfattad, koncise och fokusera på vad som är nödvändigt för prövningen av planen.
- Ingen rådgivande text.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

- c. Ingen rådgivande text.
- d. Miljöbeskrivningen behöver ha ett innehåll som klargör risk för negativ påverkan på exempelvis riksintressen, skyddade områden och överträdelse av miljökvalitetsnormer även om sådan påverkan oftast är obetydlig i projektet som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan enligt länsstyrelsen.
- e. Exempel på miljölagstiftning är allmänna hänsynsregler och bestämmelser om miljökvalitetsnormer, hushållning med naturresurser samt skyddade arter och områden.

Samrådsredogörelse

1. Se råd i kapitel 4.2.2 *Samrådsredogörelse*.

MKB

1. Se råd i kapitel 5.3.2.2 *MKB-dokument*.

Fastighetsförteckning

1. Innehållet i fastighetsförteckningen framgår av vägförordningen och förordning om byggande av järnväg.

Illustrationskarta

1. I normalfallet är det nödvändigt, för förståelsen av planen, att ta fram en illustrationskarta för att redovisa företeelser som inte kan fastställas, men som motiverar till exempel markanspråk. Även illustrationsprofiler och typsektioner kan i vissa fall vara bra för förståelsen. Ett projekt kan också omfatta åtgärder som inte ingår i väg- eller järnvägsplanen. Det kan till exempel vara enskilda vägar, kommunala vägar, enskilda utfarter och byggnader utanför vägområdet eller järnvägsmarken som föreslås bli inlösta, eller kompensationsåtgärder utanför vägområdet eller järnvägsmarken. Dessa åtgärder omfattas inte av fastställelsebeslutet utan beslutas i annan ordning, exempelvis genom lantmäteriförrättning eller genom civilrättsliga avtal eller överenskommelser. Även sådana planerade åtgärder kan läggas in på illustrationskartan.

Genom detta sätt att skilja på vad som fastställs och vad som är illustrationer blir det tydligt för alla berörda, inklusive företrädare för allmänna intressen, vad som genom fastställelse blir juridiskt bindande i planen.

Se bilaga 1, *Redovisning på plankarta*.

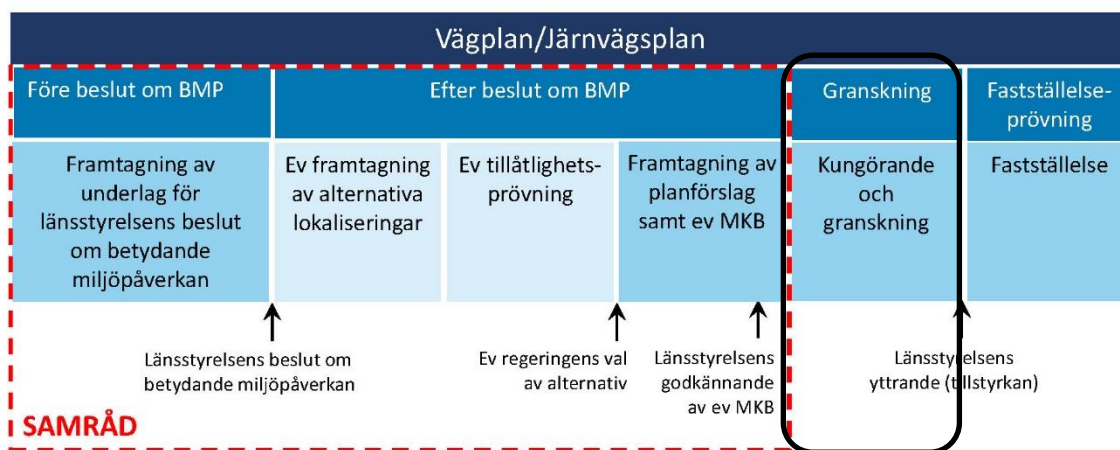
Gestaltningssprogram

1. Gestaltningssprogrammet är både ett sätt att förmedla och dokumentera hur anläggningen slutligen ska se ut och en arbetsmetod för att identifiera, samråda och nå samsyn kring hur anläggningen ska utformas.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

6 Processen vid granskning

Detta kapitel avser den del av processen som följer efter att planförslag med underlag är färdigställt och fram till och med kungörelse och granskning av planförslaget.

Figur 4: Planläggningsprocessen. Svart ring markerar den del av processen som krävs i kapitel 6.

6.1 Råd för processen

6.1.1 Kungörelse och granskning

1. Planförslaget med underlag benämns i den här fasen Granskningshandling.

Formkrav för kungörelse framgår av vägförordningen och förordningen om byggande av järnväg. Trafikverket informerar om möjligheten till granskning genom en kungörelse. Kungörelse om granskningen förs in i Post- och Inrikes Tidningar och en ortstidning eller endera av dessa.

Det finns några fall där processen för kungörande och granskning kan förenklas. Ett förslag till väg- eller järnvägsplan behöver inte kungöras om förslaget inte är av stor vikt, inte har principiell betydelse, inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och saknar intresse för allmänheten. I detta fall ges dock länsstyrelsen, kommunen och de enskilda som särskilt berörs tillfälle att godkänna förslaget eller att inom tre veckor granska det och lämna synpunkter.

2. I många fall är det lämpligt att planen med underlag även hålls tillgänglig på annan plats nära projektet, till exempel bibliotek och bygdegård.
3. Alla skriftliga granskningssynpunkter sammanställs och kommenteras i granskningsutlåtandet. Utlåtandet upprättas med omsorg. Exempelvis är det viktigt att Trafikverkets kommentarer är konkreta och begripliga. Utlåtandet undertecknas av den som ansvarar för detta, oftast projektledaren, och bifogas väg- eller järnvägsplanen inför länsstyrelsens yttrande. Även om det inte inkommit några granskningssynpunkter upprättas ett granskningsutlåtande.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

6.1.2 Underrättelse

1. Vägförordning och förordning om byggande av järnväg anger kraven på underrättelse. Om planen har betydelse för kollektivtrafiken underrättas även kollektivtrafikmyndigheten.

Underrättelsen skickas i rekommenderat brev till dem som finns upptagna i fastighetsförteckningen del 1–3 (kända ägare till fastigheter, kända ägare till kända deläggande fastigheter i samfälligheter och kända innehavare av särskild rätt där mark eller utrymme behöver tas i anspråk permanent eller tillfälligt). Om en samfällighet saknar känd styrelse eller förvaltning och har fler än 10 delägare, får den underrättas genom kungörelsedelgivning.

Övriga i fastighetsförteckningen samt berörda kommuner och myndigheter underrättas med vanligt brev.

6.1.3 Ändring av planförslag med underlag efter granskning

1. Ändring av en väg- eller järnvägsplan är föranledd av att planens innehåll ändras i sak, till exempel till följd av synpunkter vid granskningen. Plankartor och övriga handlingar som berörs ändras. Eftersom alla ändringar noggrant beskrivs och motiveras i PM "Ändring efter granskning av plan" behöver ändringarna inte synliggöras genom "ändringsmoln", "streck i kanten" eller motsvarande i handlingarna.
2. Ingen rådgivande text.
3. En ändring av en plan kan avse även MKB som vid behov underställs länsstyrelsen på nytt för godkännande. Bedömningen av om MKBn behöver godkännas på nytt utgår från om planändringen påverkar bedömningen och beskrivningen av projektets miljökonsekvenser, till exempel förändrade intrångsmönster i värdefulla områden, ändrade bullernivåer på enskilda bostäder med mera.
4. Ingen rådgivande text.
5. Vägförordning och förordning om byggande av järnväg anger kriterierna för alternativt förfarande.

Om förslaget till plan efter granskningen behöver ändras väsentligt eller på något annat sätt som är av betydelse för allmänheten, genomförs ett nytt kungörande- och granskningsförfarande. En ändring får anses vara av allmänt intresse om den har betydelse för fler än de som direkt berörs genom exempelvis markavstående eller bullerskyddsåtgärder. Inkomna synpunkter efter ett nytt kungörande- och granskningsförfarande sammanställs och kommenteras i ett kompletterande granskningsutlåtande.

Om ändringen är mindre, så att det inte krävs ett nytt kungörande- och granskningsförfarande, ges i stället de som berörs av ändringen möjlighet att under minst två veckor lämna skriftliga synpunkter på förslaget. På vilket sätt de ges möjlighet att lämna synpunkter är inte reglerat. Detta sker lämpligen genom ett brev

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

där reviderade handlingar bifogas och där de berörda får minst två veckor på sig att lämna skriftliga synpunkter.

6. Se råd i kapitel 6.1.1 *Kungörelse och granskning, punkt 3.*

6.2 Råd för handlingarna

6.2.1 Kungörelse

1. Ingen rådgivande text.
2. Ingen rådgivande text.

6.2.2 Underrättelse

1. Ingen rådgivande text.
2. Ingen rådgivande text.

6.2.3 Granskningsutlåtande

1. Ingen rådgivande text.

6.2.4 PM "Ändring efter granskning av plan"

1. Ingen rådgivande text.

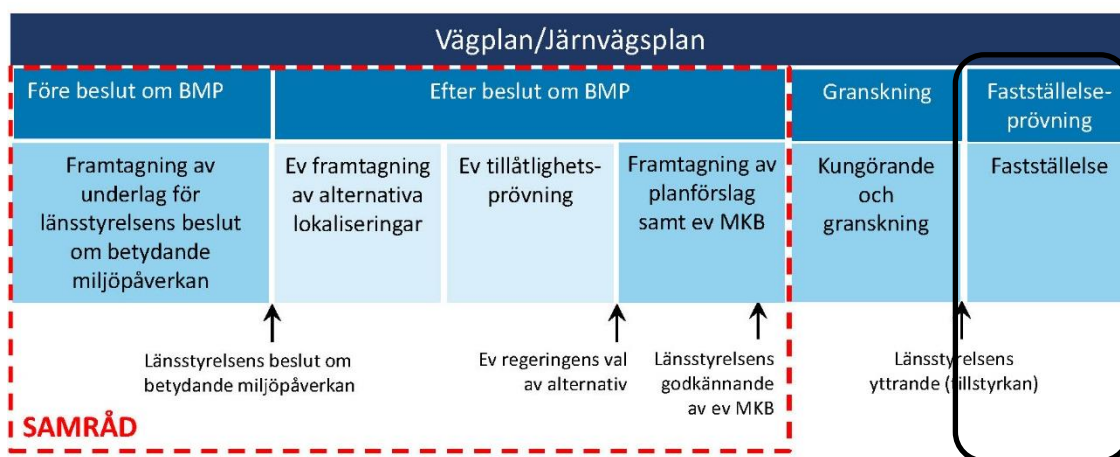
6.2.5 Kompletterande granskningsutlåtande

1. Ingen rådgivande text.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

7 Processen inför fastställelseprövning

Detta kapitel avser den del av processen som följer efter det att granskningen av planförslag med underlag är genomförd och fram till det att planen skickas för fastställelseprövning.

Figur 5: Planläggningsprocessen. Svart ring markerar den del av processen som kravställs i kapitel 7.

7.1 Råd för processen

7.1.1 Länsstyrelsens yttrande över planen

1. Trafikverket inhämtar länsstyrelsens yttrande över en väg- eller järnvägsplan, som benämns Fastställelsehandling. Detta görs i Trafikverket normalt av projektledaren. Av yttrandet framgår om länsstyrelsen tillstyrker väg- eller järnvägsplanen. Där framgår även om länsstyrelsen tillstyrker eventuell indragning eller annan förändring av väghållningsansvar.

7.1.2 Begäran om fastställelse av planen

1. Fastställelse av väg- eller järnvägsplan begärs hos den enhet vid Trafikverket som prövar planer.

I samband med begäran om fastställelse av en vägplan görs även begäran om särskilt beslut om indragning av väg från allmänt underhåll, förändring av enskild väg till allmän och förändring av väghållningsområde, om vägplanen innefattar sådana åtgärder.

DokumentID TDOK xxxx	Dokumenttitel Planläggningsprocessen	Version 0.6
-------------------------	---	----------------

7.2 Råd för handlingarna

7.2.1 Underlag för länsstyrelsens yttrande över planen

1. Till begäran om yttrande bifogas den version av plan med underlag som har kungjorts och granskats samt eventuellt ändrats efter granskningen.

För projekt som tillåtlighetsprövats bifogas även regeringens beslut om tillåtlighet.

7.2.2 Plan för fastställelse

1. Följande handlingar förses alltid med benämningen Fastställelsehandling och datum:

- plankartor
- bilagor till plankartor som fastställs (om sådana finns)
- planbeskrivning
- pärmframsidor (eller motsvarande)

Övriga handlingar som utgör underlag till en plan förses normalt inte med benämningen Fastställelsehandling utan endast med nytt datum.

Till begäran om fastställelse bifogas de handlingar som visar att den formella handläggningen har genomförts i enlighet med väglagen respektive lagen om byggande av järnväg samt vägförordningen respektive förordningen om byggande av järnväg.

DokumentID	Dokumenttitel	Version
TDOK xxxx	Planläggningsprocessen	0.6

Referenser

Trafikverket (2014) Planläggning av vägar och järnvägar Version: 1.0, diarienummer TRV 2012/85426, dnr 2014-09

Trafikverket (2011) Miljökonsekvensbeskrivning för vägar och järnvägar. Handbok. Metodik, Trafikverket publikation 2011:090

Gällande lagstiftning

Lag (1995:1649) om byggande av järnväg

Väglag (1971:948)

Förordning (2012:708) om byggande av järnväg

Vägförordning (2012:707)

Miljöbalken (1998:808)

8 Versionslogg

Fastställd version	Dokumentdatum	Ändring	Namn (fastställd av)
Hjälptext: Här anges versionshistoriken	Det datum då den nya versionen fastställdes	Vad som har ändrats i den nya versionen eller om dokumentet har upphört att gälla	Namnet på den som gjort ändringen
			Hjälptext: tryck på TAB-knappen för att skapa fler rader.

14

Samverkansavtal Elbussprojektet

RUN/483/2016

§191

Samverkansavtal Elbussprojektet (RUN/483/2016)

Sammanfattning

Utskottet för infrastruktur har behandlat ärendet den 21 november 2016, § 40

Östersunds kommun fick i november 2015 del av Stadsmiljöavtalet. Syftet är att främja hållbara stadsmiljöer genom att skapa förutsättningar för att en större andel persontransporter i städer ska ske med kollektivtrafik.

I Östersunds fall omfattar Stadsmiljöavtalet motprestationer i form av expressecykelvägar, cykelväg Fältjägargränd, bussgata Remonthagen, lägre och flexibla parkeringstal vid nybyggnation, nya bostäder i centrala lägen vid befintlig kollektivtrafik och anläggande av laddstationer för elbussar.

Parallellt med detta har Region Jämtland Härjedalen antagit ett nytt Regionalt Trafikförsörjningsprogram 2016-2020. Tåortstrafiken är en viktig del i regionens allmänna kollektivtrafik och flera mål berör en positiv utveckling av tåortstrafiken bl a antalet resenärer i tåortstrafiken ska öka, kundnöjdheten ska öka (mäts i kundundersökning som avgångstider passar mina behov), kollektivtrafikens marknadsandel ska öka och nettoutsläpp av CO2 ska minska.

Region Jämtland Härjedalen bildades 2015 är sedan dess regional kollektivtrafik myndighet (RKM) för den allmänna kollektivtrafiken i länet. Regionen har det politiska och ekonomiska ansvaret för den allmänna kollektivtrafiken, vilket omfattar bl a trafikutbud, drift och fordon. I Elbussprojektet sammanfaller flera åtgärder för att utveckla tåortstrafiken i Östersund.

Förslaget innebär

- Linjenätet för linje 2, 6 och 14 förändras
- Sex elbussar trafikerar linje 6
- Förändringarna genomförs årsskiftet 2017/2018

Kostnaden beräknas till 3,5 mkr från och med 2018.

Kostnaden består av mer förartid (laddtid tillkommer), ett fordon till, utbyte av sex fordon och utökad trafikvolym (fler km). Kostnad är fast avgift och supportavtal för laddstationer ingår inte. Östersunds kommun har meddelat att de ansvarar för den kostnaden under 2018.

Region Jämtland Härjedalen ska ansöka om Elbusspremien, om den beviljas kan den uppgå till 400 000 kr/fordon.

Förslag till beslut

Utskottet för infrastruktur och kommunikationer föreslår regionala utvecklingsnämnden:

1. Tåortstrafiken i Östersund utökas enligt linjenätsöversynen del 1
2. 6 elbussar sätts in i trafik på linje 6
3. Region Jämtland Härjedalen undertecknar samverkansavtalet för Elbussprojektet.

4. Region Jämtland Härjedalen avsätter 3,5 Mkr från och med 2018 för utvecklingen av tätortstrafiken i Östersund.

Yrkanden

Elise Ryder Wikén (M): Avslag till beslutspunkt 1 och 2.

Bifall till beslutspunkt 3 och 4. Beslutet kompletteras med uppgift att kostnad för fasta installationer och supportavtal för laddstationer inte ingår i den beräknade kostnaden för 2018.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandet och finner att utskottet beslutar enligt detta.

UTSKOTTET FÖR INFRASTRUKTURS BESLUT

Utskottet för infrastruktur och kommunikationer föreslår regionala utvecklingsnämnden:

1. Region Jämtland Härjedalen undertecknar samverkansavtalet för Elbussprojektet.
2. Region Jämtland Härjedalen avsätter 3,5 Mkr från och med 2018 för utvecklingen av tätortstrafiken i Östersund.
3. Kostnad för fasta installationer och supportavtal ingår inte i den beräknade kostnaden för 2018.

Beslut

Arbetsutskottet tar inte ställning för eller emot samverkansavtalet förrän finansieringen är tydliggjord.

JÄV

Thomas Hägg (S) deltar ej i handläggning eller beslut.

Expedieras till

Länstrafiken i Jämtland AB och Östersunds kommun

Beslutsunderlag

- Samverkansavtal elbussprojektet
- §143 Regionala utvecklingsnämnden Avsiktsförklaring elbussprojektet

§185

Samverkansavtal Elbussprojektet (RUN/483/2016)

Sammanfattning

Utskottet för infrastruktur har behandlat ärendet den 21 november 2016, § 40

Östersunds kommun fick i november 2015 del av Stadsmiljöavtalet. Syftet är att främja hållbara stadsmiljöer genom att skapa förutsättningar för att en större andel persontransporter i städer ska ske med kollektivtrafik.

I Östersunds fall omfattar Stadsmiljöavtalet motprestationer i form av expressecykelvägar, cykelväg Fältjägargränd, bussgata Remonthagen, lägre och flexibla parkeringstal vid nybyggnation, nya bostäder i centrala lägen vid befintlig kollektivtrafik och anläggande av laddstationer för elbussar.

Parallellt med detta har Region Jämtland Härjedalen antagit ett nytt Regionalt Trafikförsörjningsprogram 2016-2020. Tåtortstrafiken är en viktig del i regionens allmänna kollektivtrafik och flera mål berör en positiv utveckling av tätortstrafiken bl a antalet resenärer i tätortstrafiken ska öka, kundnöjdheten ska öka (mäts i kundundersökning som avgångstider passar mina behov), kollektivtrafikens marknadsandel ska öka och nettoutsläpp av CO2 ska minska.

Region Jämtland Härjedalen bildades 2015 är sedan dess regional kollektivtrafik myndighet (RKM) för den allmänna kollektivtrafiken i länet. Regionen har det politiska och ekonomiska ansvaret för den allmänna kollektivtrafiken, vilket omfattar bl a trafikutbud, drift och fordon. I Elbussprojektet sammanfaller flera åtgärder för att utveckla tätortstrafiken i Östersund.

Förslaget innebär

- Linjenätet för linje 2, 6 och 14 förändras
- Sex elbussar trafikerar linje 6
- Förändringarna genomförs årsskiftet 2017/2018

Kostnaden beräknas till 3,5 mkr från och med 2018.

Kostnaden består av mer förartid (laddtid tillkommer), ett fordon till, utbyte av sex fordon och utökad trafikvolym (fler km). Kostnad är fast avgift och supportavtal för laddstationer ingår inte. Östersunds kommun har meddelat att de ansvarar för den kostnaden under 2018.

Region Jämtland Härjedalen ska ansöka om Elbusspremien, om den beviljas kan den uppgå till 400 000 kr/fordon.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet tar inte ställning för eller emot samverkansavtalet förrän finansieringen är tydliggjord.

Regionala utvecklingsnämnden

2016-12-13

Beslut

Regionala utvecklingsnämnden återremitterar ärendet till januari 2017, för att få finansieringen förtydligad.

Expedieras till

Länstrafiken i Jämtland AB och Östersunds kommun

Beslutsunderlag

- Samverkansavtal elbussprojektet
- §191 AU Samverkansavtal Elbussprojektet

15

Samverkansavtal med Trafikverket E45:an
Mora-Östersund-Gällivare

RUN/706/2016

2017-01-106-12-22

Sekretariatet

Ruth Eriksson

Tfn: 063-146561

E-post: ruth.eriksson@regionjh.se

RUN/706/2016

Samverkansavtal med Trafikverket E45:an Mora-Östersund-Gällivare

Ärendebeskrivning

Trafikverket medfinansierar den interregionala, allmänna kollektivtrafiken Mora-Östersund-Gällivare sedan 1990. Avtal tecknades tidigare med länstrafikbolagen i egenskap av trafikhuvudmän. Sedan 2012, när lagen om kollektivtrafik (SFS 2010:1065) infördes, tecknas avtal med de regionala kollektivtrafikmyndigheterna (RKM).

Under 2016 har en utredning och tillgänglighetsanalys genomförts av trafiken längs E45, för att utföra trafiken och identifiera den ersättning som Trafikverket resp RKM ska utge för trafiken. Analysen av ersättningen är baserad på Trafikverkets principer för finansiering av trafik. Utredningen är gjord i samarbete med berörda RKM.

Avtalet omfattar tiden 16-12-11 - 19-12-15, och sammanfaller med när nuvarande trafikavtal löper ut.

Förvaltningschefens förslag

Arbetsutskottet föreslår regionala utvecklingsnämnden

Region Jämtland Härjedalen antar samverkansavtalet gällande trafik på E45:an.

I tjänsten

Anders Byström

Förvaltningschef

Ruth Eriksson

Områdeschef

Infrastruktur och kommunikationer

Utdrag till

Länstrafiken i Jämtlands län AB

Skapad av: Tom Andersson, PLnpt	Dokument titel: Samverkansavtal	Dokumentdatum: 2016-12-09
Dokumenttyp: Avtal	Ärendenummer: TRV 2016/108208	Motpart: RKM i Z, AC och BD län
Fastställt av Anna Fällbom, PLnpt	Version:2016-12-09	Avser: Europaväg 45 Mora-Gällivare

Samverkansavtal

mellan

Trafikverket och de Regionala Kollektivtrafikmyndigheterna i
Norrbottnens, Västerbottnens och Jämtlands län
avseende interregional trafik med buss längs med

Europaväg 45, Mora-Östersund-Gällivare

under perioden

11 december 2016 till tidtabellskiftet 15 december 2019

Innehållsförteckning

Samverkansavtal	1
1. Samverkansavtalets syfte m.m.	2
1.1 Syfte	2
1.2 Ändringar och tillägg	2
2. Utförandet	2
2.1 Trafikverkets åtagande	2
2.2 Regionala Kollektivtrafikmyndigheters åtagande	2
2.3 Information, bokning och försäljning av resetjänster	3
2.4 Statistik och undersökningar	3
2.5 Tillgänglig kollektivtrafik	5
2.6 Säker kollektivtrafik	5
3. Organisation	6
3.1 Upphandling	6
3.2 Former för samverkan	6
3.3 Revision och kontroll	6
4. Avtalsperiod	6
5. Ansvar	7
5.1 Viten	7
5.2 Ansvarsbefrielse (Force majeure)	7
6. Ekonomi	7
6.1 Parternas ekonomiska åtagande	7
6.2 Innehållande av medel	8
7. Förtida uppsägning	8
8. Tvister	9
9. Överlåtelse av avtal	9
10. Underskrifter	9
Bilaga 1. Interregional busslinjetrafik längs E 45	10
på sträckan Mora – Östersund – Storuman – Gällivare.	10
Bilaga 2 Information, bokning och försäljning	11
Bilaga 3. Exempel på kompletterande uppgifter	12
Karta linjesträckning Europaväg 45, Inlandsbanebussen	13

1. Samverkansavtalets syfte m.m.

1.1 Syfte

Mellan å ena sidan Trafikverket (organisationsnummer 202100-6297) och å andra sidan Regionala Kollektivtrafikmyndigheten i Norrbotten (organisationsnummer 222000-2949), Regionala Kollektivtrafikmyndigheten i Västerbotten (organisationsnummer 222000-2436) samt Regionala Kollektivtrafikmyndigheten i Jämtland (organisationsnummer 232100-0214), träffas föreliggande avtal avseende interregional busslinjetrafik längs Europaväg 45 på sträckan Mora – Östersund – Storuman – Gällivare, nedan kallad E 45.

Trafiken kan härledas till 1990 då staten avtalade med berörda trafikhuvudmän om överlämnade av ansvar för trafikförsörjningen längs dåvarande Riksväg 45 (nu E 45). Rikstrafiken och senare Trafikverket har med utgångspunkt i avtalet från 1990 och genomförda utredningar fortsatt bedömt att trafiken uppfyller Trafikverkets kriterier för ekonomisk ersättning till ovanstående busstrafik.

Under 2016 har en utredning och en tillgänglighetsanalys genomförts av trafiken längs E 45, för att utvärdera trafiken och identifiera den ersättning för trafiken som Trafikverket respektive Regionala Kollektivtrafikmyndigheten skall utge för trafiken. Analysen av ersättningen är baserad på Trafikverkets principer för finansiering av trafik.

1.2 Ändringar och tillägg

Alla ändringar och tillägg till detta samverkansavtal skall för att vara bindande regleras i tilläggsavtal.

2. Utförandet

2.1 Trafikverkets åtagande

Staten lämnar genom Trafikverket en ekonomisk ersättning till Regionala Kollektivtrafikmyndighetens åtagande genom att Trafikverket finansierar en del av nettokostnaden för busstrafik med den omfattning som framgår av bilaga 1.

2.2 Regionala Kollektivtrafikmyndigheters åtagande

De Regionala Kollektivtrafikmyndigheterna åtar sig att under avtalsperioden för samverkansavtalet svara för att busstrafik bedrivs på de sträckor och i den omfattning, som framgår av bilaga 1 till detta samverkansavtal.

Därutöver åtar sig de Regionala Kollektivtrafikmyndigheterna:

- att ansvara för den del av finansieringen av trafiken som enligt detta Trafikavtal inte finansieras av Trafikverket
- att tillhandahålla information till allmänheten om de operatörer som ingår i systemet, gällande tidtabeller samt taxor och biljetter
- att samordna sina biljett- och försäljningsvillkor för berörda linjer i systemet.
- att verka för att anslutningstrafiken skall innebära korta övergångar och minimerad väntetid
- att verka för att kommuner planerar bebyggelse, så att god tillgänglighet till trafiken uppnås
- att ansvara för upphandling och vara avtalsskrivande part med upphandlad operatör
- att informera och teckna tilläggsavtal med Trafikverket innan några förändringar av trafiken, enligt bilaga 1, sker.
- att se till att var tids gällande EU-lagstiftning, svenska lagar och förordningar svenska myndigheters författningssamlingar, direktiv, föreskrifter och rekommendationer och myndighetsbeslut i den utsträckning de berör trafiken iakttas.

Inför varje upphandling av trafik inom trafikavtalet: Mora – Gällivare skall

Samverkansgruppen enligt punkt 3.2 genomföra en genomgång i syfte att utveckla den aktuella trafiken till att i högre grad utföra interregionala trafikuppgifter. Exempel på åtgärder för att gynna denna utveckling är att ändra linjedragningen, minska antal hållplatsuppehåll, förbättra anslutningsmöjligheter till linjen i vissa knutpunkter, förbättra information om interregionala resmöjligheter, förkorta bytestider etc.

Förändringar under avtalstiden beträffande den linje Trafikverket medfinansierar (enligt samverkansavtalets bilaga 1) förutsätter att Regionala Kollektivtrafikmyndigheten före förändringens genomförande träffat skriftligt tilläggsavtal med Trafikverket beträffande förändringen och dess påverkan på Trafikverkets ersättning.

2.3 Information, bokning och försäljning av resetjänster

Information och biljettsystem skall uppfylla kraven i Trafikverkets riktlinjer för tillhandahållande av information och försäljning av biljetter. Riktlinjerna framgår av bilaga 2 till detta samverkansavtal.

2.4 Statistik och undersökningar

Följande statistik ska återrapporteras till Trafikverket senast den 31 januari varje år. Statistiken ska gälla året före och *endast* den trafik som redovisas enligt bilaga 1. Statistik som rör utbudskilometer som har producerats under underpunkt två nedan och antal resande fördelat på linje under underpunkt b nedan, ska redovisas årligen, men fördelat per månad. Övriga uppgifter redovisas enligt Trafikverkets statistikmall.

Produktion per linje

1. totalt antal utbudskilometer enligt tidtabell
2. totalt antal utbudskilometer som har producerats
3. totalt antal turer enligt tidtabell
4. totalt antal turer som har producerats

5. sittplatskilometer (antal sittplatser per fordon multiplicerat med antal utbudskilometer som har producerats per fordon)

Resande

- Antal resande (påstigande), fördelat på
 - a. över 100 kilometer och 100 kilometer eller kortare per linje
 - b. linje
 - c. relationer

Resor

- Antal personkilometer, fördelat på
 - d. resor över 100 kilometer och 100 kilometer eller kortare per linje
 - e. relationer

Kvartalsvis rapportering fördelat på månad, rapporteras in via internetgränssnitt

- antal utbudskilometer
- antal producerade turer
- antal resande per linje (alla)
- antal sittplatser i bussen
- eventuella incidenter

Trafikverket har rätt att vid behov begära ytterligare uppgifter enligt bilaga 3 varvid Regionala Kollektivtrafikmyndigheten skall ges rimlig tid, dock max 4 veckor, att ta fram dessa uppgifter. Uppgifterna ska delges Trafikverket utan särskild ersättning. Respektive Regionala Kollektivtrafikmyndighet granskar och sammanställer uppgifterna för respektive linje. För linjer över länsgräns ska en Regional Kollektivtrafikmyndighet utses som ansvarar för att kontrollera och leverera statistiken samordnat till Trafikverket. Uppgifterna skall levereras till Trafikverket på ett av Trafikverket godkänt datamedium.

Slutredovisning efter avtalsperiodens slut skall ske senast 31 januari 2020.

Regionala Kollektivtrafikmyndigheten ska vid begäran redovisa utsläppsprestanda per fordon vad gäller kväveoxid, kolväte, koloxid och partiklar enligt branschorganisationen Svensk Kollektivtrafiks miljöprogram. Regionala Kollektivtrafikmyndigheten skall vid begäran redovisa resultatet av det trafiksäkerhetsarbete som utförs i anslutning till trafiken.

Trafikverket har rätt att i berörd trafik genomföra ombordundersökningar där ett urval av resenärer får besvara frågor om trafiken. Undersökningarna utförs en gång per år på linjen. Trafikverkets kostnader för undersökningarna faktureras Regionala Kollektivtrafikmyndigheten. Den årliga kostnaden uppgår maximalt till maximalt 300 000 kr/år. Kostnaden fördelas mellan Regionala Kollektivtrafikmyndigheten enligt utförd trafik enligt bilaga1. Regionala Kollektivtrafikmyndigheten ska utan ersättning förse den av Trafikverket anlitade undersökningspersonalen med giltigt färdbevis för de linjer där undersökning skall genomföras. Regionala Kollektivtrafikmyndigheten skall kunna ta del av resultatet från undersökningen.

Trafikverket kan begära att Regionala Kollektivtrafikmyndigheten ska genomföra en resvaneundersökning under avtalsperioden enligt ett av Trafikverket godkänt upplägg. Resvaneundersökning ska bekostas av Regionala Kollektivtrafikmyndigheten genom egen upphandling eller att Trafikverket genomför en resvaneundersökning och Regionala Kollektivtrafikmyndigheten står för kostnaden. Resvaneundersökningen skall omfattas av följande uppgifter.

- Antal resor per år för samtliga reserelationer (från påstigningshållplats till avstigningshållplats) i trafikåtagandet fördelat på reseärende
- Antal personkilometer per år för samtliga reserelationer (från påstigningshållplats till avstigningshållplats) i trafikåtagandet fördelat på reseärende
- För resor med start eller målpunkt utanför trafikåtagandet skall även framgå del av resandet (antal resor och personkilometer) som sker inom respektive utanför trafikåtagandet. Delen inom trafikåtagandet skall även fördelas på resor på mindre än 100 kilometer respektive 100 km och däröver.
- För resor 100 km och däröver inom trafikåtagandet skall redovisning även ske av reseärende kopplat till frekvens.

Resultatet av undersökningen skall redovisas till Trafikverket skriftligt och på ett av Trafikverket godkänt datamedium. Trafikverket skall ha tillgång till grunddata från undersökningen. Redovisningen av reseärenden skall göras med indelningen: till/från den egna arbetsplatsen, resa under arbetet (tjänsteresa), till/från skola/utbildning (även högre utbildning) och övrigt. Undersökningen skall omfatta alla veckans dagar och bekostas av Regionala Kollektivtrafikmyndigheten. Undersökningen skall ha en sådan kvalitet och omfattning att den medger att dra slutsatser om det samverkande systemet som helhet. Trafikverket skall godkänna urval och upplägg av undersökningen före genomförandet.

Regionala Kollektivtrafikmyndigheter kan utnyttja det ramavtal för resvaneundersökningar som Trafikverket har tecknat.

2.5 Tillgänglig kollektivtrafik

I trafikavtalet med operatören skall Regionala Kollektivtrafikmyndigheten säkerställa att funktionshindrades behov tillgodoses på så sätt att:

- information ges om resvägar och resmöjligheter innan bussresan företas
- information ges under resan (syn- och hörselskadade skall kunna tillgodogöra sig informationen)
- köp av biljetter kan ske på ett för kunden enkelt sätt
- på- och avstigning vid hållplatser kan ske med trygghet, säkerhet och värdighet för alla.

2.6 Säker kollektivtrafik

I Trafikavtalet med Operatören ska Regionala Kollektivtrafikmyndigheten säkerställa att Fordonen är säkra genom att följa de Branschgemensamma funktionskraven för bussar BUSS 2010. En målsättning med BUSS 2010 är att den skall utgöra standard vid upphandlingar av busstrafik i Sverige. Buss 2010 beskriver de funktionskrav som går utöver gällande lagstiftning och som branschen gemensamt har enats om är av intresse för resenären. Funktionskrav som ska införas är:

- Fordonen är utrustade med säkerhetsbälte (se punkt 6.4, tillägg1 Buss 2010).
- Fordonen är utrustade med alkolås (se punkt 6,9 tillägg Buss 2010)

- Fordonen är utrustade med släckningssystem i motorrummet (se punkt 6.8, tillägg 1, Buss 2000)
- Fordonen är utrustade med handsfreeutrustning till mobiltelefonen till föraren. (Under förutsättning att lagstiftningen tillåter mobiltelefonsamtal av/till föraren)

I det fall Regionala Kollektivtrafikmyndigheten vill göra avsteg från övriga funktionskrav enligt Buss 2010 skall det tas upp i Samverkansgruppen för godkännande. BUSS 2010 se bilaga.4.

3. Organisation

3.1 Upphandling

Regionala Kollektivtrafikmyndigheten skall vara upphandlande enhet och avtalstecknande part med upphandlad operatör. Det är av största betydelse att upphandling och operatörsavtal tillgodoser de krav som Trafikverket och Regionala Kollektivtrafikmyndigheten ställer i samverkansavtalet. Det åligger Regionala Kollektivtrafikmyndigheten att samråda med Trafikverket inför och under upphandlingen.

Trafikverket har rätt att ta del av allt material som tas fram med anledning av upphandlingen, samt övriga avtal som upprättas som en följd av upphandlingen.

3.2 Former för samverkan

Senast sex (6) månader efter samverkansavtalets ikraftträdande skall Regionala Kollektivtrafikmyndigheten bilda en samverkansgrupp med representanter för berörda Regionala Kollektivtrafikmyndigheter och Trafikverket (Samverkansgruppen). Denna grupp skall behandla utvecklingen av berörd trafik i enlighet med detta samverkansavtal. Parterna förbinder sig att informera varandra i frågor, som direkt eller indirekt påverkar förutsättningarna för den trafik som avses i detta samverkansavtal. Minst två gånger per år skall samverkansavtalet följas upp vid ett samverkansmöte mellan parterna. Regionala Kollektivtrafikmyndigheten i Jämtland är sammankallande till dessa möten.

3.3 Revision och kontroll

Trafikverket har rätt att när som helst under avtalstiden utföra verksamhetsrevision för att kontrollera om den av Regionala Kollektivtrafikmyndigheten bedrivna verksamheten står i överensstämmelse med detta samverkansavtal. Eventuell verksamhetsrevision skall emellertid alltid ske på ett sådant sätt att Regionala Kollektivtrafikmyndighetens verksamhet störs så lite som möjligt.

4. Avtalsperiod

Detta samverkansavtal gäller från tidtabellskiftet den 11 december 2016 till tidtabellskiftet 15 december 2019.

5. Ansvar

5.1 Viten

Regionala Kollektivtrafikmyndigheten skall säkerställa att trafiken bedrivs med god kvalitet. Trafikavtalet skall innehålla viten för trafikinställelse, reducerad ersättning för ej utförd trafik samt viten för punktlighetsavvikelser. Utfallet av viten och eventuella bonus tillfaller, respektive, betalas av Regionala Kollektivtrafikmyndigheten.

5.2 Ansvarsbefrielse (Force majeure)

Part är fri från ansvar för åtagande enligt detta samverkansavtal i den mån dess fullgörande hindras av arbetskonflikt inom eller utom parts verksamhet även som på grund av sådant förhållande som krig och mobilisering, upplopp, statligt beslag, naturkatastrof, brand och olyckshändelse som icke orsakats av parten, dennes underleverantörer, underentreprenörer eller någon annan för vilken dessa svarar, och som icke heller med iakttagande av skälig aktsamhet kunnat undvikas, inskränkning i tillgången till eller förfoganderätten över rullande materiel, reservdelar, drivmedel eller energi.

Om trafik, på grund av omständigheter som avses ovan, inte utförs, är Regionala Kollektivtrafikmyndigheten inte berättigad till någon ersättning härför, under detta samverkansavtals löptid.

Part skall omgående underrätta den andra parten när förhållande eller händelse inträffat som hindrar partens fullgörande av sina åtaganden och skyldigheter enligt detta avtal.

6. Ekonomi

6.1 Parternas ekonomiska åtagande

Trafikverket svarar för en ekonomisk ersättning baserad på ett fast belopp för den trafik som preciseras i bilaga 1 enligt nedanstående tabell. December avser tidtabellskiftesdagen

Period	Belopp
11 december 2016 – december 2017	6 783 257
december 2017 – december 2018	6 783 257
december 2018 – 15 december 2019	6 783 257

Ersättningen från Trafikverket skall inte förändras under avtalsperioden, utom i de fall som uttryckligen anges i detta samverkansavtal. Ersättningen ska således inte indexeras. Regionala Kollektivtrafikmyndigheten svarar för samtliga kostnader utöver Trafikverkets i detta avtal angivna årliga ersättning.

Fördelningen av Trafikverkets ersättning till respektive Regional Kollektivtrafikmyndighet sker enligt följande

	Kronor per år	Fördelning i procent
Norrbotten (BD)	1 189 105	17,53 %
Västerbotten (AC)	1 632 730	24,07 %
Jämtland (Z)	3 961 422	58,40 %
Summa	6 783 257	

Trafikverkets ersättning utbetalas, utan särskild rekvisition vid två tillfällen per år. Den 1 april, eller därpå närmast följande bankdag, utbetalas ersättning för första halvåret samt den 1 oktober, eller därpå närmast följande bankdag, utbetalas ersättning för det andra halvåret. Första utbetalningsdag är den 1 april 2017.

Utbetalning för de sista 6 månaderna reduceras med 200 000 kr som utbetalas snarast efter genomfört samverkansmöte, samt av Trafikverket godkänd redovisning enligt punkt 2.4 och 3.2. Om redovisningsskyldigheten inte fullgjorts senast 2 månader efter trafikperiodens slut kommer den innehållna ersättningen inte att utbetalas och beloppet tillfaller Trafikverket.

6.2 Innehållande av medel

Trafikverket äger rätt att årligen innehålla upp till 10 % (tio procent) av den årliga ersättningen enligt punkt 6.1 om Regionala Kollektivtrafikmyndigheten brister i avseende som regleras i punkterna 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 3.1, 3.2, 3.3 och 5.1 enligt detta samverkansavtal. Regionala Kollektivtrafikmyndigheten skall återförsäkra sig om motsvarande skyldighet för Operatören i trafikavtalet för den aktuella trafiken. Om rättelse eller brist, efter påtalande från Trafikverket, ej regleras inom utsatt tid tillfaller innehållna medel Trafikverket.

I den mån avtalad trafik inte utförs (enligt 2.2) har Trafikverket dessutom alltid rätt att reducera ersättningen i en utsträckning som motsvarar trafikminskningen.

7. Förtida uppsägning

Parterna är medvetna om att förutsättningarna, på vilka parternas åtaganden grundas, kan komma att ändras under avtalstiden. Vid väsentliga förändringar av förutsättningarna för detta samverkansavtal, äger part rätt att uppta förhandling om ändring av villkoren i avtalet. Om parterna inte kan uppnå överenskommelse om skälig ändring inom 60 dagar från skriftligt meddelande, om att uppta förhandling om ändring av villkoren i avtalet, äger den part som drabbas negativt rätt att säga upp samverkansavtalet. Därefter kan en skriftlig uppsägning ske med en uppsägningstid om minst 18 månader, och att avtalet kan upphöra att gälla tidigast vid nästa tidtabellskifte efter de 18 månaderna.

Om part på ett för motparten väsentligt sätt bryter mot sina förpliktelser i detta samverkansavtal, äger andra parten rätt att säga upp avtalet till omedelbart upphörande.

Uppsägning skall dock inte äga rum med mindre än att avtalsbrottet först påtalats skriftligen för motparten och denne fått skälig tid att vidta rättelse.

Part äger rätt att uppta förhandling om ändring av villkoren i samverkansavtal med omedelbar verkan om den operatör som tecknat trafikavtal med Regionala Kollektivtrafikmyndigheten ställer in sina betalningar, inleder ackordsförfarande eller försätts i konkurs.

8. Tvister

Tvister rörande detta samverkansavtal skall avgöras av svensk allmän domstol och svensk rätt ska tillämpas på samverkansavtalet.

9. Överlåtelse av avtal

Part får inte utan de andra parternas skriftliga godkännande av behörig firmatecknare överlåta detta samverkansavtal eller rättigheter eller skyldigheter enligt detta avtal till annan.

10. Underskrifter

Detta samverkansavtal består av [10] sidor jämte (3) bilagor och har upprättats i fyra exemplar varav parterna tagit var sitt.

2016-12.....

**För Regionala Kollektivtrafikmyndigheten i
Jämtland**

Robert Uitto
Ordförande Regionala utvecklingsnämnden

Anders Byström
Biträdande regiondirektör

2016-12...

**För Regionala Kollektivtrafikmyndigheten i
Västerbotten**

Erik Bergkvist
Regionstyrelsens ordförande

2016-12....

**För Regionala Kollektivtrafikmyndigheten i
Norrbotten**

Kenneth Johansson
Myndighetschef

2016-12...

Trafikverket

Lena Erixon,
Generaldirektör

Bilaga 1. Interregional busslinjetrafik längs E 45

på sträckan Mora – Östersund – Storuman – Gällivare.

Trafiken omfattar busstrafik på Europaväg 45, linjen från Mora – Östersund – Gällivare. Under avtalstiden ska utbudet fortsätta omfatta nedanstående kvantiteter vilket betyder att dagens tidtabell i allt väsentligt bör ligga fast. Avtalad produktion grundar sig på 2006 års produktion då drygt 1,5 miljoner busskilometer producerades enligt nedan. Utbudet är i genomsnitt två dubbelturer per dag, vilket motsvarar 1,5 miljoner busskilometer per år.

Produktion årligen inklusive förstärkning, antal busskilometer. Avrundat till tusental.

Jämtland	Västerbotten	Norrbotten	
882 000	363 000	265 000	Total 1 511 000 km/årligen

E 45 tabellperiod 2017

	Årsdagar	vardagar	LÖ	SÖ
Helårstabell tiden 12 dec 2016 - - 10 dec 2017	364	252	51	61
Söndagar skoltid				37
fredagar skoltid		35		
trafikutbud enligt upphandling med trafikstart dec 2016				

Nr	Linje	Km	M-F	Lö	Sö	km M-F	km L	km S	SM: km
45	Gällivare - Östersund	729	2	2	2	367 416	74 358	88 938	530 712
45	Arvidsjaur - Östersund	473	2	2	2	238 392	48 246	57 706	344 344
45	Dorotea-Östersund fredagar under skoltid	176	2	0	0	12 320	0	0	12 320
45	Dorotea-Östersund söndagar under skoltid	176	0	0	2	0	0	13 024	13 024
46	Mora-Sveg-Östersund	332	4	4	4	334 656	67 728	81 008	483 392
46	Sveg-Östersund	191	2	1	1	96 264	9 741	11 651	117 656
46	Åsarna-Östersund fredagar under skoltid	77	2			5 390	0	0	5 390
46	Åsarna-Östersund söndagar under skoltid	77			2	0	0	5 698	5 698
Summa						1 053 426	200 073	257 519	1 512 536

Bilaga 2 Information, bokning och försäljning

Riktlinjer för samverkan angående information, bokning och försäljning av resetjänster

Det skall vara möjligt att enkelt få information och köpa biljetter i den svenska busstrafiken oberoende av val av resväg och oberoende av operatör. Mot denna bakgrund ger Trafikverket föreliggande riktlinjer för ett sammanhållet informations-, biljett- och bokningssystem.

Information

Operatören skall ge resenären tillgång till information om boknings¹- och inköpsmöjligheter, trafikutbud, tidtabeller, aktuella trafikstörningar samt priser inklusive förekommande rabatter och andra erbjudanden. Information skall ges på olika sätt (manuellt, i skrift, via Internet, per telefon (Call-center) etc.) och skall vara lättillgänglig för alla resenärsgupper.

Biljettförsäljning

Operatören skall sälja biljetter till egen trafik via ett ur resenärsperspektiv rimligt antal försäljningskanaler (på buss, över disk, via resebyråer eller andra ombud, via Internet etc.). Distribution bör ske utifrån samma mångfald av möjligheter.

Resplus

Operatören skall ansluta sig till Resplus så att resenären kan köpa genomgående biljett för resa även i det svenska järnvägssystemet på statens spåranläggningar, samt övriga delar av Regionala Kollektivtrafikmyndighetens regionala och lokala linjenät, med alla trafikslag och enligt de regler som ingår i Resplussamarbetet. Resplussystemet administreras av Samtrafiken i Sverige AB.

Samverkan med övriga biljett- och bokningssystem

Operatören skall sälja sina biljetter via ett eget system eller genom att anlita något annat på marknaden förekommande system (t ex Linkon/Petra eller DOSK/Tagplats).

Regionala Kollektivtrafikmyndigheten skall säkerställa att om biljett och bokningssystem införs det egna eller operatörens system via samtrafikgränssnittet^[1] eller liknande gränssnitt kommunicerar erforderlig information, som möjliggör för övriga persontrafikoperatörer i Sverige att, informera om, boka, sälja och distribuera operatörens biljetter via deras system och försäljningskanaler.

Operatören skall på motsvarande sätt kunna boka och sälja biljetter till övrig trafik i första hand det upphandlade systemet som avses i detta samverkansavtal men i förlängningen i hela det svenska Resplussystemet.

Förutom att säkerställa de tekniska förutsättningarna enligt ovan skall operatören upprätta nödvändiga försäljnings- och distributionsavtal med övriga operatörer i Sverige. Bokning, i det fall det förekommer och biljettförsäljning skall vara möjlig och försäljningsavtal skall vara upprättade senast två månader före trafikstart.

^[1] Samtrafikgränssnittet är ett särskilt kommunikationsgränssnitt som har upprättats av Trafikverket och Samtrafiken i Sverige AB efter samråd med representanter för bl a berörda tågoperatörer. Gränssnittet förvaltas av Samtrafiken. Uppdatering av gränssnittet görs efter samråd med berörda tågoperatörer.

Samtrafikgränssnittet reglerar strukturen, sättet samt innehållet när det gäller hur Operatörens försäljningssystem skall kommunicera med annat informations- och bokningssystem. Exempel på erforderlig information kan vara: trafik- och produktinformation, boknings- omboknings och avbokningsinformation, försäljnings-, biljett-, och avräkningsinformation. Gränssnittet är baserat på W3C:s definition av XML-standard.

¹ I det fall bokning förekommer

Bilaga 3. Exempel på kompletterande uppgifter

Förtydligande av vilka ytterligare uppgifter som Trafikverket kan komma att begära under punkt 2.4.

Produktionskostnader, kronor

- Kostnader för persontrafik
- Overheadkostnader (specificeras)
- Kostnader för godstrafik
- Övriga kostnader

Intäkter, kronor

- Biljettintäkter
- Intäkter av godstrafik
- Övriga intäkter

Karta linjesträckning Europaväg 45, Inlandsbanebussen

16

Trafikutökning Bergs kommun -
tilläggstrafik Rätan-Åsarna

RUN/654/2016

2017-01-10

Sekretariatet
Anna Backlund

Tfn: 063 - 14 76 47

E-post: anna.backlund@regionjh.se

RUN/654/2016

Tilläggstrafik Rätan-Åsarna

Ärendebeskrivning

Region Jämtland Härjedalen är Regional kollektivtrafikmyndighet. Det innebär att regionen har det politiska och ekonomiska ansvaret för den allmänna kollektivtrafiken i länet och för dess framtida utveckling. Verksamheten har skatteväxlats vid en viss tidpunkt och ett visst trafikutbud. Lagen (2010:1065) om kollektivtrafik möjliggör för kommunerna inom länet att träffa avtal med regionen om kostnadsansvaret för allmän kollektivtrafik som är av bättre kvalitet, större trafikutbud eller billigare för resenären än vad regionen tillhandahåller.

Om en kommun har önskemål om åtgärder som inte är prioriterade enligt trafikförsörjningsprogrammet och inte ingår i den verksamhet som skatteväxlades kan kommunen göra tilläggsköp förutsatt att dessa är förenliga med målen i trafikförsörjningsprogrammet och inte är systempåverkande. Det är den regionala kollektivtrafikmyndigheten som har befogenhet att besluta om de åtgärder som en kommun föreslår, även när kommunen erbjuder sig att finansiera det ytterligare åtagandet. Bergs kommun har begärt en utökad trafik för arbetspendling och ett tilläggsavtal har upprättats.

Bergs kommun begär utökad trafik Rätan – Åsarna under tiden 9 januari 2017 – 9 juni 2017 för anslutning till tåg kl 6:13 eller buss kl 6:15 ankomst Östersund 7:30 – 7:40. Trafiken finansieras som tilläggsköp. Återresa kan ske med buss linje 46 från Östersund kl 17:15 – Rätan 18:45. båda ankommer Östersund.

Överväganden

Det är positivt att förbättrad arbetspendling kan inrättas från Rätan. Inlandsbanan trafikerar sträckan Åsarna – Östersund under tiden 9 januari – 9 juni. Parallellt med den trafiken finns busstrafik som går under helåret. Arbetspendling bör vara långsiktig. Det finns inget biljettsamarbete mellan Inlandsbanans trafik och den allmänna kollektivtrafiken.

Förvaltningschefens förslag

Utskottet för infrastruktur och kommunikationer föreslår regionala utvecklingsnämnden

1. Region Jämtland Härjedalen godkänner tilläggsavtal linjetrafik i Bergs kommun
2. Region Jämtland Härjedalen uppmanar Bergs kommun att utöka trafiken till helårstrafik.

I tjänsten

Anders Byström
Förvaltningschef

Ruth Eriksson
Områdeschef
Infrastruktur och kommunikationer

Utdrag till

Bergs kommun, Länstrafiken Jämtlands län AB

AvdelningNamn.
Göran Bengtsson

Region Jämtland/Härjedalen

Begäran om utökad busstrafik Rätan - Åsarna

Bergs kommun begär en utökad busstur mellan Rätan och Åsarna från den 9 januari 2017 till 9 juni 2017. Den utökade bussturen avses att vara framme i Åsarna vid klockan 06.05.

Anledning till att kommunen lämnar denna begäran är att arbetspendling och möjlighet att studera i Östersund har försvårats genom att kollektivtrafiken ändrades 2010. Detta ska ses som ett försök till nya sätt att resa till och från Östersund.

Bergs kommun är beredd att finansiera den ökade kostnaden som blir av den extra morgonturen.

Therese Kärngård
Kommunstyrelsens ordförande
Göran Bengtsson
Trafikhandläggare

Tilläggsavtal linjetrafik

1. Bakgrund

Region Jämtland Härjedalen är Regional kollektivtrafikmyndighet. Det innebär att regionen har det politiska och ekonomiska ansvaret för den allmänna kollektivtrafiken i länet. Verksamheten har skatteväxlats vid en viss tidpunkt och ett visst trafikutbud. Lagen (2010:1065) om kollektivtrafik möjliggör för kommunerna inom länet att träffa avtal med regionen om kostnadsansvaret för allmän kollektivtrafik som är av bättre kvalitet, större trafikutbud eller billigare för resenären än vad regionen tillhandahåller.

Om en kommun har önskemål om åtgärder som inte är prioriterade enligt trafikförsörjningsprogrammet och inte ingår i den verksamhet som skatteväxlades kan kommunen göra tilläggsköp förutsatt att dessa är förenliga med målen i trafikförsörjningsprogrammet och inte är systempåverkande. Det är den regionala kollektivtrafikmyndigheten som har befogenhet att besluta om de åtgärder som en kommun föreslår, även när kommunen erbjuder sig att finansiera det ytterligare åtagandet.

2. Parter

Region Jämtland Härjedalen org nr 232100-0214, nedan kallad Regionen
Bergs kommun org nr 212000-2502 nedan kallad Kommunen

3. Begäran om tilläggsköp

Kommunen har begärt utökat trafikutbud enligt nedan:
Linje 615 M-F, Rätan - Åsarna.

4. Kommunens åtagande

Kommunen åtar sig att till Regionen betala ersättning i enlighet med detta avtal, punkt 6.

5. Regionens åtagande

Regionen åtar sig att uppdra till Länstrafiken i Jämtlands län att tillhandahålla den efterfrågade trafiken.

6. Pris

Kommunen ersätter Regionen med 13,83 kr/km, nettokostnad. Trafikproduktionen beräknas till 5342 km och ersättning för trafikperioden uppgår till 74 000 kr.

7. Betalning

Parterna godkänner att ersättningen regleras direkt mellan Kommunen och Länstrafiken i Jämtlands län AB. Länstrafiken fakturerar Kommunen månatligen under trafikperioden. Vid dröjsmål med betalning utgår dröjsmålsränta enligt lag.

8. Avtalstid

Avtalet gäller 2017-01-09 till 2017-06-09.

9. Utväxling av avtal

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar, varav parterna tar varsitt.

Underskrifter

.....
Bergs kommun

.....
Region Jämtland Härjedalen

Ks § 174

Dnr 2016/397

Finansiering extratur Rätan - Åsarna till Inlandsbanan**Kommunstyrelsens beslut**

- 1 Kommunstyrelsen bifaller begäran om att finansiera en extra busstur från Rätan till Åsarna.
- 2 Finansiering sker ur verksamhet 73210 Länstrafiken.

Ansvarig

Göran Bengtsson

Finansiering

Finansiering sker ur verksamhet 73210 Länstrafiken.

Tidplan/Uppföljning

Beslut bör följas upp i maj 2017

Bakgrund

Ett nytt sätt att arbetspendla mellan Åsarna och Östersund har möjliggjorts genom att Inlandsbanan börjar att trafikera nämna sträcka på regelbunden basis. Tågen kommer att börja gå den 9 januari 2017 och försöksperioden kommer att pågå i 6 månader. För att möjliggöra arbetspendling från Rätan så måste kommunen bekosta en extra busstur från Rätan till Åsarna där skifte sker till tåg. Kostnad för denna extratur under 6 mån är ca 80 000 kr.

Beslutsunderlag

Administrativa avdelningens tjänsteutlåtande den 14 december 2016.

Kopia till

Göran Bengtsson
Länstrafiken i Jämtlands län

17

Allmän trafik till Storulvån

RUN/25/2017

2017-01-10

Sekretariatet
Anna Backlund
Tfn: 063 - 14 76 47
E-post: anna.backlund@regionjh.se

RUN/25/2017

Allmän trafik till Storulvån

Ärendebeskrivning

I samarbetet mellan SJ och Region Jämtland Härjedalen har SJ initierat att allmän kollektivtrafik ska inrättas till Storulvån. Detta för att öka tillgängligheten och möjliggöra köp av sk resplusbiljetter, en biljett för hela resan.

Kommersiell beställningstrafik finns på sträckan Duved-Storulvån dagligen under säsong, den är anpassad till tågtider. Trafiken bedrivs i nära samverkan med STF Storulvån och fyller väl sitt syfte.

I Regionalt trafikförsörjningsprogram 2016-2020 prioriteras trafik för arbets- och studiependling.

Förvaltningschefens förslag

Utskottet för infrastruktur och kommunikationer föreslår regionala utvecklingsnämnden

Allmän trafikplikt ska inte inrättas på sträckan Duved - Storulvån

I tjänsten

Anders Byström
Förvaltningschef

Ruth Eriksson
Områdeschef
Infrastruktur och kommunikationer

Utdrag till

Ruth Eriksson

18

Svar på remiss - Taxi och samåkning idag, i morgon och i övermorgon. Betänkande av utredningen om anpassning till nya förutsättningar för taxi och samåkning (SOU 2016:88)

RUN/683/2016

2017-01-10

Sekretariatet
Anna Backlund
Tfn: 063 - 14 76 47
E-post: anna.backlund@regionjh.se

RUN/683/2016

**Svar på remiss - Taxi och samåkning idag, i morgon och i övermorgon.
Betänkande av utredningen om anpassning till nya förutsättningar för
taxi och samåkning (SOU 2016:88)**

Ärendebeskrivning

Region Jämtland Härjedalen ställer sig bakom utredningens förslag om att samåkning mellan såväl bekanta som obekanta som delar resmål, resväg och kostnader inte ska definieras som taxitrafik. En förutsättning för att denna form av samåkning inte ska definieras som taxitrafik är att vare sig bilnehavaren eller föraren gör ekonomisk vinst vid samåkningen.

Regionen ställer sig också bakom utredningens förslag om att det inte bör införas tillstånds- eller anmälningsplikt för samåkningsplattformar.

Region Jämtland Härjedalen har fått Taxiutredningens betänkande ”Taxi och samåkning – idag, i morgon och i övermorgon, SOU 2016:86, på remiss. Remissvar ska ha kommit in till Näringsdepartementet senast den 13 mars 2017.

Förvaltningschefens förslag

Utskottet för infrastruktur föreslår regionala utvecklingsnämnden

Svar på remiss skickas till Näringsdepartementet enligt upprättat förslag.

I tjänsten

Anders Byström
Förvaltningschef

Ruth Eriksson
Områdeschef Infrastruktur och kommunikationer

Utdrag till

Näringsdepartementet samt Jan Molde infrastrukturstrateg

Jan Molde
Regional Utveckling
Infrastruktur och kommunikationer
063 14 65 80
Jan.molde@regionjh.se:

2016-12-22
RUN/683/2016

FÖRSLAG TILL

YTTRANDE ÖVER TAXIUTREDNINGENS BETÄNKANDE "TAXI OCH SAMÅKNING - IDAG, I MORGON OCH I ÖVERMORGON" SOU 2016:86

Sammanfattande synpunkter

Region Jämtland Härjedalen ställer sig bakom utredningens förslag om att samåkning mellan såväl bekanta som obekanta som delar resmål, resväg och kostnader inte ska definieras som taxitrafik. En förutsättning för att denna form av samåkning inte ska definieras som taxitrafik är att vare sig bilinnehavaren eller föraren gör ekonomisk vinst vid samåkningen.

Regionen ställer sig också bakom utredningens förslag om att det inte bör införas tillstånds- eller anmälningsplikt för samåkningsplattformar¹.

Bakgrund

Region Jämtland Härjedalen har fått Taxiutredningens betänkande "Taxi och samåkning – idag, i morgon och i övermorgon, SOU 2016:86, på remiss. Remissvar ska ha kommit in till Näringsdepartementet senast den 13 mars 2017.

¹ Med samåkningsplattform avses här internetbaserade verktyg och mobilapplikationer för att möjliggöra samåkning och taxiliknande tjänster. I begreppet ingår även sociala medier.

Regeringen lämnade i juli 2015 i uppdrag att

- 1) Utredda och eventuellt lämna förslag på en obligatorisk användning av taxameterutrustning i taxifordon, utan möjlighet till dispens.
- 2) Utredda behov av, och eventuellt lämna förslag på, en ny kategori av yrkesmässig personbefordran med personbil eller lätt lastbil m.m.
- 3) Se över, och eventuellt föreslå ändringar eller förtydliganden av, de regler som finns för samåkning mellan privatpersoner.

Det primära syftet med uppdraget angavs vara att förbättra Skatteverkets möjligheter att bedriva skattekontroll. Ett annat syfte var att anpassa dagens regler för taxi och samåkning till nya förutsättningar, bland annat utifrån ny teknik.

Synpunkter

Taxinäringen spelar en mycket viktig roll i region Jämtland Härjedalen. Inte minst för det viktiga uppdraget att utföra samhällsbetalda resor i form av färdtjänst, sjukresor och skolskjutsar. Taxinäringen har också en viktig roll när det gäller kompletteringstrafik eller anropsstyrd trafik i länets glesbygdsområden. Självklart spelar taxinäringen en viktig roll också för privata resor för både boende och turister.

Det kan finnas en risk för minskad lönsamhet i taxibranschen om samåkningen ökar kraftigt. Region Jämtland Härjedalen delar dock utredningens uppfattning att den nya tidens tekniska lösningar för samåkning är av godo och ökar tillgängligheten för personer utan egen bil. En ökad samåkning kan också bidra till bättre miljö.

Det är därför positivt att personer som samåker via plattformar kan fortsätta att göra det i trygghet och förvisning om att det är lagligt. En fortsatt etablering och utveckling av plattformar för samåkning vore också positiv. En sådan utveckling underlättas av tydliga regler kring vad som avses med samåkning.

Fördelarna med samåkning bedöms således uppväga nackdelarna i form av risk för minskat underlag för den viktiga taxinäringen. Regionens bedömning är vidare att risken för minskat underlag för taxi på grund av ökad samåkning är mycket liten. Det är första hand privatbilismen som kan förväntas minska. En utveckling som vore positiv ur miljösynpunkt. Ökade möjligheter till samåkning kan också bli ett bra komplement till kollektivtrafikens utbud, inte minst i länets glesare delar.

Det finns också farhågor om att samåkningsplattformar kan leda till otillåten taxitrafik. En sådan utveckling kan leda till minskad lönsamhet och utslagning av seriösa taxiföretag. Regionen noterar att utredningen pekar på att gällande straff- och kontrollbestämmelser bör vara tillräckliga för att stävja otillåten taxitrafik i framtiden.

Region Jämtland Härjedalen ställer sig därför bakom utredningens förslag om en strikt definition av samåkning med en mycket låg regleringsgrad.

Om utvecklingen skulle visa att samåkningsplattformar leder till ökad olaglig taxitrafik måste naturligtvis ytterligare åtgärder mot detta övervägas. Det är därför angeläget att följa utvecklingen på detta område noga.

Utredningen lägger också förslag om att dagens möjligheter till dispens från taxameterkravet tas bort och ersätts av möjlighet till att ha annan särskild utrustning i fordonet om det är anslutet till tillståndspliktiga beställningscentraler för taxitrafik. Region Jämtland Härjedalen avstår från att lämna synpunkter på just detta förslag.

Sekretariatet
Anna Backlund
Tfn: 063 - 14 76 47
E-post: anna.backlund@regionjh.se

2017-01-10

RUN/683/2016

Sammanfattning remiss Taxi och samåkning SOU 2016:88

Sammanfattning

Nedan sammanfattas utredningens slutsatser. En redovisning av betänkandets innehållsmässiga struktur följs av en kort sammanfattning av utredningens viktigaste förslag och insikter.

Betänkandets struktur

I enlighet med direktivet lämnas författningsförslag angående följande punkter:

- ☐ En obligatorisk användning av taxameterutrustning i taxifordon utan möjligheter till dispens.
- ☐ En ny kategori av yrkesmässig personbefordran med personbil eller lätt lastbil utan obligatoriskt taxameterkrav.
- ☐ Ändringar eller förtydliganden av de regler som finns för samåkning mellan privatpersoner.

Nedan beskrivs viktiga principer gällande taxameterdispens, alternativ kontrollutrustning till taxameter och gränslandet mellan taxi och samåkning. Betänkandet följer ett schema i fyra delar; dispositionen presenteras i kapitel 2.4.

Utredningen har också valt att diskutera ”gränslandet” mellan taxi och samåkning även om vi begränsar författningsförslagen till de frågor som omfattas av direktiven. Under utredningstiden har flera affärsinnovationer kommit till och flera frågor har uppkommit.

Många av frågorna berör ett gränsland mellan taxi och samåkning, där till exempel icke-professionella förare är intresserade av att erbjuda taxi, eller åtminstone taxiliknande tjänster, med sina privata bilar. En annan tydlig trend är utvecklingen av integrerade mobilitetstjänster, det vill säga att man kan boka och/eller betala för flera transporttjänster (till exempel kollektivtrafik, taxi, och samåkning) på ett enda ställe.

Överväganden och förslag om taxameterdispens och en ny kategori för personbefordran

Utredningen föreslår att dagens möjligheter att få dispens från taxameterkravet tas bort. Vidare föreslår utredningen att det ska införas en ny slags kontrollutrustning, *särskild utrustning för taxifordon*, och att fordon som har en sådan utrustning inte ska behöva ha taxameter. Fordonen måste vara anslutna till en eller flera tillståndspliktiga beställningscentraler för taxitrafik. Beställningscentralerna ska ha som grundläggande uppgift att ta emot beställningar och betalningar för taxitjänster samt att förmedla transportuppdrag till taxiföretag. Dessutom ska beställningscentralerna på ett sätt som är likartat redovisningscentralernas samla in, lagra och lämna ut uppgifter som Skatteverket behöver för sina kontroller.

Taxametern har funnits sedan 1800-talets slut¹ och har varit ett viktigt instrument för att räkna ut priset för en taxiresa men även för att generera kontrolldata. Själva taxametern har utvecklats hand i hand med regler och förordningar om taximarknaden. Efter 1990-talets omreglering av taximarknaden som gjorde Sverige till en av världens mest liberaliserade taximarknader blev taxametern ett allt viktigare redskap för att säkerställa att priset räknades på korrekt sätt, att kunden fick nödvändig information om priset och att de ekonomiska transaktionerna kunde sparas som underlag för inbetalning av skatt.

Under senare år har nya affärsidéer som bygger på informations-, kommunikations- och inte minst lokaliseringsteknik skapat nya sätt att räkna ut pris, betala för en taxiresa och förse kunden med nödvändig information. Det är inte förvånande att Sverige har blivit ett attraktivt land för nya taxitjänster eftersom landet erbjuder en kombination av ett välutvecklat nätverk för kommunikationsteknik, en liberaliserad taximarknad med låga etableringskostnader och en kundbas som är välbekant med "smartphones". Kort sagt finns det nu en möjlighet att matcha tjänsteutövaren och kunden till en mycket låg transaktionskostnad vilket även kan utnyttjas av privatpersoner för samåkning.

Nästan varje vecka lanseras en ny mobilitetstjänst; många i gränslandet mellan samåkning bland privatpersoner och professionella taxitjänster. Framöver väntas kombinationer av tjänster och digitala marknader där en stor mängd tjänster och produkter kan bytas, lånas, säljas eller bortskänkas. Regler för taximarknaden måste därför tydliggöras och anpassas till nya möjligheter för att säkerställa sund konkurrens och rätt inbetalning av skatter.

Samma kontrollstandard till mindre kostnader med alternativ till taxameter

Kontrollutrustning, däribland taxametrar, måste uppfylla vissa funktionskrav som definieras av myndigheter. Ju flera funktioner som måste uppfyllas med ett och samma kontrollinstrument desto svårare blir det att skapa innovationer som bättre och billigare möter kraven eftersom hela instrumentet måste certifieras på nytt när delarna byts ut eller kopplas samman på ett annat sätt. I utredningens arbete har det framkommit att potentialen för ny teknik att radikalt minska kostnader för nödvändiga kontroller är stor och att innovationer kan komma snabbt. Det gör det ännu viktigare att kravspecifikationerna för kontrollinstrumenten är tydliga och få. Parametrar av betydelse är kontrollutrustningens tillförlitlighet, effektivitet, kostnad och användbarhet. Det är även viktigt att specificera teknikneutrala funktionskrav och att vara flexibel nog i kravspecifikationen så att den framtida teknikutvecklingen främjas.

Dagens taxameter har genomgått en utveckling som är nästan precis den omvända; som svar på fler och fler funktionskrav från både lagstiftaren och från taxibolagen har taxametern blivit mer komplex och relativt dyr. Att taxametern måste vara fast plomberad i bilen gör den dyr i drift. Om en ny taxameter köps, om delar byts ut, eller om bilen byts måste ett taxiföretag bekosta både demontering och montering av ny utrustning. Taxametern är dessutom möjlig att manipulera. En risk med taxametern är att föraren inte använder den på ett korrekt sätt, antingen medvetet eller på grund av missförstånd eller okunskap. Registrering av köruppdrag sker inte per automatik utan förutsätter att föraren korrekt registrerar exempelvis att han eller hon har ett pågående köruppdrag samt om priset ska vara löpande eller fast. Flera synpunkter har inkommit till utredningen, av representanter för taxiföretag och polisen men även från enskilda förare, om att förekomsten av avstängda taxametrar ökar.

Nya aktörer på taximarknaden som sköter beställningar och betalningar via mobilapplikationer anser att de kan erbjuda korrekt kontrollinformation utan att behöva en fastplomberad teknisk utrustning i bilen. I dagsläget finns det ingen möjlighet för en beställningscentral eller ett taxibolag att kontrollera alla fordonens

rörelser om fordonet inte är kopplat till mobilapplikationen. Utredningen ser därför ett fortsatt behov för kontrollutrustning i bilen, vilken är fysiskt eller (vilket är att föredra) elektroniskt plomberad.

Det kan finnas möjligheter i framtiden att även tillåta överföring och lagring av all kontrollinformation utan en fast enhet i bilen. I det fallet behövs fortfarande sensorutrustning för att registrera information, som till exempel GPS kompletterad med en GYROsensor.

Det är därför utredningens bedömning att potentialen för alternativ till taxametern som skapar information som är minst lika effektiv, tillförlitlig och oavvislig är stor.

Utredningen konstaterar att:

- ☐ Det finns transparenta och av kunden accepterade alternativa sätt att räkna ut ett pris för en taxiresa och kommunicera priset med kunden.
- ☐ Det finns alternativa sätt att lagra information om finansiella transaktioner som inte behöver vara kopplade till en teknisk utrustning som beräknar priset.
- ☐ Andra viktiga uppgifter om exempelvis vilotider kan också kontrolleras på alternativa sätt.

Utredningen föreslår därför att fokus ska vara på att ha en tillförlitlig kontrollutrustning i stället för en teknisk utrustning som beräknar priset vilken även har kontrollfunktioner. Utredningen ser vidare inget skäl att behålla möjligheter till dispens från taxameterkravet om alternativa kontrollmöjligheter tillåts.

Den tiondel av taxifordonen som har taxameterdispens för sina fordon i dag och väljer att använda särskild utrustning för taxifordon i stället för taxameter uppskattas få en merkostnad på mellan 0,4 och 0,8 procent av omsättningen. Utredningen gör bedömningen att värdet av bättre kontroll av hela taxibranschen väger tyngre än merkostnaden som taxiföretag som har taxifordon med dispens drabbas av. Att ta bort dispensmöjligheter minskar även obalansen mellan de aktörer som nu har taxameter och de som har dispens från taxameterkravet, som annars ökar betydligt när systemet med redovisningscentraler har införts.

Anslutning till en tillståndspliktig beställningscentral

Om en alternativ kontrollutrustning tillåts behövs även bestämmelser om hur nödvändig kontrollinformation för Skatteverket, polismän och bilinspektörer ska

samlas in, lagras och lämnas ut. Införandet av reglerna om anslutning till en redovisningscentral för taxifordon med taxameter innebär att det blir rimligt att kräva en motsvarande funktion för taxibilar med alternativ kontrollutrustning.

Utredningens bedömning är dessutom att en alternativ kontrollutrustning skulle minska förekomsten av felaktigheter i kontrollinformation som uppstår, medvetet eller omedvetet, på grund av att föraren inte använder taxametern på ett korrekt sätt. Utredningen bedömer också att tryggheten för kunden att få korrekta prisuppgifter och betala på ett säkert sätt skulle öka om kontakten sker direkt med en beställningscentral. Ett system som säkrar att körningar påbörjas endast när kontrollinformation kan samlas in på ett korrekt sätt, skulle vara till stor hjälp för Skatteverket, polisen och inte minst för kunderna.

Utredningen föreslår därför att taxifordon som inte använder taxameter, och därmed inte är skyldiga att vara anslutna till en redovisningscentral, i stället ska vara anslutna till en eller flera tillståndspliktiga beställningscentraler.

Beställningscentralerna kommer att ha ansvar för att samla in, lagra och lämna ut kontrollinformation som liknar redovisningscentralernas. Kunderna måste beställa körningar via en sådan beställningscentral och beställningscentralen måste lämna en fast prisuppgift innan resan påbörjas. Betalningen sker också via beställningscentralen; betalningar direkt till föraren i bilen får inte förekomma.

Utredningens analys av teknik som kan fungera som alternativ till taxameterutrustningen visar att det i dagsläget troligtvis kom mer att behövas både utrustning i bilen och utrustning hos beställningscentralen.

Utrustningen hos beställningscentralen bör vara certifierad så att samma säkerhetsnivå kan uppnås för en redovisningscentral och en beställningscentral. Utredningen föreslår vidare att Transportstyrelsen får föreskriva om att den särskilda utrustningen för taxifordon ska certifieras.

Överväganden och förslag om samåkning

Samåkning, där resans kostnader delas mellan personer med samma resmål eller samma resväg, bör inte definieras som taxitrafik även om personerna i fråga inte är bekanta med varandra. Utredningens uppdrag har som utgångspunkt att samåkning som bedrivs ideellt eller där kostnaderna delas mellan berörda parter bör vara tillåten. Digitaliseringen och utvecklingen av ny teknik har nu skapat nya förutsättningar för personer som inte känner varandra att gemensamt använda bilar, exempelvis för att samåka. Det saknas dock i dag en legaldefinition av samåkning

och samåkning som erbjuds till obekanta skulle enligt gällande rätt kunna anses vara taxitrafik.

Att man samåker i större utsträckning kan vara mycket positivt för en hållbar samhällsutveckling. Även om det är svårt att uppskatta exakta effekter har samåkning, där två eller flera delar på resans kostnad, potentialen att öka tillgänglighet och rörlighet för resenärer utan att vägutrymmet eller miljöbelastningen behöver ökas.

Digitala plattformar som förmedlar samåkning kan både i storstaden och på landsbygden erbjuda en effektiv matchning av resenärer för både kortare och längre resor. Potentialen att förbättra rörligheten och tillgängligheten till arbetet, fritidsaktiviteter, skolor och sjukhus är särskilt positiv eftersom den ökar den sociala delaktigheten för en växande andel av Sveriges befolkning, nämligen de utan körkort eller tillgång till bil (se kapitel 14).

En tydlig gränsdragning mellan samåkning och taxitrafik

Gränsen mellan samåkning och taxitrafik är i dag oklar. När samåkning arrangeras inom familjen, vänkretsen eller på arbetsplatsen kan samåkningen inte enligt gällande rätt utgöra taxitrafik i lagens mening. Samma sak gäller när samåkning arrangeras *med* plattformar, för resor till och från arbetsplatser och skolor. Betalning får ske för samåkningen och det finns ingen gräns för hur stor betalningen får vara. Däremot kan samåkning som arrangeras *med* plattformar för *alla andra resmål* än arbete och skola anses utgöra taxitrafik.

Den som kör sådana samåkningsresor kan därmed behöva ha taxitrafiktillstånd och taxiförarlegitimation enligt dagens lagstiftning. Dagens regler främjar inte samåkning i tillräcklig utsträckning. Om gränsen mellan taxi och samåkning tydliggörs kan tveksamheten om lagligheten undanröjas. Detta skulle även kunna medföra fler plattformar eller kommunala initiativ för samåkning.

Utredningen har valt att dra en strikt gräns mellan taxi och samåkning som i korthet innebär att:

- ☐ Samåkning mellan bekanta även i fortsättningen bör vara oreglerad.
- ☐ Samåkning mellan obekanta, som delar resmål eller resväg och kostnader, bör inte definieras som taxitrafik och ska kunna ske till vilket resmål som helst.

☐ Bilinnehavaren och/eller föraren bör inte få göra en ekonomisk vinst vid samåkning.

Beträffande vilka kostnader som ska kunna delas föreslår utredningen

att det bör vara kostnader av två slag, nämligen bilkostnader och kostnader för att erbjuda samåkning till obekanta. De belopp som skattemässigt får dras av för resor i samband med arbete bör utgöra schabloner för bilkostnaderna. De beloppen är för närvarande 18:50 kr/mil för den som har egen bil. För en anställd som har skattepliktig bilförmån gäller 6:50 kr/mil för diesel och 9:50 kr/mil för övriga drivmedel. Dessutom bör andra kostnader för resan som exempelvis trängselskatt, vägavgifter, färjeavgifter och parkeringsavgifter kunna delas. Avseende korttidshyrda bilar bör själva hyrkostnaden och kostnaderna för drivmedel kunna delas mellan de som samåker. Utöver kostnader för bilen kan det tillkomma kostnader för att erbjuda samåkningen till obekanta, exempelvis för att använda en samåkningsplattform. Sådana kostnader kan vara provisioner, avgift för förmedling av en resa, avgifter för att utnyttja plattformen, korttidshyra av bil, sms-avgifter med mera. Vilka övriga kostnader som kan falla in under kostnader för att erbjuda samåkningen till obekanta bör få avgöras i rättstillämpningen.

Bör plattformar som förmedlar samåkning kontrolleras?

Samåkning enligt utredningens definition ovan drar en strikt gräns mellan taxitrafik och samåkning. Eftersom taxitrafik och samåkning inte är likartade bör inte förslaget medföra någon osund konkurrens i förhållande till taximarknaden.

Risk för ökad olaglig taxitrafik som marknadsförs som samåkning

Det finns dock en risk att samåkningsplattformarna utnyttjas av individer som vill utföra olaglig taxitrafik. Här har utredningen gjort bedömningen att aktuella straff- och kontrollbestämmelser även fortsättningsvis kan tillämpas om misstankar finns om olaglig taxitrafik. Förare som kör utan taxiförarlegitimation och de som förmedlar olaglig taxitrafik kommer att kunna kontrolleras och straffas med stöd av aktuella bestämmelser. Utredningens förslag ställer dock ökade krav på polisens utredningsverksamhet eftersom polisen måste visa att betalningen har överstigit de föreslagna tillåtna ersättningsnivåerna .

För att minska risken att samåkningsplattformar utnyttjas för olaglig taxitrafik har utredningen övervägt ett förslag om tillståndseller anmälningsplikt för förmedlare av samåkning mellan obekanta. Tillståndet skulle kunna dras tillbaka och sanktioner utgå ifall vissa skyldigheter inte uppfylls. Här gör utredningen bedömningen att

samåkningsplattformar endast kan fungera som mellanhänder och därför inte betraktas som leverantörer av transporttjänster. Enligt EU-rätten finns det hinder mot att föreskriva om tillståndskrav eller motsvarande i sådana situationer. Förmedlare som endast hjälper användare, exempelvis genom att erbjuda betalsystem, försäkringar, service eller ger möjlighet för användarna att betygsätta varandra, bör enligt EU-kommissionen inte betraktas som leverantörer.

Utredningen understryker att debatten lär fortsätta i såväl Sverige som i EU om samåkningsplattformar kan betraktas som leverantörer av transporttjänster. Men oavsett om befintliga samåkningsplattformar är att betrakta som mellanhänder eller leverantörer skulle ett tillstånds- eller anmälningsförfarande i vart fall kunna föreslås för leverantörer.

Utredningen har även övervägt om det bör införas några skyldigheter för de som tillhandahåller plattformar för samåkning att motverka att plattformarna används för olaglig taxitrafik samt att vidta åtgärder för att främja personsäkerhet vid samåkningen. Utredningens uppfattning är att fördelarna med att främja en ökad samåkning i samhället överväger riskerna för att samåkningsplattformarna utnyttjas för olaglig taxitrafik. Utredningen finner att det i dagsläget inte bör införas tillstånds- eller anmälningsplikt för samåkningsplattformar eller några skyldigheter för tillhandahållare av plattformarna att motverka olaglig taxitrafik och främja personsäkerheten.

Här har utredningen sammanvägt fördelar av att möjligtvis minska förekomsten av olaglig taxitrafik som förmedlas via samåkningsplattformar, med nackdelar av ett regelverk som kan få en avhållande effekt för förmedlare som vill starta en samåkningsplattform, eftersom det först måste utredas huruvida de är tillståndseller anmälningspliktiga. Det skulle inte minst kunna vara avhållande för privatpersoner eller föreningar som vill starta en samåkningsplattform och för lokala grupper eller initiativ eftersom de kanske inte har de ekonomiska medel som krävs eller möjlighet att sköta den administration det skulle kunna föranleda. Om utvecklingen skulle visa på problem i detta avseende är det utredningens uppfattning att krav på förmedlare kan övervägas på nytt.

Utredningen har även utrett frågan om det finns behov av ytterligare lagstiftning för att motverka att sociala medier utnyttjas för olaglig taxitrafik. Utredningen gör bedömningen att sociala medier kan vara att betrakta som informationssamhällets tjänster⁶ och därmed inte enligt e-handelsdirektivet skyldiga att generellt övervaka den information som överförs och lagras och inte heller att aktivt leta efter olaglig

verksamhet på plattformarna. De har dock en skyldighet att utan dröjsmål informera myndigheter om olaglig verksamhet som de upptäcker.

Frågan om tillstånds- eller anmälningsskyldighet kan bli aktuell framöver

De konsekvenser utredningens förslag om regler för samåkning kan få för förekomsten av olaglig taxitrafik är i dagsläget högst oklara och svåra att förutse. Frågan om tillstånds- eller anmälningsskyldighet kopplad till sanktioner kan dock bli aktuell framöver allteftersom marknaden mognar och eventuella bestämmelser inom exempelvis EU tydliggörs. Visserligen underlättar samåkningsplattformar matchning av kunder och förare som vill undvika skatt eller kostnader associerade med att utöva taxitrafik av samåkningsplattformar. Samtidigt har flera av de större internationella och svenska plattformarna infört system där förare och resenärer betygsätter varandra, något som är vanligt förekommande inom delningsekonomin. De som inte följer reglerna för samåkning utan till exempel kräver en högre ersättning (via plattformen eller i bilen) kommer med stor sannolikhet att få ett lägre betyg av medresenärerna. Plattformarna har också starka incitament att utesluta de som vill använda plattformens tjänster i syfte att utföra olaglig taxitrafik eftersom plattformens trovärdighet sänks bland kunderna. Eftersom utredningens förslag om samåkning tillåter delning av faktiska transaktionskostnader (som förmedlingsavgifter) tjänar inte en plattform ekonomisk på att förmedla olagliga taxiresor.

Personsäkerhet och integritetsfrågor

Utredningen har även behandlat frågan om det bör införas ytterligare bestämmelser i syfte att främja personsäkerhet vid samåkning. Till exempel skulle förmedlare vara skyldiga att kontrollera användarnas identitet och förarnas behörighet att köra bil, eller tillhandahålla tekniska lösningar som möjliggör för de som samåker att lokaliseras i realtid.

Utredningen finner inte stöd för att det bör införas fler bestämmelser om ansvar för plattformar där samåkning kan ställas till allmänhetens förfogande än de som redan gäller om skydd av personuppgifter. Ur integritetssynpunkt bör behandlingen av personuppgifter ske endast om det är nödvändigt och det kan bli kostsamt för förmedlare att tillhandahålla tekniska lösningar och genomföra kontroller.

Sådana kostnader skulle kunna verka hämmande för förekomsten av samåkningsplattformar samtidigt som de endast tillför en marginell ökning av personsäkerheten.

Gränslandet mellan taxi och samåkning

På transportmarknaderna världen över har det vuxit fram en rad olika typer av tjänster för gemensam användning av bil och taxiliknande tjänster. Detta får till följd att befintliga regelverk utmanas och att nya frågor skapas för lagstiftaren att ta ställning till.

Det har till utredningen framförts flera synpunkter från både företag och privatpersoner⁷ som anser att en bredare definition av samåkning bör tillämpas tillsammans med regler för redovisning av eventuella inkomster. Med andra ord anser vissa att det bör vara tillåtet att tjäna en begränsad inkomst genom att utnyttja sin privatbil i högre grad eller att kräva en högre ersättning av passageraren än marginalkostnaderna för resan. Det finns flera argument som talar för att det kan vara lämpligt att tillåta privatpersoner att utöka sina inkomster genom att utnyttja sina privatbilar och köra andra för en ersättning som överstiger faktiska marginalkostnader. Taxiliknande tjänster har haft en snabb tillväxt som en del av transportmarknaden i länder som tillåter taxiföretag utan taxitrafiktillstånd och utan krav på taxiförarlegitimation.

EU-kommissionen har uppskattat att transportsektorn utgör 18 procent av delningsekonomin och har tagit fram en agenda för den del av delningsekonomin som bedrivs med vinstsyfte. Skatteverket bedömer att transportsektorn kommer att tillhöra ett av de största tillväxtområdena inom delningsekonomin. Delningsekonomin kan skapa nya arbetstillfällen, har potential att ge stora positiva nettoeffekter på skatteintäkterna och kan bidra till nationella och internationella hållbarhetsmål. Delningsekonomin kan även minska kostnaderna för privatpersoner och bidra till en mer effektiv resursanvändning av bilar och transportinfrastruktur.

En betydelsefull faktor i den snabba tillväxten av taxiliknande tjänster är att kunden inte sällan upplever en mindre kostnad per resa. Vissa menar att den lägre kostnaden för kunderna beror på skatteundandragande (medvetet eller omedvetandet) medan andra hänvisar till en högre utnyttjandegrad när fler förare kan arbeta relativt få timmar var och till en låg kostnad för matchning med kunderna.

Den svenska taxibranschen har genom Svenska Taxiförbundet framfört att taxiliknande tjänster skapar en osund konkurrens på taximarknaden. I kapitel 3 och 10 redovisas exempel från andra länder där lagstiftning och reglering har skapats för att minska risken för skatteundandragande. I några fall tillåts privatpersoner tjäna

upp till en viss inkomstgräns utan att behöva taxitrafiktillstånd, taxiförarlegitimation, taxameter och/eller utan att behöva betala skatt eller moms.

Andra behöver betala skatter och avgifter men behöver inte ha taxitrafiktillstånd eller taxiförarlegitimation. I Sverige har det föreslagits att liknande regleringar skulle kunna ge möjligheter och fördelar utan att äventyra den svenska skattebasen.

Utredningen bedömer att det saknas anledning att införa en ny kategori personbefordran som drivs med vinstintresse men som regleras i mindre grad än traditionell taxi. Det skulle ha betydande negativa effekter på konkurrensförhållanden för den svenska taxibranschen om likartade taxitjänster erbjuds av både taxibolag som måste uppfylla krav om taxitrafiktillstånd, taxiförarlegitimation samt kontrolluppgifter och privatpersoner som inte har några sådana kostnader.

Även en ”partiell reglering” som ställer redovisningskrav, krav på att lagra viss kontrollinformation eller etablera inkomstgränser, skulle tvinga ett fåtal heltidstaxiförare att konkurrera med ett större antal som kör enstaka timmar till mycket lägre kostnader för regelefterlevnad. I både stora städer och inte minst i glesbygden kan effekten vara att tillgången till taxitjänster ökar under de mest lönsamma tiderna men minskar under mindre lönsamma timmar på dygnet.

Utredningens förslag om en särskild utrustning för taxifordon med koppling till en tillståndspliktig beställningscentral bidrar till målen om en högre utnyttjandegrad för taxibilar och fler arbetstillfällen utan att minska kontrollmöjligheter eller snedvrida konkurrensen.

Tekniska möjligheter att skapa alternativa kontrollutrustningar, inte minst de som kan vara elektroniskt plomberade, kommer att leda till sänkta inträdeskostnader för nya aktörer och innovativa tjänster på marknaden.

En vision för framtiden

Utredningen anser att det inte är fördelaktigt i längden att försöka möta utmaningar och möjligheter som skapas med tillväxten av delningsekonomin genom att införa flera nya kategorier och regler för gränslandet som skapas mellan privata tjänsteutövare och yrkestrafik.

I själva verket kan man påstå att det redan finns två kategorier taxi; de med taxameter och de med dispens. Det har från flera håll framförts till utredningen att ändringar av regler och bestämmelser är mycket kostsamma. Osäkerheten om en

framtida reglering kan bland annat hindra innovationer eftersom taxiföretag inte vågar investera i ny teknik eller nya affärsidéer. Det kan därför verka motsträvande att föreslå att en ny kategori taxi skapas.

Utredningen föreslår egentligen inte en ny kategori utan utökade möjligheter att bedriva laglig taxiverksamhet till en lägre kostnad för regelefterlevnad. Om det stämmer kommer även taxiföretag som har bilar med taxameter övergå till utrustning och verksamhetssystem för kontroll av deras bilar som är mindre kostsamma. Allteftersom teknikinnovationer utvecklas som gör det möjligt för en bil och en förare att med säkerhet identifieras och lokaliseras digitalt kommer behov av skyltning, dekaler och andra särskilda utrustningar för taxibilar att minska. Det blir mer attraktivt att ibland använda sin privata bil som taxibil eftersom fordonen kan byta funktion utan att byta skepnad. Det blir även lätt för taxiföretag att anslutas till flera tillståndspliktiga beställningscentraler och på så sätt nå en större kundkrets. Utredningens förslag om regler för tillståndspliktiga beställningscentraler som liknar redovisningscentraler bör underlätta för de som vill söka tillstånd som redovisningscentral att även erbjuda tjänster som beställningscentral. Taxibranschen kan också komma att förändras drastiskt till följd av införandet av självkörande fordon. I ett självkörande fordon kan taxiförarlegitimationen förlora sin betydelse. Digitaliseringen av det svenska samhället kommer att möjliggöra helt nya affärsmodeller som kan leda till en omstrukturering av branschen.

Utredningen har föreslagit en strikt definition av samåkning men med en mycket låg regleringsgrad. En bred definition av taxi som även inbegriper taxiliknande tjänster inryms i definitionen av samåkning. Förslagets utformning underlättar för regeringen att föreslå flera anpassningar till nya samhällsförutsättningar och innovationer. Om regeringen exempelvis vill se över kraven för taxiförarlegitimation, taxitrafiktillstånd, besiktningskrav för taxibilar eller krav på taxiskyltar, blir det lättare om regler för insamling, lagring och utlämnande av nödvändig kontrollinformation finns på plats.

Alternativet, att betrakta privatpersoners erbjudande av taxiliknande tjänster som en separat kategori eller som en typ av samåkning med andra kontrollbehov, skulle skapa mer förvirring och orsaka flera regelförändringar.

Att privatpersoner kommer att vara delaktiga som tjänsteutövare, leverantörer och kunder inom delningsekonomin är dock säkert. Även flera företag och kommuner kan vara intresserade av att underlätta för privatpersoner att tillhandahålla, låna, byta, och hyra varor och tjänster inom flera sektorer, däribland samåkning. En individ kan komma att vara verksam i flera delar av delningsekonomin samtidigt. En

viktig insikt som har uppstått under denna utredning är att det finns möjligheter att drastiskt minska kostnader för insamling, lagring och utlämnande av kontrollinformation. I en nära framtid blir det möjligt att minska kostnaderna för insamling av kontrollinformation

ytterligare om individer kan utnyttja samma utrustning för flera funktioner.

Sverige beskrivs ofta som ett föregångsland som kan vara världsledande inom nya marknader och tjänster. Informations- och kommunikationsteknik håller hög standard i så gott som hela landet, med förhållandevis stort intresse och hög acceptans för innovationer. I en snar framtid kommer flera andra länder, inte minst i Europa, att se över sin reglering av taximarknadens anpassning till nya samhällsförutsättningar.

Utredningens förslag kan ha en stor betydelse i sökandet efter både nationella och EU-gemensamma regler som behåller möjligheter till tillsyn och kontroll men som öppnar för nya tjänsteinnovationer, nya marknadsaktörer och ny teknik.
